Analizy statystyczne
Statistical analyses

GUS

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2019 r.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2019

Warszawa Kraków 2021

Analizy statystyczne
Statistical analyses

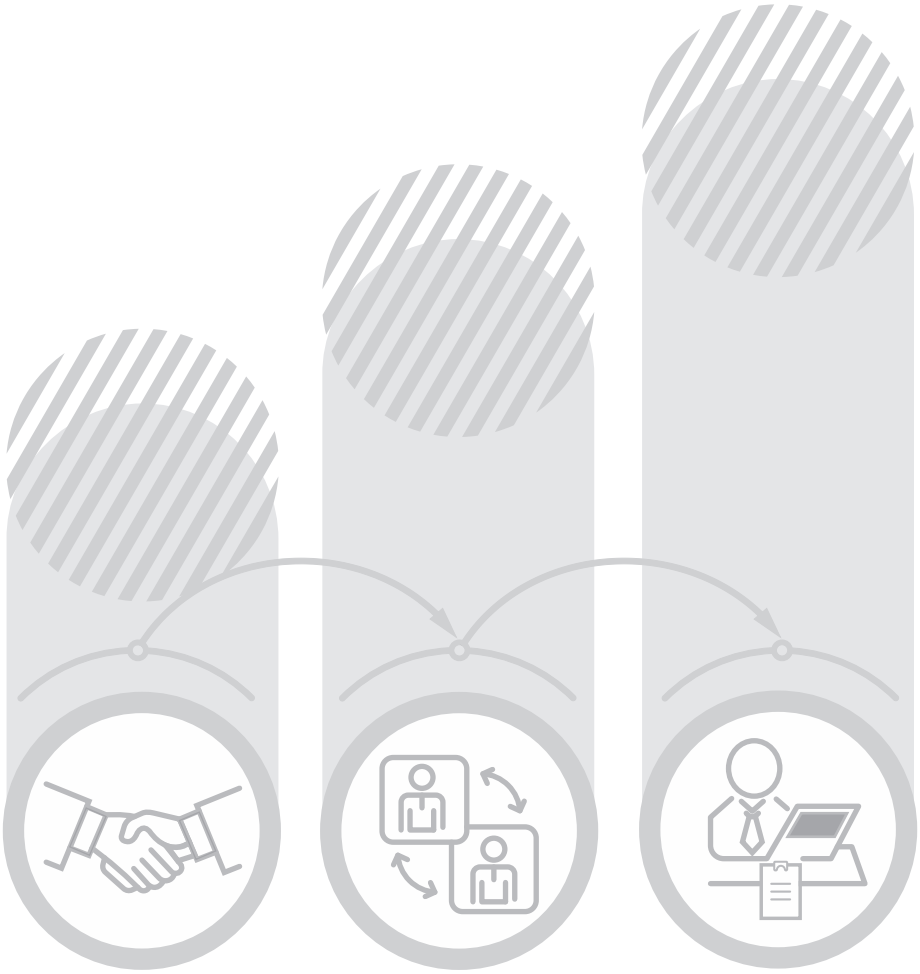

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2019 r.

Cooperation of non-profit organizations with other entities in 2019

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Warszawa, Kraków 2021

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych GUS, Urząd Statystyczny w Krakowie
Statistics Poland, Social Surveys Department Statistic Poland, Statistical Office in Krakow

pod kierunkiem
supervised by

Karolina Gość-Wójcicka

Zespół autorski
Editorial team

Ewelina Kielińska, Anna Knapp, Katarzyna Jarębska, Edyta Makowska-Belta, Remigiusz Pluta, Urszula Stasiak-Jaśkiewicz

Prace redakcyjne
Editorial works

Tomasz Sekuła, Szymon Wozniak

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Marzena Jędrzejewska, Paweł Luty

ISBN 978-83-66466-42-5

Publikacja dostępna na stronie internetowej
Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji GUS — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 182/2021

Przedmowa

Publikacja „Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2019 r." przygotowana przez zespół pracowników Wydziału Badań i Analiz Gospodarki Społecznej Departamentu Badań Społecznych GUS oraz Ośrodka Badania Gospodarki Społecznej Urzędu Statystycznego w Krakowie wpisuje się w cykl wydawnictw GUS prezentujących wyniki badań potencjału społeczno-ekonomicznego sektora non-profit.

Opracowanie odpowiada na wzrastające zainteresowanie problematyką społecznej aktywności, a także dostarcza danych niezbędnych do oceny realizacji polityk publicznych dotyczących wspierania gospodarki społecznej (ekonomii społecznej) oraz kapitału społecznego, a ponadto służy monitorowaniu sytuacji organizacji pozarządowych objętych ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi, przedsiębiorstwami oraz pomiędzy samymi podmiotami sektora została scharakteryzowana w ramach czterech rozdziałów. Prezentowane są w nich m.in. cele, formy i bariery współpracy, a także wskaźniki sieciowego kapitału społecznego. Dodatkowo charakteryzowana jest współpraca pomiędzy organizacjami a samorządem terytorialnym, ujmująca również perspektywę władz samorządowych. Analiza uwzględnia dynamikę zjawisk w odniesieniu do wyników wcześniejszych edycji badania, a także kluczowe przekroje takie jak: rodzaj organizacji, dziedzina działalności, województwa i regiony.

Dziękujemy przedstawicielom organizacji, którzy mimo trudnej sytuacji w 2020 r. zaangażowali się w wypełnienie sprawozdań SOF-5. Dzięki Państwa wysiłkom mogliśmy opracować szeroki i precyzyjny zakres danych. Składamy także serdeczne podziękowanie pracownikom GUS i Urzędu Statystycznego w Krakowie za ich zaangażowanie w realizację badania i przygotowanie tej publikacji.

Planując dalszy rozwój badań statystycznych w tym obszarze będziemy wdzięczni za Państwa sugestie dotyczące zawartości opracowania oraz zakresu prowadzonych przez nas badań statystycznych. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie służyć jako cenne źródło informacji o działalności organizacji non-profit w Polsce.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych
GUS

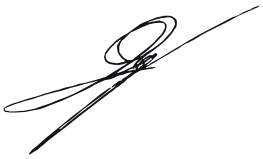

dr Piotr Łysoń

Warszawa-Kraków, sierpień 2021 r.

Preface

Publication entitled "Cooperation of non-profit organisations with other entities in 2019" developed by a team of employees of the Social Economy Surveys and Analyses Division of Social Surveys Department Statistic Poland and Social Economy Research Centre of Statistical Office in Krakow corresponds to the series of GUS publications presenting survey results concerning social and economic potential of the non-profit sector.

The study constitutes a response to the growing interest in social activity issues, as well as provides the data necessary for assessment of implementation of public policies concerning support for social economy and social capital, and what is more, it serves for monitoring of the situation in non-governmental organizations covered by the Act on public benefit activity and volunteerism.

Cooperation of non-profit organizations with other public institution, undertakings and between the entities of the sector themselves was characterised in four chapters. They present, among others, objectives, forms and barriers for cooperation as well as indicators for network social capital. Additionally, the cooperation between organizations and local government is characterized, including the perspective of local government authorities. Analysis includes dynamics of the phenomena in terms of results of the previous edition of the survey, as well as the key cross-sections, such as: type of organisation, field of activities, voivodships and regions.

We would like to thank the representatives of the organization who, despite the difficult situation in 2020, engaged in completing the SOF-5 reports. Thanks to your efforts we were able to develop a broad and precise scope of the data. Sincere thanks to the GUS employees and the Statistical Office in Krakow for their involvement in implementation of the survey and development of this publication.

Planning further development of statistical surveys in this scope, we will be grateful for your suggestions, concerning the content of the study and the scope of the statistical surveys conducted by us. We hope that this publication will be a valuable source of knowledge on activities of non-profit organizations in Poland.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych
GUS

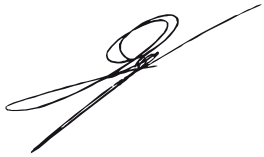

dr Piotr Łysoń

Warsaw-Cracow, August 2021

Spis treści
Contents

Przedmowa ... 3
Preface ... 4
Spis treści ... 5
Contents ... 5
Spis tablic ... 7
List of tables ... 7
Spis wykresów ... 9
List of charts ... 9
Spis rysunków ... 17
List o figures ... 17
Spis map ... 17
List of maps ... 17
Objaśnienia znaków umownych ... 18
Symbols ... 18
Ważniejsze skróty ... 18
Main abbreviations ... 18
Synteza ... 21
Executive summary ... 24
Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit ... 21
Cooperation and network social capital of non-profit organisations ... 24
Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi ... 22
Cooperation of non-profit organisations with public institutions ... 25
Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami ... 22
Cooperation of non-profit organisations with enterprices ... 26
Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit ... 23
Inter-sectoral cooperation of non-profit organisations ... 25
Rozdział 1. Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit ... 27
Chapter 1. Cooperation and networking social capital of non-profit organizations ... 27
1.1. Liczba aktywnych organizacji ... 27
1.1. Number of active organizations ... 27
1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa ... 30
1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation ... 30
1.3. Cele i bariery współpracy ... 35
1.3. Objectives and barriers to cooperation ... 35
1.4. Współpraca a epidemia COVID-19 ... 41
1.4. Cooperation and the COVID-19 epidemic ... 41
1.5. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach non-profit ... 45
1.5. Level of networking social capital in non-profit organizations ... 45
Rozdział 2. Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi ... 61
Chapter 2. Cooperation of non-profit organizations with public institutions ... 61
2.1. Rozpowszechnienie współpracy ... 62
2.1. Occurence of cooperation ... 62

2.2. Ogólna charakterystyka współpracy ... 65
2.2. General characteristics of cooperation ... 65
2.3. Cele i bariery współpracy ... 74
2.3. Objectives and barriers to cooperation ... 74
2.4. Współpraca z samorządem terytorialnym ... 80
2.4. Cooperation with local government institutions ... 80
Perspektywa organizacji non-profi ... 80
Opinions of non-profit organizations ... 80
Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego ... 87
Opinions of local government institutions ... 87
2.5. Realizacja zadań publicznych ... 80
2.5. Realization of public tasks ... 80
Perspektywa organizacji non-profit ... 91
Opinions of non-profit organizations ... 91
Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego ... 96
Opinions of local government institutions ... 96
Rozdział 3. Rozdział 3 Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami ... 105
Chapter 3. Cooperation of non-profit organizations with enterprises ... 105
3.1. Rozpowszechnienie współpracy ... 105
3.1. Occurence of cooperation ... 105
3.2. Ogólna charakterystyka współpracy ... 109
3.2. General characteristics of cooperation ... 109
3.3. Cele i bariery współpracy ... 117
3.3. Objectives and barriers to cooperation ... 117
3.4. Dodatkowe aspekty współpracy ... 123
3.4. Additional aspects of cooperation ... 123
Rozdział 4. Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit ... 131
Chapter 4. Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations ... 131
4.1. Rozpowszechnienie współpracy ... 131
4.1. Occurence of cooperation ... 131
4.2. Ogólna charakterystyka współpracy ... 135
4.2. General characteristics of cooperation ... 135
4.3. Cele i bariery współpracy ... 143
4.3. Objectives and barriers to cooperation ... 143
4.4. Dodatkowe aspekty współpracy ... 148
4.4. Additional aspects of cooperation ... 148
Uwagi metodologiczne ... 157
Methodological notes ... 157
Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne ... 157
Basic methodological explanations ... 157
Realizacja badania na formularzu SOF-5 i opracowanie wyników ... 159
Conducted survey on SOF-5 form and preparation of its results ... 159
Inne źródła danych prezentowane w publikacji ... 161
Other sources of data presented in the publication ... 161
Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego ... 162
Construction of index of networking social capital ... 162

Spis tablic
List of tables

Tablica 2.1. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r. 66

Table 2.1. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by types of organization in 2019 66

Tablica 2.2 . Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 75

Table 2.2. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and types of organization in 2019 75

Tablica 2.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju partnera w 2019 r. 76

Table 2.3. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and type of partner in 2019 76

Tablica 2.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 78

Table 2.4. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of organization in 2019 78

Tablica 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju partnera w 2019 r. 79

Table 2.5. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of partner in 2019 79

Tablica 2.6. Odsetek organizacji non-profit według rodzaju posiadanych przychodów publicznych o charakterze nierynkowym w 2019 r. 94

Table 2.6. Percentage of non-profit organizations by type of non-market revenues from public funds in 2019 94

Tablica 2.7. Umowy zawarte przez JST z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2019 r. 97

Table 2.7. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-governmental organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2019 97

Tablica 2.8. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit według rodzaju JST 100

Table 2.8. Funds given by local government institutions to non-profit organizations by type of institution 100

Tablica 3.1. Wybrane wskaźniki partnerów współpracy organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji 110

Table 3.1. Indicators of partners of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of organization 110

Tablica 3.2. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 118

Table 3.2. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of organization in 2019 118

Tablica 3.3. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju partnera 2019 r. 119

Table 3.3. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of partner in 2019 119

Tablica 3.4. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 122
Table 3.4. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of organization in 2019 122
Tablica 3.5. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju partnera w 2019 r. 123
Table 3.5. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of partner in 2019 123
Tablica 4.1. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r. 136
Table 4.1. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by types of organization in 2019 136
Tablica 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 144
Table 4.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of organization in 2019 144
Tablica 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju partnera 2019 r. 145
Table 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of partner in 2019 145
Tablica 4.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 147
Table 4.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of organization in 2019 147
Tablica 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju partnera w 2019 r. 148
Table 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of partner in 2019 148
Tablica 4.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według typu założyciela i rodzaju organizacji w 2019 r. 153
Table 4.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of founder and type of organizations in 2019 153
Tablica 4.7. Związki sportowe i związki stowarzyszeń według typu założyciela w 2019 r. 154
Table 4.7. Sports federations and federations of associations by type of founder in 2019 154
Tablica 1. Liczba jednostek w badaniu na formularzu SOF-5 według rodzaju organizacji za 2019 r. 160
Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according to the type of organization for 2019 160

Spis wykresów
List of charts

Wykres 1.1. Liczba organizacji non-profit w latach 2010–2019 27
Chart 1.1. Number of non-profit organizations in 2010–2019 27
Wykres 1.2. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r. 28
Chart 1.2. Number of non-profit organizations by type of organization in 2019 28
Wykres 1.3. Liczba organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2019 r. 29
Chart 1.3. Number of non-profit organizations by main field of activity in 2019 29
Wykres 1.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera 32
Chart 1.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of partner 32
Wykres. 1.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2019 r. 33
Chart 1.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2019 33
Wykres 1.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2019 r. 34
Chart 1.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2019 34
Wykres 1.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy w 2019 r., 2017 r. i 2015 r. 36
Chart 1.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation in 2019, 2017 and 2015 36
Wykres 1.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2019 r. 37
Chart 1.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of partner in 2019 37
Wykres 1.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. 38
Chart 1.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of organization in 2019 38
Wykres 1.10. Odsetek organizacji non-profit zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2019 r. 39
Chart 1.10. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2019 39
Wykres 1.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według barier współpracy i typu partnera w 2019 r. 40
Chart 1.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by barriers to cooperation and type of partner in 2019 40
Wykres 1.12. Odsetek organizacji non-profit podejmujących działania na rzecz odbiorców w związku z epidemią COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według typu partnera 42
Chart 1.12. Percentage of non-profit organizations taking action to recipients in relation to COVID-19 from March to August 2020 among organizations cooperating with other entities by type of partner 42

Wykres 1.13. Odsetek organizacji non-profit udzielających wsparcia w związku z COVID-19 współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w okresie od marca do sierpnia 2020 r. ... 43
Chart 1.13. Percentage of non-profit organizations providing support to COVID-19 cooperating with other entities by the type of partner and type of organizations from March to August 2020 ... 43
Wykres 1.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju odbiorców działań w związku z epidemią COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. ... 44
Chart 1.14. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 ... 44
Wykres 1.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami i podejmujących działania w związku z COVID-19 według rodzaju wsparcia w okresie od marca do sierpnia 2020 r. ... 44
Chart 1.15. Percentage of non-profit organizations taking action to recipients in relation to COVID-19 cooperating with other entities from March to August 2020 ... 44
Wykres 1.16. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 47
Chart 1.16. Level of four dimensions of networking social capital by type of organization in 2019 ... 47
Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji ... 49
Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization ... 49
Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2019 r. ... 50
Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2019 ... 50
Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizacje w 2019 r. ... 51
Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared by organization in 2019 ... 51
Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2019 r. ... 52
Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2019 52
Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2019 r. ... 52
Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2019 ... 52
Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2019 r. ... 53
Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2019 ... 53
Wykres 1.23. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju działalności organizacji w 2019 r. ... 53
Chart 1.23. Level of synthetic index of networking social capital by types of activity of organization in 2019 ... 53
Wykres 1.24. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas wieku organizacji w 2019 r. ... 54
Chart 1.24. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2019 54

Wykres 1.25. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2019 r. 54
Chart 1.25. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2019 54
Wykres 1.26. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2019 r. 55
Chart 1.26. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2019 55
Wykres 1.27. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania związane z niwelowaniem skutków COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według rodzaju organizacji 57
Chart 1.27. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by the type of organization 57
Wykres 1.28. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania związane z niwelowaniem skutków COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według głównej dziedziny działalności organizacji 58
Chart 1.28. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by main field of activity 58
Wykres 1.29. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według rodzaju odbiorców 59
Chart 1.29. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by the type of recipients 59
Wykres 1.30. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według rodzaju wsparcia 60
Chart 1.30. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by the type of organization by the type of support 60
Wykres 2.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji 62
Chart 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of organization 62
Wykres 2.2. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2019 r. 63
Chart 2.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2019 63
Wykres 2.3. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera 65
Chart 2.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of partner 65
Wykres 2.4. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2019 r. 67
Chart 2.4. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by main field of activity in 2019 67

Wykres 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 69
Chart 2.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2019 ... 69
Wykres 2.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2019 r. ... 70
Chart 2.6. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2019 ... 70
Wykres 2.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 71
Chart 2.7. The structure of non-profit organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2019 ... 71
Wykres 2.8. Struktura organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2019 r. ... 72
Chart 2.8. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity and field of cooperation in 2019 ... 72
Wykres 2.9. Odsetek organizacji non-profit udzielających wsparcia w związku z COVID-19 współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji i formy pomocy w okresie od marca do sierpnia 2020 r. ... 73
Chart 2.9. Percentage of non-profit organizations providing COVID-19 support cooperating with public institutions by type of organization and form of support from March to August 2020 ... 73
Wykres 2.10. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy ... 74
Chart 2.10. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation ... 74
Wykres 2.11. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy ... 76
Chart 2.11. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation ... 76
Wykres 2.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy ... 77
Chart 2.12. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation ... 77
Wykres 2.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza ... 80
Chart 2.13. Structure of non-profit organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important ... 80
Wykres 2.14. Odsetek organizacji non-profit uczestniczących w konsultacjach społecznych projektów uchwał według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 81
Chart 2.14. Percentage of non-profit organizations which participated in public consultations of local law acts projectsa by type of organization in 2019 ... 81
Wykres 2.15. Odsetek organizacji non-profit według wiedzy na temat wybranych rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej w 2019 r. ... 83
Chart 2.15. Percentage of non-profit organizations by having knowledge about selected procedures established in this institutions in 2019 ... 83
Wykres 2.16. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według rodzaju organizacji w 2019 r. (średnia liczba wskazań) ... 84
Chart 2.16. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by type of organization in 2019 (average number of indications) ... 84

Wykres 2.17. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według głównej dziedziny działalności w 2019 r. (średnia liczba wskazań) ... 85
Chart 2.17. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by main field of activity in 2019 (average number of indications) ... 85
Wykres 2.18. Struktura organizacji non-profit według oceny wybranych wymiarów współpracy z urzędem administracji samorządowej w 2019 r. ... 86
Chart 2.18. Structure of non-profit organizations by rates of selected dimensions of cooperation with local government institution in 2019 ... 86
Wykres 2.19. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi według rodzaju JST ... 88
Chart 2.19. Percentage of local government institutions which included in strategy of development issues of cooperation with non-governmental organizations by type of institution ... 88
Wykres 2.20. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, w których obowiązywał w 2019 r. roczny lub wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi według rodzaju JST ... 89
Chart 2.20. Percentage of local government institutions having annual or long-term program of cooperation with non-governmental organizations obligatory in 2019 by type of institution ... 89
Wykres 2.21. Prowadzenie konsultacji społecznych aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi w 2019 r. według rodzaju JST ... 90
Chart 2.21. Leading of public consultations with non-governmental organizations on local law acts in 2019 by type of institution ... 90
Wykres 2.22. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia organizacji pozarządowych ... 91
Chart 2.22. Percentage of local government institutions by form of support for non-governmental organizations ... 91
Wykres 2.23. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 92
Chart 2.23. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by type of organization in 2019 ... 92
Wykres 2.24. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 93
Chart 2.24. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by main field of activity in 2019 ... 93
Wykres 2.25. Struktura przychodów organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 96
Chart 2.25. Structure of non-profit organizations revenues by type of organization in 2019 ... 96
Wykres 2.26. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego zlecających realizację zadań publicznych na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju usług społecznych w 2019 r. ... 98
Chart 2.26. Percentage of local government institutions which commissioned realization of public tasks by procedures from the law on public benefit and volunteer work by type of social services in 2019 ... 98
Wykres 2.27. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit ... 99
Chart 2.27. Funds given by local government institutions to non-profit organizations ... 99
Wykres 2.28. Struktura środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit według wybranych działów klasyfikacji budżetowej ... 101
Chart 2.28. Structure of funds given by local government institutions to non-profit organizations by selected sections of the budget classification ... 101

Wykres 2.29. Odsetek środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit na realizację usług społecznych użyteczności publicznej ... 102
Chart 2.29. Percent of funds given by local government institutions to non-profit organizations for the provision of social services of general interest ... 102
Wykres 2.30. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych ... 103
Chart 2.30. Percentage of local government institutions by difficulties with non-governmental organizations engagement in realization of public tasks ... 103
Wykres 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji ... 106
Chart 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of organization ... 106
Wykres 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2019 r. ... 107
Chart 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by main fields of activity in 2019 ... 107
Wykres 3.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera ... 109
Chart 3.3. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by types of partner ... 109
Wykres 3.4. Wybrane wskaźniki partnerów współpracy organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 111
Chart 3.4. Indicators of partners of non-profit organizations cooperating with enterprises by main field of activity in 2019 ... 111
Wykres 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według pisemnej umowy w 2019 r. ... 113
Chart 3.5. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by written contract in 2019 ... 113
Wykres 3.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2019 r. ... 114
Chart 3.6. The structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2019 ... 114
Wykres 3.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 115
Chart 3.7. The structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2019 ... 115
Wykres 3.8. Struktura organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2019 r. ... 116
Chart 3.8. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by main field of activity and field of cooperation in 2019 ... 116
Wykres 3.9. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy ... 117
Chart 3.9. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation ... 117
Wykres 3.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy ... 120
Chart 3.10. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by occurred of barriers of cooperation ... 120
Wykres 3.11 Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy ... 121
Chart 3.11. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation ... 121

Wykres 3.12. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy ... 124
Chart 3.12. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation ... 124
Wykres 3.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r. ... 124
Chart 3.13. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and types of organization in 2019 ... 124
Wykres 3.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów w 2019 r. ... 125
Chart 3.14. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects in 2019 ... 125
Wykres 3.15. Liczba wspólnie zrealizowanych projektów organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami w 2019 r. ... 126
Chart 3.15. Number of implementation of joint projects of non-profit organizations cooperating with enterprises in 2019 ... 126
Wykres 3.16. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według form współpracy w 2019 r. ... 127
Chart 3.16. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by forms of cooperation in 2019 ... 127
Wykres 3.17. Odsetek organizacji non-profit według korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorstwa w wyniku podjęcia współpracy z organizacjami non-profit ... 128
Chart 3.17. Percentage of non-profit organizations by benefits obtained by enterprises as a result of cooperation with non-profit organizations ... 128
Wykres 3.18. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego ... 129
Chart 3.18. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering ... 129
Wykres 3.19. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 129
Chart 3.19. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by types of organization in 2019 ... 129
Wykres 3.20. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 130
Chart 3.20. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2019 ... 130
Wykres 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji ... 132
Chart 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of organization ... 132
Wykres 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 133
Chart 4.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by main fields of activity in 2019 ... 133
Wykres 4.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według typu partnera ... 135
Chart 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of partner ... 135
Wykres 4.4. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 137
Chart 4.4. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by main field of activity in 2019 ... 137

Wykres 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie pisemnej umowy według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 139
Chart 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector on the basis of written contract by type of organizations in 2019 ... 139
Wykres 4.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2019 r. ... 140
Chart 4.6. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation in 2019 ... 140
Wykres 4.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2019 r. ... 141
Chart 4.7. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and main field of activity in 2019 ... 141
Wykres 4.8. Struktura organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2019 r. ... 142
Chart 4.8. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by main field of activity and field of cooperation in 2019 ... 142
Wykres 4.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy ... 143
Chart 4.9. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation ... 143
Wykres 4.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy ... 145
Chart 4.10. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation ... 145
Wykres 4.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy ... 146
Chart 4.11. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation ... 146
Wykres 4.12. Odsetek organizacji non-profit realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 149
Chart 4.12. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by realization of joint projects by type of organization in 2019 ... 149
Wykres 4.13. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według typu struktury ... 150
Chart 4.13. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of the structure ... 150
Wykres 4.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2019 r. ... 151
Chart 4.14. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of organization in 2019 ... 151
Wykres 4.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2019 r. ... 152
Chart 4.15. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2019 ... 152
Wykres 4.16. Związki sportowe i związki stowarzyszeń działające w ramach struktur nadrzędnych w 2019 r. ... 155
Chart 4.16. Sports federations and federations of associations acting within superior structures in 2019 ... 155

Spis rysunków
List of figures

1.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami w 2019 r. 30
1.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities in 2019 30
1.2. Struktura organizacji non-profit według typu partnera w 2019 r. 31
1.2. Structure of non-profit organizations by type of partner in 2019 31
1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja 46
1.3. Networking social capital: dimensions and operationalisation 46

Spis map
List of maps

Mapa 1.1. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według województw i regionów w 2019 r. 56
Map 1.1. Level of synthetic index of networking social capital by voivodships and regions in 2019 56
Mapa 2.1. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną według województw i regionów w 2019 r. ze zmianą w stosunku do 2017 r. 64
Map 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by voivodships and regions in 2019 with change compared to 2017 (in percent pts). 64
Mapa 2.2. Średnia liczba instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2019 r. 68
Map 2.2. Average number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by regions and voivodships in 2019 68
Mapa 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według województw i regionów w 2019 r. 108
Map 3.1. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by voivodships and regions in 2019 108
Mapa 3.2. Średnia liczba partnerów współpracy organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według województw i regionów w 2019 r. 112
Map 3.2. Average of partners of non-profit organizations cooperating with enterprises by voivodships and regions in 2019 112
Mapa 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według województw i regionów w 2019 r. 134
Map 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by voivodships and regions in 2019 134
Mapa 4.2. Średnia wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według województw i regionów w 2019 r. 138
Map 4.2. Average number of number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by voivodships and regions in 2019 138

Objaśnienia znaków umownych
Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
„w tym” „of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Skróty
Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
p. proc.	punkty procentowe percent points
tj.	to jest it is
zł PLN	złoty/PLN zloty/PLN
tys.	tysiąc thousand
mln mln	milion million
mld bn.	milliard bilion
OPP	podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego public benefit organization
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
PES	Podmiot Ekonomii Społecznej Social Economy Organization
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna Volunteer Fire Brigade
REGON	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej National Register of Entities of National Economy
PS	Portal Sprawozdawczy Reporting Portal

Skróty cd.
Abbreviations cont.

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych Personal Income Tax
WOPR	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Water Volunteer Search and Rescue
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Mountain Volunteer Search and Rescue
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnychj The State Fund for Rehabilitation of Disabled People
JST	Jednostki samorządu terytorialnego Local government institutions
UE EU	Unia Europejska European Union

Synteza

Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit

W 2019 r. aktywnie działało 89,4 tys. organizacji non-profit, takich jak: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe oraz samorząd gospodarczy i zawodowy. Ich liczba w stosunku do 2010 r. wzrosła o 11,6%, jednak między 2017 r. a 2019 r. nastąpił spadek liczby organizacji o 3,6% (3,3 tys.).

Wśród organizacji non-profit w 2019 r. 87,8% jednostek współpracowało z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. W stosunku do 2017 r. odnotowano wzrost odsetka organizacji non-profit, które prowadziły współpracę z innymi jednostkami o 0,6 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2015 r. spadek o 0,8 p. proc. We współpracę z innymi podmiotami najczęściej angażowały się ochotnicze straże pożarne (96,7%), a następnie stowarzyszenia sportowe (92,7%) i organizacje pożytku publicznego (90,4%), z kolei najmniej rozpowszechniona była kooperacja wśród kółek rolniczych (67,5%).

Organizacje non-profit, które w 2019 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami, współpracowały przeciętnie z 13 partnerami, przy czym połowa organizacji miała nie więcej niż 4 partnerów (w 2017 r. wskaźniki te wyniosły odpowiednio 11 i 3 partnerów, a w 2015 r. – 12 i 4 partnerów).

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami w 2019 r. motywowana była najczęściej pozyskiwaniem zasobów materialnych (88,2%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (78,0%). Istotny był też dostęp do zasobów niematerialnych (72,8%), takich jak możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (60,1%) lub wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (53,0%).

Wśród organizacji współpracujących 28,7% deklarowało występowanie barier we współpracy z innymi podmiotami. Najczęściej wskazywano na brak dostatecznej wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (15,5%), a następnie na brak relacji partnerskich lub instrumentalne traktowanie i złe, niejasne procedury prawne (po 13,5%). Relatywnie często bariery w prowadzonej współpracy odczuwały fundacje (35,0%) i organizacje pożytku publicznego (33,9%).

W marcu 2020 r. ogłoszono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemią COVID-19, a następnie stan epidemii. W okresie od marca do sierpnia 2020 r. 15,5% organizacji, które współpracowały z innymi podmiotami, podejmowało dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z sytuacją epidemiologiczną. Dla porównania odsetek ten ogółem wśród organizacji non-profit wyniósł 14,1%, a wśród organizacji niewspółpracujących – 3,9%. Organizacje współpracujące z innymi podmiotami w związku z epidemią COVID-19 najczęściej podejmowały działania na rzecz prywatnych osób fizycznych (56,8%), a także udzielały przede wszystkim wsparcia w postaci usług społecznych (65,4%).

W oparciu o dane na temat współpracy zmierzono wewnętrzne zróżnicowanie zbiorowości organizacji non-profit konstruując wskaźniki czterech wymiarów kapitału społecznego oraz ujmujący je wskaźnik syntetyczny. Miary te dotyczyły powiązań w sieci w zakresie ich: wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności. Tendencje dotyczące zróżnicowania poziomu czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego w różnych rodzajach organizacji nie zmieniły się istotnie w stosunku do 2017 r. i 2015 r. Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji we wszystkich czterech wymiarach najwyższą wartością wskaźników wyróżniały się organizacje pożytku publicznego, a następnie – samorząd gospodarczy i zawodowy z wyłączeniem kółek rolniczych. Oprócz rodzaju organizacji poziom kapitału społecznego pomiędzy badanymi podmiotami najsilniej różnicowały: wysokość rocznych przychodów, liczba zatrudnionych pracowników i liczba posiadanych członków. Dodatkowo, zdecydowanie wyższym niż przeciętnie poziomem wskaźnika kapitału społecznego charakteryzowały się organizacje, które zadeklarowały, że podejmowały dodatkowe działania na rzecz odbiorców związane z niwelowaniem skutków COVID-19. Z kolei szczególnie mały związek z wysokością syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego miał rodzaj miejscowości lub województwo, w którym zlokalizowane były organizacje, a także ich wiek.

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi

Z instytucjami publicznymi w 2019 r. współpracowało 81,2% organizacji non-profit. W stosunku do 2017 r. odsetek ten zwiększył się o 0,8 p. proc., a do 2015 r. zmniejszył o 0,4 p. proc. Najczęściej partnerów z administracji publicznej miały ochotnicze straże pożarne (96,3%), stowarzyszenia sportowe oraz koła łowieckie (po 89,7%).

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi przeciętnie kooperowały z 7 partnerami z tego sektora (wzrost o 1 partnera w porównaniu do 2015 r. i 2017 r.), przy czym połowa z nich współpracowała z nie więcej niż 2 instytucjami (bez zmian w odniesieniu do 2015 r. i 2017 r.).

Wśród partnerów współpracy z sektora publicznego najczęściej wymieniane były jednostki administracji samorządowej (73,0%) oraz jednostki podległe samorządom (57,2%). Z administracją rządową kooperowało 28,5% podmiotów non-profit, a z jednostkami jej podległymi – 18,7%.

Głównym celem współpracy z instytucjami publicznymi w 2019 r. było pozyskiwanie zasobów materialnych (85,5%), w tym częściej środków finansowych (74,5%) niż rzeczowych (47,2%). Jednak blisko połowa podmiotów non-profit kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała również pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (48,0%).

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2019 r. 25,0% organizacji. Najczęściej problemy we współpracy z administracją publiczną wynikały ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (12,8%), a następnie braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania przez partnera (11,1%).

Szczególną formą współpracy z administracją była realizacja zadań publicznych. W 2019 r. 38,7% organizacji non-profit realizowało zadania na rzecz administracji rządowej i samorządowej, finansowane ze środków publicznych. Organizacje częściej otrzymywały środki publiczne na realizację zadań zleconych w ramach otwartych konkursów ofert (30,8%) niż z pominięciem otwartego konkursu ofert (6,9%). Częściej korzystano ze środków administracji samorządowej niż rządowej.

W 2019 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 2,7 mld zł organizacjom non-profit na realizację zadań publicznych w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,96% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta w latach 2013-2019 zwiększyła się o 1,1 mld zł, zaś w 2020 r. pozostała na analogicznym poziomie jak w 2019 r.

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami

Współpraca z przedsiębiorstwami była najmniej rozpowszechniona wśród podmiotów non-profit – prowadziło ją w 2019 r. 34,0% organizacji. Odsetek ten w stosunku do 2017 r. nieznacznie się zwiększył – o 1,5 p. proc., zaś w odniesieniu do 2015 r. obniżył o 0,7 p. proc.

Najchętniej z podmiotami komercyjnymi kontakty utrzymywały organizacje pożytku publicznego (46,3%) oraz fundacje (41,2%). Uwzględniając natomiast główną dziedzinę działalności wyróżniały się organizacje zajmujące się rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (51,8%), a następnie wsparciem trzeciego sektora (46,9%). W 2019 r., podobnie jak w poprzednich latach, zdecydowana większość organizacji non-profit, które współpracowały z przedsiębiorstwami, była inicjatorem tej współpracy (84,1%).

Średnia liczba przedsiębiorstw, z którymi kooperowały organizacje w 2019 r., wyniosła 10, podobnie jak w 2017 r. i o jedno przedsiębiorstwo więcej niż w 2015 r. Z kolei mediana liczby przedsiębiorstw, z którymi organizacje współpracowały, w całym okresie niezmiennie wynosiła 2.

Podobnie jak przy współpracy z instytucjami publicznymi, w 2019 r. organizacje do podejmowania współpracy z przedsiębiorstwami motywowały najczęściej cele materialne (74,2%), częściej finansowe (49,6%) niż rzeczowe (43,2%). Między 2015 r. a 2019 r. zwiększył się odsetek organizacji wskazujących cele niematerialne współpracy z przedsiębiorstwami (z 43,2% do 48,4%), szczególnie – integrację środowiska lokalnego poszerzanie kontaktów (z 33,2% do 36,2%).

Trudności w prowadzonej z przedsiębiorstwami współpracy odczuwało w 2019 r. 25,9% organizacji non-profit, przy czym najczęściej wskazywaną przez nie barierą był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (15,7%). Odsetek organizacji wskazujących na istnienie barier we współpracy z przedsiębiorstwami zwiększył się w porównaniu do 2017 r. o 3,7 p. proc., a w odniesieniu do 2015 r. o 5,5 p. proc.

Szczególną formą współpracy była możliwość korzystania przez organizacje nieodpłatnie z pracy pracowników przedsiębiorstwa, co określane jest mianem wolontariatu pracowniczego. Grupa organizacji deklarujących korzystanie z wolontariatu pracowniczego nie była duża (11,2% spośród organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami). Odsetek ten zmalał w porównaniu do poprzednich lat – o 1,9 p. proc. w stosunku do 2017 r. i o 4,3 p. proc. w porównaniu do 2015 r. W 2019 r. całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 39,3 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (57,0%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy w przedsiębiorstwie.

Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit

W 2019 r. ponad połowa podmiotów non-profit (54,8%) współpracowała z innymi organizacjami. W porównaniu do 2017 r. odsetek ten wzrósł o 2,8 p. proc., zaś spadł o 1,0 p. proc. w odniesieniu do 2015 r.

Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, to najwyższym odsetkiem organizacji współpracujących z partnerami sektora non-profit charakteryzowała się grupa podmiotów posiadających status OPP (64,7%), a następnie fundacji (58,8%). Ponadto biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności, relatywnie często taką współpracę prowadziły organizacje zajmujące się wsparciem trzeciego sektora (76,5%), a w dalszej kolejności pomocą społeczną lub humanitarną (65,3%).

W ramach współpracy wewnątrzsektorowej organizacje miały przeciętnie 4 partnerów, a połowa z nich nie więcej niż 2. Statystyki te utrzymały się na tym samym poziomie w odniesieniu do 2015 r. i 2017 r.

Najczęściej wskazywanymi korzyściami płynącymi ze współpracy pomiędzy organizacjami były integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (65,1%) oraz korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub wolontariuszy partnera (52,0%).

W 2019 r. 23,5% współpracujących organizacji wskazało na istnienie barier w kooperacji wewnątrzsektorowej. Odsetek ten był o 3,9 p. proc. wyższy niż w 2017 r. oraz o 5 p. proc. wyższy niż w 2015 r. Najistotniejszymi przeszkodami we współpracy były brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,9%) oraz konflikt interesów (7,4%), który miał zdecydowanie mniejsze znaczenie przy współpracy z partnerami z innych sektorów.

Ważny wymiar współpracy wewnątrzsektorowej stanowiło funkcjonowanie w ramach większych struktur organizacyjnych. W 2019 r. udział w dobrowolnych porozumieniach deklarowała niespełna połowa organizacji non-profit prowadzących współpracę wewnątrzsektorową (49,8%). Odsetek ten był wyższy o 14,6 p. proc. w porównaniu do 2017 r. oraz o 9,9 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. Organizacje najczęściej należały do formalnych struktur krajowych (32,9%).

Executive summary

Cooperation and network social capital of non-profit organizations

In 2019, there were 89.4 thousand active non-profit organizations, such as: associations and similar social organizations, foundations, faith-based charities, as well as business and professional associations. Their number increased by 11.6% as compared to 2010. Between 2017 and 2019, however, the total number of organizations fell by 3.6% (3.3 thousand).

In 2019, 87.8% of non-profit organizations cooperated with other entities, be it public administration, enterprises or other organizations. Measured against data from 2017, the number of organizations working with other entities rose by 0.6 percentage point, while in relation to earlier data form 2015, the number fell by 0.8 percentage point. Volunteer fire brigades (96.7%), sports clubs (92.7%) and public benefit organizations (90.4%) cooperated most often; on the other hand, cooperation was the least popular among farmers organizations (67.5%).

On average, those non-profit organizations that established cooperation in 2019 with other entities cooperated with 13 partners. What is notable, half of the organizations had no more than 4 partners. In comparision, the numbers were, respectively, 11 and 3 in 2017 and 12 and 4 in 2015.

In 2019, cooperation of non-profit organizations with other entities was most often motivated by search for material assets (88.2%), including financial means for conducting activities (78.0%). Access to intagible assets also ranked high (72.8%) as a cooperation-inducing factor – assets like the possibility of local community integration and networking (60.1%) and knowledge and experience of members and employees of the partner-entity (53.0%).

Among the cooperating organizations, 28.7% declared that they experienced barriers to cooperation with other entities. The ones indicated most often were lack of sufficient knowledge of the partner concerning cooperation inadequate knowledge concerning cooperation (15.5%), no partner relations or instrumental treatment along with unclear legal procedures (13.5% each). Relatively often, both foundations (35.0%) and public benefit organizations (33.9%) faced barriers to cooperation.

In March of 2020, owing to the danger of COVID-19 pandemic, the state of public health emergency has been declared in the Republic of Poland. The declaration of the state of epidemic emergency soon followed. Between March and August of 2020, 15.5% of organizations that cooperated with other entities, undertook additional activities for their recipients specifically with regard to the epidemic situation. To compare, this very number stood at 14.1% for total non-profit organizations, and at 3.9% for organizations not involved in cooperation. Organizations which cooperated with other entities due to the COVID-19 epidemic provided assistance first and foremost to natural persons (56.8%). Also, they provided support that took the form of social services (65.4%).

On the basis of the data concerning cooperation, measurement of diversity of population of non- profit organizations was performed, constructing indices of four dimensions of social capital and an overarching synthetic index. Those measures concerned network relations and their parameters like size density, heterogeneity and inclusivity. Tendencies regarding each of four network social capital dimensions in various types of organizations have not changed notably since 2017 and 2015. Taking into consideration the type of organizations in all four dimensions the highest value of indices applied to public benefit organizations, with business and professional associations (excluding farmers' organizations) coming next. Apart from the type of organization, the main sources of differentiation of the social capital level between the surveyed entities were amount of annual income, followed by number of employees and number of members. What is more, organizations that reported performing additional activities aimed at mitigation the consequences of COVID-19 for their recipients proved markedly above average in terms of the social capital level. On the other hand, voivodship in which the organizations were located and their age had a strikingly small relations to the value of the synthetic index.

Cooperation of non-profit organizations with public institutions

81.2% of non-profit organizations cooperated with public institutions in 2019. It is a rise by 0.8 percentage point compared to 2017 but a fall by 0.4 percentage point when comparing to 2015. Most frequently, volunteer fire brigades (96.3%), sports clubs and hunting clubs (89.7% each) had partners from public administration.

On average organizations cooperating with public institutions worked with 7 partners of this kind – compared to 2015 and 2017 that number increased by one. Half of the organizations worked with at most 2 public institutions, just like in 2015 and 2017. Among cooperation partners belonging to the public sector, the ones most often listed were local government administration units (73.0%) and units subordinate to local governments (57.2%). 28.5% of non-profits cooperated with the government administration, while 18.7% with its subordinate units.

The main purpose for cooperation with public institutions in 2019 was obtaining material assets (85.5%), of which financial means (74.5%) were indicated more frequently than tangible assets (47.2%). However, almost half of non-profit entities cooperating with public organizations listed non-financial benefits resulting from this cooperation as well (48.0%).

In 2019, difficulties regarding cooperation with public sector institutions were reported by an exact quarter (25.0%) of the organizations. Problems in cooperation with public administration resulted, firstly, from poor, unclear legal provisions and procedures (12.8%), and secondly, from lack of partner relations and instrumental treatment by the partner (11.1%).

Out of many forms of cooperation with administration, implementation of public tasks was of particular interest. In 2019, 38.7% of non-profit organizations executed tasks for government and self-government administration, financed from public funds. The organizations more often received funds for implementation of tasks outsourced under open tenders (30.8%) than for those without the open tender (6.9%). Self-government funds were relied on more frequently than government administration funds. In 2019, self-government administration offices of all levels allocated PLN 2.7 bn. for implementation of public tasks by non-profit organizations under the procedures dedicated thereto, which accounted for 0.96% of all expenditures of self-government units. The money thus allocated have increased by PLN 1.1 bn between 2013 and 2019; in 2020 however, it remained at the level same as in 2019.

Cooperation of non-profit organizations with enterprises

Cooperation with enterprises was the least popular among non-profit entities. In 2019, it was practiced by a third (34.0%) of organizations, showing a slight increase by 1.5 percentage points compared to 2017, but a fall of 0.7 percentage point against the background of 2015 data. Most often, contacts with commercial entities have been maintained by public benefit organizations (46.3%) and foundations (41.2%). Taking the main type of activity into account, organizations dealing with employment assistance (51.8%) stood out, followed by organizations that support philantropic intermediaries and voluntarism promotion (46.9%). In 2019, not changing compared to previous years, the vast majority of non-profit organizations, which cooperated with undertakings, was the instigator of this cooperation (84.1%).

On average, in 2019 the organizations cooperated with 10 enterprises. The number remained the same as in 2017 and increased by one enterprise, comparing to data from 2015. In turn, speaking of the relevant median, it remained unchanged throughout the entire period and amounted to 2.

Similarly to cooperation with public institutions, in 2019, the organizations were most often motivated to establish cooperation with enterprises by material objectives (74.2%), of which financial (49.6%) dominated over tangible ones (43.2%). Between 2015 and 2019, the percentage of organizations indicating intangible objectives of cooperation with enterprises increased from 43.2% to 48.4%; in particular – integration of the local community and networking (from 33.2% to 36.2%).

In 2019, difficulties in cooperation with enterprises were noted by 25.9% non-profit organizations and given that the most frequently indicated barrier was partner's lack of knowledge concerning the cooperation (15.7%). The fraction of organizations indicating the presence of barriers during the cooperation with enterprise increased by 3.7 percentage points compared to 2017 and 5.5 percentage points compared to 2015.

A specific form of cooperation was the possibility to use the unpaid work of enterpise employees, a practice known as „employee volunteering". The group of organizations declaring use of employee volunteering was not large and consisted of 11.2% of non-profit organizations cooperating with enterprises. A look at previous years data shows that the percentage fell – by 1.9 percentage points compared to 2017 and 4.3 percentage points compared to 2015. In 2019, the total number of employees spending time for rendering unpaid services for the organizations equaled 39.3 thousand persons. More than half of such employees (57.0%) provided work for organizations in their free time, that is after working hours.

Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations

In 2019, more than half of non-profit entities (54.8%) cooperated with other organizations. This percentage was higher by 2.8 percentage points than in 2017, but lower by 1.0 percentage point with regard to 2015.

The highest percentage of organizations cooperating with partners from non-profit sector characterised the group of entities with OPP status (64.7%), and foundations (58.8%). Taking the main type of activity into account, relatively often, such cooperation was conducted by organizations supporting philantropic intermediaries and voluntarism promotion (76.5%) and those concerned with social services (65.3%).

Within the framework of inter-sectoral cooperation organizations had on average 4 partners, half of them possessing not more than 2. These statistics remained unchanged from both 2017 and 2015.

The most frequently listed benefits of cooperation between the organizations were integration of the local community and networking (65.1%) as well as using knowledge and experience of employees, members or volunteers of the partner (52.0%).

In 2019, 23.5% of cooperating organizations indicated the existence of barriers to inter-sectoral cooperation, a number exceeding that in both 2017 and 2015 (by 3.9 percent points and 5.0 percent points, respectively). Among the most significant barriers to cooperation were lack of of partner's knowledge concerning the cooperation (9.9%) and conflict of interests (7.4%), which was significantly less important in cooperation with partners from other sectors.

Functioning as part of larger organizational structures constituted an important aspect of inter-sectoral cooperation. In 2019, slightly less that a half of cooperating non-profit organizations declared participation in voluntary agreement within superior structures. (49.8%). The percentage increased by 14.6 percentage points compared to 2017 and by 9.9 percentage points compared to 2015. Most frequently, the participating organizations belonged to the formal national structures (32.9%).

Rozdział 1
Chapter 1

Współpraca i sieciowy kapitał społeczny organizacji non-profit
Cooperation and networking social capital of non-profit organizations

W niniejszej publikacji organizacje non-profit rozumiane są jako zbiorowość odrębna od sektora publicznego i komercyjnego. W opracowaniu analizie poddano organizacje non-profit takie jak: typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, stowarzyszenia sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła łowieckie, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, w tym kółka rolnicze. Nie uwzględniono natomiast organizacji pracodawców, związków zawodowych i partii politycznych.

1.1. Liczba aktywnych organizacji
1.1. Number of active organizations

Pomiędzy 2010 r. a 2019 r. nastąpił wzrost liczby badanych organizacji non-profit o 11,6% (z 80,1 tys. w 2010 r. do 89,4 tys. w 2019 r.). Dynamika tego zjawiska była zbliżona w latach 2012–2014 oraz 2014–2016. Tempo wzrostu liczby organizacji wyniosło między tymi latami po około 5,0%, tj. po 4,3 tys. podmiotów. Nieco mniej organizacji przybyło między 2010 r. a 2012 r. – zmiana wyniosła 3,8%, tj. 3,1 tys. podmiotów. Natomiast między 2017 r. a 2019 r. nastąpił spadek liczby organizacji o 3,6% (3,3 tys.).

Wykres 1.1. **Liczba organizacji non-profit w latach 2010–2019**
Chart 1.1. Number of non-profit organizations in 2010–2019

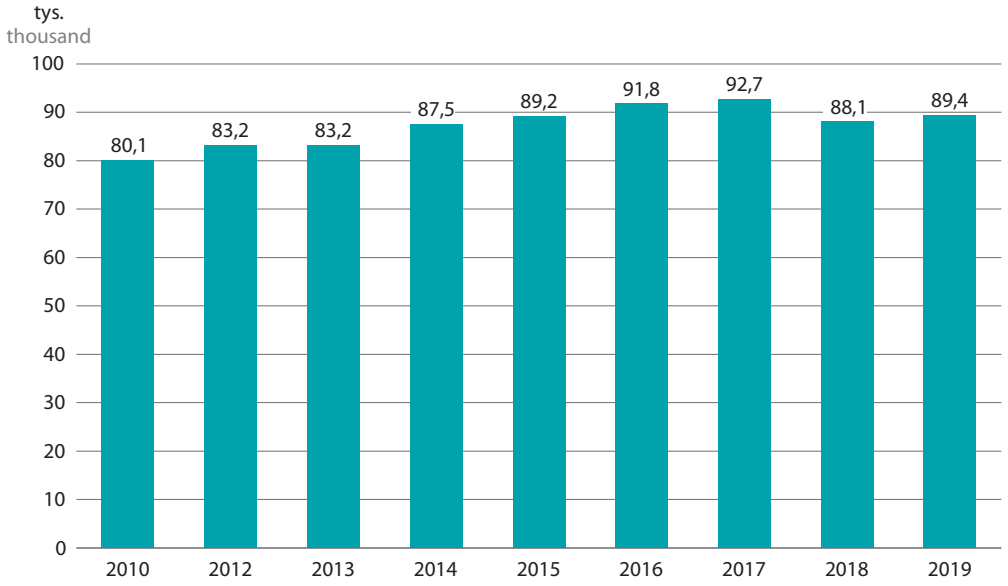

Wykres 1.2. Liczba organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r.
Chart 1.2. Number of non-profit organizations by type of organization in 2019

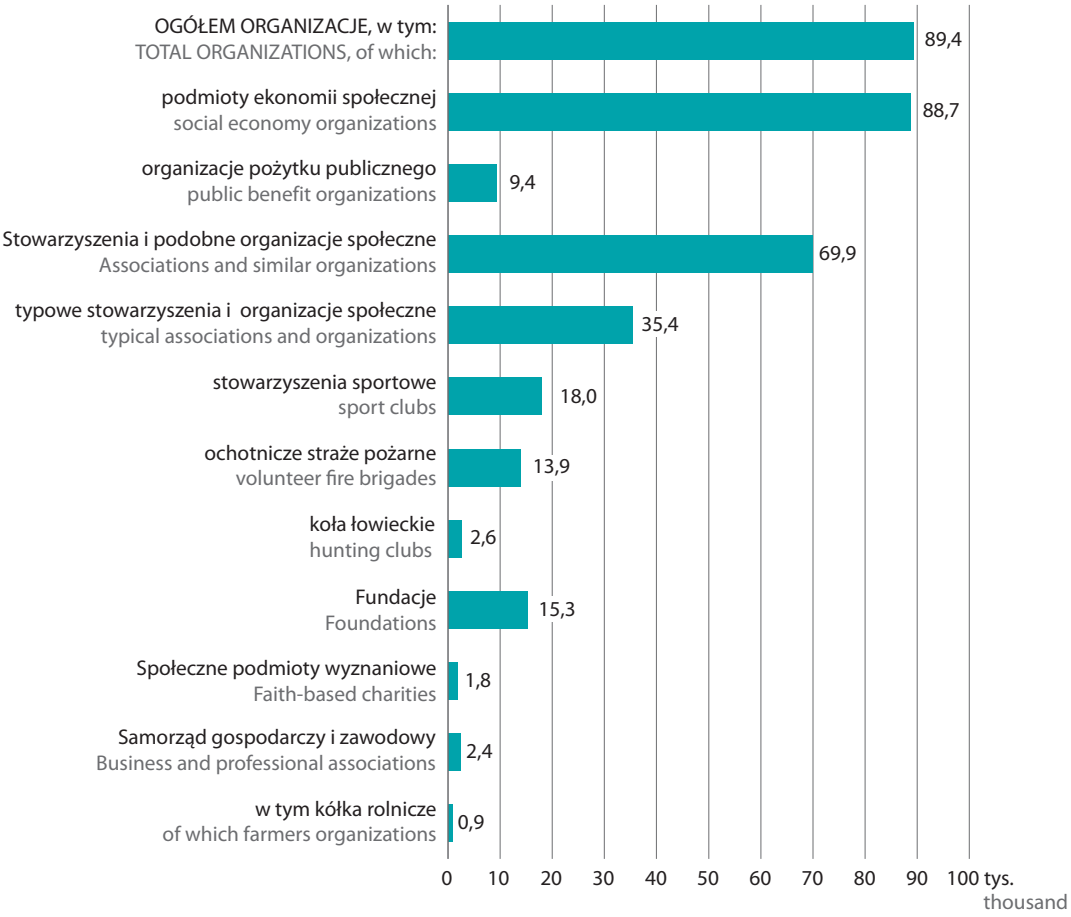

W 2019 r. aktywną działalność prowadziło 89,4 tys. organizacji non-profit omawianych w tej publikacji. Wśród nich do sektora ekonomii społecznej należało 88,7 tys. podmiotów, co stanowiło 99,2% zbiorowości. Co dziesiąta organizacja posiadała status organizacji pożytku publicznego (9,4 tys.).

Najliczniejszą grupą organizacji non-profit były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 69,9 tys. podmiotów (78,2%), a następnie fundacje – 15,3 tys. (17,1%). Liczba organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego prowadzących aktywną działalność w 2019 r. wyniosła 2,4 tys. (2,7%), a społecznych podmiotów wyznaniowych – 1,8 tys. (2,0%).

Wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych dominującą grupę tworzyły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (35,4 tys. – 39,6% z ogółu organizacji). Natomiast najmniej liczną grupą w tej zbiorowości były koła łowieckie – 2,6 tys., które stanowiły 2,9% organizacji non-profit.

Wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (takich jak kółka rolnicze, izby i zrzeszenia branżowe, cechy rzemieślnicze, organizacje samorządu zawodowego prawników, lekarzy itp.), w 2019 r. aktywną działalność prowadziło 0,9 tys. kółek rolniczych (1,0% aktywnych organizacji) oraz 0,8 tys. pozostałych organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (0,9%).

Wykres 1.3. **Liczba organizacji non-profit według głównej dziedziny działalności w 2019 r.**
Chart 1.3. Number of non-profit organizations by main field of activity in 2019

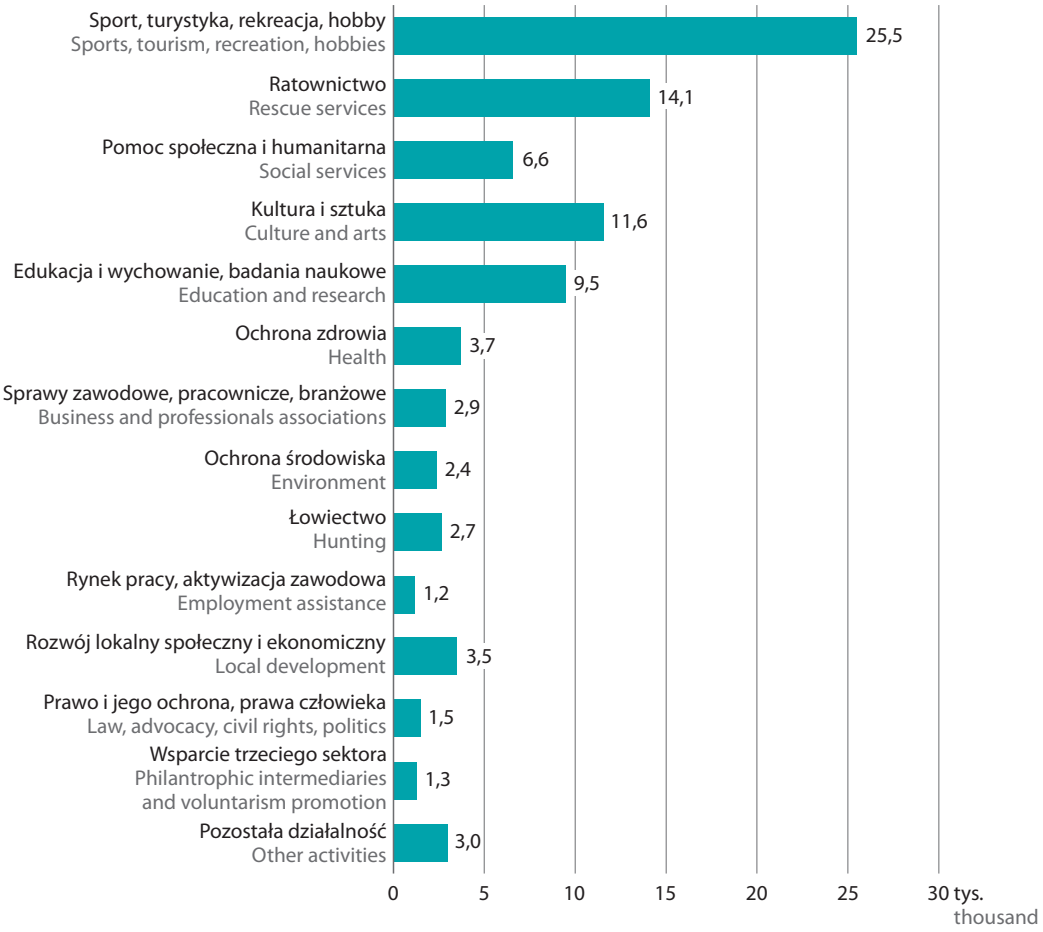

Charakterystyczne dla organizacji non-profit jest ich istotne zróżnicowanie pod względem dziedzin, w ramach których prowadzą one swoją działalność statutową. Podobnie jak w poprzednich latach, największa część podmiotów jako główną dziedzinę działalności wskazała sport, turystykę, rekreację, hobby (25,5 tys. podmiotów; 28,5%), z czego 68,1% stanowiły stowarzyszenia sportowe. Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z ratownictwem (14,1 tys. organizacji; 15,8%) – ochotnicze straże pożarne oraz inne ochotnicze jednostki ratownicze (WOPR, GOPR).

Stosunkowo często organizacje non-profit jako główny obszar prowadzonej działalności wskazywały kulturę i sztukę (11,6%), a także takie dziedziny jak, edukacja i wychowanie, badania naukowe (9,5%) oraz pomoc społeczna i humanitarna (6,6%). Wyraźnie mniej organizacji zajmowało się ochroną zdrowia (3,7%), rozwojem lokalnym (3,5%) i sprawami zawodowymi, pracowniczymi i branżowymi (2,9%).

Najmniej podmiotów non-profit prowadziło działalność w obszarach takich jak: rynek pracy i aktywizacja zawodowa (1,2% ogółu organizacji), wsparcie trzeciego sektora (1,3%) oraz prawo, jego ochrona i prawa człowieka (1,5%).

1.2. Współpraca międzysektorowa i wewnątrzsektorowa
1.2. Cross-sectoral and internal-sectoral cooperation

Potencjał kooperacyjny organizacji non-profit określa współpraca tych organizacji z instytucjami publicznymi, innymi organizacjami non-profit oraz przedsiębiorstwami. Ten podrozdział dotyczy współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej organizacji non-profit, zróżnicowania celów podejmowanej współpracy, a także barier w jej prowadzeniu.

W 2019 r. 87,8% organizacji non-profit podejmowało współpracę z innymi podmiotami – administracją publiczną, przedsiębiorstwami bądź innymi organizacjami. W stosunku do 2015 r. odnotowano zmniejszenie odsetka organizacji non-profit, które prowadziły współpracę z innymi jednostkami o 0,8 p. proc., natomiast w stosunku do 2017 r. wzrost o 0,6 p. proc. c

Rysunek 1.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami w 2019 r.
Figure 1.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities in 2019

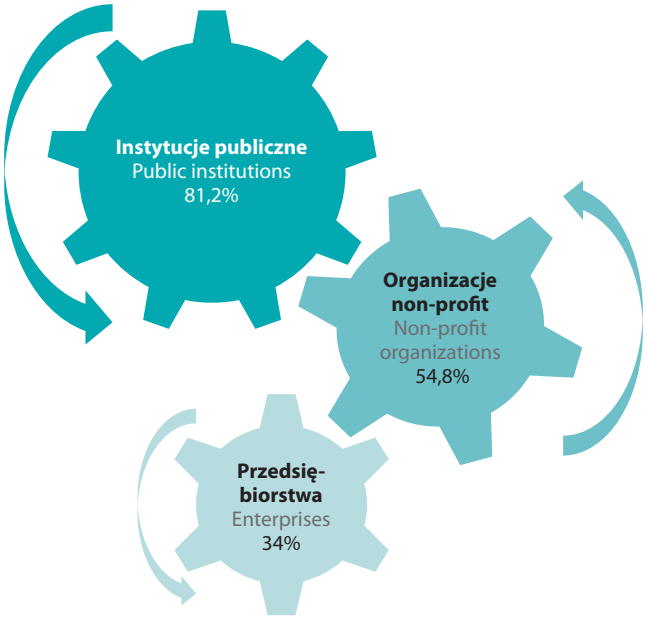

Organizacje non-profit najczęściej nawiązywały relacje z instytucjami publicznymi (81,2%), przy czym odsetek ten wzrósł o 0,8 p. proc. w stosunku do 2017 r. Ponadto organizacje prowadziły współpracę wewnątrzsektorową (54,8% – wzrost o 3,0 p. proc.). Z kolei najniższy odsetek podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (34,0%) uległ zwiększeniu o 1,5 p. proc.

Najwyższy odsetek organizacji non-profit nawiązujących relacje przynajmniej z jednym z wymienionych typów partnerów zaobserwowano wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (89,9%), w szczególności wśród ochotniczych straży pożarnych (96,7%) i stowarzyszeń sportowych (92,7%). Najniższy udział podmiotów współpracujących odnotowano natomiast w organizacjach samorządu gospodarczego i zawodowego (77,9%), a wśród nich w kółkach rolniczych (67,5%).

Organizacje non-profit mogą współpracować równocześnie z wieloma podmiotami. W 2019 r. 24,1% organizacji nawiązywało relacje równolegle z kilkoma partnerami, w tym najczęściej współdziałano równocześnie z instytucjami publicznymi oraz innymi przedstawicielami sektora non-profit (25,6%). Jednocześnie, nieco niższy odsetek organizacji współpracował wyłącznie z instytucjami publicznymi (24,8%). Blisko ¼ organizacji nawiązywała relacje ze wszystkimi sektorami (24,1%). Jedynie 12,2% organizacji non-profit nie podjęło współpracy z żadnym podmiotem.

Rysunek 1.2. Struktura organizacji non-profit według typu partnera w 2019 r.
Figure 1.2. Structure of non-profit organizations by type of partner in 2019

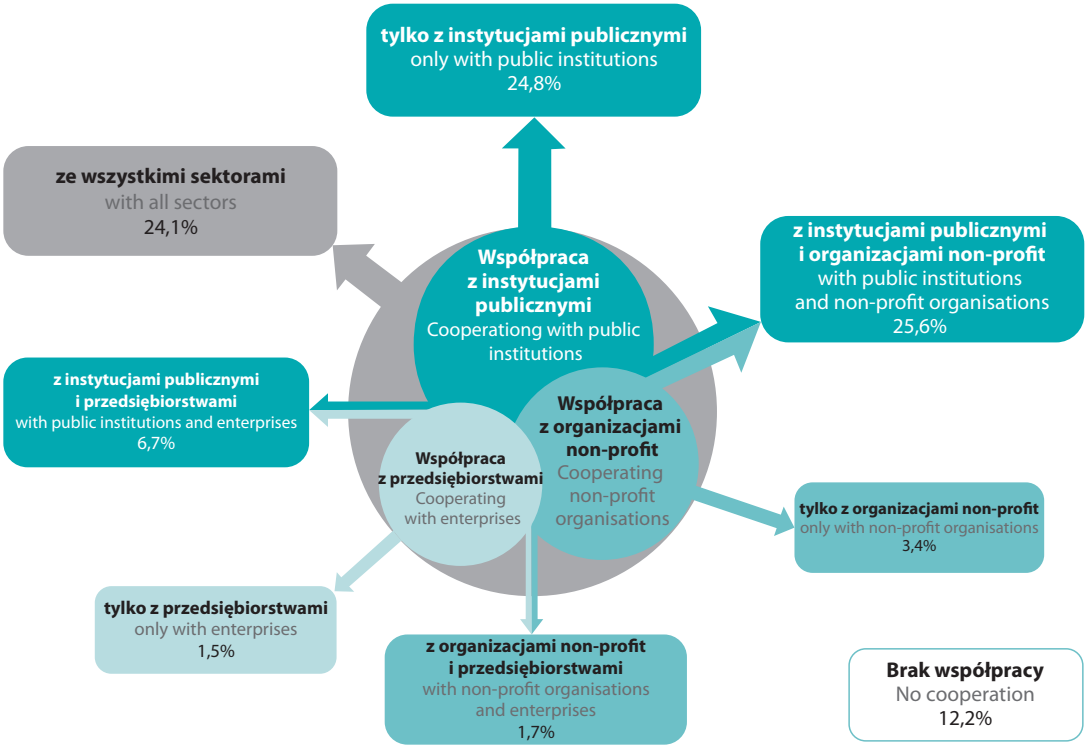

Organizacje non-profit, które w 2019 r. nawiązywały relacje z innymi podmiotami (bez względu na typ partnera współpracy) posiadały przeciętnie 13 partnerów, przy czym połowa organizacji współpracowała łącznie z nie więcej niż 4 podmiotami. Średnia liczba partnerów wzrosła o 2, natomiast mediana o 1 podmiot w odniesieniu do 2017 r. Najwyższą średnią liczbą partnerów wyróżniały się jednostki współpracujące z przedsiębiorstwami, które posiadały przeciętnie 10 partnerów z tego sektora. Organizacje kooperujące z instytucjami publicznymi miały średnio 7 partnerów, natomiast podmioty prowadzące współpracę wewnątrzsektorową – 4 partnerów.

Głównym partnerem dla jednostek współpracujących z instytucjami publicznymi (81,2%) była administracja samorządowa (73,0%) oraz jednostki jej podległe (61,3%). Organizacje współpracujące z innymi podmiotami sektora non-profit (54,8%), najczęściej jako partnera współpracy wymieniały stowarzyszenia i fundacje (49,3%), które stanowiły dominującą grupę wśród organizacji non-profit (95,3%). Równo co piąty podmiot wskazał na inne organizacje pozarządowe, w tym związki zawodowe oraz partie polityczne, a blisko co dziesiąty na społeczne podmioty wyznaniowe (10,7%). Wśród podmiotów kooperujących z sektorem komercyjnym (34,0%) przeważały takie, które współpracowały z przedsiębiorstwami prywatnymi (30,4%) nad współpracującymi z przedsiębiorstwami publicznymi (12,0%) i spółdzielniami (5,8%).

Wykres 1.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera
Chart 1.4. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of partner

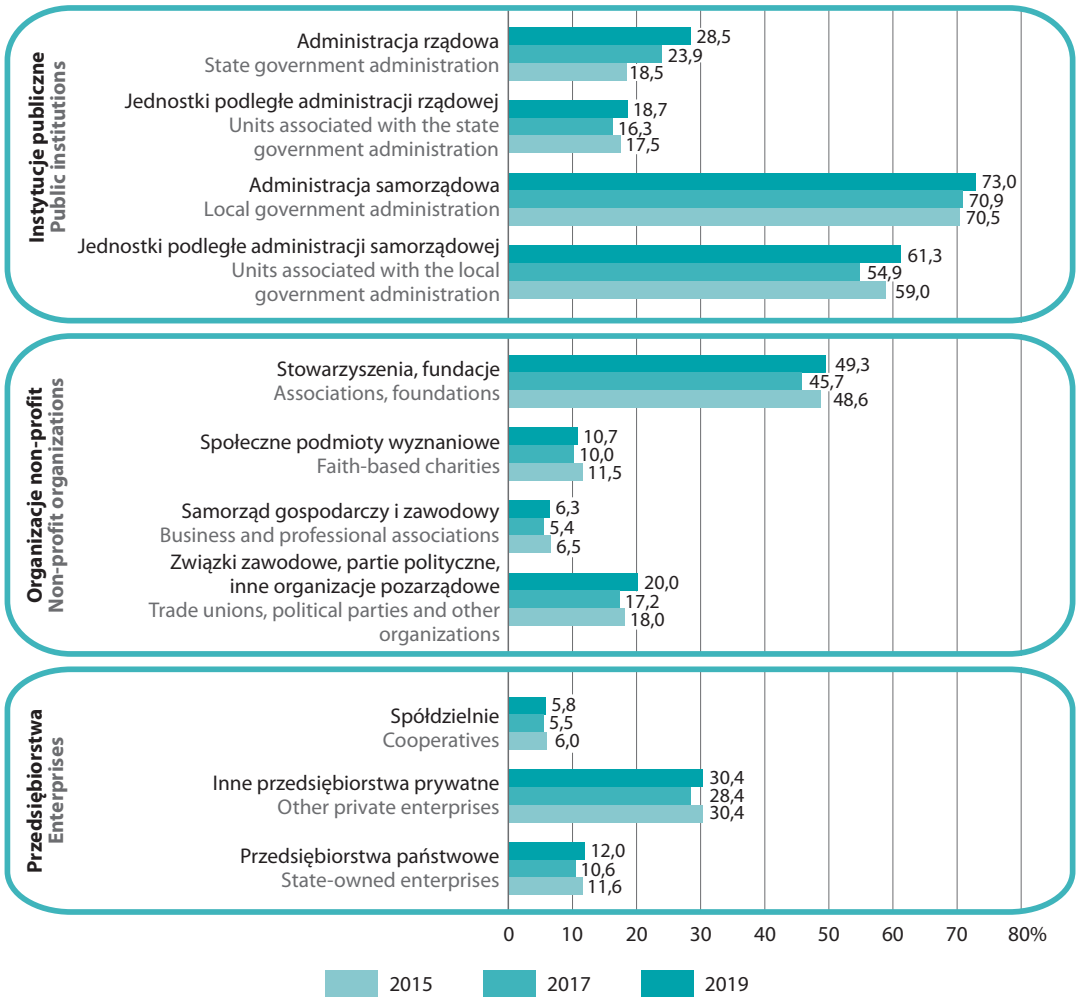

W latach 2015–2019 wśród organizacji współpracujących z innymi podmiotami najbardziej istotna zmiana nastąpiła wśród jednostek, które kooperowały z administracją rządową, ich odsetek wzrósł o 10,0 p. proc. (z 18,5% na 28,5%). W pozostałych grupach wyróżnionych w oparciu o szczegółowy rodzaj partnera współpracy zmiany w tym okresie nie przekraczały 3,0 p. proc.

Wykres 1.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 1.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of organization in 2019

Wykres 1.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2019 r.

Chart 1.6. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by main field of activity of organization in 2019

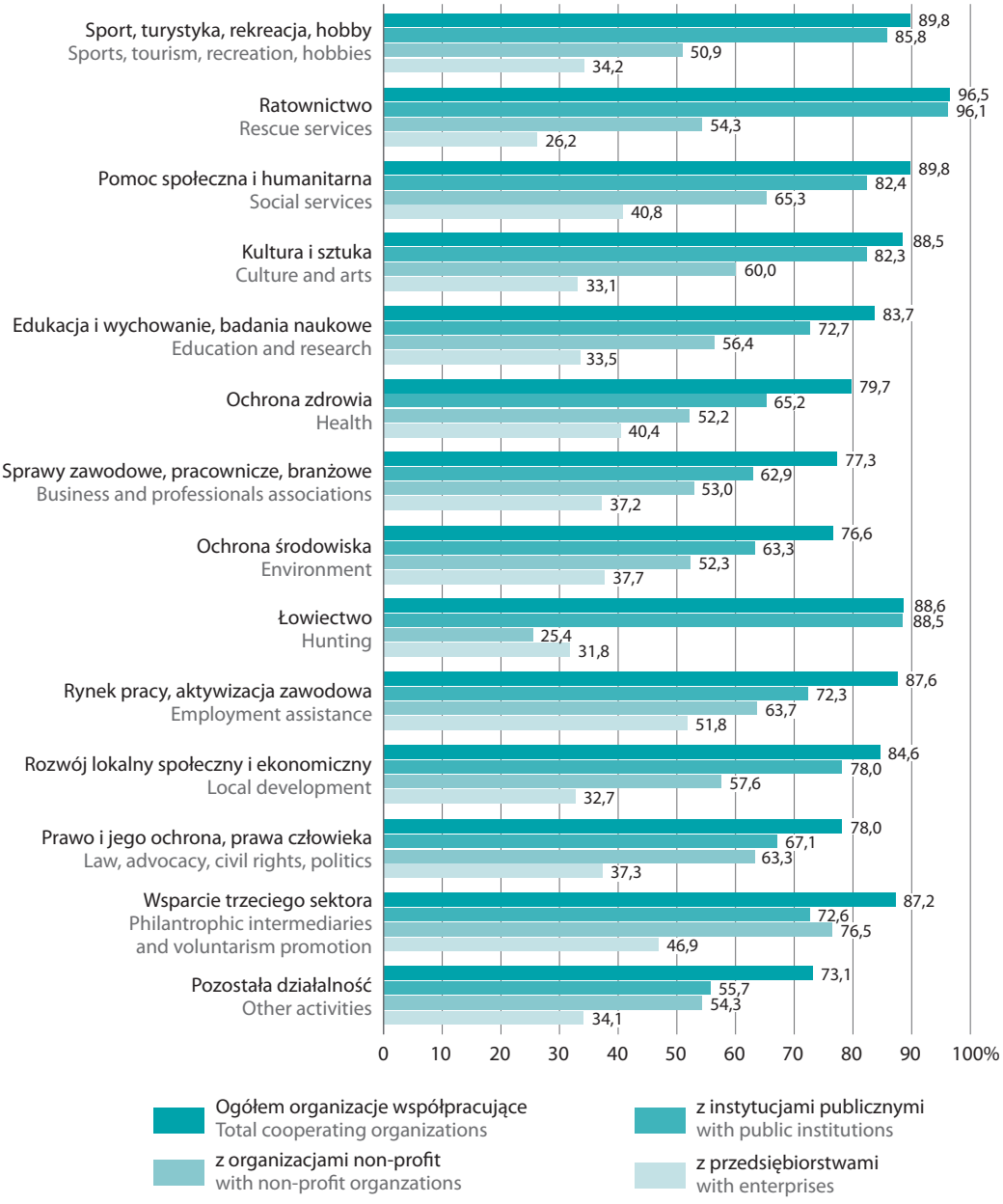

Najczęściej partnerem współpracy dla organizacji non-profit były instytucje publiczne. W 2019 r. najwyższy odsetek współpracujących z administracją rządową, samorządową bądź jednostkami im podległymi odnotowano w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (85,5%), w tym szczególnie wysoki wśród ochotniczych straży pożarnych (96,3%) oraz kół łowieckich (89,7%). Najniższy odsetek wystąpił natomiast w samorządzie gospodarczym i zawodowym (67,2%), a w jego ramach – wśród kółek rolniczych (58,6%) oraz w fundacjach (64,0%).

Na tle innych organizacji non-profit wyróżniają się jednostki posiadające status organizacji pożytku publicznego. Wśród nich odsetki organizacji współpracujących z poszczególnymi partnerami były wyższe niż analogiczne odsetki dla ogółu organizacji – z instytucjami publicznymi współpracowało 83,7% organizacji pożytku publicznego, z organizacjami non-profit – 64,7%, zaś przedsiębiorstwami – 46,3%.

Z kolei analizując współpracę podejmowaną przez organizacje non-profit z instytucjami publicznymi, organizacjami non-profit i przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji należy zauważyć, iż najwyższy odsetek organizacji, które podejmowały kooperację z innymi podmiotami, bez względu na typ partnera, wystąpił wśród jednostek zajmujących się ratownictwem (96,5%), przy czym współpraca ta opierała się niemal zawsze na kontaktach z instytucjami publicznymi (96,1%). Z jednostkami z sektora publicznego współpracowała zdecydowana większość organizacji skupiających łowczych (88,5%), a także organizacji działających w sferze sportu, turystyki, rekreacji i hobby (85,8%) oraz pomocy społecznej i humanitarnej (82,4%). Współpraca z sektorem komercyjnym była szczególnie ważna dla podmiotów prowadzących działania związane z rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (51,8%). Zbliżony odsetek wystąpił również wśród organizacji działających na rzecz wsparcia sektora non-profit (46,9%), a także skupiających działania w obszarze związanym z pomocą społeczną i humanitarną oraz ochroną zdrowia (odpowiednio 40,8% i 40,4%). Najwyższy udział podmiotów podejmujących współpracę z innymi organizacjami non-profit wystąpił wśród jednostek zajmujących się wsparciem trzeciego sektora, który wzrósł od 2017 r. o 15,7 p. proc. (z 60,8% w 2017 r. do 76,5% w 2019 r.), a także pomocą społeczną i humanitarną (65,3%).

1.3. Cele i bariery współpracy
1.3. Objectives and barriers to cooperation

Współpraca organizacji non-profit z innymi podmiotami powodowana jest różnymi potrzebami i motywacjami. W 2019 r. zdecydowana większość organizacji jako cel podejmowanej współpracy wskazała pozyskanie zasobów materialnych (88,2%), w tym środków finansowych na prowadzenie działalności (78,0%) oraz możliwość korzystania z lokalu lub innych środków rzeczowych nieodpłatnie bądź na preferencyjnych warunkach (58,4%). Istotny był jednak również dostęp do zasobów niematerialnych (72,8%), takich jak wiedza i doświadczenie członków oraz pracowników jednostki będącej partnerem (53,0%), a także możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (60,1%). Między 2015 r., a 2019 r. o 1,6 p. proc. obniżył się odsetek organizacji podejmujących współprace w celu pozyskania środków finansowych, jak również kooperacja w celu pozyskania środków rzeczowych uległa zmniejszeniu o 1,0 p. proc. Motywacje organizacji współpracujących z innymi podmiotami w zakresie niematerialnym nie zmieniły się istotnie pomiędzy badaniami.

Wykres 1.7. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy w 2019 r., 2017 r. i 2015 r.

Chart 1.7. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation in 2019, 2017 and 2015

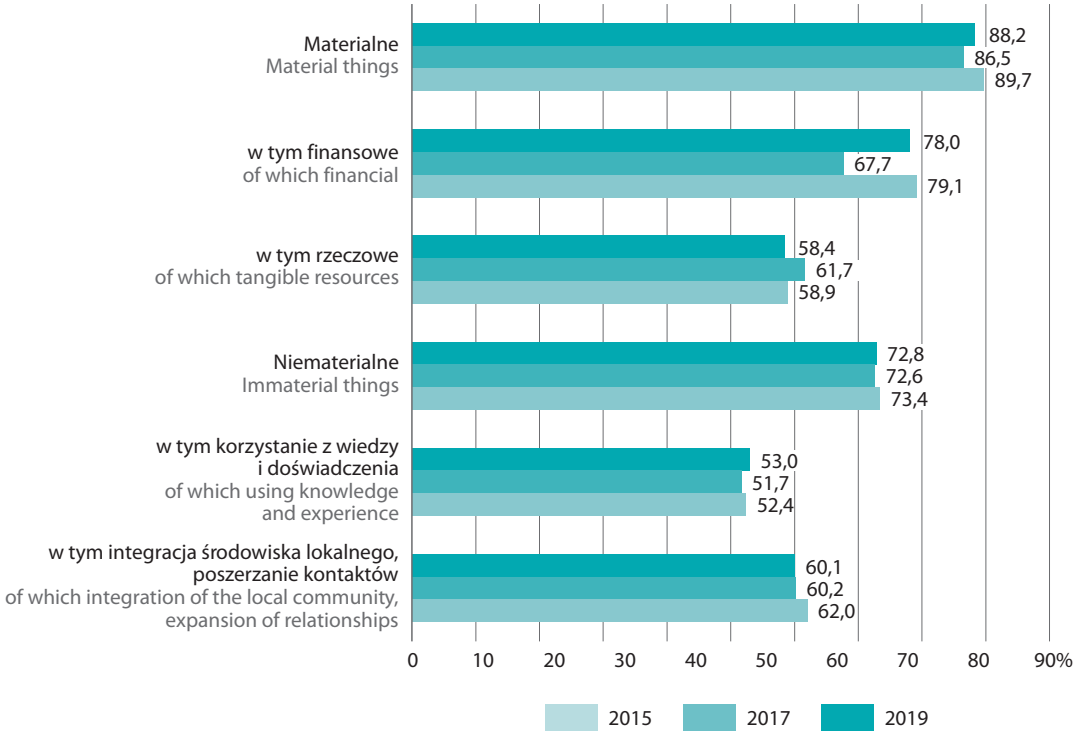

Przynależność sektorowa partnera współpracy determinuje zasoby, jakie ma on do zaoferowania, stąd motywacje organizacji wchodzących w relacje z innymi podmiotami różniły się w zależności od podmiotu, z którym jednostka podejmowała współpracę. Zarówno instytucje publiczne, jak i przedsiębiorstwa stanowiły w dużej mierze źródło zasobów materialnych, szczególnie istotnych z punktu widzenia organizacji, w tym środków finansowych (odpowiednio 74,5% i 49,6%) oraz środków rzeczowych (47,2% i 43,2%). Niemniej jednak istotną rolę odgrywały również niematerialne aspekty współpracy. Korzystanie z wiedzy i doświadczenia członków lub pracowników jednostek będących partnerami było jednym z celów współpracy zadeklarowanym przez 30,1% organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi oraz 25,7% podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami. Wskazywano również na możliwość integracji środowiska lokalnego i poszerzenia kontaktów (35,7% podmiotów nawiązujących relacje z instytucjami publicznymi oraz 34,4% jednostek współdziałających z przedsiębiorstwami).

Wykres 1.8. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i typu partnera w 2019 r.

Chart 1.8. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of partner in 2019

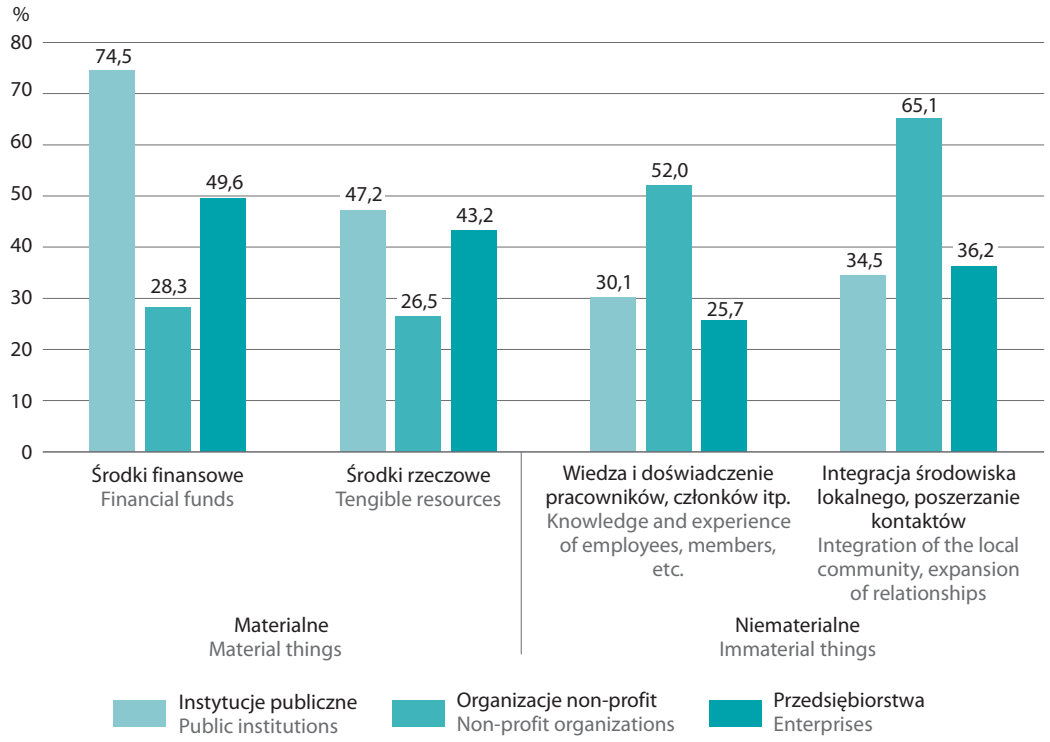

Nieco inne było rozpowszechnienie celów współpracy podejmowanej wewnątrzsektorowo. Współpraca ta była przede wszystkim źródłem zasobów niematerialnych. Blisko 7 na 10 podmiotów współpracujących z innymi organizacjami non-profit jako cel współpracy wskazało integrację środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów (65,1%), a ponad połowa – możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia partnera (52,0%). Znacznie mniejszą rolę odgrywały motywacje związane z pozyskiwaniem środków rzeczowych (26,5%) i finansowych (27,5%).

Znaczne zmiany w stosunku do 2017 r. zaobserwowano jedynie w zakresie materialnych celów współpracy. Odsetek jednostek współpracujących ze względu na pozyskiwanie środków finansowych w przypadku współpracy z administracją publiczną wzrósł o 10,0 p. proc. (z 64,5% do 74,5%), z organizacjami non-profit o 12,0 p. proc. (z 16,3% do 28,3%), zaś w przypadku współpracy z przedsiębiorstwami – o 8,3 p. proc. (z 41,3% do 49,6%). W zakresie podejmowania współpracy w celu pozyskania środków rzeczowych odnotowano spadek odsetka podmiotów wskazujących na realizację tego celu w ramach współpracy z innymi organizacjami non-profit o 1,0 p. proc. (z 27,5% do 26,5%), z instytucjami publicznymi o 3,3 p. proc. (z 50,5% do 47,2%), natomiast w ramach współpracy z przedsiębiorstwami aż o 4,5 p. proc. (z 47,7% do 43,2%).

Pomimo zaobserwowanych zmian względem 2017 r., to w porównaniu z 2015 r. nie odnotowano znacznych wahnięć i poziom współpracy był na zbliżonym poziomie. Jedynie odsetek organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami, które wskazały środki finansowe w zakresie materialnych celów współpracy, zmniejszył się o 12,3 p. proc. (z 61,9% w 2015 r. do 49,6% w 2019 r.)

W pozostałych obszarach współpracy nie odnotowano większych zmian zarówno w stosunku do 2017 r., jak również do 2015 r.

Cele podejmowania współpracy, niezależnie od typu partnera, różniły się znacząco w zależności od rodzaju organizacji, która podejmowała współpracę. Najwyższy udział podmiotów, których główną motywacją do współpracy była możliwość pozyskiwania zasobów materialnych, tj. środków finansowych i rzeczowych, wystąpił wśród ochotniczych straży pożarnych (96,9%), stowarzyszeń sportowych (95,6%) oraz społecznych podmiotów wyznaniowych (93,0%). Często na materialne cele współpracy wskazywały też podmioty posiadające status organizacji pożytku publicznego (92,5%). Z kolei najniższy odsetek organizacji deklarujących materialne cele współpracy wystąpił wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (59,5%) oraz kół łowieckich (55,1%). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego częściej niż inne grupy podmiotów non-profit wskazywały na niematerialne cele współpracy (85,1%). Stosunkowo wysoki odsetek wystąpił również w fundacjach (75,6%) oraz stowarzyszeniach i organizacjach społecznych (72,3%). Najmniej znaczącą rolę zasoby niematerialne odgrywały natomiast we współpracy podejmowanej przez społeczne podmioty wyznaniowe (55,3%).

Wykres 1.9. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według celu współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 1.9. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the objectives of cooperation and type of organization in 2019

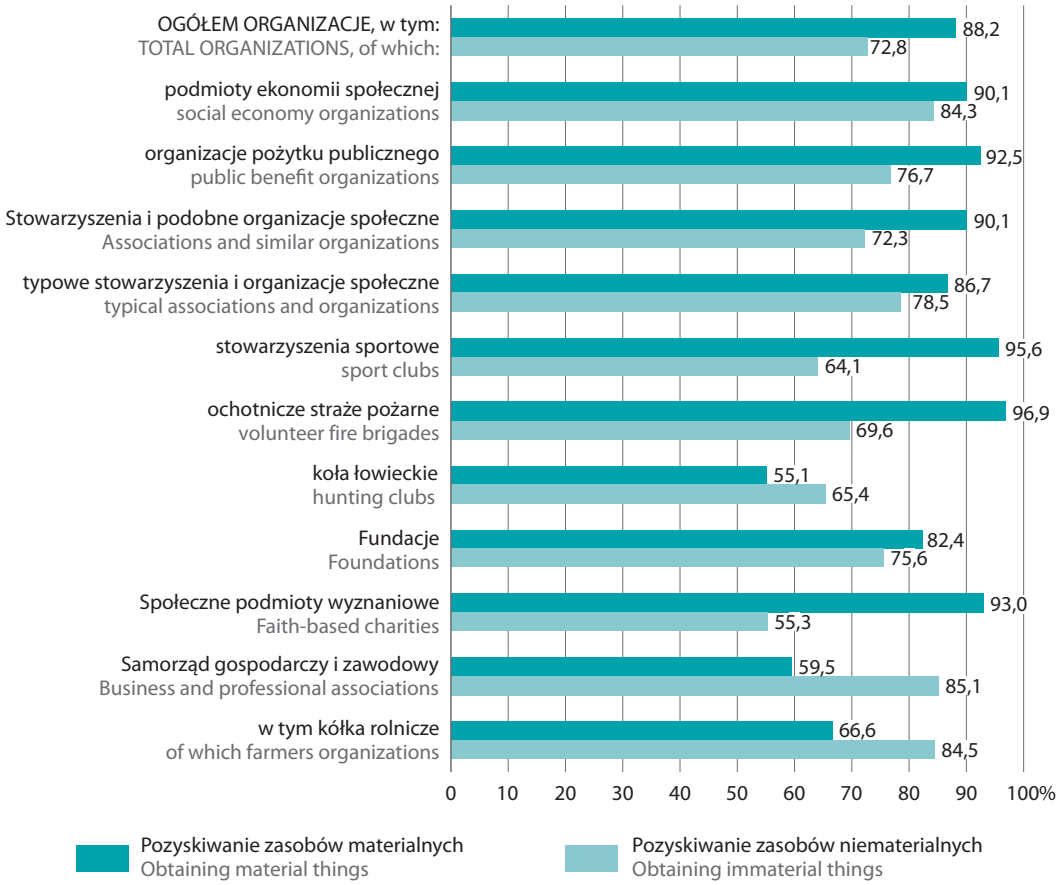

Organizacje non-profit, które podejmowały współpracę stosunkowo rzadko deklarowały występowanie istotnych barier w jej prowadzeniu. W 2019 r. udział podmiotów deklarujących bariery wyniósł: 25,9% – w przypadku organizacji współpracujących współpracy z sektorem komercyjnym, 25,0% – przy współpracy z instytucjami publicznymi oraz 23,5% – wśród podmiotów podejmujących współpracę wewnątrzsektorową. W stosunku do 2017 r. odsetek organizacji zgłaszających problemy we współpracy ze wszystkimi trzema kategoriami partnerów uległ zwiększeniu: we współpracy wewnątrzsektorowej – o 3,9 p. proc., z przedsiębiorstwami – o 3,7 p. proc., natomiast w przypadku współpracy z administracją publiczną o 1,6 p. proc. Porównując dane w szerszym zakresie, to w stosunku do 2015 r. również odnotowano wzrost barier we współpracy. Największy wzrost odnotowano we współpracy z przedsiębiorstwami – o 5,5 p. proc. (z 20,4% w 2015 r.), z innymi organizacjami non-profit – o 4,7 p. proc (z 18,8% w 2015 r.) oraz o 1,7 p. proc (z 23,3% w 2015 r.) w przypadku współpracy z instytucjami publicznymi.

Wykres 1.10. Odsetek organizacji non-profit zgłaszających bariery we współpracy z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 1.10. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities reporting barriers to cooperation by the type of partner and type of organizations in 2019

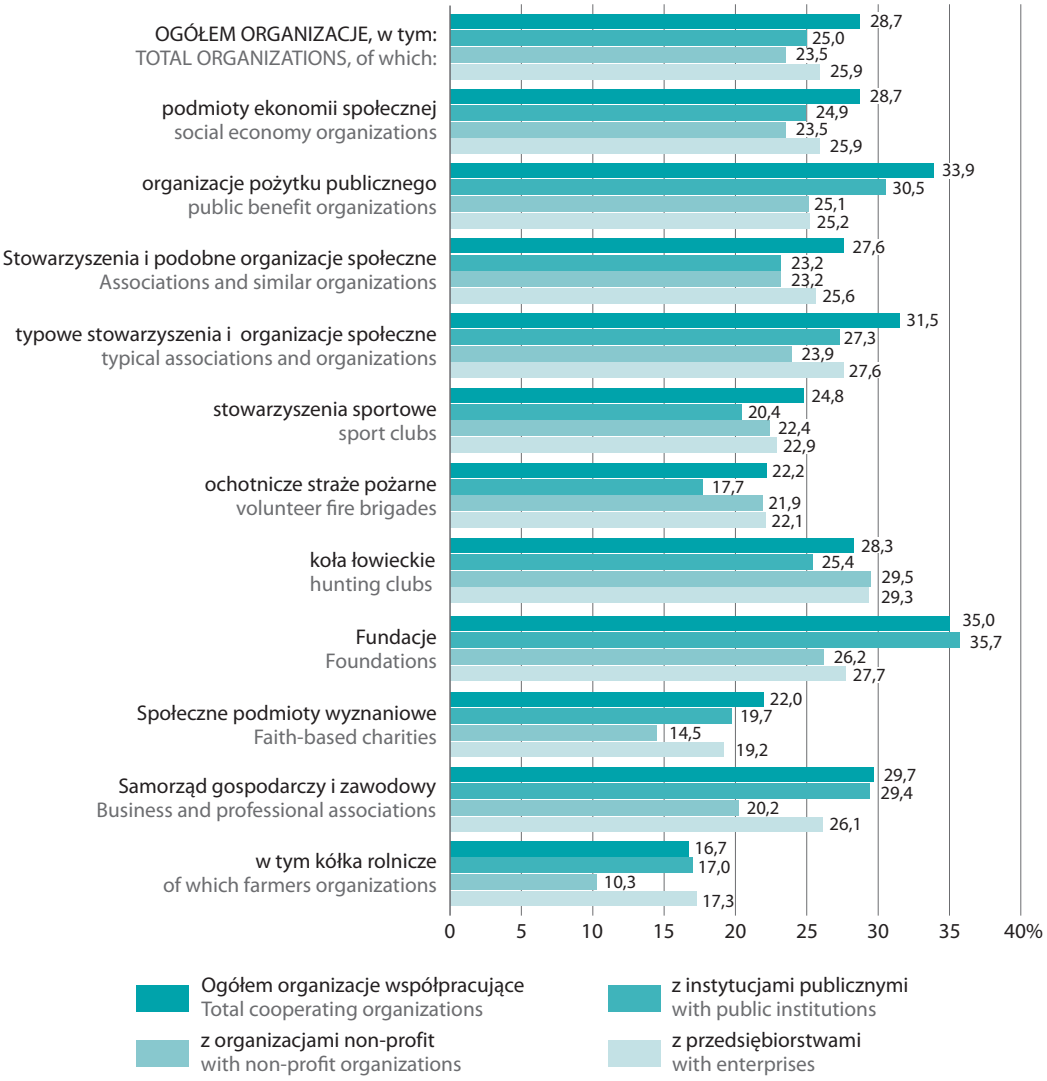

Na problemy we współpracy z instytucjami publicznymi zwracały uwagę przede wszystkim fundacje (35,7%). Najniższy odsetek zgłaszających zastrzeżenia odnotowano wśród kółek rolniczych (17,0%). Najwyższy odsetek organizacji zgłaszających występowanie istotnych barier we współpracy z sektorem komercyjnym odnotowano wśród pozostałych samorządów gospodarczych (30,1%) oraz kół łowieckich (29,3%). Natomiast najmniej zastrzeżeń do współpracy z przedsiębiorstwami miały kółka rolnicze (17,3%) oraz społeczne podmioty wyznaniowe (19,2%).

Organizacje non-profit stosunkowo najlepiej oceniały współpracę wewnątrzsektorową, gdzie wystąpił najniższy odsetek jednostek wskazujących na problemy w relacjach (23,5%). Na bariery w kontaktach z innymi podmiotami non-profit najczęściej zwracały uwagę koła łowieckie (29,5%). Najrzadziej natomiast występowanie barier deklarowały kółka rolnicze (10,3%).

Wykres 1.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według barier współpracy i typu partnera w 2019 r.

Chart 1.11. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by barriers to cooperation and type of partner in 2019

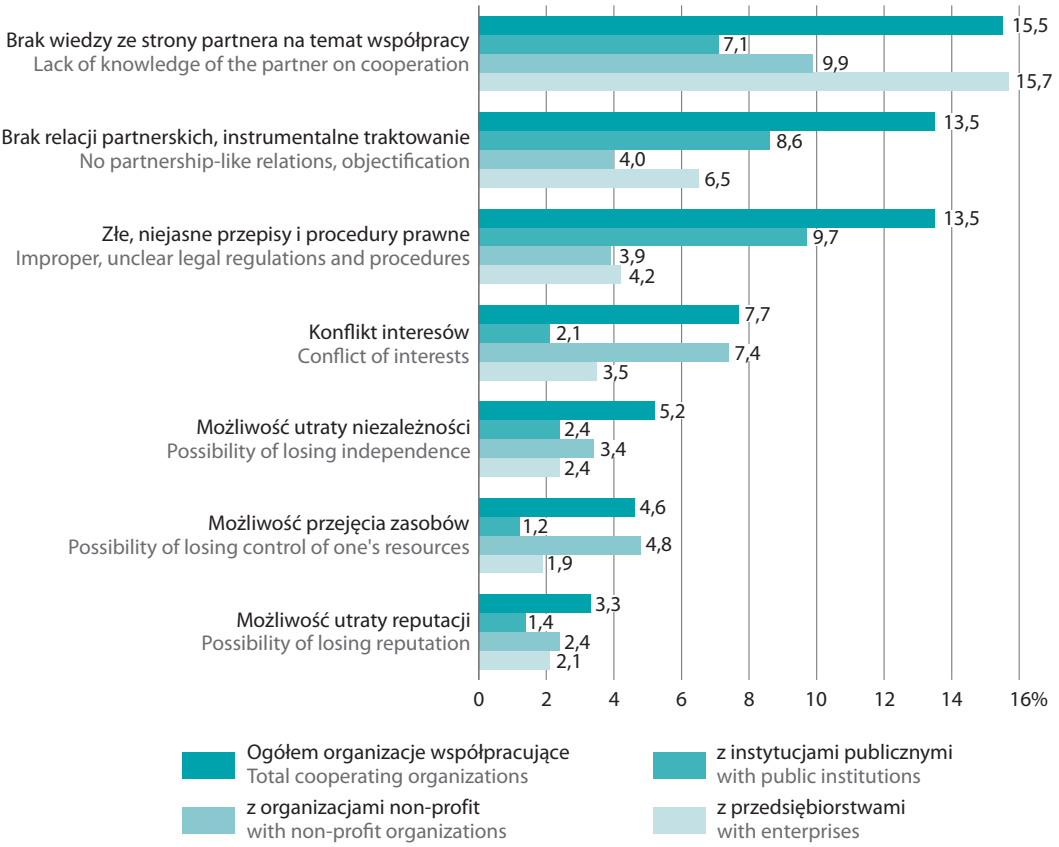

Wśród barier wskazywanych przez organizacje non-profit w 2019 r. najistotniejszym problemem był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy, zgłoszony przez 15,5% organizacji podejmujących współpracę z innymi podmiotami. Bariera ta była szczególnie odczuwalna przy współpracy z przedsiębiorstwami (15,7%). Również często zwracano uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne (po 13,5%) – deklarowane zwłaszcza w odniesieniu do współpracy z podmiotami publicznymi (odpowiednio 8,6% i 9,7%). Konflikty interesów stanowiły barierę dla 7,7% jednostek podejmujących współpracę i odnosił się głównie do kooperacji z organizacji non-profit (7,4%). Istotną barierą przy współpracy wewnątrzsektorowej było również ryzyko przejęcia zasobów – ludzi, kapitału bądź wiedzy (4,8%).

Rozpowszechnienie omawianych barier we współpracy różniło się istotnie w zależności od rodzaju organizacji. Ponad 1/3 fundacji zwracała uwagę na występowanie problemów we współpracy z innymi podmiotami, z kolei najniższy udział podmiotów mających podobne obawy były wśród kółek rolniczych (16,7%), a następnie społecznych podmiotów wyznaniowych (22,0%).

Najistotniejszy problem, z którym borykały się organizacje, czyli brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy, zgłaszane były przez prawie co piątą fundację (19,5%), a także organizacje samorządu gospodarczego (16,9%). Najmniej jednostek wskazywało na tego rodzaju przeszkody w grupie kółek rolniczych (5,9%) oraz społecznych podmiotów wyznaniowych (9,5%). Fundacje, organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne częściej niż inne podmioty postrzegały jako barierę brak relacji partnerskich we współpracy, instrumentalne traktowanie (odpowiednio 18,5%, 17,9% i 16,1%). Z kolei na ten rodzaj barier wskazywała niewielka część ochotniczych straży pożarnych (6,5%) oraz kółek rolniczych (8,0%). Kolejną często deklarowaną przez organizacje barierą współpracy, tj. złe, niejasne przepisy i procedury prawne, była szczególnie dostrzegana przez samorząd gospodarczy i zawodowy (25,6%) oraz fundacje (17,1%), podczas gdy wśród kółek rolniczych i OSP odsetek jednostek zgłaszających tego typu problem wyniósł odpowiednio 9,2% i 9,5%.

W przypadku pozostałych zgłaszanych barier we współpracy również widoczne są istotne różnice. Występowanie konfliktu interesów zgłaszała co 10 fundacja oraz organizacja samorządu gospodarczego i zawodowego, natomiast w pozostałych podmiotach non-profit udział takich jednostek był dużo mniejszy, w tym szczególnie niski wśród kółek rolniczych (2,7%), a następnie społecznych podmiotów wyznaniowych (3,6%) oraz OSP (4,1%). O możliwość utraty reputacji bądź przejęcia zasobów obawiały się zwłaszcza fundacje (odpowiednio 15,5% oraz 6,2%), a także typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (4,3% i 6,0%).

1.4. Współpraca a epidemia COVID-19
1.4. Cooperation and the COVID-19 epidemic

W związku z rozprzestrzenianiem się w Polsce wirusa SARS-CoV-2, wywołującym chorobę COVID-19, w marcu 2020 r. ogłoszono na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii. W okresie od marca do sierpnia 2020 r. 14,1% ogółu organizacji non-profit podjęło dodatkowe działania w związku z COVID-19. Natomiast odnosząc się do organizacji, które współpracowały z innymi podmiotami, odsetek jednostek podejmujących działania w związku z sytuacją epidemiologiczną stanowił 15,5% tychże organizacji, dla porównania wśród organizacji niewspółpracujących był znacznie niższy – 3,9%. Największy odsetek organizacji działających na rzecz odbiorców w związku z COVID-19 odnotowano wśród jednostek współpracujących z podmiotami komercyjnymi (20,4%). Z drugiej jednak strony zbiorowość ta stanowiła 50,9% ogółu organizacji, które podejmowały dodatkowe inicjatywy w związku z panującą epidemią. Podczas gdy wśród podmiotów non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi odsetki te wyniosły odpowiednio 16,0% i 95,4%, a wśród kooperujących z innymi organizacjami – 18,8% i 75,8%.

Wykres 1.12. Odsetek organizacji non-profit podejmujących działania na rzecz odbiorców w związku z epidemią COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według typu partnera

Chart 1.12. Percentage of non-profit organizations taking action to recipients in relation to COVID-19 from March to August 2020 among organizations cooperating with other entities by type of partner

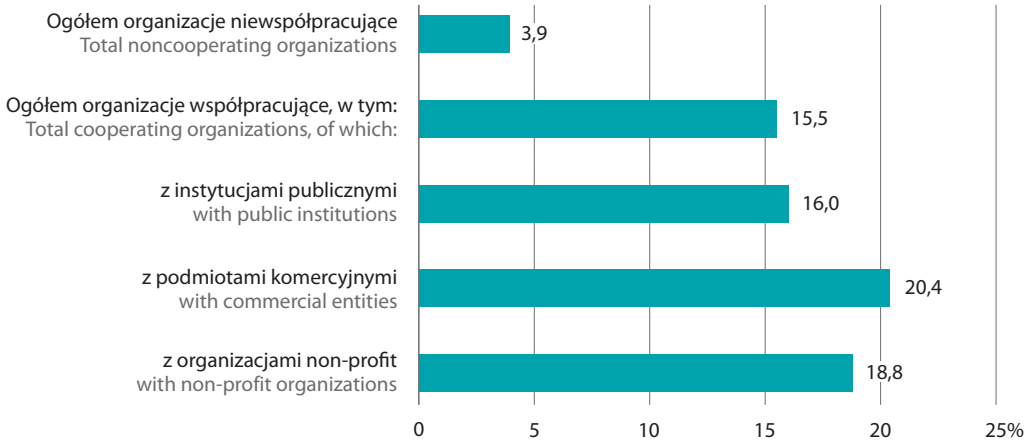

Analizując organizacje non-profit udzielających wsparcia w związku z COVID-19 oraz współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji najbardziej wyróżniają się ochotnicze straże pożarne, których odsetek we współpracy z przedsiębiorstwami sięgnął aż 44,2%, z innymi organizacjami non-profit – 35,2%, a z administracją publiczną – 29,6%. Najmniejszego wsparcia udzieliły stowarzyszenia sportowe, przy współpracy z instytucjami publicznymi – 7,0%, wewnątrzsektorowo – 8,6%, a z przedsiębiorstwami – 9,9% jednostek.

Wykres 1.13. Odsetek organizacji non-profit udzielających wsparcia w związku z COVID-19 współpracujących z innymi podmiotami według typu partnera i rodzaju organizacji w okresie od marca do sierpnia 2020 r .

Chart 1.13. Percentage of non-profit organizations providing support to COVID-19 cooperating with other entities by the type of partner and type of organizations from March to August 2020

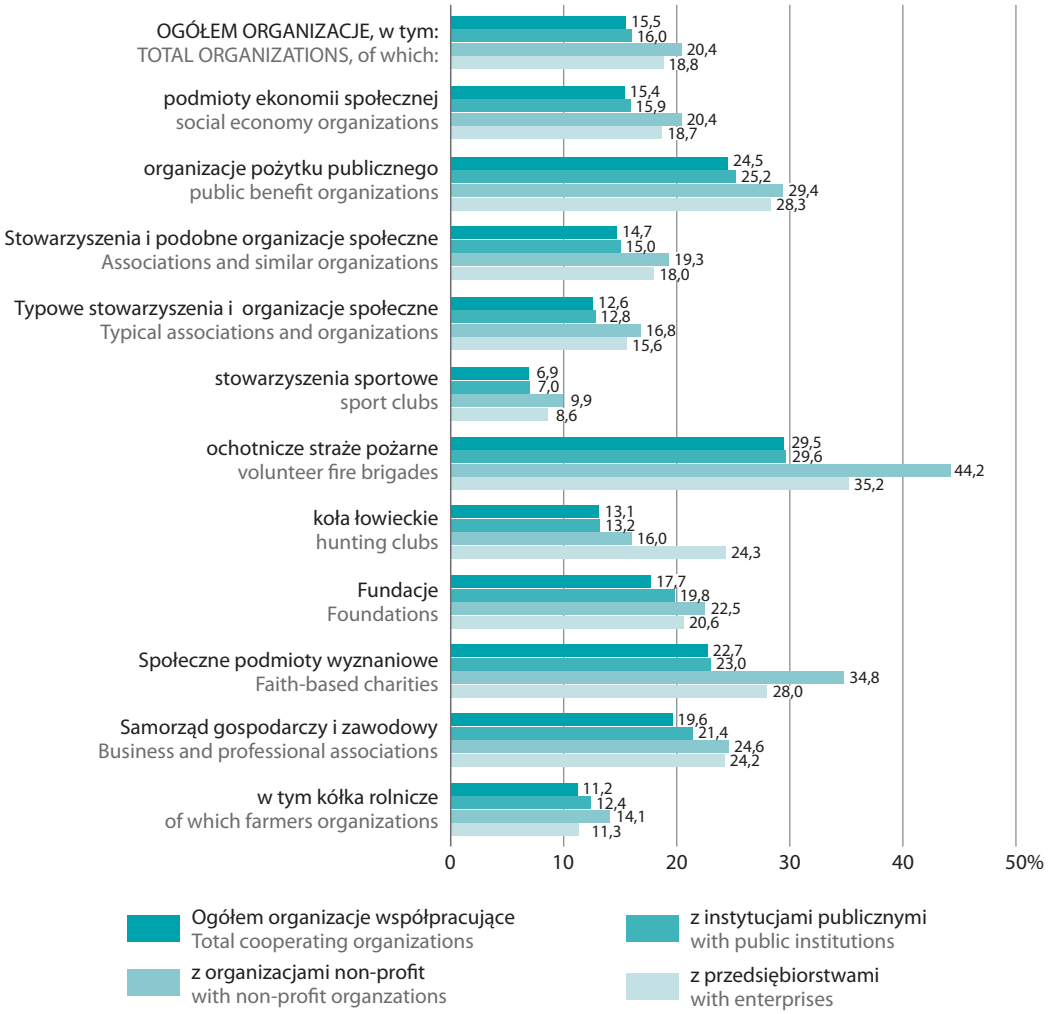

Biorąc pod uwagę rodzaj odbiorców, którzy zostali objęci działaniami z związku z epidemią COVID-19, to w przypadku organizacji współpracujących z innymi podmiotami najczęściej były to prywatne osoby fizyczne (56,8%). W dalszej kolejności kierowano działania do społeczności, np. całych osiedli, sołectw, czy gmin (32,0%), a także placówek ochrony zdrowia (18,4%). Uwzględniając rodzaj partnera wyróżniały się organizacje kooperujące z przedsiębiorstwami, wśród nich o 4,2 p. proc. więcej organizacji kierowało działania do przedsiębiorstw i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (13,0%), natomiast o 2,7 p. proc. mniej względem ogółu współpracujących kierowało działania do prywatnych osób fizycznych (54,0%).

Wykres 1.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami według rodzaju odbiorców działań w związku z epidemią COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r.

Chart 1.14. Percentage of non-profit organizations cooperating with other entities by the type of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020

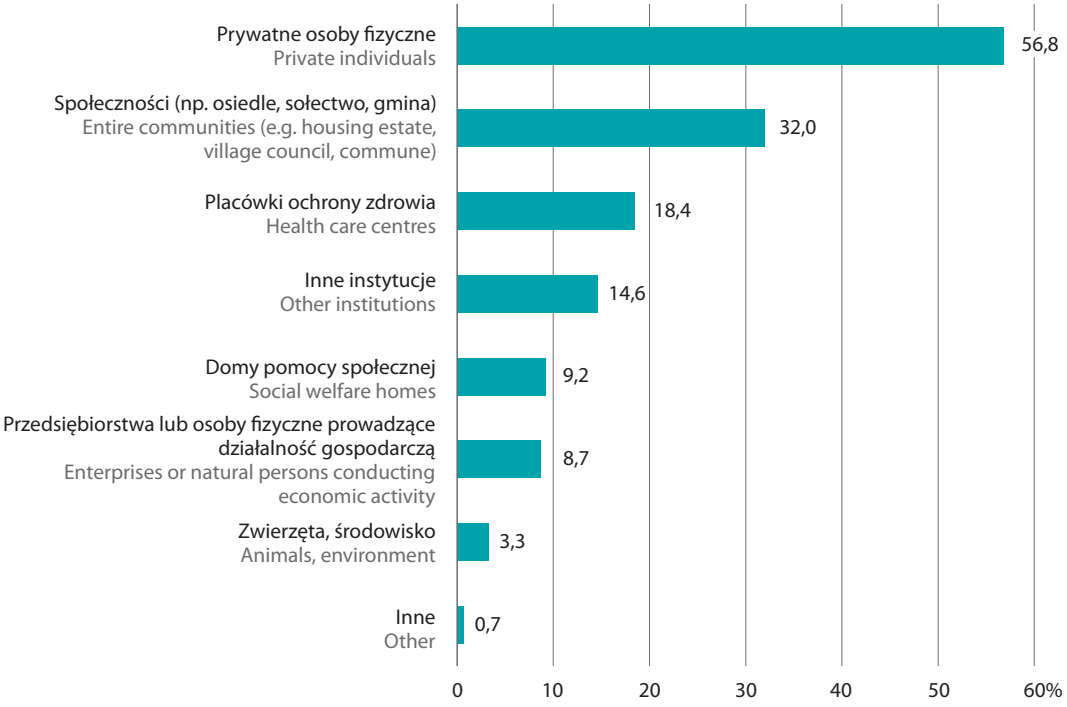

Wśród organizacji współpracujących z innymi podmiotami najczęstszą formą działania w związku z epidemią COVID-19 było udzielanie wsparcia w postaci usług społecznych (65,4%), wsparcie rzeczowe (34,9%) oraz wsparcie finansowe (9,2%). Kolejność wskazań była analogiczna jak w grupie organizacji ogółem, ale wszystkie grupy odbiorców były nieco częściej wymieniane przez organizacje współpracujące niż wśród zbiorowości ogółem.

Wykres 1.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z innymi podmiotami i podejmujących działania w związku z COVID-19 według rodzaju wsparcia w okresie od marca do sierpnia 2020 r.

Chart 1.15. Percentage of non-profit organizations taking action to recipients in relation to COVID-19 cooperating with other entities from March to August 2020

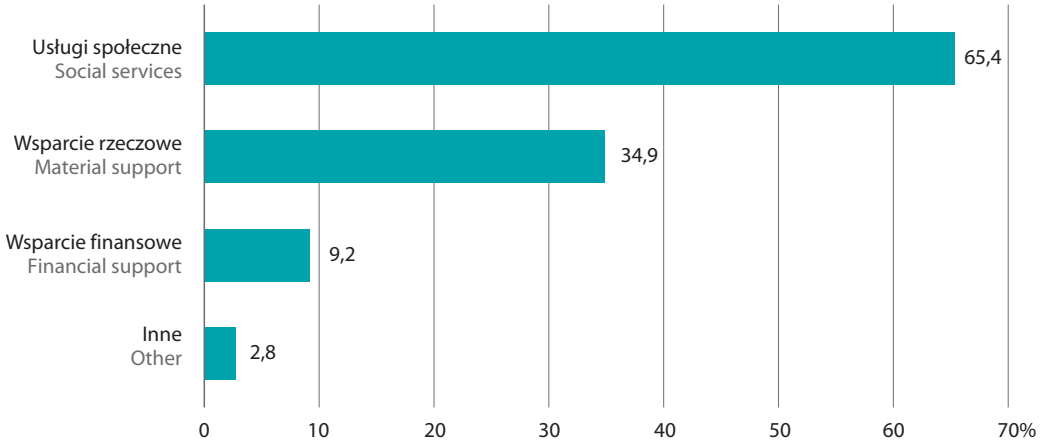

1.5. Poziom sieciowego kapitału społecznego w organizacjach non-profit
1.5. Level of networking social capital in non-profit organizations

Spośród wielu definicji kapitału społecznego funkcjonujących w literaturze przedmiotu[1] na potrzeby niniejszej analizy odwołano się wyłącznie do ujęcia tego terminu w perspektywie teorii sieci. Zgodnie z nią kapitał społeczny to zasoby umiejscowione w strukturze społecznej, do których jednostka ma dostęp dzięki posiadanej sieci kontaktów. Indywidualny potencjał kapitału społecznego zależy od właściwości sieci oraz od pozycji zajmowanej przez jednostkę. W związku z tym, przy pomiarze bierze się pod uwagę takie aspekty, jak powiązania między punktami w sieci, strukturę sieci oraz dostępne zasoby. Ponadto przeprowadzona analiza dotyczyła relacji między organizacjami, a więc mierzony kapitał społeczny ma charakter mezo.
Kapitał społeczny tworzony na poziomie mezo obrazują cztery wskaźniki cząstkowe dotyczące relacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami, czyli analizowanymi punktami w sieci, przy czym przedmiotem analizy są organizacje non-profit, a nie działające w ich ramach osoby.

Poszczególne wskaźniki zoperacjonalizowano w następujący sposób[2]:

1. WIELKOŚĆ – liczba podmiotów, z którymi organizacja non-profit podejmowała współpracę.
2. GĘSTOŚĆ – częstotliwość współpracy określona na podstawie tego, czy współpraca odbywała się regularnie, w sposób ciągły czy też nieregularnie, sporadycznie.
3. HETEROGENICZNOŚĆ – liczba rodzajów podmiotów, z którymi prowadzona była współpraca. Partnerami współpracy mogły być: administracja rządowa, administracja samorządowa, jednostki podległe administracji samorządowej, społeczne podmioty wyznaniowe, stowarzyszenia, fundacje, inne organizacje pozarządowe, spółdzielnie, inne przedsiębiorstwa prywatne, przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe.
4. INKLUZYWNOŚĆ – określono czy współpraca danej organizacji wykraczała poza sektor non-profit, a więc miała charakter ponadsektorowy, tzn. czy organizacja współpracowała z instytucjami publicznymi lub przedsiębiorstwami.

Przyjęte wskaźniki kapitału społecznego na poziomie mezo dotyczą wyłącznie relacji pomiędzy poszczególnymi organizacjami, a nie wewnątrz nich (nie uwzględniano relacji między członkami, wolontariuszami i pracownikami). Warto też zaznaczyć, że ze względu na brak analogicznych danych zarówno dla instytucji publicznych, jak i przedsiębiorstw nie było możliwości sprawdzenia, czy organizacje non-profit generują więcej kapitału społecznego niż inne sektory. Natomiast można ocenić, które grupy organizacji sektora non-profit charakteryzowały się wyższym, a które niższym niż przeciętny w całej badanej zbiorowości poziomem strukturalnego kapitału społecznego w jego 4 wymiarach.

[1] Na potrzeby badań kapitału społecznego w ramach statystyki publicznej przyjęto definicję stosowaną przez OECD, zgodnie z którą kapitał społeczny to sieci wraz ze wspólnymi normami, wartościami i przekonaniami, które ułatwiają współpracę w ramach określonej grupy lub pomiędzy grupami (za: Cote S. i Healy T., (2001), The Well Being of Nations. The role of human and social capital, OECD, Paryż, s.41).
[2] Następnie wskaźniki te zostały połączone w jeden syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. Szczegółowe informacje na temat konstrukcji wskaźnika sieciowego kapitału społecznego zamieszczono w rozdziale Uwagi metodologiczne.

Rysunek 1.3. Sieciowy kapitał społeczny: wymiary i ich operacjonalizacja
Figure 1.3. Networking social capital: dimensions and operationalisation

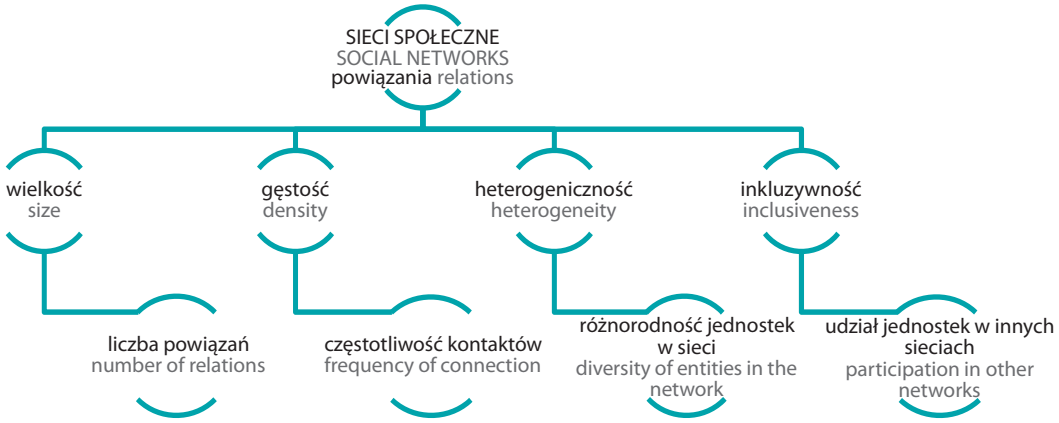

Najbardziej zróżnicowanym wymiarem kapitału społecznego organizacji non-profit była wielkość sieci, tj. liczba podmiotów, z którymi współpracowały badane jednostki. Najwyższą wartość wskaźnika zaobserwowano wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, po wyłączeniu kółek rolniczych, a w drugiej kolejności w przypadku podmiotów posiadających status organizacji pożytku publicznego. Najmniej rozwiniętą pod względem liczebności sieć partnerów posiadały natomiast kółka rolnicze, a następnie koła łowieckie, ochotnicze straże pożarne oraz społeczne podmioty wyznaniowe.

Kolejnym analizowanym wymiarem kapitału społecznego jest gęstość, czyli częstotliwość kontaktów w sieci. Podobnie jak w przypadku wielkości sieci, największą regularnością odznaczała się współpraca podejmowana przez samorząd gospodarczy i zawodowy po wyłączeniu kółek rolniczych, a następnie przez podmioty ze statusem organizacji pożytku publicznego. Wysoki poziom wskaźnika zaobserwowano również wśród kół łowieckich, ochotniczych straży pożarnych oraz społecznych podmiotów wyznaniowych, co może oznaczać, że choć nie posiadały one rozbudowanej sieci kontaktów, to jednak podejmowana przez te podmioty współpraca z innymi jednostkami miała charakter regularny. Najniższym poziomem gęstości (tzn. niską częstością kontaktów), podobnie jak w przypadku wskaźnika wielkości sieci, charakteryzowały się kółka rolnicze. Dodatkowo na relatywnie niskim poziomie wskaźnik ten kształtował się wśród fundacji.

Miarą kapitału społecznego jest również heterogeniczność połączeń w sieci, rozumiana jako zróżnicowanie partnerów współpracy. Na tle innych organizacji non-profit również w tym przypadku wyróżniały się organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego z wyłączeniem kółek rolniczych oraz OPP, które odnotowały najwyższe wartości w tym wymiarze. Z kolei najniższy poziom wskaźnika heterogeniczności wystąpił znów wśród kółek rolniczych. Stosunkowo niski poziom zróżnicowania partnerów współpracy zaobserwowano również wśród fundacji.

Czwartym wymiarem sieciowego kapitału społecznego jest inkluzywność, czyli skłonność do współpracy z podmiotami spoza sektora non-profit. Największa otwartość na współpracę z instytucjami publicznymi i sektorem komercyjnym wystąpiła ponownie wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, z wyłączeniem kółek rolniczych oraz OPP. Najmniejszą inkluzywnością charakteryzowały się natomiast kółka rolnicze, a następnie koła łowieckie oraz fundacje.

Wykres 1.16. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego[a] według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 1.16. Level of four dimensions of networking social capital[a] by type of organization in 2019

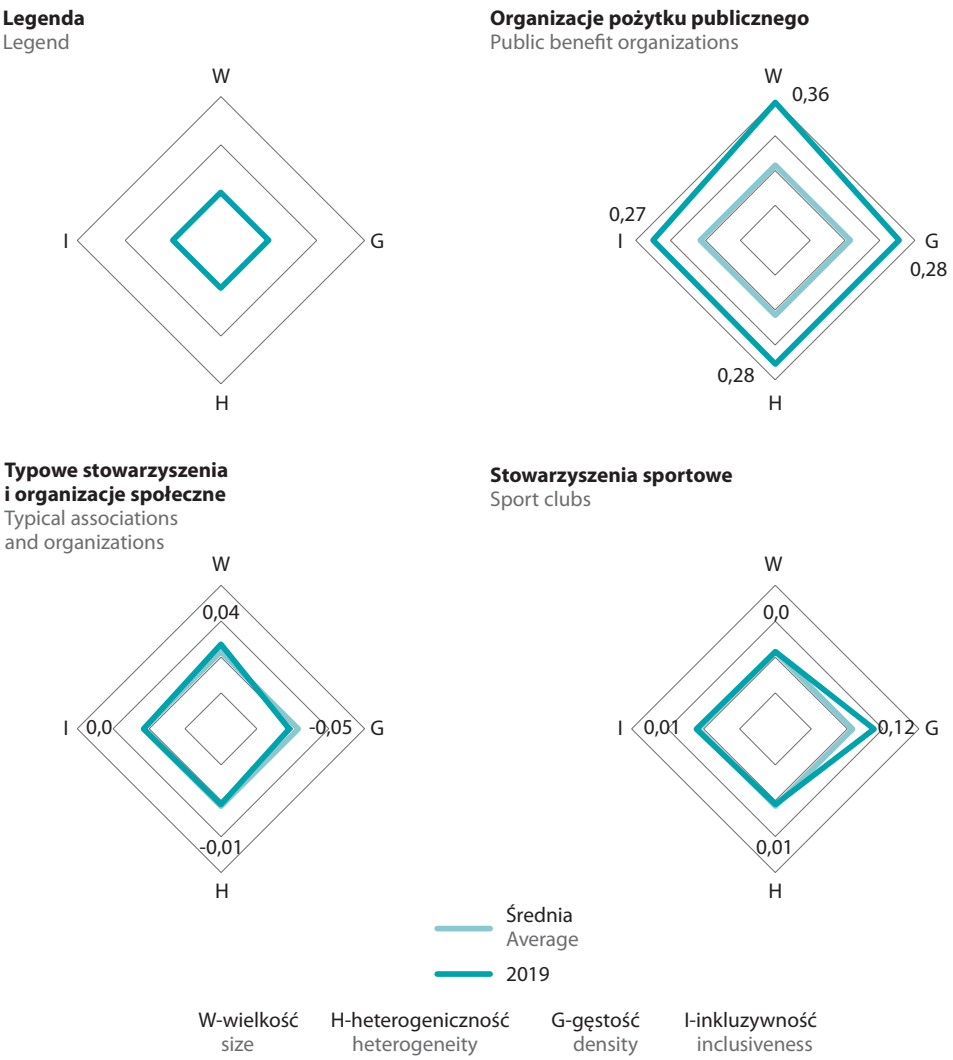

a Na wykresie przerywaną linią oznaczono przeciętny poziom poszczególnych wymiarów kapitału społecznego, zaś linią ciągłą – ich poziom dla danego rodzaju organizacji w 2019 r.

a On the chart the dotted line means average level of each dimension of networking social capital, continued line – their level in each type of organizations in 2019 .

Wykres 1.16. Poziom czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego[a] według rodzaju organizacji w 2019 r. (dok.)

Chart 1.16. Level of four dimensions of networking social capital[a] by type of organization in 2019 (cont.)

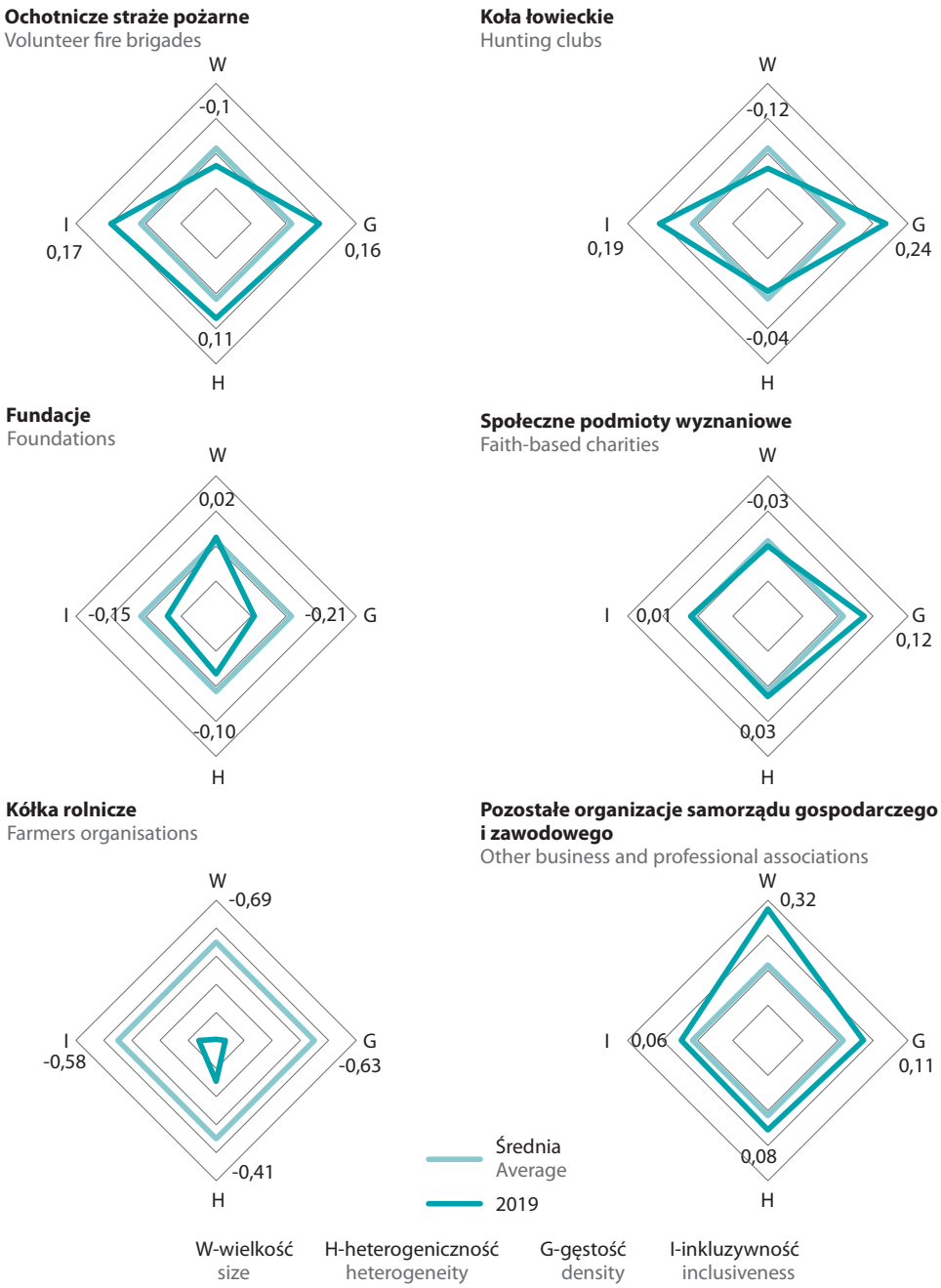

a Na wykresie przerywaną linią oznaczono przeciętny poziom poszczególnych wymiarów kapitału społecznego, zaś linią ciągłą – ich poziom dla danego rodzaju organizacji w 2019 r.

a On the chart the dotted line means average level of each dimension of networking social capital, continued line – their level in each type of organizations in 2019 .

Opisane tendencje dotyczące zróżnicowania poziomu czterech wymiarów sieciowego kapitału społecznego w różnych rodzajach organizacji nie zmieniły się istotnie w stosunku do 2017 r. i 2015 r.

Omawiane wymiary kapitału społecznego zostały ujęte również w jeden syntetyczny wskaźnik.[3] Analizując wartości tego wskaźnika ze względu na rodzaj organizacji widać, że najwyższy poziom kapitału społecznego osiągnęły w 2019 r. organizacje posiadające status pożytku publicznego, czyli podmioty które wyróżniały się w każdym z czterech analizowanych wcześniej wymiarów. Wartość wskaźnika w tej grupie wyniosła 0,36 – był on na tym samym poziomie co w 2017 r. i nieznacznie niższy niż w 2015 r. (0,38).

Ponadprzeciętnie wysoki poziom syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego wystąpił także wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, po wyłączeniu kółek rolniczych (0,28). Z kolei najniższą wartością wskaźnika charakteryzowały się kółka rolnicze (–0,69).

W porównaniu z poprzednimi pomiarami poprawił się szczególnie poziom kapitału społecznego wśród typowych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, które w 2017 r. odnotowały ujemną wartość wskaźnika. Z drugiej strony znaczące zmniejszenie poziomu syntetycznego wskaźnika kapitału społecznej nastąpiło wśród kół łowieckich i ochotniczych straży pożarnych.

Wykres 1.17. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju organizacji
Chart 1.17. Level of synthetic index of networking social capital by type of organization

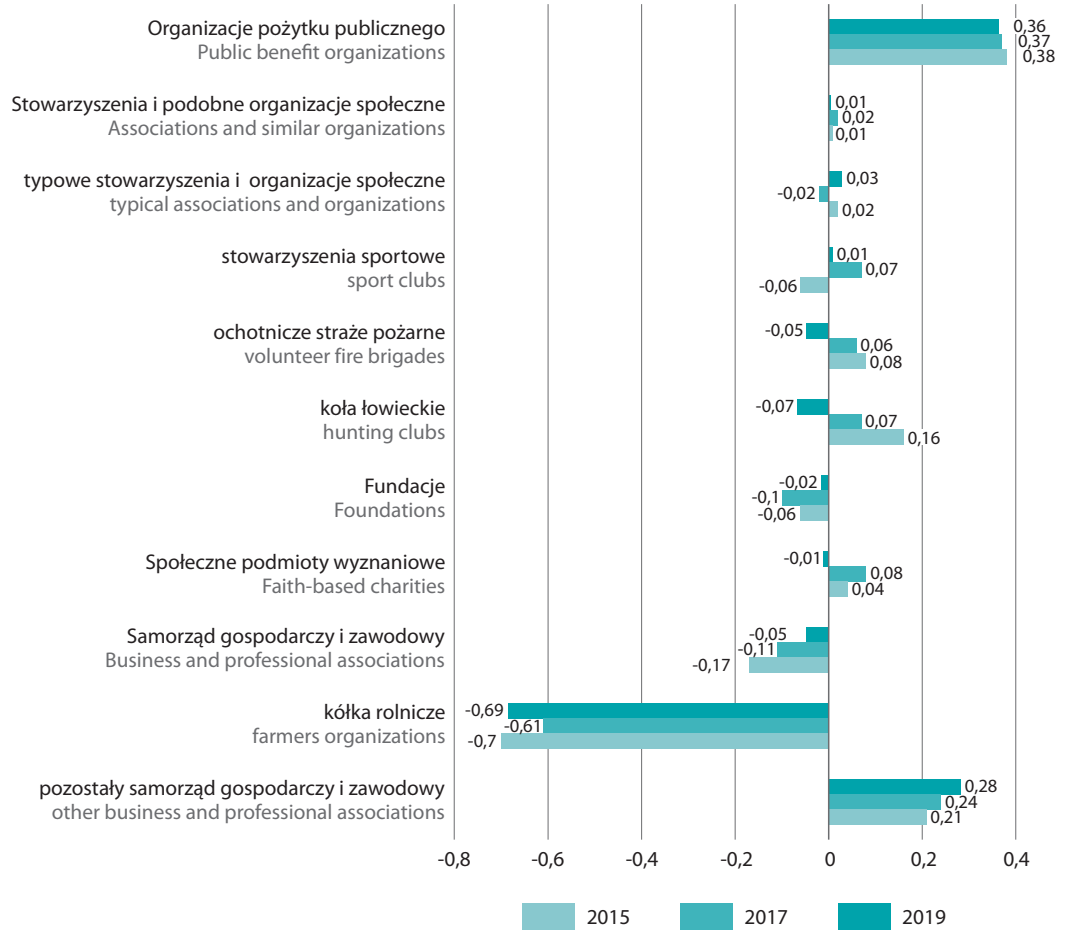

[3] Konstrukcję wskaźnika przedstawiono w Uwagach metodologicznych.

Kolejną zmienną, która różnicowała organizacje non-profit pod względem kapitału społecznego była dziedzina działalności. Analiza wskaźnika kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności statutowej organizacji wykazała, że najwyższy poziom kapitału społecznego posiadały organizacje działające w obszarze wsparcia trzeciego sektora (0,41), a następnie rynku pracy, aktywizacji zawodowej (0,24) oraz pomocy społecznej (0,22). Najniższy poziom wskaźnika wystąpił natomiast wśród organizacji, które zajmowały się inną działalnością, w tym działalnością międzynarodową lub religijną (–0,20). Stosunkowo niski kapitał społeczny posiadały również organizacje, których główną dziedziną działalności była ochrona środowiska lub ochrona zdrowia, (po –0,10), a także prowadzące działania w zakresie łowiectwa (-0,09) oraz spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (–0,07).

Wykres 1.18. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównej dziedziny działalności organizacji w 2019 r.

Chart 1.18. Level of synthetic index of networking social capital by main field of activity of organization in 2019

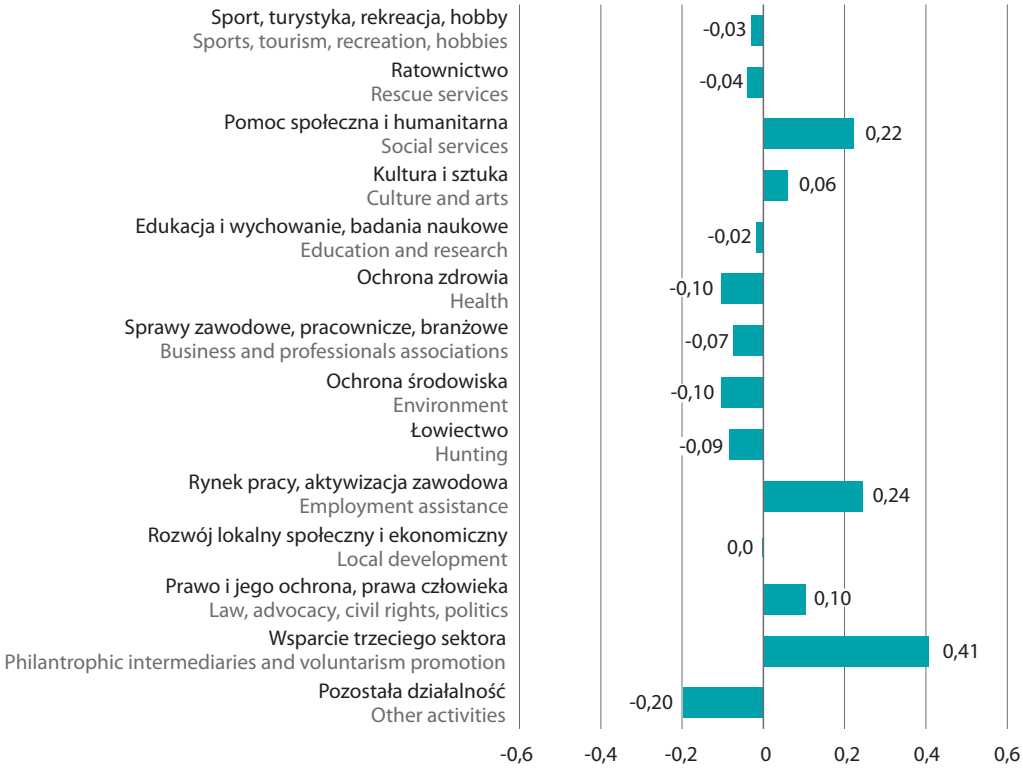

Szczególnie ważne dla budowania kapitału społecznego organizacji non-profit są zasoby ludzkie, którymi one dysponują, w tym baza społeczna oraz pracownicy organizacji. Przeprowadzona analiza wykazała, że duże znaczenie ma liczba osób, które zrzesza jednostka. Wraz ze wzrostem bazy członkowskiej rosła również wartość syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego. Organizacje, do których przynależało nie więcej niż 30 osób charakteryzowały się niższym od przeciętnego poziomem kapitału społecznego, zaś te, które posiadały więcej niż 30 członków – wyższym od przeciętnego. Największe podmioty, zrzeszające ponad 10 tys. członków osiągnęły 4-krotnie wyższą wartość wskaźnika niż jednostki najmniejsze, skupiające do 15 członków.

Wykres 1.19. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według liczby członków deklarowanej przez organizacje w 2019 r.

Chart 1.19. Level of synthetic index of networking social capital by number of natural persons members declared organization in 2019

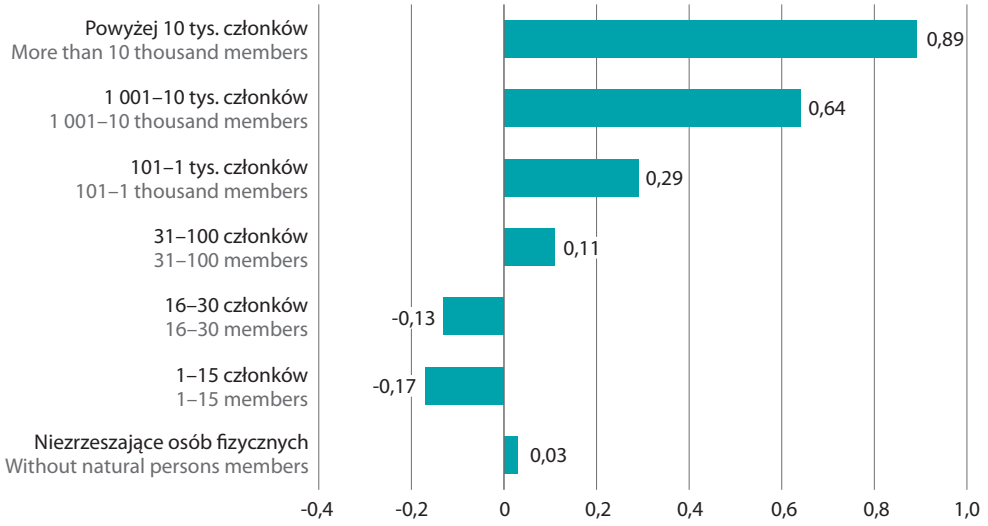

W zakresie zasobów ludzkich również wielkość zatrudnienia była istotnym czynnikiem wpływającym na kapitał społeczny organizacji. We wszystkich jednostkach zatrudniających na podstawie umów o pracę, bądź umów cywilnoprawnych, syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego przyjmował wartości dodatnie, tj. wyższe od przeciętnej dla całego sektora. Jedynie wśród organizacji, które nie korzystały z pracy płatnej wskaźnik przyjął wartości ujemne. Najwyższym poziomem kapitału społecznego i przy tym znacznie odbiegającym od średniej charakteryzowały się największe organizacje tj. posiadające co najmniej 20 pracowników. Stanowiły one zaledwie 2,4% badanej zbiorowości, ale wartość wskaźnika dla tych jednostek była ponad 4 razy wyższa, niż dla organizacji, które zatrudniały wyłącznie na podstawie umów cywilnoprawnych.[4]

Poziom zatrudnienia w organizacjach istotnie wpływał na wszystkie 4 analizowane wymiary kapitału społecznego. Jednostki zatrudniające pracowników wyróżniały się wyższą od przeciętnej wielkością i gęstością sieci, większym zróżnicowaniem partnerów współpracy oraz większą otwartością na współpracę wykraczającą poza sektor non-profit. Wraz z liczbą zatrudnionych najmocniej wzrastał wskaźnik gęstości sieci. Oznacza to, że dzięki większej liczbie pracowników organizacje mogły prowadzić regularną współpracę.

[4] W 2019 r. z pracy płatnej korzystało 44,7% organizacji, przy czym częściej korzystano z zatrudnienia w oparciu o umowy cywilnoprawne (29,6%) niż na podstawie stosunku pracy (15,1%).

Wykres 1.20. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według posiadania płatnego personelu w 2019 r.

Chart 1.20. Level of synthetic index of networking social capital by having paid personnel in 2019

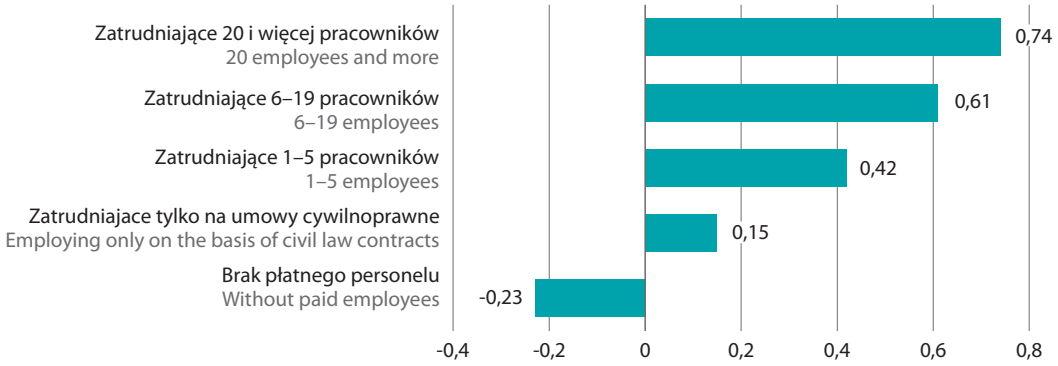

Niewątpliwie ważnym czynnikiem różnicującym organizacje non-profit pod względem kapitału społecznego jest ich potencjał finansowy. Zaobserwowano, że wraz ze wzrostem przychodów zwiększa się poziom kapitału społecznego organizacji. Niższą od średniej wartość wskaźnika kapitału społecznego osiągnęły podmioty, których wartość rocznych przychodów nie przekroczyła 10 tys. zł, przy czym organizacje te stanowiły w 2019 r. 32,2% omawianej zbiorowości. W grupie podmiotów osiągających przychody powyżej 1 mln zł (6,1% zbiorowości) poziom kapitału społecznego był najwyższy.

Wykres 1.21. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas przychodów w 2019 r.

Chart 1.21. Level of synthetic index of networking social capital by class of revenues in 2019

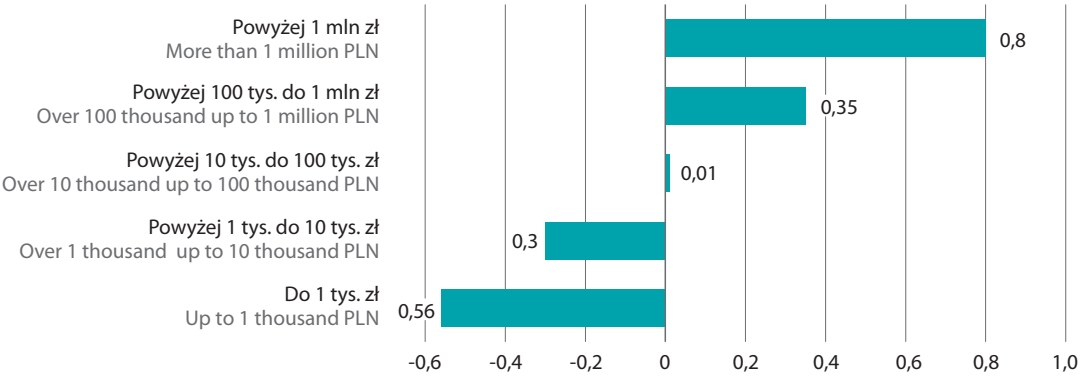

Na potrzeby analizy do źródeł o charakterze rynkowym zaliczono przychody uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej, odpłatnej działalności statutowej, a także środki uzyskane na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych oraz odsetki i dywidendy. Źródła o charakterze nierynkowym, publiczne stanowiły dotacje, subwencje i inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym 1% podatku PIT i nawiązki sądowe, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych i funduszy europejskich. Do kategorii źródeł o charakterze nierynkowym, niepublicznych zaliczono: darowizny i inne środki przekazywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub podmioty non-profit, a także kwoty pozyskane w wyniku zbiórek publicznych. Składki członkowskie zostały wydzielone jako oddzielne źródło finansowania. Jako przewaga danego źródła finansowania działalności uznawano udział 70% lub więcej przychodów z danego źródła w łącznej kwocie przychodów organizacji. Brak jednego dominującego źródła przychodów oznacza, że udziały poszczególnych źródeł finansowania w łącznej kwocie przychodów organizacji wynosiły poniżej 70%.

Oprócz wysokości przychodów budowanie kapitału społecznego organizacji powiązane jest z dywersyfikacją źródeł finansowania działalności. Podmioty, które charakteryzowały się zróżnicowanym udziałem przychodów z poszczególnych źródeł (brak jednego dominujące źródła przychodów) posiadały wyższy od przeciętnego poziom kapitału społecznego. Na tle całej zbiorowości wyróżniały się także organizacje, których dominującą część przychodów stanowiły środki niepubliczne o charakterze nierynkowym. Natomiast niższy od przeciętnego poziom wskaźnika wystąpił wśród organizacji, które finansowanie swojej działalności opierały przede wszystkim na składkach członkowskich..

Wykres 1.22. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według głównego źródła przychodów w 2019 r.

Chart 1.22. Level of synthetic index of networking social capital by dominant source of revenues in 2019

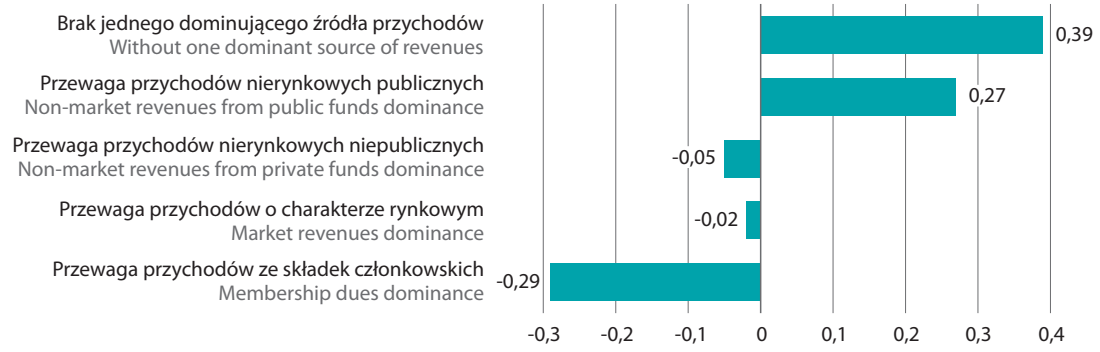

Poza zasobami ludzkimi oraz potencjałem finansowym, zmienną, która widocznie różnicowała organizacje pod względem budowanego kapitału społecznego, był rodzaj prowadzonej działalności. Podmioty, które prowadziły zarówno odpłatną działalność statutową, jak i działalność gospodarczą posiadały wyższy od przeciętnego poziom wskaźnika kapitału społecznego (0,52). Wśród organizacji, które prowadziły wyłącznie nieodpłatną działalność statutową wskaźnik osiągnął wartości poniżej średniego poziomu dla zbiorowości (-0,10).

Wykres 1.23. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju działalności organizacji w 2019 r.

Chart 1.23. Level of synthetic index of networking social capital by types of activity of organization in 2019

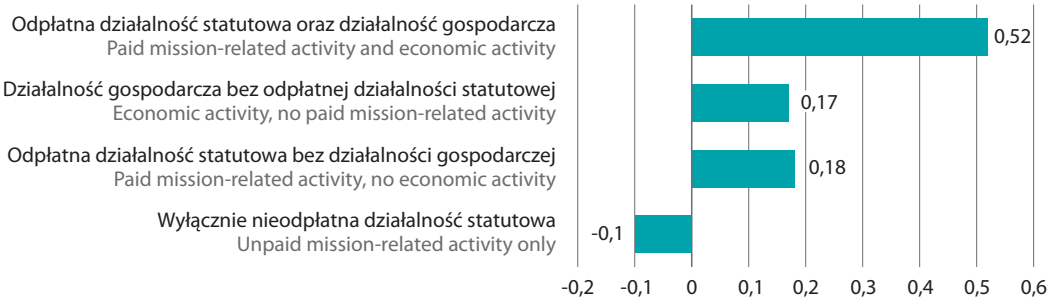

Widoczne było także zróżnicowanie syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego ze względu na wiek organizacji. Wraz z wydłużającym się stażem działalności jednostek wzrasta ich poziom kapitału społecznego. Poziom wskaźnika wyższy od przeciętnego wystąpił w przypadku organizacji, które działały co najmniej 11 lat. Najniższą wartość wskaźnika sieciowego kapitału społecznego odnotowano wśród organizacji najmłodszych, działających nie dłużej niż 2 lata.

Wykres 1.24. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według klas wieku organizacji w 2019 r.

Chart 1.24. Level of synthetic index of networking social capital by age class of organization in 2019

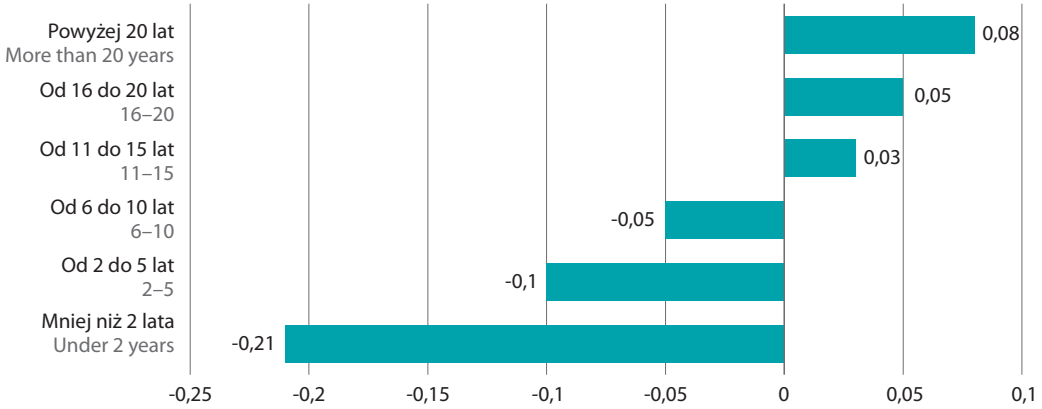

Dość istotną zmienną różnicującą poziom kapitału społecznego był zasięg działalności organizacji. Na podstawie analizy wartości wskaźnika można stwierdzić, że im szerszy zasięg terytorialny działalności organizacji, tym wyższy poziom kapitału społecznego. Największą wartość wskaźnik ten osiągał w organizacjach, których działalność wykraczała poza granice kraju (0,32). Natomiast organizacje, które działały w najbliższym sąsiedztwie oraz maksymalnie w obrębie gminy charakteryzowały się niskim poziomem kapitału społecznego, poniżej średniej (odpowiednio –0,57 i –0,21).

Wykres 1.25. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według maksymalnego zasięgu działania organizacji w 2019 r.

Chart 1.25. Level of synthetic index of networking social capital by maximum territorial scope of activity of organization in 2019

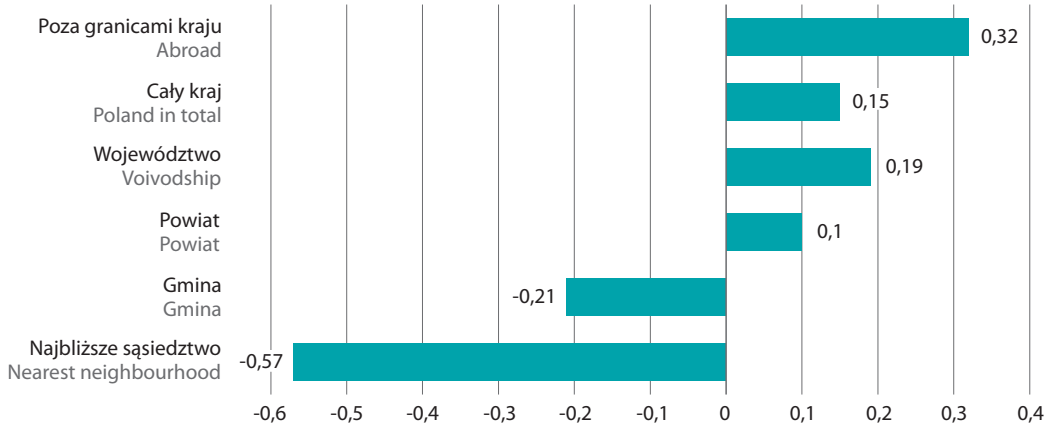

Mniej istotny wpływ na poziom kapitału społecznego miała lokalizacja siedziby organizacji. Na obszarach wiejskich wartość wskaźnika utrzymywała się nieznacznie poniżej poziomu średniego dla ogółu organizacji non-profit (–0,08). Najwyższy poziom kapitału społecznego wystąpił wśród organizacji mających siedzibę w miastach na terenie gmin miejskich, z wyłączeniem miast na prawach powiatu oraz w miastach na terenie gmin wiejskich (po 0,12).

Wykres 1.26. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według rodzaju miejscowości w 2019 r.

Chart 1.26. Level of synthetic index of networking social capital by type of locality in 2019

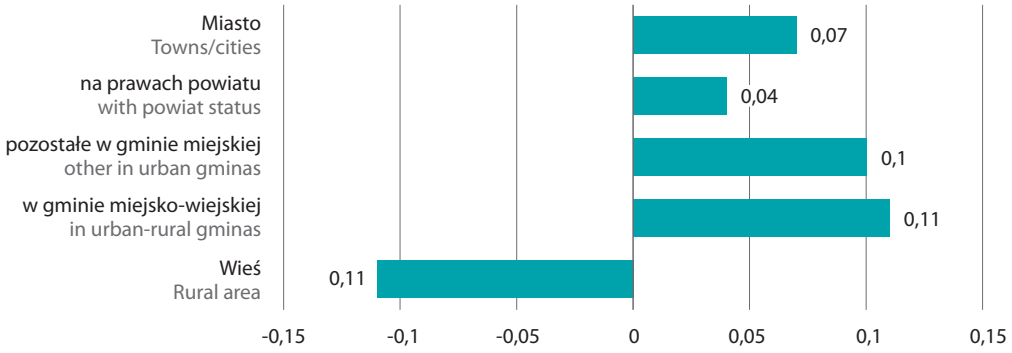

Analizie poddano również największe miasta na prawach powiatu. Organizacje zlokalizowane na terenie: Katowic (0,14), Warszawy (0,09), Gdańska (0,08) charakteryzowały się wyższym niż przeciętny poziomem kapitału społecznego.

Biorąc pod uwagę podział organizacji ze względu na województwo, w którym jednostka miała siedzibę można zauważyć niewielkie różnice pomiędzy poszczególnymi obszarami kraju. Najwyższy poziom wskaźnika kapitału społecznego prezentowały podmioty zlokalizowane w województwie opolskim (0,10), a następnie w województwach – śląskim (0,08) i zachodniopomorskim (0,06). Najniższą wartość wskaźnik przyjął natomiast w województwie podkarpackim (–0,11). Relatywnie niskim poziomem kapitału społecznego charakteryzowały się również województwa łódzkie (–0,08), wielkopolskie –0,05), lubelskie (–0,03) oraz warmińsko-mazurskie (–0,02).

Mapa 1.1. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego według województw i regionów w 2019 r.

Map 1.1. Level of synthetic index of networking social capital by voivodships and regions in 2019

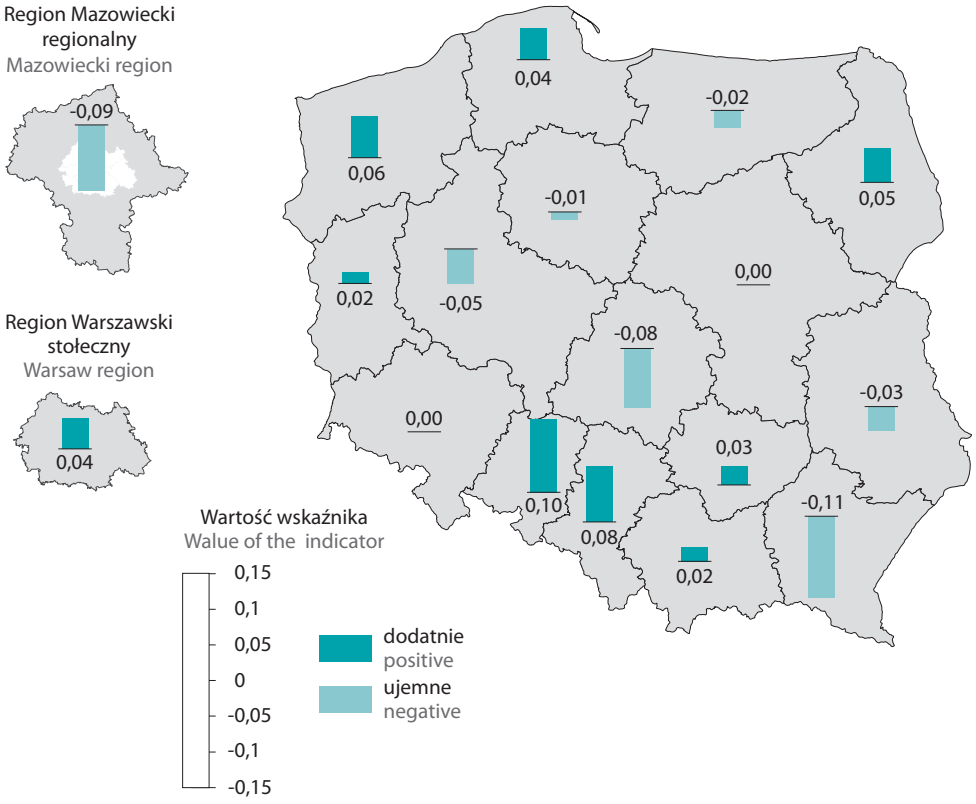

Zaangażowanie organizacji w dodatkowe działania związane z niwelowaniem skutków epidemii COVID-19 było powiązane z wyższym niż przeciętny poziomem kapitału społecznego organizacji (0,54). Analizując wartości tego wskaźnika ze względu na rodzaj organizacji widać, że najwyższy poziom kapitału społecznego osiągnęły organizacje posiadające status pożytku publicznego. Wartość wskaźnika w tej grupie wyniosła 0,83.

Wykres 1.27. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania związane z niwelowaniem skutków COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według rodzaju organizacji

Chart 1.27. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by the type of organization

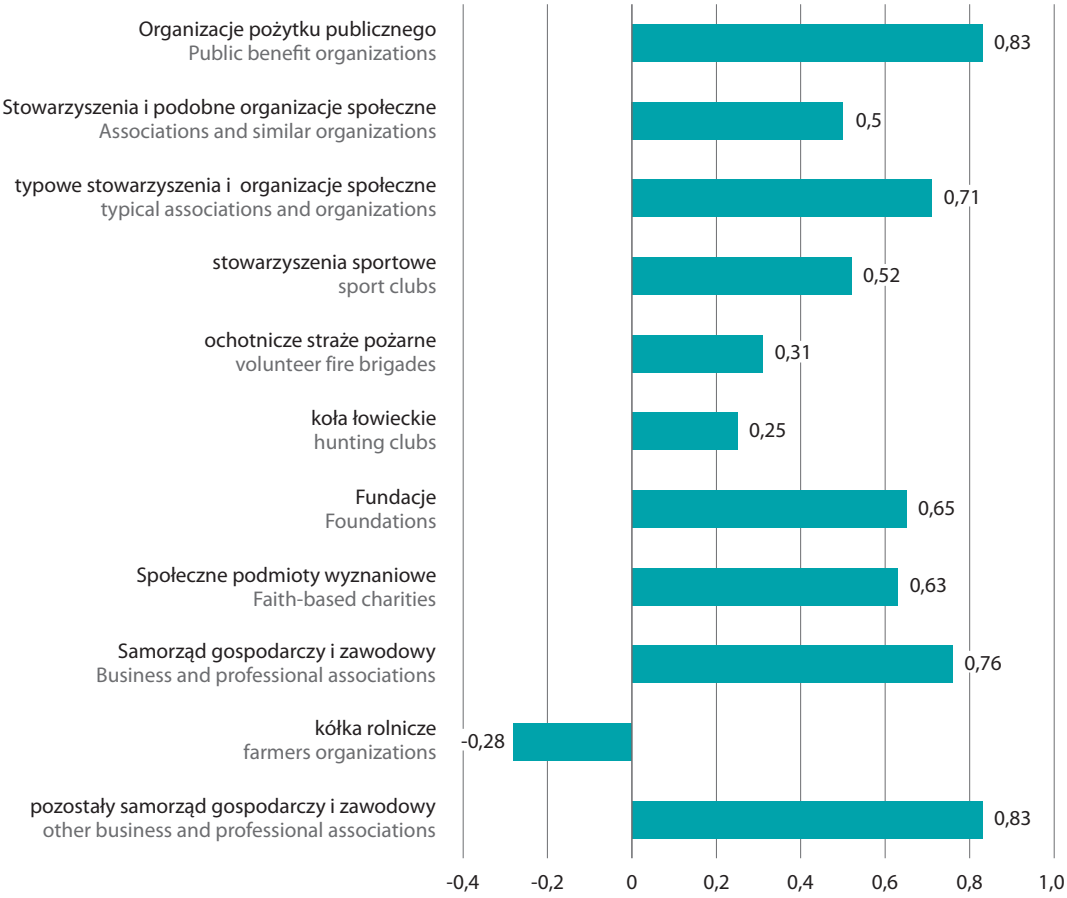

Organizacje, które w okresie od marca 2020 r. do dnia złożenia sprawozdania z serii SOF, zadeklarowały, że podejmowały dodatkowe działania związane z niwelowaniem skutków COVID-19 na rzecz odbiorców, charakteryzowały się zdecydowanie wyższym niż przeciętnie poziomem wskaźnika kapitału społecznego (0,54). Natomiast wśród organizacji, które nie podejmowały żadnych działań związanych z COVID-19 wskaźnik ten przyjmował wartość niższą od średniej dla ogółu podmiotów (–0,09).

Analizując wartości tego wskaźnika dla organizacji zaangażowanych w działania związane z COVID-19 z uwzględnieniem rodzaju organizacji można zauważyć, że najwyższy poziom kapitału społecznego osiągnęły organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego, po wyłączeniu kółek rolniczych. Wartość wskaźnika w tej grupie wyniosła 1,13. Ponadprzeciętnie wysoki poziom syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego wystąpił także wśród jednostek mających status organizacji pożytku publicznego (0,83), a następnie typowych stowarzyszeń i podobnych organizacji (0,71), fundacji (0,65), społecznych podmiotów wyznaniowych (0,63) oraz stowarzyszeń sportowych (0,53). Z kolei niższą wartością wskaźnika charakteryzowały się ochotnicze straże pożarne (0,31) oraz koła łowieckie (0,21). Natomiast najniższą wartość syntetycznego wskaźnika osiągnęły kółka rolnicze –0,28).

Wykres 1.28. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania związane z niwelowaniem skutków COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według głównej dziedziny działalności organizacji

Chart 1.28. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by main field of activity

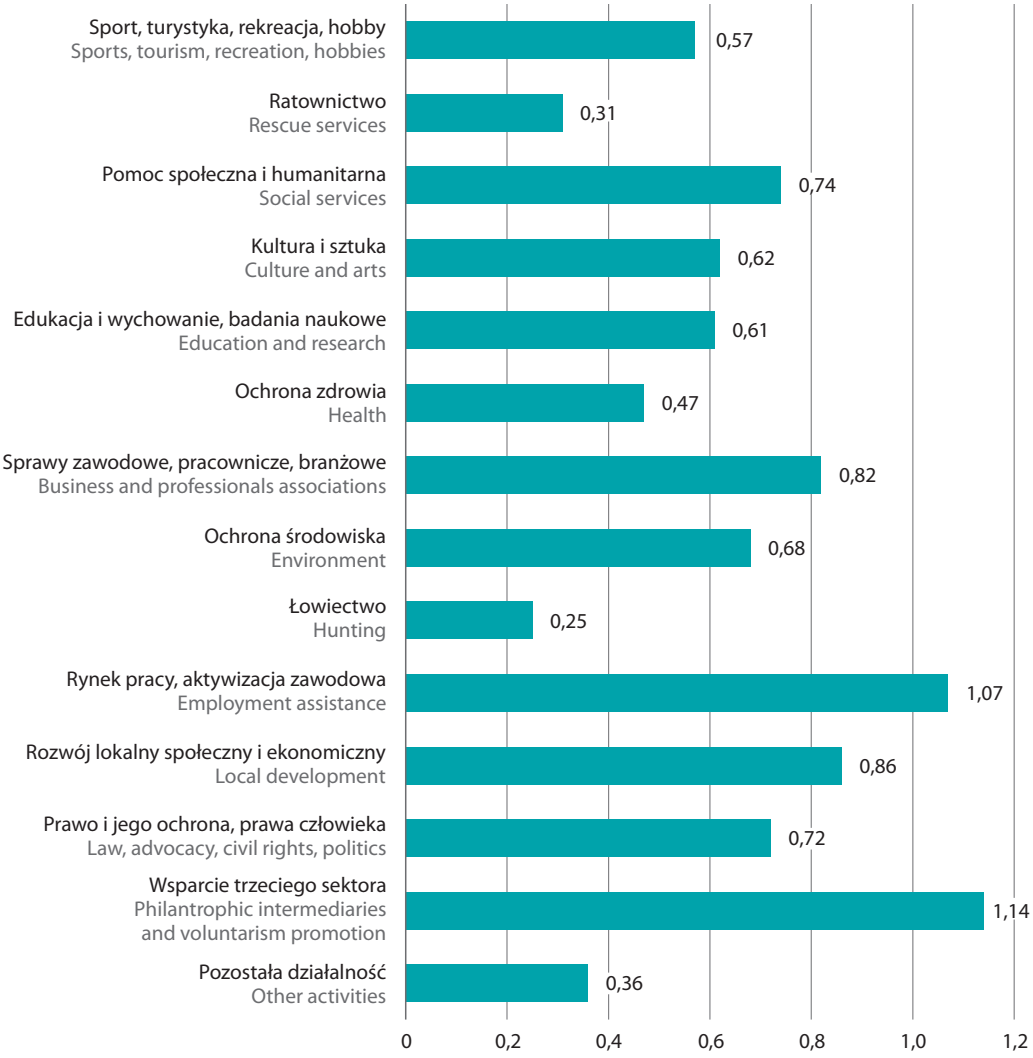

W przypadku dziedziny działalności, szczególnie wysokim poziomem kapitału społecznego w grupie podmiotów podejmujących dodatkowe działania w związku z epidemią COVID-19 wyróżniały się organizacje prowadzące działalność związaną ze wspieraniem trzeciego sektora (1,14) oraz rynkiem pracy i aktywizacją zawodową (1,07). Zdecydowanie niższy poziom wskaźnika wystąpił natomiast wśród organizacji, które zajmowały się inną działalnością, w tym działalnością międzynarodową lub religijną (0,36). Stosunkowo niski kapitał społeczny posiadały również organizacje, których główną dziedziną działalności było ratownictwo (0,31), a także łowiectwo (0,25).

Biorąc pod uwagę rodzaj odbiorców działań organizacji można zaobserwować, że najwyższy poziom kapitału społecznego wystąpił wśród podmiotów, które podejmowały dodatkowe działania na rzecz przedsiębiorstw lub osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (1,08), a następnie instytucji lub placówek innych niż ochrony zdrowia czy domy pomocy społecznej (0,92).

Wykres 1.29. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według rodzaju odbiorców

Chart 1.29. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by the type of recipients

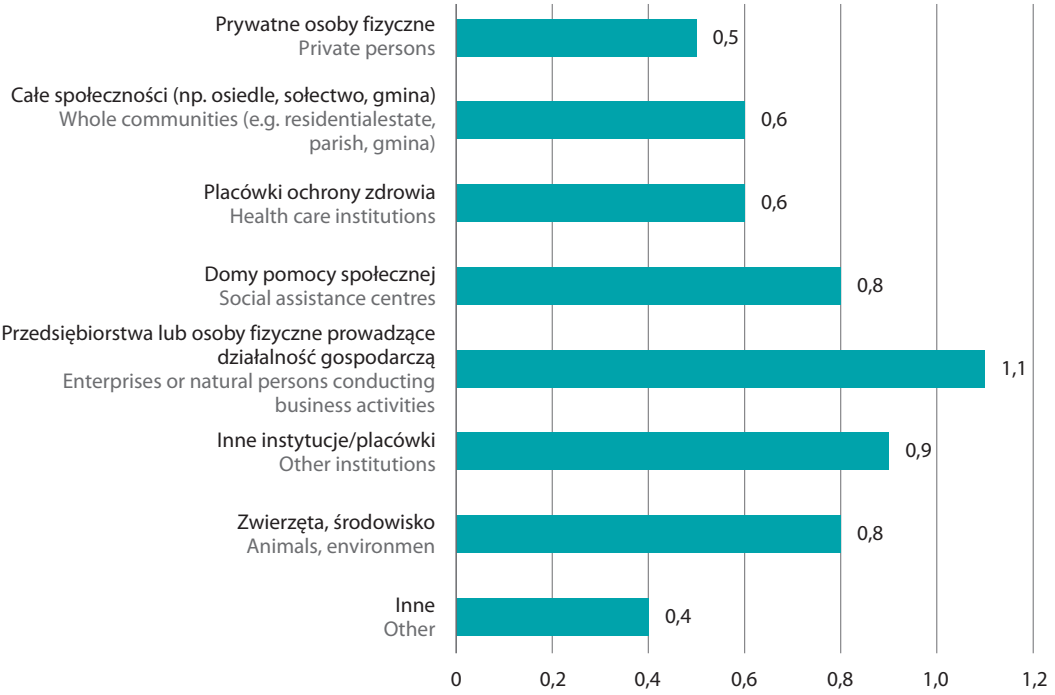

Odnotowano nieznaczne zróżnicowanie organizacji non-profit w podziale na rodzaj usług świadczonych na rzecz odbiorców w związku z epidemią COVID-19. Wyższym poziomem syntetycznego wskaźnika kapitału społecznego charakteryzowały się podmioty, które świadczyły usługi społeczne (0,59) oraz kierowały wsparcie rzeczowe (0,58). Nieco niższy poziom kapitału społecznego odnotowano dla podmiotów oferujących innego rodzaju pomoc oraz wsparcie finansowe (po 0,51).

Wykres 1.30. Poziom syntetycznego wskaźnika sieciowego kapitału społecznego wśród organizacji, które podejmowały dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z COVID-19 w okresie od marca do sierpnia 2020 r. według rodzaju wsparcia

Chart 1.30. Level of synthetic index of networking social capital among organizations, which undertaken additional activity for the benefit of recipients due to the COVID-19 epidemic from March to August 2020 by the type of organization by the type of support

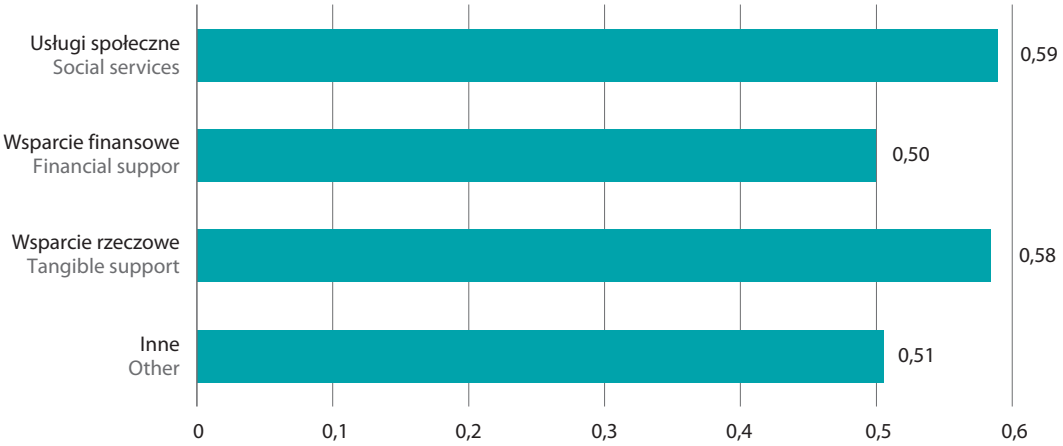

Niezależnie od tego czy organizacje, które podejmowały dodatkowe działania na rzecz odbiorców w związku z COVID-19 korzystały w tym celu z pracy społecznej czy nie, syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego osiągał podobnie wysoki poziom (odpowiednio 0,53 i 0,56).

Rozdział 2
Chapter 2

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi
Cooperation of non-profit organizations with public institutions

> Do omawianych w publikacji instytucji publicznych zaklasyfikowano administrację rządową (ministerstwa, urzędy centralne itp.), jednostki podległe administracji rządowej (np. Lasy Państwowe, Narodowy Instytut Wolności, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa), a także administrację samorządową oraz jednostki podległe administracji samorządowej (np. szkoły publiczne, ośrodki kultury, ośrodki pomocy społecznej).

2.1 Rozpowszechnienie współpracy
2.1 Occurence of cooperation

W 2019 r. 81,2% organizacji non-profit deklarowało podejmowanie współpracy z instytucjami publicznymi. W stosunku do 2017 r. odsetek ten zwiększył się o 0,8 p. proc. (80,4%). Natomiast w porównaniu do 2015 r. odsetek ten obniżył się o 0,4 p. proc. Podmioty sektora publicznego były przez cały okres 2015–2019 niezmiennie najczęściej wskazywaną grupą partnerów kooperacji.

Współpracę z instytucjami administracji publicznej najczęściej podejmowały ochotnicze straże pożarne (96,3%) oraz stowarzyszenia sportowe i koła łowieckie (po 89,7%). Stosunkowo wysoki udział podmiotów współpracujących wystąpił również wśród społecznych podmiotów wyznaniowych oraz typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych (po 78,9%). Współpraca z administracją publiczną była nieco mniej rozpowszechniona w grupie organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (67,2%, w tym 58,6% wśród kółek rolniczych) oraz wśród fundacji (64,0%).

Wykres 2.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji

Chart 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of organization

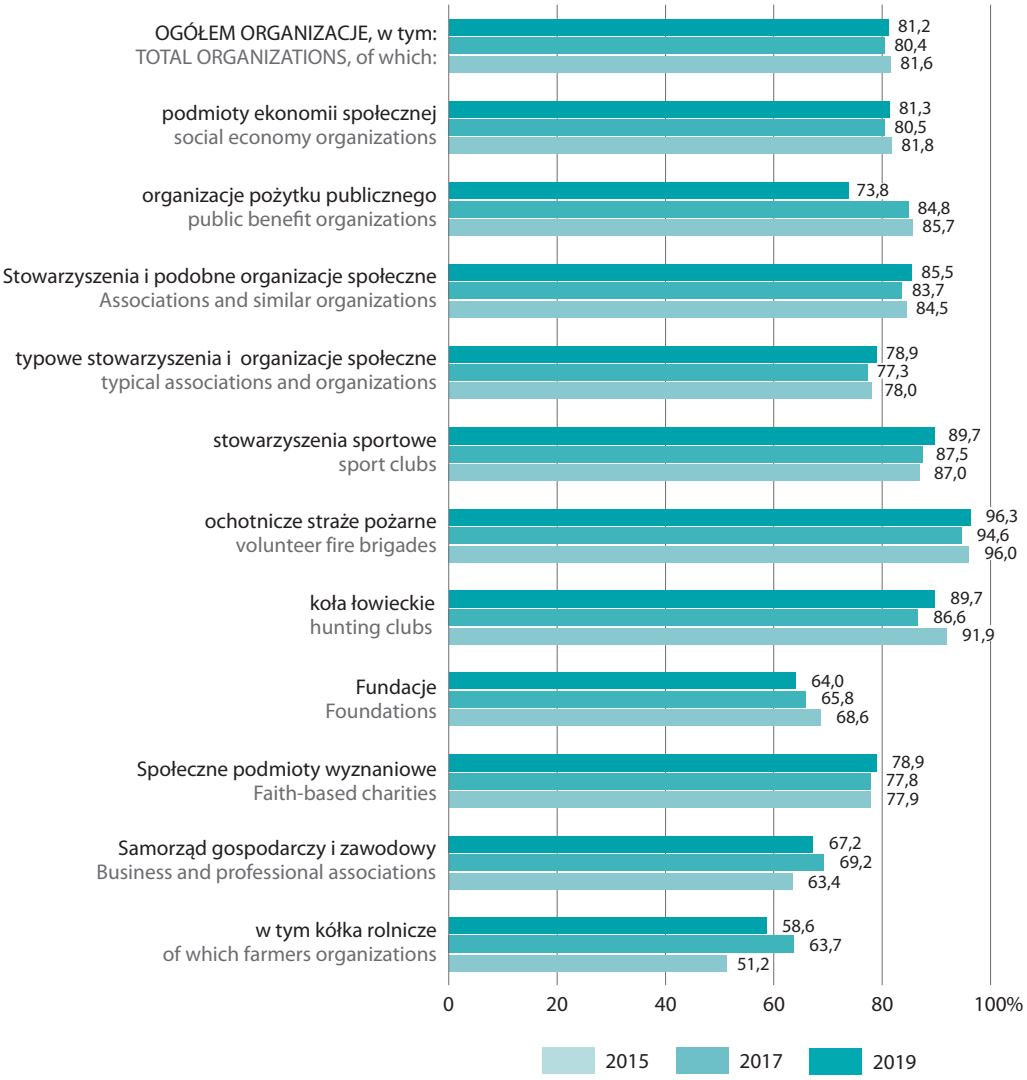

Wykres 2.2. Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 2.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity in 2019

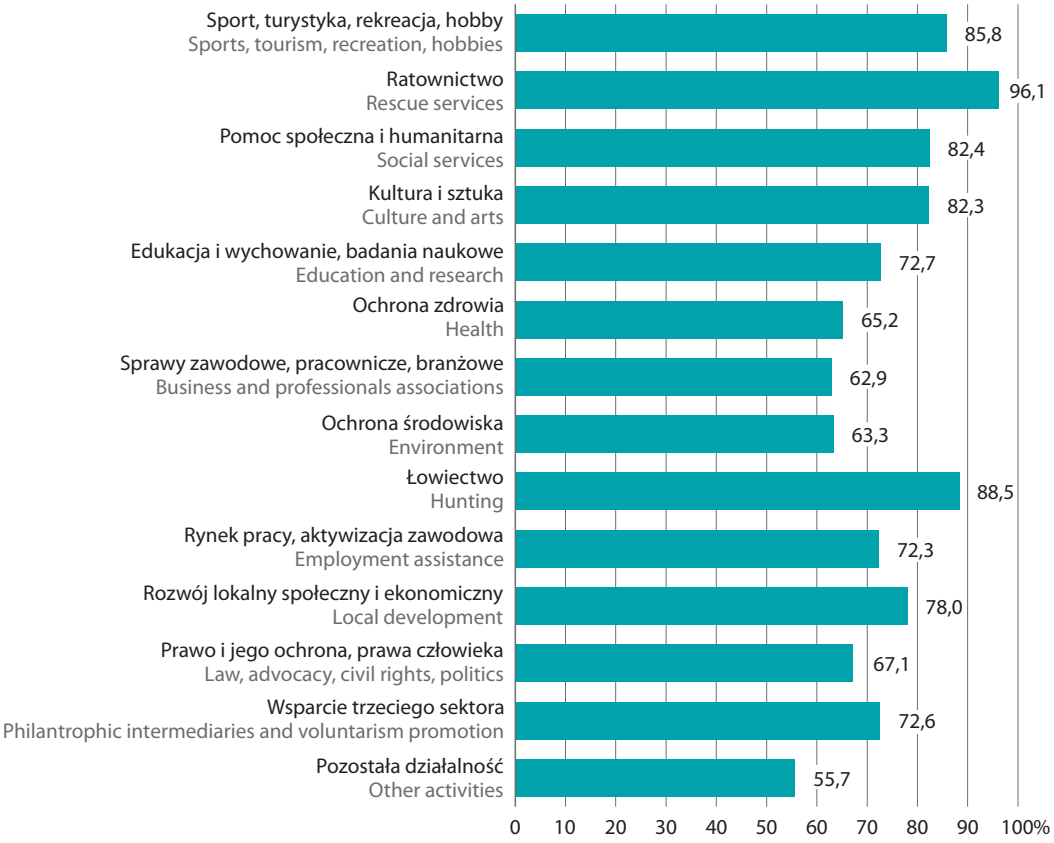

W stosunku do 2017 r., w większości rodzajów organizacji wzrósł odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną. Największy wzrost odnotowano wśród kół łowieckich (o 3,1 p. proc.), następnie – w obrębie stowarzyszeń sportowych (o 2,2 p. proc.) oraz ochotniczych straży pożarnych (o 1,7 p. proc). Natomiast największy spadek udziału podmiotów współpracujących z jednostkami sektora publicznego zaobserwowano wśród kółek rolniczych (z 63,7% do 58,6%). Mniejsze spadki dotyczyły organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (o 2,0 p. proc.), a także fundacji (o 1,8 p. proc.).

Ze względu na główną dziedzinę działalności organizacji, po wspomnianych już wyżej OSP (ratownictwo) i kołach łowieckich (łowiectwo), pod względem współpracy z instytucjami publicznymi wyróżniały się organizacje realizujące zadania z zakresu sportu, turystyki, rekreacji i hobby (85,8%). Stosunkowo często z sektorem publicznym współpracowały również organizacje zajmujące się pomocą społeczną i humanitarną oraz kulturą i sztuką (odpowiednio 82,4% i 82,3%), a także rozwojem lokalnym, społecznym i ekonomicznym (78,0%), edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (72,7%) oraz wsparciem trzeciego sektora (72,6%), a następnie rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (72,3%). Niższy odsetek podmiotów współpracujących odnotowano natomiast wśród organizacji związanych z prawem i jego ochroną, prawami człowieka (67,1%) oraz ochroną zdrowia (65,2%).

Mapa 2.1. Odsetek podmiotów współpracujących z administracją publiczną według województw i regionów w 2019 r. ze zmianą w stosunku do 2017 r.

Map 2.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by voivodships and regions in 2019 with change compared to 2017 (in percent pts)

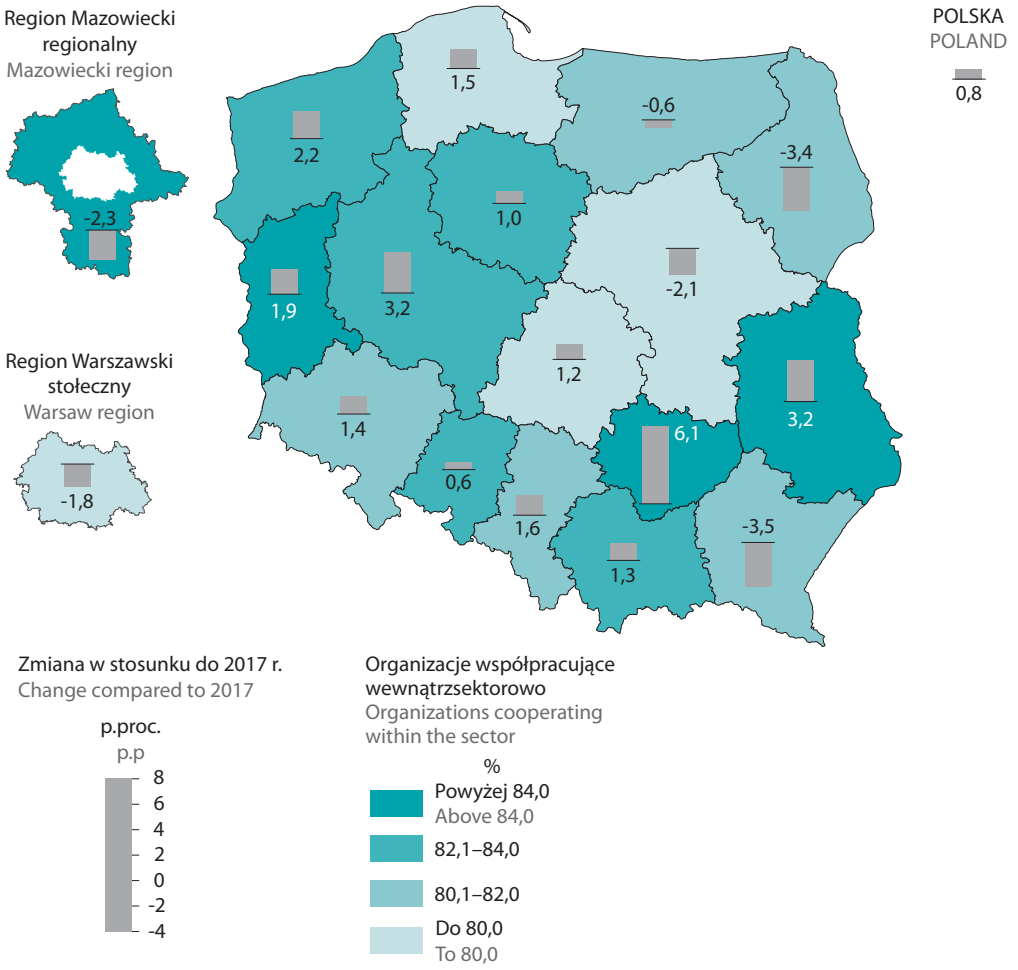

Zróżnicowanie organizacji non-profit między poszczególnymi województwami ze względu na współpracę z instytucjami publicznymi nie było wysokie – różnica między nimi a wartością średnią dla kraju nie była większa niż 8,3 p. proc. Najwyższy poziom współpracy podmiotów non-profit z administracją publiczną cechował województwo świętokrzyskie (89,5%). Podobnie wysoki odsetek zaobserwowano również w województwach lubelskim (85,8%) i lubuskim (84,3%). Warto zaznaczyć, iż swoistą specyfiką wyróżniało się województwo mazowieckie. Cechowało się ono najniższym poziomem współpracy (75,0%), jednak w ramach województwa sytuacja nie była jednorodna. Na region stołeczny przypadał jeszcze niższy odsetek (69,9%), natomiast część regionalną charakteryzował jeden z najwyższych stopni kooperacji w skali kraju (86,2%).

Wykres 2.3. **Odsetek podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi według typu partnera**
Chart 2.3. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions by the type of partner

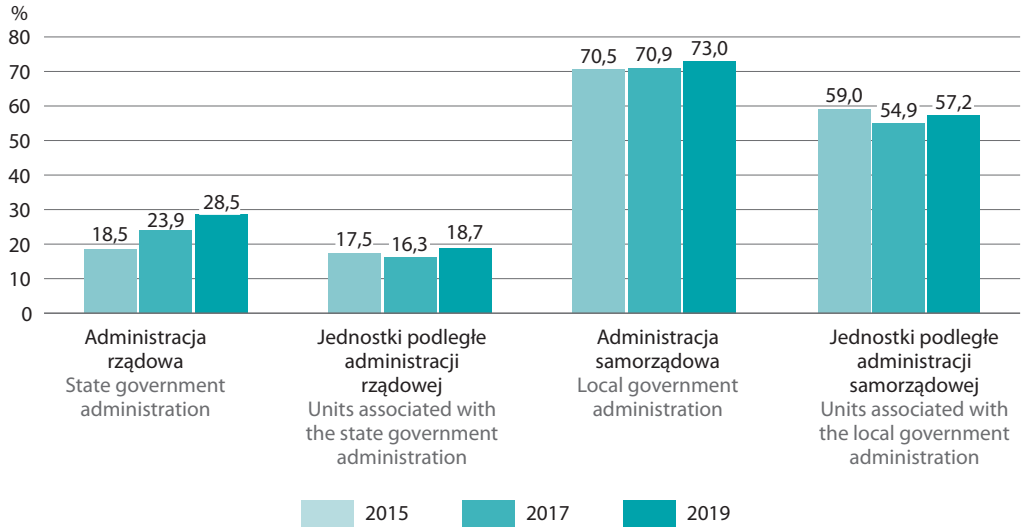

W 2019 r. głównym partnerem współpracy dla podmiotów non-profit były jednostki administracji samorządowej (urzędy marszałkowskie, starostwa powiatowe, urzędy gmin i miast), z którymi współpracowało 73,0% organizacji oraz jednostki jej podległe (57,2%). Z administracją rządową kooperowało 28,5% podmiotów non-profit, a z jednostkami jej podległymi (np. PFRON, ARiMR, Lasy Państwowe) – 18,7%.

W ostatnich latach największą zmianę zaobserwowano w zakresie współpracy z administracją rządową – odsetek organizacji prowadzących taką współpracę w porównaniu do 2017 r. wzrósł o 4,6 p. proc., a w porównaniu do 2015 r. aż o 10,0 p. proc. W przypadku rozpowszechnienia współpracy z pozostałymi grupami partnerów publicznych nie zaobserwowano tak istotnych zmian. W stosunku do 2017 r. widoczny był wzrost na zbliżonym do siebie poziomie: w przypadku współpracy z jednostkami podległymi administracji rządowej i samorządowej (odpowiednio o 2,4 p. proc. i 2,3 p. proc.) oraz administracji samorządowej o 2,1 p. proc.

2.2. Ogólna charakterystyka współpracy
2.2. General characteristics of cooperation

Organizacje współpracujące z instytucjami publicznymi miały w 2019 r. przeciętnie 7 partnerów z tego sektora, co stanowi o jedną instytucję więcej niż w 2017 r. i 2015 r. Analizując liczbę partnerów sektora publicznego, z którymi kooperowały organizacje non-profit oraz uwzględniając rodzaj organizacji, największą wartością obok organizacji pożytku publicznego (17) cechowały się fundacje, które współpracowały średnio z 12 partnerami. Mniejsza o 1/4 liczba partnerów charakteryzowała typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne, a o 1/3 społeczne podmioty wyznaniowe. W porównaniu do 2017 r. oraz do 2015 r. w niemalże wszystkich kategoriach wartości wzrosły (głównie o 1) lub pozostały na tym samym poziomie. Największy wzrost – o 2 partnerów w latach 2015–2019 – dotyczył typowych stowarzyszeń i organizacji społecznych. Tendencja spadkowa dotyczyła wyłącznie fundacji, gdzie między 2015 r a 2019 r. średnia liczba partnerów zmniejszyła się o 2 instytucje.

Tablica 2.1. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 2.1. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by types of organization in 2019

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners			Mediana liczby partnerów Median number of partners		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	6	6	7	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	6	6	7	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	17	16	17	3	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	5	5	6	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	7	7	9	3	2	2
stowarzyszenia sportowe sport clubs	3	4	4	2	2	2
ochotnicze straże pożarne voluntary fire brigades	2	2	2	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	3	3	3	2	2	2
Fundacje Foundations	14	13	12	3	2	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	7	7	8	3	2	2
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	6	5	6	2	2	2
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	2	2	2	1	1

Analizując wielkości wartości średnich należy jednak mieć na uwadze, że znacznie odbiegały one we wszystkich rodzajach organizacji od mediany. Wartość środkowa w 2019 r. w większości rodzajów organizacji wyniosła 2 partnerów, jedynie w przypadku organizacji pożytku publicznego 3, a wśród kółek rolniczych – 1. W porównaniu do 2017 r., wszystkie wartości median pozostały na niezmienionym poziomie.

Z największą przeciętną liczbą partnerów współpracowały podmioty zajmujące się edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi (18) oraz działalnością międzynarodową, religią i pozostałą działalnością (12). Niższe wartości charakteryzowały organizacje zajmujące się: pomocą społeczną i humanitarną oraz ochroną środowiska (po 11); prawem i jego ochroną, prawami człowieka, a także wsparciem trzeciego sektora (po 10) oraz ochroną zdrowia (9). Mediana liczby partnerów w większości dziedzin wyniosła 2, z wyjątkiem: pomocy społecznej i humanitarnej; rynku pracy, aktywizacji zawodowej; prawa i jego ochrony, praw człowieka, a także wsparcia trzeciego sektora (po 3).

Wykres 2.4. Średnia i mediana liczby instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 2.4. Average and median number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by main field of activity in 2019

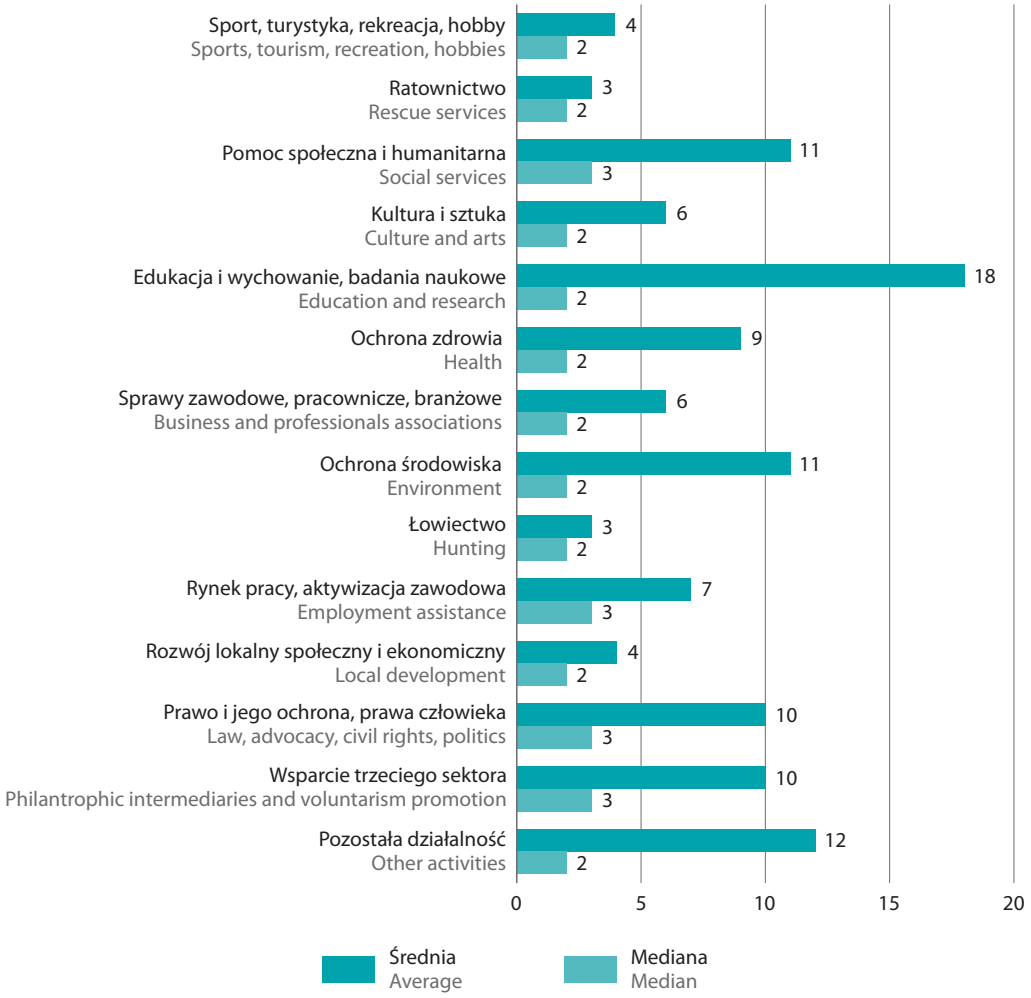

Największą średnią liczbą partnerów współpracy cechowały się województwa śląskie (13) oraz mazowieckie (12). Połowę mniejsze wartości charakteryzowały województwa: dolnośląskie, małopolskie, kujawsko-pomorskie i podlaskie (po 6). Biorąc pod uwagę także regiony, można zauważyć, że region warszawski stołeczny wyróżnia się na tle kraju największą wartością (17).

Mapa 2.2. Średnia liczba instytucji publicznych, z którymi współpracowały organizacje non-profit według regionów i województw w 2019 r.

Map 2.2. Average number of public institutions with which non-profit organizations cooperated by regions and voivodships in 2019

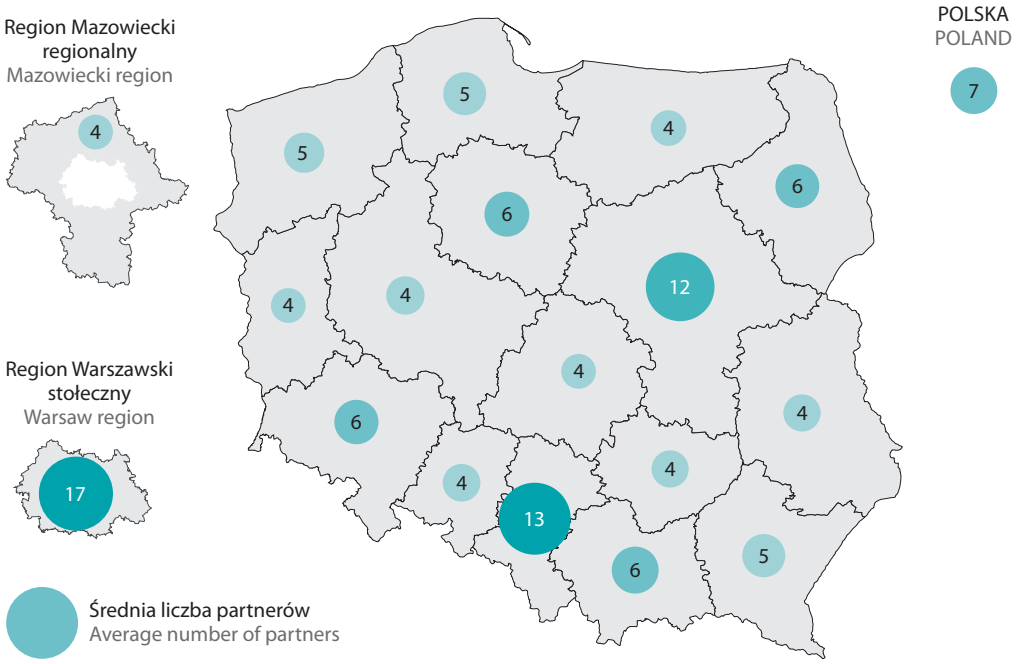

Wykres 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi na podstawie umowy pisemnej według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 2.5. Percentage of non-profit organizations cooperating with public institutions on the basis of written contract by type of organizations in 2019

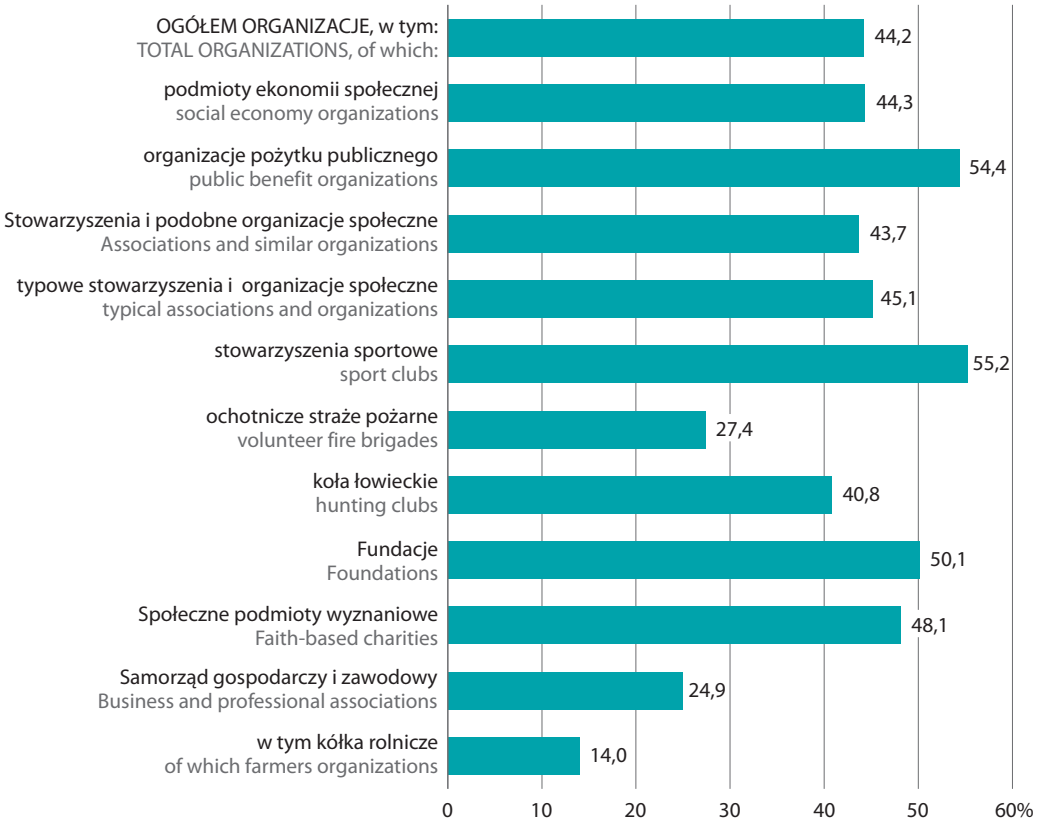

Współpraca organizacji non-profit z instytucjami publicznymi w 4 na 10 przypadków miała miejsce na podstawie umowy pisemnej. Najwyższy odsetek cechował stowarzyszenia sportowe (55,2%), a następnie fundacje (50,1%) oraz społeczne podmioty wyznaniowe (48,1%), najniższy zaś kółka rolnicze (14,0%). Warto zaznaczyć, że wśród organizacji pożytku publicznego 54,4% jednostek współpracowało z instytucjami publicznymi w oparciu o spisaną umowę.

Wykres 2.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy w 2019 r.

Chart 2.6. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by frequency of cooperation in 2019

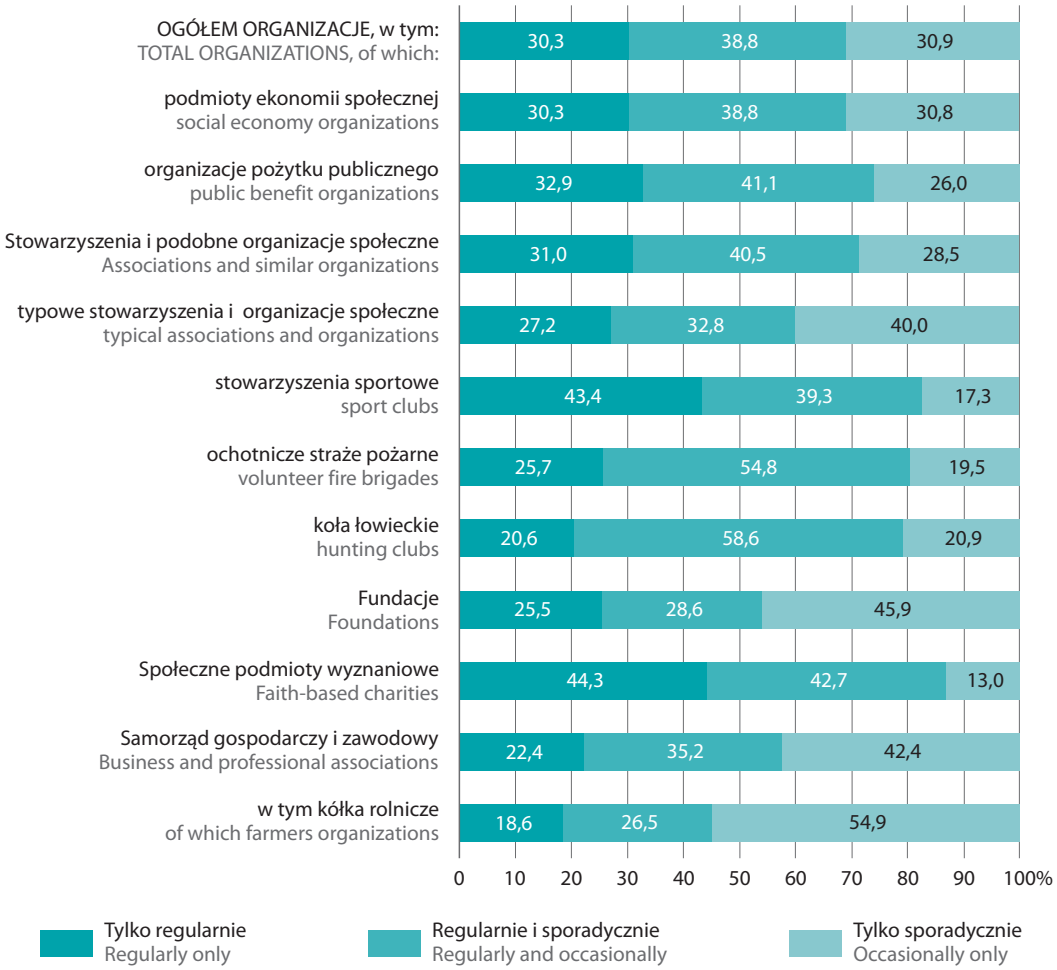

Analizując współpracę podmiotów z instytucjami publicznymi pod kątem częstotliwości kontaktów można wyróżnić trzy sytuacje: miała ona charakter wyłącznie regularny albo wyłącznie sporadyczny, lub organizacje równocześnie z jednymi instytucjami publicznymi współpracowały regularnie a z innymi nieregularnie. Najczęściej regularnie kooperowały z instytucjami sektora publicznego społeczne podmioty wyznaniowe (87,0%), stowarzyszenia sportowe (82,7%) oraz OSP (80,5%), podczas gdy sporadyczny charakter współpracy wskazywały najczęściej kółka rolnicze (54,9%), fundacje (45,9%) oraz samorząd gospodarczy i zawodowy (42,4%).

Wykres 2.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 2.7. The structure of non-profit organizations in cooperating with public institutions by frequency of cooperation and main field of activity in 2019

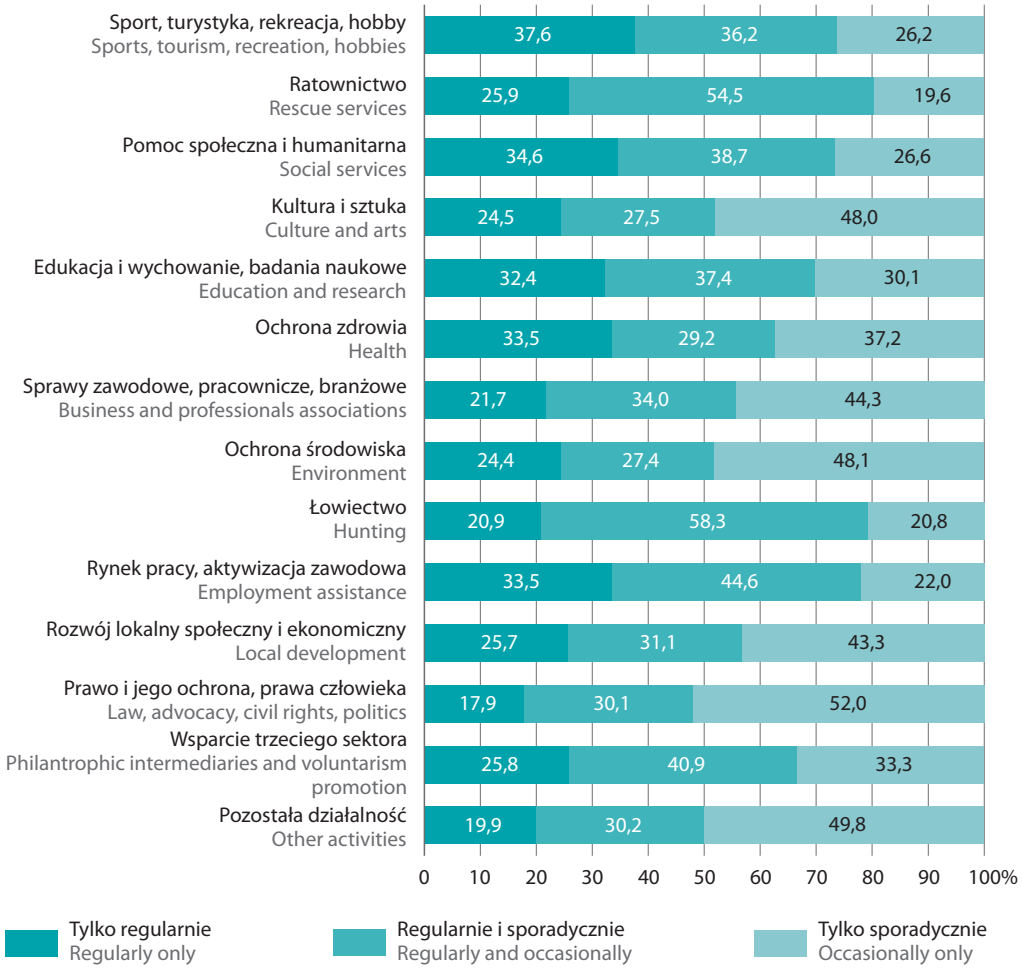

W sposób tylko regularny najczęściej kooperowały podmioty zajmujące się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (37,6%), pomocą społeczną i humanitarną (34,6%), oraz rynkiem pracy, aktywizacją zawodową a także ochroną zdrowia (po 33,5%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje aktywne w obrębie prawa i jego ochrony, praw człowieka (52,0%), pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej (49,8%), a następnie działające na rzecz ochrony środowiska (48,1%), oraz kultury i sztuki (48,0%).

Zestawiając ze sobą: z jednej strony rozkłady procentowe głównych dziedzin działalności statutowej organizacji współpracujących oraz dziedzin współpracy z sektorem publicznym z drugiej, można stwierdzić, że ich struktury są podobne. W obu najwyższy był udział sportu, turystyki, rekreacji, hobby – w strukturze organizacji współpracujących – 33,2%, a dziedzin kooperacji – 30,1%. Istotne różnice w udziałach odnotowano natomiast w zakresie pomocy społecznej, humanitarnej i ratownictwa - dziedzinę tę jako główny obszar swojej działalności wskazało o 10,4 p. proc. więcej podmiotów, niż jako dziedzinę współpracy z administracją publiczną (26,2% wobec 15,8%). Z kolei w edukacji, wychowaniu, badaniach naukowych sytuacja była odwrotna – o 6,4 p. proc. częściej była ona wymieniana jako dziedzina współpracy, niż główna działalność statutowa (15,9% wobec 9,5%).

Wykres 2.8. Struktura organizacji współpracujących z instytucjami publicznymi według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2019 r.

Chart 2.8. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by main field of activity and field of cooperation in 2019

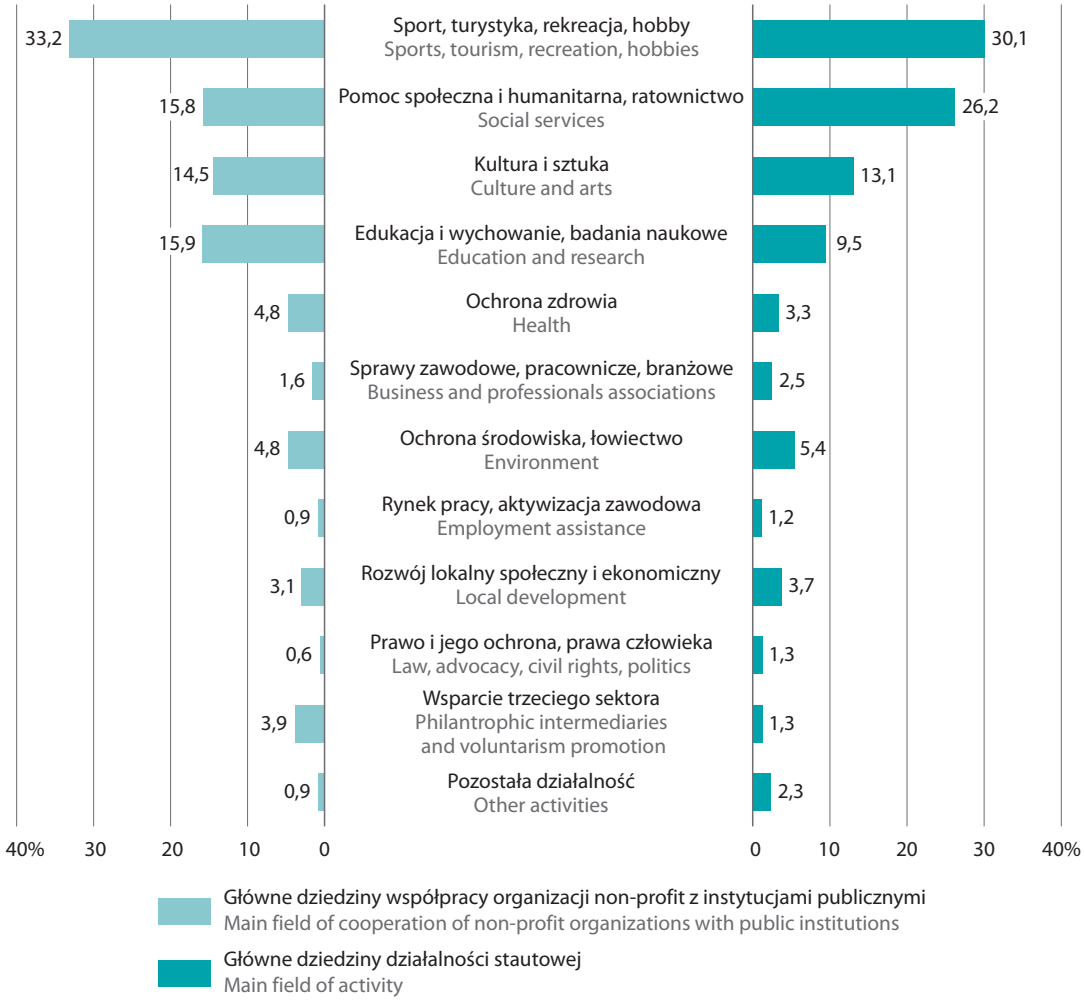

Wykres 2.9. Odsetek organizacji non-profit udzielających wsparcia w związku z COVID-19 współpracujących z instytucjami publicznymi według rodzaju organizacji i formy pomocy w okresie od marca do sierpnia 2020 r.

Chart 2.9. Percentage of non-profit organizations providing COVID-19 support cooperating with public institutions by type of organization and form of support from March to August 2020

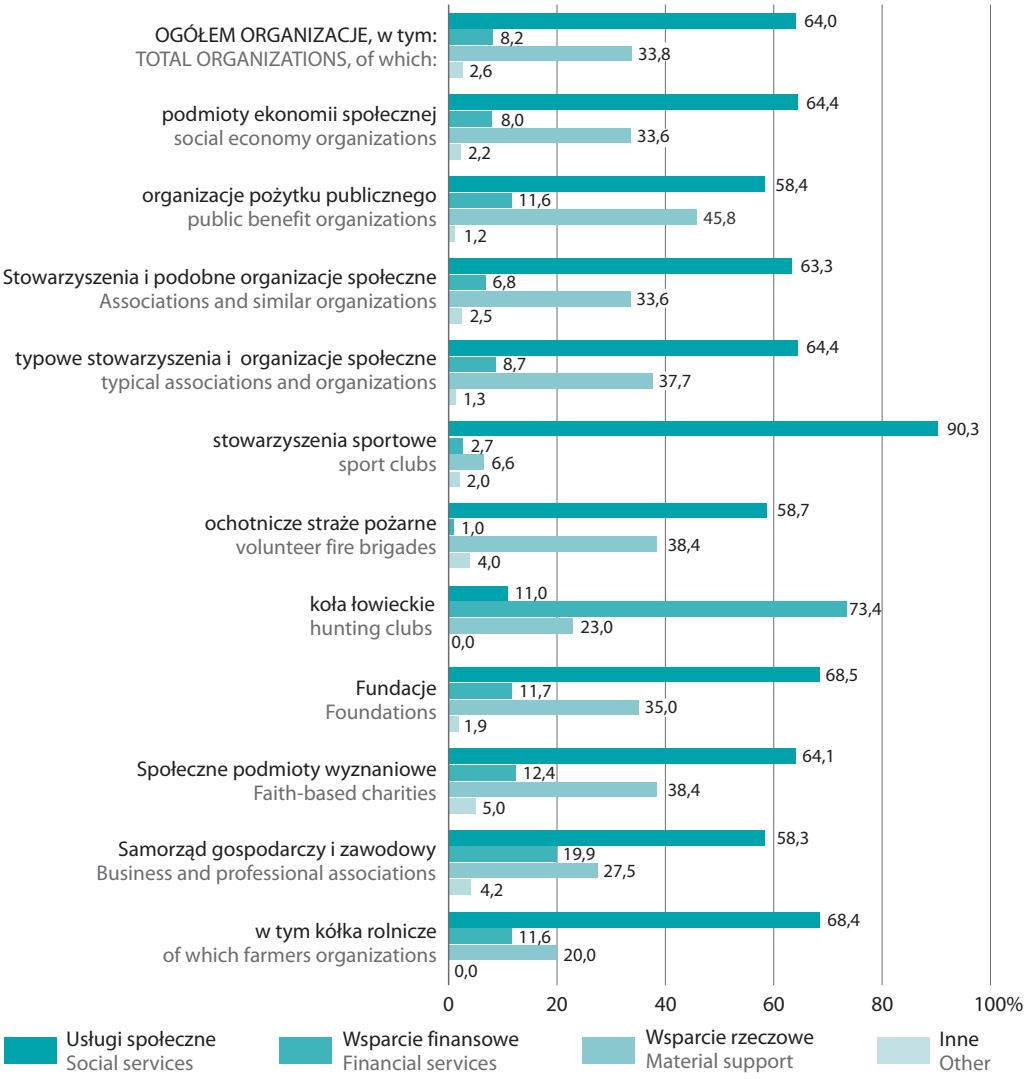

Organizacjami non-profit współpracującymi z instytucjami publicznymi, podejmującymi najwięcej działań w związku z sytuacją epidemiczną były ochotnicze straże pożarne (29,6%), społeczne podmioty wyznaniowe (23%) oraz samorząd gospodarczy i zawodowy (21,4%). Natomiast rzadko takie działania podejmowały stowarzyszenia sportowe (7,0%), kółka rolnicze (12,4%) oraz typowe stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (12,8%).

Najczęstszą formą wsparcia były usługi społeczne – 64,0%, następnie wsparcie rzeczowe – 33,8% oraz wsparcie finansowe – 8,2%. Analizując poszczególne rodzaje organizacji współpracujących z administracją publiczną, wsparcia w postaci usług społecznych najczęściej udzielały stowarzyszenia sportowe (90,3%), fundacje (68,5%), społeczne podmioty wyznaniowe (64,1%).

2.3. Cele i bariery współpracy
2.3. Objectives and barriers to cooperation

Organizacje non-profit współpracujące z administracją publiczną wskazywały różnorodne cele tej kooperacji. W 2019 r. instytucje publiczne stanowiły przede wszystkim źródło zasobów materialnych (85,5%). Wśród zasobów materialnych najczęstszym powodem współpracy było pozyskiwanie środków finansowych, np. dotacji na realizację zadań publicznych (74,5%), rzadziej środków rzeczowych (47,2%). W zakresie wsparcia rzeczowego istotne znaczenie dla organizacji miał dostęp do nieruchomości na preferencyjnych warunkach (40,8%).

Blisko połowa podmiotów non-profit kooperujących z instytucjami publicznymi wymieniała pozafinansowe korzyści wynikające z tej współpracy (48,0%), takie jak integracja środowiska lokalnego oraz poszerzanie sieci kontaktów (34,5%), a także korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnera współpracy (30,1%).

Wykres 2.10. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy

Chart 2.10. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation

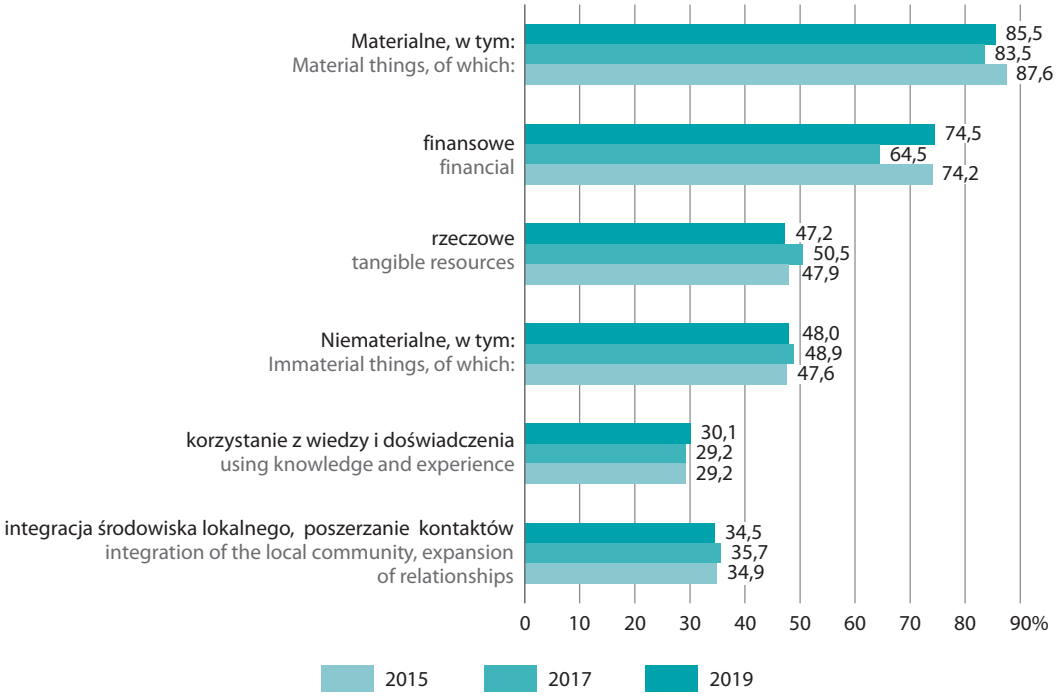

W stosunku do 2015 r. nieznacznie zmniejszył się odsetek organizacji współpracujących z sektorem publicznym w zakresie rzeczowym (o 0,5 p. proc.). Zwiększył się natomiast o 0,3 p. proc. udział podmiotów non-profit, które uzyskiwały finansowe wsparcie od administracji publicznej. Między 2015 r. a 2019 r. zwiększył się odsetek organizacji współpracujących dla celów pozamaterialnych o 0,4 p. proc., w tym w zakresie korzystania z wiedzy i doświadczenia (o 0,9 p. proc.).

W 2019 r., podobnie jak w poprzednich latach, widoczne było zróżnicowanie celów podejmowanej współpracy z administracją publiczną w zależności od rodzaju podmiotu non-profit. Pozyskiwanie środków finansowych najczęściej wskazywały społeczne podmioty wyznaniowe (89,1%), które to jednocześnie charakteryzowały się najniższymi odsetkami współpracujących ze względu na zasoby rzeczowe (14,2%) lub pozamaterialne (32,0%).

Materialny zakres współpracy był istotny dla stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, zarówno w aspekcie pozyskiwania środków finansowych (76,9%), jak również rzeczowych (50,6%). Wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych finansowe zasoby pozyskiwane od instytucji publicznych miały szczególne znaczenie dla ochotniczych straży pożarnych (96,7%), a następnie stowarzyszeń sportowych (95,8%). W zbiorowości stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych wyróżniały się też koła łowieckie, które współpracowały z administracją publiczną częściej dla celów pozamaterialnych (57,2%) niż materialnych (43,4%).

Tablica 2.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 2.2. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and types of organization in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	87,7	76,6	91,9	53,9
finansowe financial	76,9	63,8	89,1	36,3
rzeczowe tangible resources	50,6	34,0	14,2	28,9
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	47,9	47,4	32,0	69,2
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	30,8	24,6	19,4	47,3
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	34,2	36,8	22,6	43,2

Niematerialne zasoby, takie jak wiedza i doświadczenie partnera współpracy oraz integracja środowiska lokalnego były szczególnie ważne również dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (69,2%).

Odnotowano także pewne zróżnicowanie motywacji organizacji wchodzących w relacje z jednostkami sektora publicznego w zależności od podmiotu, z którym podejmowana była współpraca. Częściej na finansowe korzyści z kooperacji wskazywały organizacje, które utrzymywały relacje z administracją rządową (82,1%) lub samorządową (78,9%). Z kolei zasoby rzeczowe były szczególnie istotne w przypadku organizacji utrzymujących relacje z jednostkami podległymi administracji samorządowej (53,8%). Aspekty rzeczowe współpracy miały mniejsze i zbliżone do siebie poziomem, znaczenie dla podmiotów współpracujących z administracją rządową (49,0%), instytucjami samorządowymi (48,7%) lub jednostkami podległymi administracji rządowej (48,4%).

Tablica 2.3. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według celów współpracy i rodzaju partnera 2019 r.

Table 2.3. Non-profit organizations cooperating with public institutions by objectives of cooperation and type of partner in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	88,5	82,8	88,4	86,9
finansowe financial	82,1	73,9	78,9	75,0
rzeczowe tangible resources	49,0	48,4	48,7	53,8
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	49,1	49,1	47,4	52,5
korzystanie z wiedzy i doświadczenia using knowledge and experience	33,4	36,8	30,4	33,2
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	35,6	38,4	34,2	39,0

Niematerialne cele współpracy, jak korzystanie z wiedzy i doświadczenia partnerów lub integracja środowiska lokalnego, były najczęściej wskazywanymi celami współpracy w przypadku jednostek podległych administracji samorządowej. W równym stopniu dotyczyły instytucji rządowych oraz jednostek im podległych, natomiast najrzadziej wskazywane były przy współpracy z administracją rządową.

Wykres 2.11. Struktura organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według występowania barier współpracy

Chart 2.11. The structure of non-profit organizations cooperating with public institutions by occurrence of barriers to cooperation

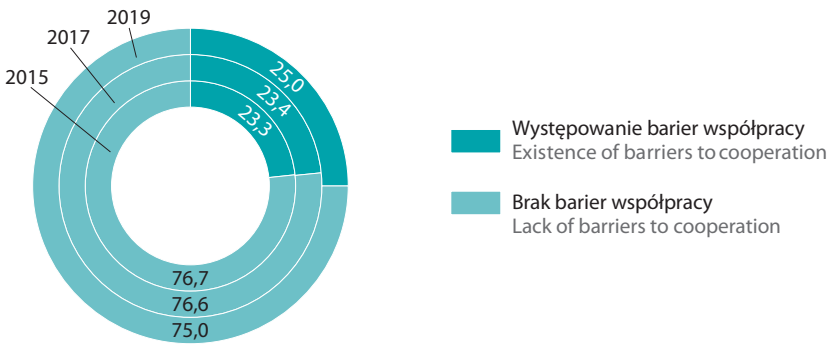

W opinii 75,0% współpracujących z administracją publiczną podmiotów non-profit w 2019 r. nie wystąpiły żadne przeszkody utrudniające tę współpracę. Odsetek ten zmalał w porównaniu z poprzednimi latami: o 1,6 p. proc. w porównaniu do 2017 r. i 1,7 p. proc. – do 2015 r.

Wykres 2.12. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy

Chart 2.12. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation

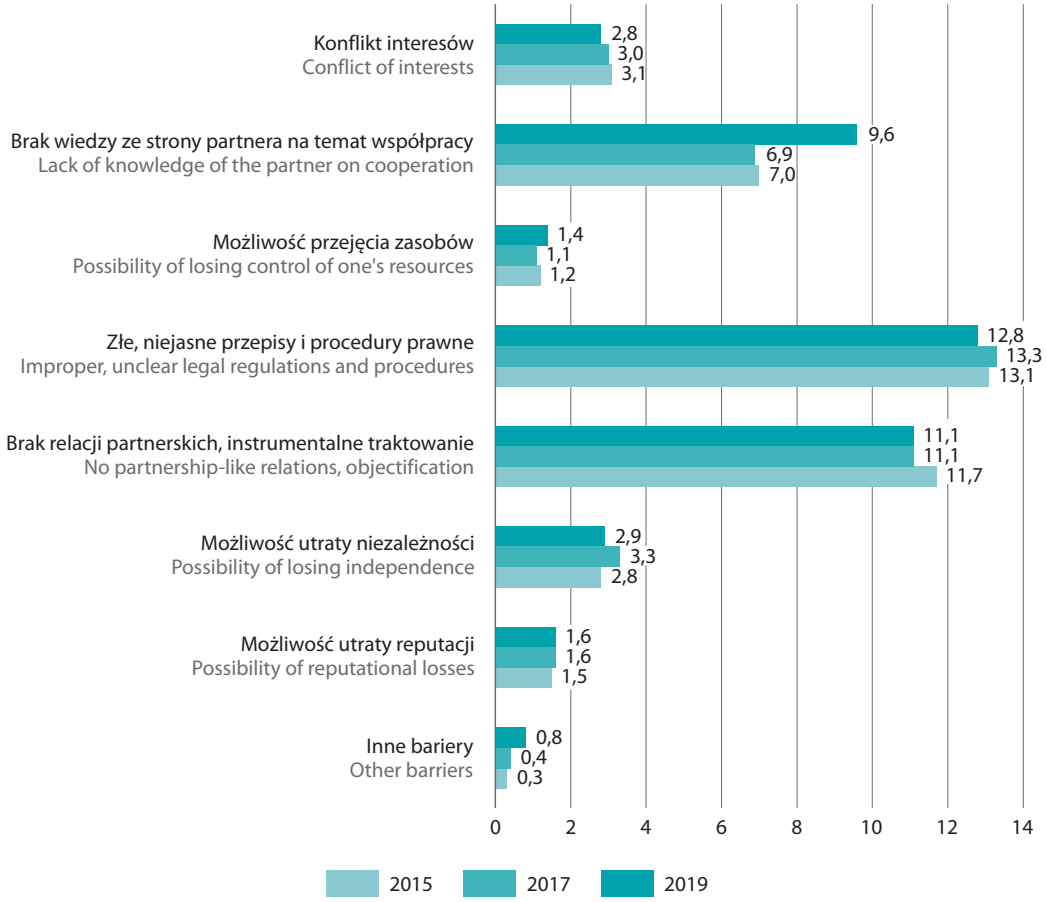

Występowanie trudności we współpracy z instytucjami sektora publicznego zgłosiło w 2019 r. 25,0% organizacji. Najwyższy odsetek identyfikujących bariery wystąpił wśród fundacji (35,7%). W pozostałych rodzajach organizacji non-profit udział ten był niższy i wyniósł w przypadku samorządu gospodarczego i zawodowego – 29,5%, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych – 23,2% oraz społecznych podmiotów wyznaniowych – 19,7%.

Zgodnie z deklaracjami podmiotów non-profit problemy we współpracy z administracją publiczną wynikały przede wszystkim ze złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (12,8%). W drugiej kolejności zwracano uwagę na brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (11,1%). Te dwie trudności najczęściej wskazywano również w poprzednich pomiarach, chociaż w obydwu przypadkach nastąpiły nieznaczne spadki między 2015 r. a 2019 r. – odpowiednio o 0,3 p. proc. i 0,6 p. proc. Kolejny pod względem częstotliwości wskazań był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,6%). Natomiast stosunkowo rzadko organizacje współpracujące z administracją publiczną wskazywały na pozostałe bariery, takie jak: możliwość utraty niezależności (2,9%), konflikt interesów (2,8%), możliwość utraty reputacji (1,6%), czy przejęcia przez partnera zasobów organizacji (1,4%).

Tablica 2.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 2.4. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of organization in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	2,6	3,9	2,1	2,3
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	9,0	14,4	5,3	6,8
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources)	1,3	2,1	0,5	0,9
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	11,6	18,5	12,2	20,1
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	10,0	18,3	6,4	12,7
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,6	4,7	1,2	2,0
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	1,4	3,2	0,7	1,1
Inne bariery Other barriers	0,7	1,6	0,6	0,1

Analiza problemów we współpracy z administracją publiczną, deklarowanych przez organizacje non-profit, pozwala zaobserwować pewne różnice we wskazywanych barierach w zależności od rodzaju organizacji. Fundacje, w porównaniu do pozostałych rodzajów podmiotów non-profit, charakteryzowały się najwyższymi odsetkami wskazań dla niemalże wszystkich barier – wyjątek stanowiły złe, niejasne przepisy i procedury prawne. Różnice w stosunku do pozostałych grup organizacji były najwyższe w przypadku wskazań brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie (18,3%) oraz brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (14,4%).

Kwestie prawne i proceduralne miały szczególne znaczenie dla organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (20,1%), natomiast najrzadziej wskazywano je w stowarzyszeniach i podobnych organizacjach społecznych (11,6%).

Tablica 2.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi według barier współpracy i rodzaju partnera w 2019 r.

Table 2.5. Non-profit organizations cooperating with public institutions by barriers to cooperation and type of partner in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	administracja rządowa state government administration	jednostki podległe administracji rządowej units associated with the state government administration	administracja samorządowa local government administration	jednostki podległe administracji samorządowej units associated with the local government administration
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	3,5	3,6	2,8	3,0
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	11,6	11,7	9,4	10,0
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	1,6	2,0	1,3	1,7
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	18,3	18,3	13,0	13,8
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	14,4	14,7	11,1	12,3
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	3,6	4,4	2,9	3,4
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,0	2,8	1,7	1,9
Inne bariery Other barriers	0,8	1,2	0,7	1,0

Dokonano również analizy występowania barier we współpracy ze względu na rodzaj instytucji publicznej, z którą utrzymywano relacje. Podobnie jak w poprzednim pomiarze, bardziej problematyczne były relacje z administracją rządową niż samorządową (31,0% wobec 24,9%). Organizacje współpracujące z instytucjami rządowymi częściej niż podmioty kooperujące z administracją samorządową wskazywały na trudności we współpracy i dotyczyło to każdej z wymienionych barier. Najważniejsze różnice pomiędzy administracją rządową a samorządową w zakresie częstotliwości występowania poszczególnych problemów we współpracy dotyczyły złych, niejasnych przepisów i procedur prawnych (18,3% wobec 13,0%), braku relacji partnerskich, instrumentalnego traktowania (14,4% wobec 11,1%), a także braku wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (11,6% wobec 9,4%).

2.4. Współpraca z samorządem terytorialnym
2.4. Cooperation with local government institutions

Perspektywa organizacji non-profit
Opinions of non-profit organizations

W 2019 r. 73,0% organizacji non-profit wskazało, że współpracowało z administracją samorządową, tj. z urzędami gmin lub miast, starostwami powiatowymi lub urzędami marszałkowskimi. W porównaniu do 2015 r. odsetek ten zwiększył się o 2,5 p. proc.

Dla organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową z punktu widzenia realizacji zadań statutowych najważniejszymi partnerami w 2019 r. były urzędy gmin lub miast (83,6%). Następnie zbliżony odsetek organizacji wskazał jako kluczową współpracę ze starostwem powiatowym (7,5%) lub urzędem marszałkowskim (8,9%). Między 2015 r. a 2019 r. zmniejszył się udział podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca z urzędem gminy lub miasta (o 2,8 p. proc.), a zwiększył odsetek tych, dla których kluczowym partnerem był urząd marszałkowski (o 2,0 p. proc.).

Wykres 2.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących z administracją samorządową według typu urzędu, z którym współpraca była najważniejsza

Chart 2.13. Structure of non-profit organizations cooperating with local government institutions by type of institution with which cooperation was the most important

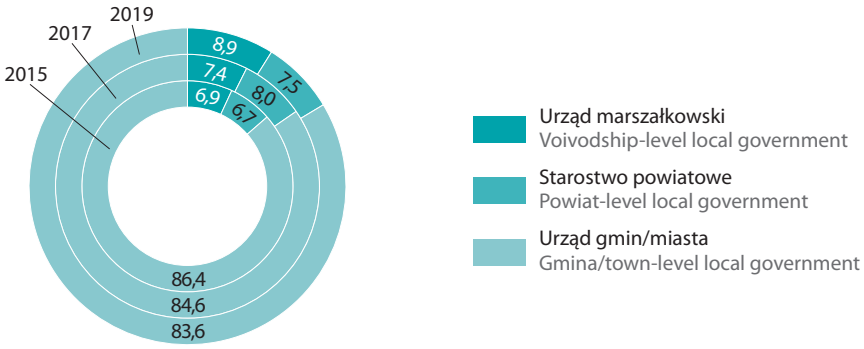

Najwyższy udział organizacji współpracujących z administracją samorządową, dla których najważniejszym partnerem był urząd gminy lub miasta odnotowano wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (85,5%). Z kolei organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz fundacje ponadprzeciętnie często jako najważniejszą wskazywały współpracę z urzędem marszałkowskim (odpowiednio 18,6% i 18,2%), a społeczne podmioty wyznaniowe ze starostwem powiatowym (20,8%).

Rodzaj kluczowego urzędu administracji samorządowej z perspektywy działalności organizacji non-profit, podobnie jak w poprzednich latach, powiązany był z zasięgiem jej działania. Wśród organizacji współpracujących z urzędem gminy lub miasta przeważały podmioty, które działały co najwyżej na terenie najbliższego sąsiedztwa lub gminy (39,8%). Kolejno, organizacje współpracujące ze starostwem powiatowym najczęściej działały maksymalnie na terenie powiatu (42,6%), zaś organizacje współpracujące z urzędem marszałkowskim na terenie województwa (33,0%).

Organizacje non-profit mogą angażować się w proces konsultowania społecznego projektów aktów prawa miejscowego. Udział w 2019 r. w konsultacjach społecznych projektów uchwał na poziomie urzędu gminy/miasta na prawach powiatu zadeklarowało 23,1% organizacji współpracujących z administracją samorządową. Dla porównania odsetek ten w 2015 r. wyniósł 25,6%, a w 2017 r. – 22,3%. Natomiast podobnie jak w 2015 r. i 2017 r., organizacje przeciętnie w ciągu roku brały udział w dwóch konsultacjach społecznych projektów uchwał na poziomie urzędu gminy/miasta na prawach powiatu.

Wykres 2.14. Odsetek organizacji non-profit uczestniczących w konsultacjach społecznych projektów uchwał[a] według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 2.14. Percentage of non-profit organizations which participated in public consultations of local law acts projects[a] by type of organization in 2019

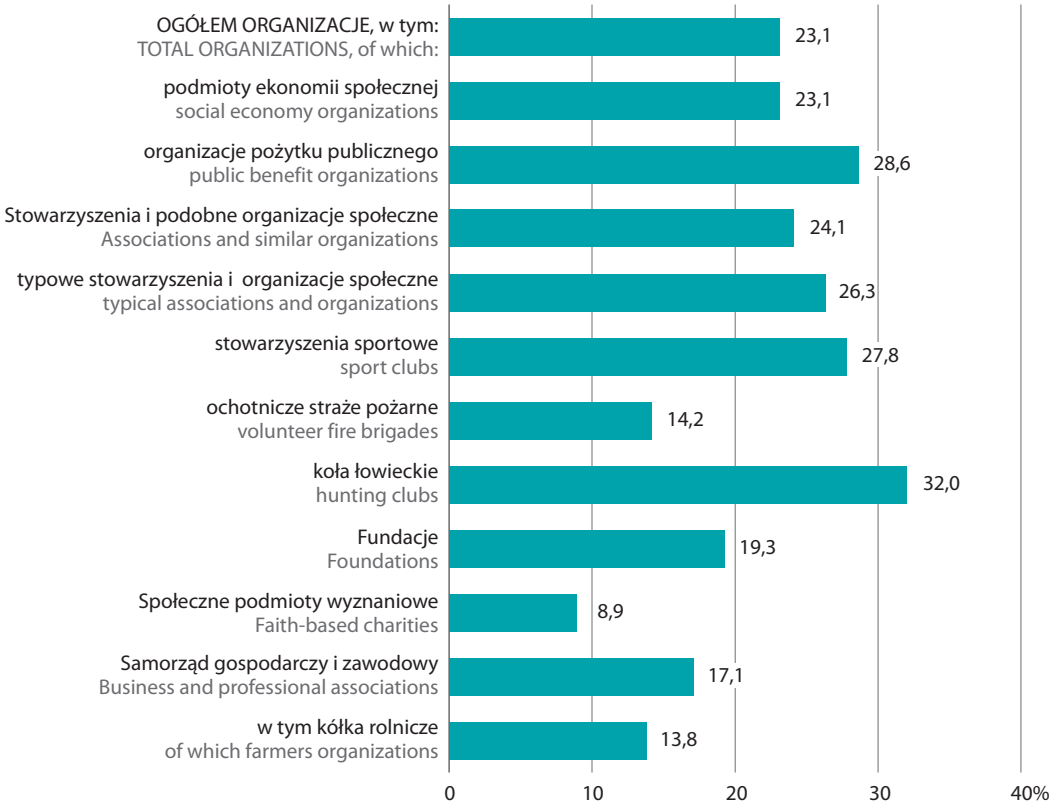

a Na poziomie urzędu gminy/miasta na prawach powiatu.
a At gmina/town-level or cities with powiat status-level local government.

Najwyższy udział organizacji opiniujących akty prawa samorządowego wystąpił wśród kół łowieckich (32,0%), a następnie wśród organizacji pożytku publicznego (28,6%) i stowarzyszeń sportowych (27,8%). Rzadko natomiast w konsultacjach społecznych uczestniczyły społeczne podmioty wyznaniowe (8,9%), a także kółka rolnicze (13,8%) i OSP (14,2%).

Istotne znaczenie dla relacji z administracją samorządową ma wiedza organizacji non-profit na temat zasad i form współpracy stosowanych w danym urzędzie. Zgodnie z opiniami podmiotów non-profit najczęściej wykorzystywanym rozwiązaniem w urzędach administracji samorządowej było stosowanie jasno określonych terminów składania i rozpatrywania wniosków o dotacje (64,8%), a następnie wprowadzenie ujednoliconego formularza wniosku o dotacje (62,4%) oraz funkcjonowanie urzędnika lub zespołu ds. współpracy z organizacjami (61,7%).

Z drugiej strony niektóre rozwiązania stosowane w urzędach nie były szerzej znane organizacjom non-profit. Podobnie jak w poprzednich pomiarach, większość organizacji nie posiadała wiedzy na temat stosowania przez urząd, z którym najczęściej współpracowały, praktyki podpisywania umów partnerskich (68,0%).

Spośród 13 przedstawionych podmiotom non-profit rozwiązań, które mogą być stosowane w urzędach administracji samorządowej, organizacje znały praktykę urzędu przeciętnie w zakresie 7,4 rozwiązań[5]. Ponadto 10,5% organizacji podejmujących współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, nie miało wiedzy na temat żadnego z przedstawionych rozwiązań stosowanych w urzędach.

W stosunku do poprzednich edycji badania nie zaobserwowano istotnych zmian w poziomie wiedzy organizacji non-profit na temat zasad i form współpracy. W 2015 r. podmioty non-profit identyfikowały średnio 7,3 na 13 zaprezentowanych reguł i form współpracy, a w 2017 r. – średnio 7,2.

Średnia była nieznacznie wyższa wśród organizacji współpracujących z urzędami marszałkowskimi (7,9). Dla porównania przeciętny poziom wiedzy wśród podmiotów kooperujących z urzędami gmin lub miast wyniósł 7,4, a starostwami powiatowymi – 6,8.

Najwyższy poziom wiedzy o uwarunkowaniach współpracy urzędów administracji samorządowej z organizacjami non-profit prezentowały podmioty prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej i humanitarnej (8,4), a następnie organizacje zajmujące się sportem, turystyką, rekreacją, hobby (8,3), działaniami związanymi z rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (8,2), a także kulturą i sztuką, ochroną zdrowia czy wsparciem trzeciego sektora (po 8,0).

Natomiast relatywnie niski poziom wiedzy, podobnie jak w poprzednich pomiarach, prezentowały podmioty działające na rzecz łowiectwa (4,2) oraz zajmujące się sprawami zawodowymi, pracowniczymi, branżowymi (4,7).

[5] Dane opierają się na deklaracjach organizacji i dotyczą podmiotów, które w 2019 r. podejmowały współpracę z jednostkami administracji samorządowej.

Wykres 2.15. Odsetek organizacji non-profit według wiedzy na temat wybranych rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej w 2019 r.

Chart 2.15. Percentage of non-profit organizations by having knowledge about selected procedures established in this institutions in 2019

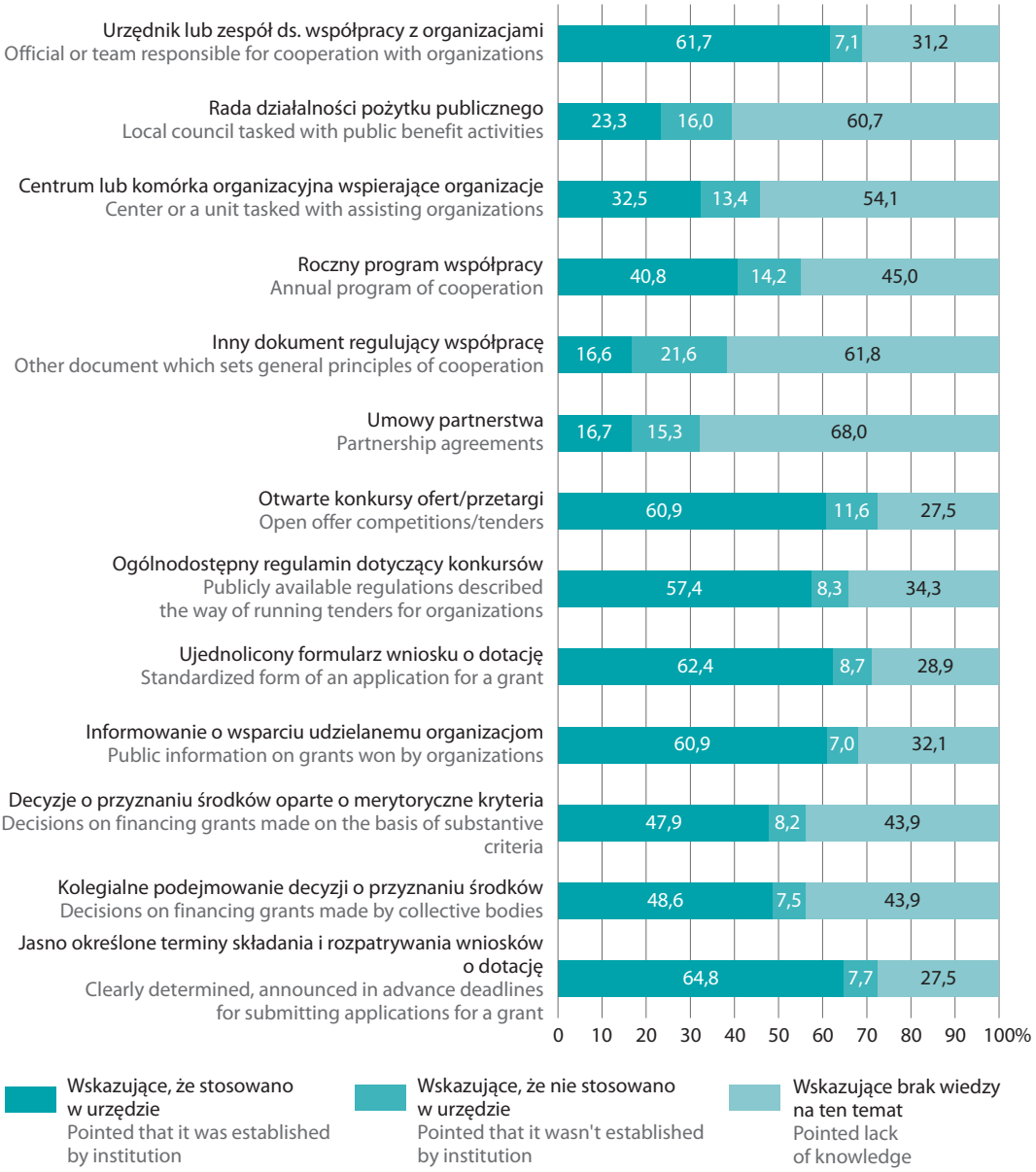

Wykres 2.16. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według rodzaju organizacji w 2019 r. (średnia liczba wskazań)

Chart 2.16. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by type of organization in 2019 (average number of indications)

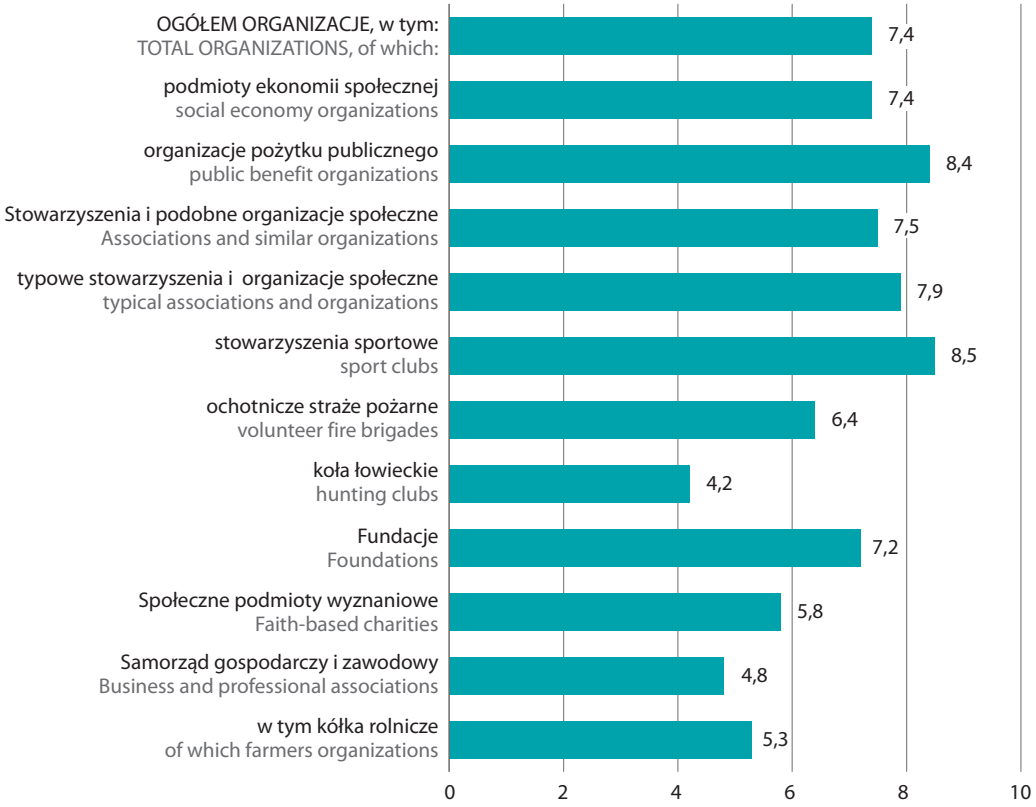

Wykres 2.17. Wiedza organizacji non-profit na temat rozwiązań stosowanych w urzędach administracji samorządowej według głównej dziedziny działalności w 2019 r. (średnia liczba wskazań)

Chart 2.17. Non-profit organizations knowledge of solutions practised in local government institutions by main field of activity in 2019 (average number of indications)

Organizacje non-profit współpracujące z administracją samorządową poproszone zostały o ocenę swoich relacji z urzędem, z którym współpraca była dla nich najważniejsza z punktu widzenia realizacji zadań statutowych. Oceny dokonywano w oparciu o 4- stopniową skalę: od 1 (bardzo źle) do 4 (bardzo dobrze).

W 2019 r. zdecydowana większość organizacji współpracujących z administracją samorządową oceniła swoje relacje z kluczowym urzędem jako dobre (93,7%), w tym 36,2% jako bardzo dobre. Przeciętna ogólna ocena stosunków z administracją samorządową była relatywnie wysoka i wyniosła 3,3.

Chociaż w poprzednich pomiarach ocena współpracy z urzędami administracji samorządowej była wysoka, to obecny pomiar wykazał nieznaczny wzrost w tym obszarze – w 2015 r. 92,2% organizacji oceniło swoją współpracę z urzędem administracji samorządowej jako dobrą, w tym 29,9% jako bardzo dobrą. W 2017 r. odsetki te wyniosły odpowiednio 92,9% i 33,1%.

Ogólna ocena współpracy z urzędem administracji samorządowej, była nieznacznie wyższa w przypadku organizacji, które jako kluczowego partnera wskazały urząd marszałkowski (95,8% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze). W przypadku podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca ze starostwem powiatowym lub urzędem gminy, miasta odsetki te wyniosły odpowiednio 93,7% oraz 93,4%.

Wykres 2.18. Struktura organizacji non-profit według oceny wybranych wymiarów współpracy z urzędem administracji samorządowej w 2019 r.

Chart 2.18. Structure of non-profit organizations by rates of selected dimensions of cooperation with local government institution in 2019

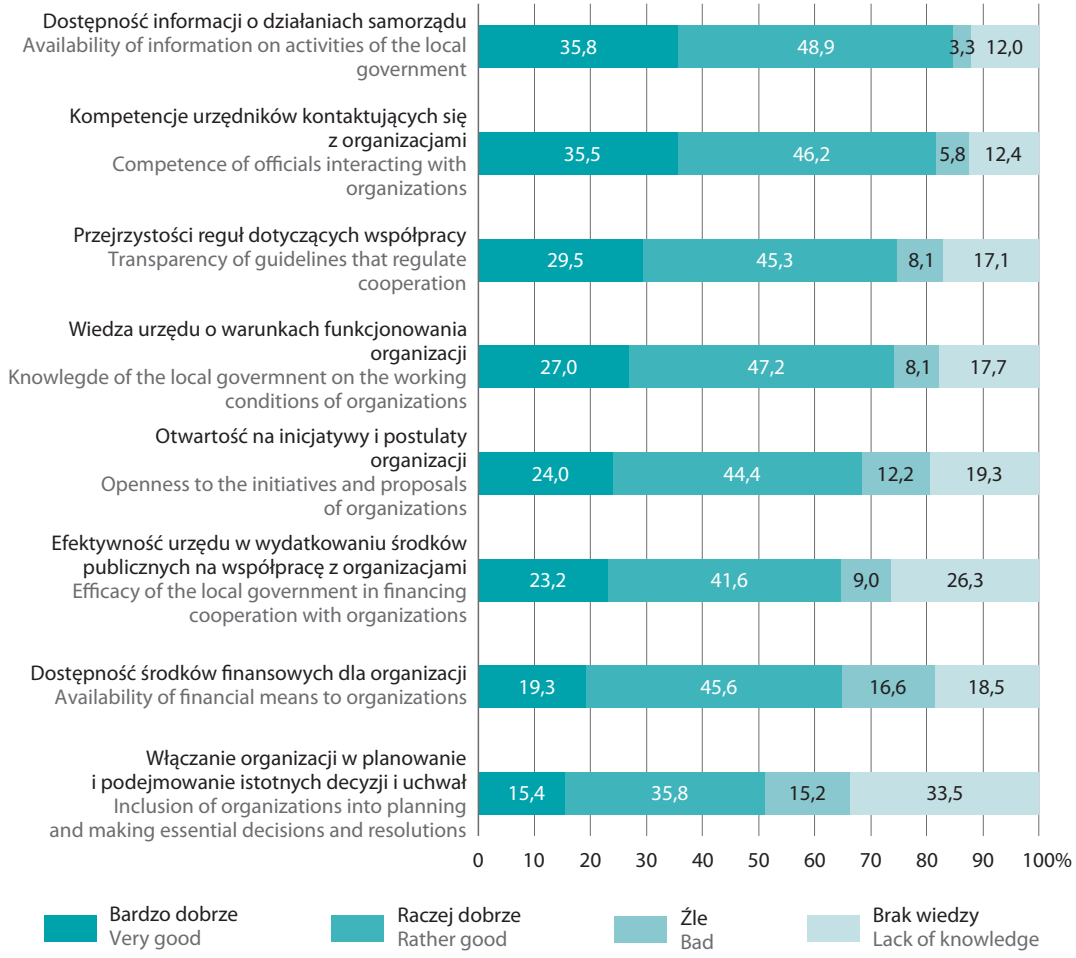

Najwyższy poziom zadowolenia ze współpracy z urzędami administracji samorządowej wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (97,9% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze), organizacji działających w obszarze łowiectwa (96,1%) lub ratownictwa (95,8%), a także prowadzących zarówno działalność gospodarczą, jak i odpłatną statutową (95,7%). Nieco niższy poziom ogólnej oceny współpracy z urzędami administracji samorządowej odnotowano szczególnie wśród podmiotów działających w zakresie prawa, jego ochrony praw człowieka (75,9% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze), a następnie zajmujących się ochroną środowiska (81,3%) lub wsparciem trzeciego sektora (85,0%).

Poza określeniem ogólnej oceny współpracy organizacje non-profit poproszone zostały o ocenę wybranych aspektów relacji z urzędem. Najlepiej oceniono dostępność informacji o działaniach samorządu (84,7% oceniało bardzo dobrze lub raczej dobrze) oraz kompetencje urzędników kontaktujących się bezpośrednio z organizacjami (81,7%). Najsłabiej natomiast podmioty non-profit oceniły otwartość urzędów na włączanie organizacji w planowanie i podejmowanie istotnych decyzji i uchwał – 51,2% określiło współpracę w tym aspekcie jako bardzo dobrą lub raczej dobrą, a 15,2% jako złą. Ponadto 1/3 współpracujących z samorządem organizacji nie posiadała wystarczającej wiedzy, by dokonać oceny tego wymiaru. Relatywnie słabo oceniana była również przez organizacje non-profit dostępność samorządowych środków finansowych dla organizacji – 16,6% oceniło źle ten aspekt.

W porównaniu do 2015 r. i 2017 r. wzrósł najbardziej odsetek ocen pozytywnych w przypadku efektywności urzędu w zakresie wydatkowania środków finansowych na współpracę z organizacjami (odpowiednio o 3,3 i 3,2 p. proc.). Sukcesywnie wzrasta także pozytywna ocena samorządów pod względem dostępności środków finansowych dla organizacji (w 2015 r. było to 61,6%, w 2017 r. – 62,3%, a w 2019 r. – 64,9%) oraz otwartości na inicjatywy i postulaty organizacji (2015 r. i 2017 r. – po 66,4%, 2019 r. – 68,4%).

Organizacje non-profit charakteryzowały się relatywnie wysokim poziomem zaufania do urzędów administracji samorządowej. W 2019 r. 93,3% podmiotów współpracujących z jednostkami samorządu terytorialnego przyznało, że ma zaufanie do urzędu, z którym relacje były najważniejsze z perspektywy działalności organizacji, w tym 39,2% przyznało, że jest to pełne zaufanie. Średnia ocena zaufania wyniosła 3,3.

Poziom zaufania nieznacznie wzrósł, biorąc pod uwagę wyniki pomiarów w 2015 r. i 2017 r. W 2015 r. zaufanie do urzędu samorządu terytorialnego deklarowało 92,2% organizacji, w tym 34,3% pełne zaufanie. W 2017 r. odsetki te wyniosły odpowiednio 92,6% oraz 36,7%.

Poziom zaufania do urzędów administracji samorządowej w 2019 r. był nieznacznie wyższy w przypadku organizacji, które jako kluczowego partnera wskazały urząd marszałkowski (96,0%). W przypadku podmiotów, dla których najważniejsza była współpraca ze starostwem powiatowym lub urzędem gminy, miasta odsetki te wyniosły odpowiednio 93,5% oraz 93,0%.

Najwyższy poziom zaufania do urzędów administracji samorządowej w 2019 r. wystąpił wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (97,2% mających zaufanie), organizacji działających w obszarze ratownictwa lub ochrony zdrowia (po 95,5%), łowiectwa (94,9%), a także prowadzących zarówno działalność gospodarczą, jak i odpłatną statutową (94,7%). Najniższy poziom zaufania do administracji samorządowej odnotowano z kolei wśród podmiotów działających w zakresie prawa, jego ochrony praw człowieka (77,6% mających zaufanie), a następnie zajmujących się ochroną środowiska (84,2%).

Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego
Opinions of local government institutions

Prezentowane informacje o współpracy między organizacjami non-profit a administracją samorządową z perspektywy JST pochodzą z badania pilotażowego na formularzu Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego zrealizowanego w ramach projektu Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej współfinansowanego ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój[6].

W badaniu JST odpowiadały na pytania o różne formy współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W niniejszym podrozdziale pojęcia organizacje non-profit i organizacje pozarządowe odnoszą się do tożsamej grupy podmiotów i stosowane są wymiennie.

Jednym z przejawów otwartości administracji samorządowej na relacje z podmiotami non-profit jest uwzględnienie tej współpracy w kluczowych dokumentach wyznaczających cele, kierunki i sposoby działania JST. W 2019 r. 88,2% ogółu JST posiadało obowiązującą strategię rozwoju. W większości przypadków uwzględniono w niej zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami non-profit[7] (84,8% JST posiadających strategię rozwoju).

[6] Szersza informacja o badaniu znajduje się w Uwagach metodologicznych. Wyniki badania za 2019 r. dostępne są w notatce „Działalność jednostek smorządu terytorialnego związana z rozwojem ekonomii społecznej i realizacja budżetów obywatelskich w 2019 r.", Główny Urząd Statystyczny, grudzień 2020 r.

[7] W formularzu do badania Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego pytano o organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

Wszystkie urzędy marszałkowskie oraz urzędy miast na prawach powiatu wskazały, że na ich terenie obowiązywała strategia rozwoju, w której jednocześnie poruszono tematykę współpracy z podmiotami non-profit. Z kolei strategie rozwoju rzadziej obowiązywały w pozostałych miastach i gminach oraz w powiatach (odpowiednio 88,0% i 86,8% tych JST). Rzadziej również odnosiły się one w tych jednostkach do tematyki współpracy z organizacjami non-profit (odpowiednio 83,7% oraz 88,9% posiadających strategię lokalnego rozwoju).

W porównaniu do 2017 r. odsetek JST, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami non-profit wzrósł o 2,4 p. proc.

Wykres 2.19. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, które uwzględniły w strategii rozwoju zagadnienia związane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi według rodzaju JST

Chart 2.19. Percentage of local government institutions which included in strategy of development issues of cooperation with non-governmental organizations by type of institution

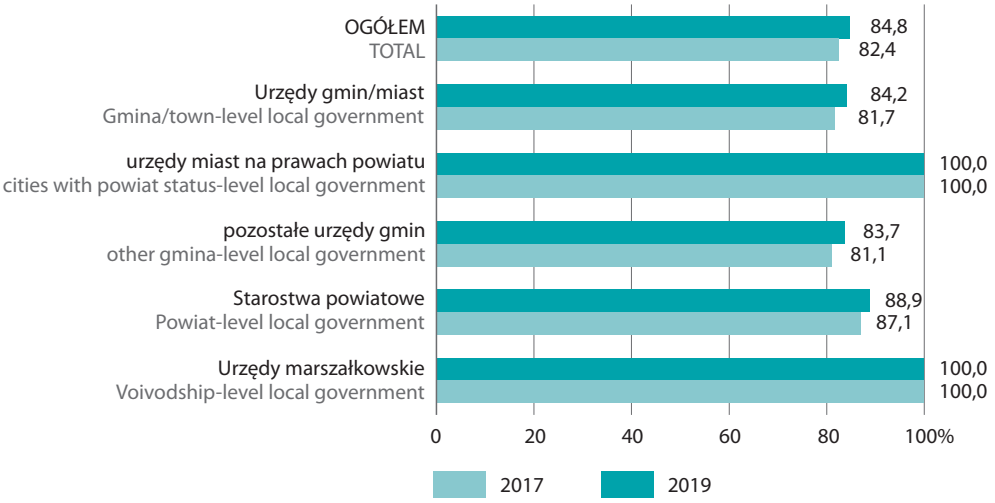

Dokumentami w jednostkach samorządu terytorialnego dookreślającymi wzajemne relacje z organizacjami non-profit mogą być roczne lub wieloletnie programy współpracy. Zdecydowana większość ogółu JST zadeklarowała, że posiadała w 2019 r. przynajmniej jeden taki program (93,8%). Dla porównania w 2017 r. odsetek ten był zbliżony i wyniósł 93,4%. Najczęściej był to roczny program współpracy (88,9%), rzadziej wieloletni (13,8%). Roczny program współpracy z organizacjami non-profit posiadały wszystkie urzędy marszałkowskie i miasta na prawach powiatu. W tych dwóch rodzajach JST również najczęściej obowiązywał wieloletni program współpracy.

Wykres 2.20. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego, w których obowiązywał w 2019 r. roczny lub wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi według rodzaju JST

Chart 2.20. Percentage of local government institutions having annual or long-term program of cooperation with non-governmental organizations obligatory in 2019 by type of institution

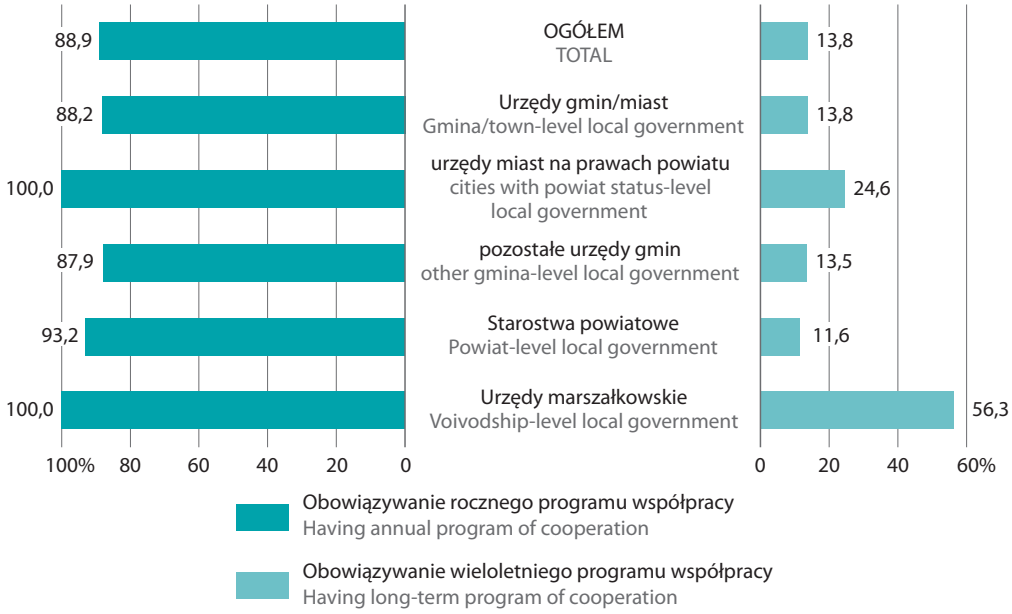

Zgodnie z deklaracjami jednostek samorządu terytorialnego, większość z nich posiadała w swoich strukturach osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z organizacjami pozarządowymi (92,0%), z czego w 16,2% było to główne zadanie tej osoby lub komórki, a w 75,8% dodatkowe. W porównaniu do 2017 r. odsetek JST posiadających osobę lub komórkę organizacyjną, której zadaniem była współpraca z organizacjami, wzrósł o 2,6 p. proc.

Wyznaczoną osobę lub komórkę do współpracy z organizacjami non-profit posiadały w 2019 r. wszystkie samorządy wojewódzkie i miasta na prawach powiatu. W przypadku starostw powiatowych było to 96,2%, a pozostałych gmin (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) – 91,1%.

Prawie wszystkie jednostki samorządu terytorialnego (98,2%) konsultowały społecznie programy, strategie, plany lub inne akty prawa miejscowego obowiązujące w 2019 r. Dla porównania w 2017 r. odsetek ten był zbliżony i wyniósł 98,5%.

Wśród JST, które konsultowały społecznie programy, strategie, plany lub inne akty prawa miejscowego obowiązujące w 2019 r., 79,1% zadeklarowało, że w tych konsultacjach brały udział organizacje non-profit. Przy czym konsultacje społeczne z udziałem podmiotów non-profit stanowiły blisko połowę (47,0%) ogółu przeprowadzonych przez JST konsultacji dotyczących aktów prawa miejscowego. W 2017 r. odsetki te były wyższe i wyniosły odpowiednio 86,4% JST oraz 58,2% ogółu przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Wykres 2.21. Prowadzenie konsultacji społecznych aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi w 2019 r. według rodzaju JST

Chart 2.21. Leading of public consultations with non-governmental organizations on local law acts in 2019 by type of institution

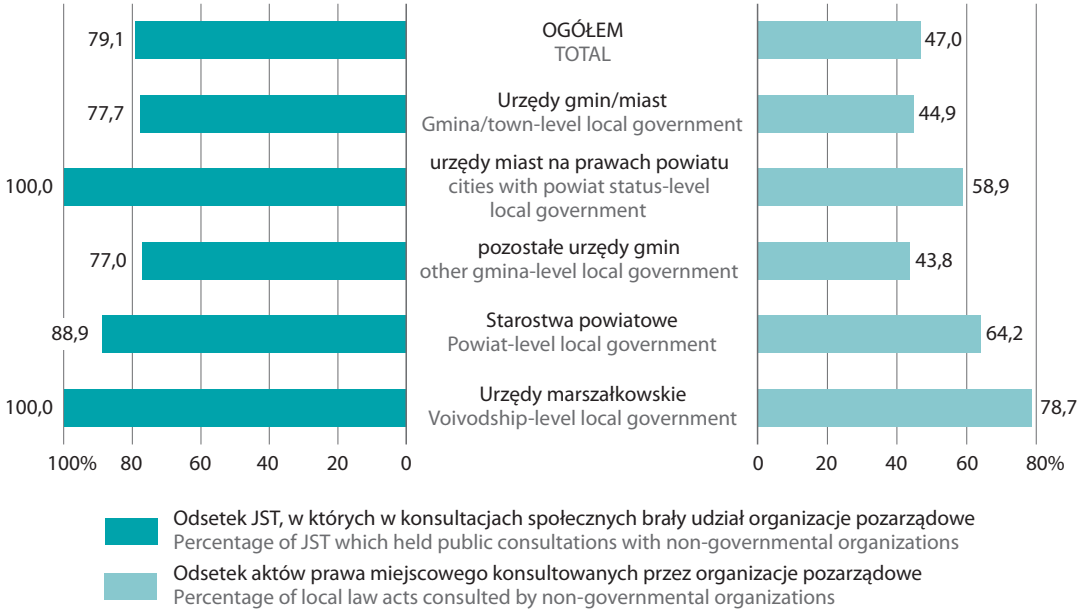

Przeciętnie w ciągu roku konsultowano społecznie 7 programów, strategii, planów lub innych aktów prawa miejscowego, w tym średnio w 3 konsultacjach brały udział organizacje non-profit.

Konsultacje społeczne, w tym z udziałem organizacji pozarządowych, najbardziej były rozpowszechnione na poziomie samorządów wojewódzkich oraz miast na prawach powiatu. Wszystkie JST tego rodzaju prowadziły konsultacje obowiązujących w 2019 r. programów, strategii, planów lub innych aktów prawa miejscowego i wszystkie deklarowały, że w przynajmniej jednych konsultacjach brały udział organizacje non-profit. Przy czym organizacje pozarządowe brały udział w opiniowaniu 78,7% ogółu konsultowanych społecznie aktów prawa miejscowego obowiązujących w samorządach wojewódzkich oraz 58,9% w przypadku miast na prawach powiatu.

Najniższe udziały zarówno jednostek, jak i aktów prawa miejscowego konsultowanych z organizacjami non-profit wystąpiły w gminach z wyłączeniem miast na prawach powiatu (odpowiednio 77,0% oraz 43,8%).

W jednostce samorządu terytorialnego może zostać również powołane ciało konsultacyjne w postaci rady działalności pożytku publicznego. Zgodnie z deklaracjami JST, rada działalności pożytku publicznego działała w 8,6% jednostek (w 2017 r. odsetek ten wyniósł 9,5%). Takie ciało konsultacyjne zostało powołane we wszystkich samorządach wojewódzkich. Radę działalności pożytku publicznego posiadało 70,8% miast na prawach powiatu, a w pozostałych gminach odsetek ten wyniósł 5,3%. Działanie rady działalności pożytku publicznego zadeklarowało również 16,1% starostw powiatowych.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą współpracować z organizacjami pozarządowymi w opisanych powyżej formach, mogą też zlecać organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych (współpraca finansowa) lub podejmować działania, które mają na celu wsparcie organizacji non-profit w formie pozafinansowej. Zdecydowana większość jednostek samorządu terytorialnego zadeklarowała, że w 2019 r. stosowała przynajmniej jeden rodzaj wsparcia pozafinansowego (84,8%). Dla porównania w 2017 r. odsetek ten wyniósł 87,6%. W przypadku urzędów marszałkowskich wszystkie jednostki zadeklarowały wspieranie organizacji non-profit. W miastach na prawach powiatu było to 98,5%, a na poziomie powiatowym – 88,7%. Nieco mniej zaangażowane w tym obszarze okazywały się gminy poza miastami na prawach powiatu – 83,8%.

Przeciętna JST wspierająca podmioty non-profit, podobnie jak w 2017 r., udzielała tego wsparcia w trzech różnych formach. Najczęściej użyczano organizacjom nieruchomość lub lokal (74,5% JST, które udzielały wsparcia). W dalszej kolejności udzielano pomocy merytorycznej (67,0%), udostępniano przestrzeń wspólną (65,9%) lub sprzęt, urządzenia, pojazdy potrzebne do wykonywania przez organizację działalności statutowej (60,7%). JST natomiast rzadko prowadziły centra wsparcia dla organizacji non-profit (7,2%).

Wykres 2.22. **Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według formy wsparcia organizacji pozarządowych**
Chart 2.22. Percentage of local government institutions by form of support for non-governmental organizations

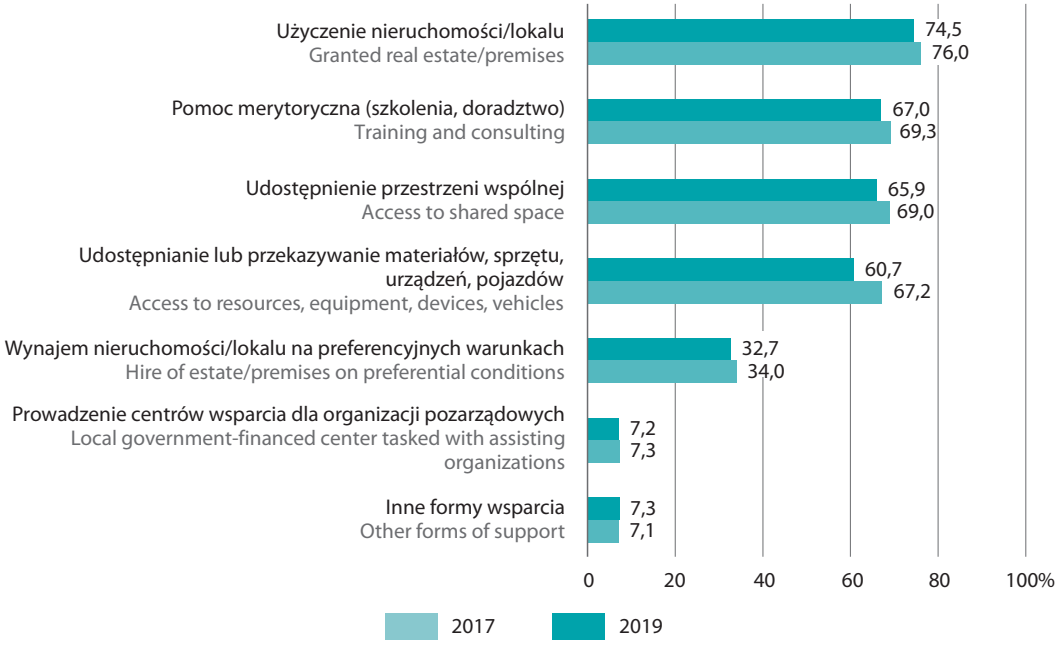

Odnotowano pewne różnice w zakresie udzielanych form wsparcia podmiotom non-profit między poszczególnymi rodzajami JST. Największe udziały użyczających nieruchomość lub lokal wystąpiły wśród miast na prawach powiatu (89,1%) oraz pozostałych gmin (77,4%). Z kolei świadczenie pomocy merytorycznej zadeklarowały wszystkie urzędy marszałkowskie oraz urzędy miast na prawach powiatu. Ponadto 57,8% miast na prawach powiatu prowadziło centra wsparcia dla organizacji non-profit, podczas gdy w pozostałych gminach było to 5,2%.

2.5. Realizacja zadań publicznych
2.5. Realization of public tasks

Perspektywa organizacji non-profit
Opinions of non-profit organizations

W 2019 r. 38,7% organizacji non-profit zadeklarowała, że realizowała zadania przekazane przez administrację publiczną w trybie otwartych konkursów ofert lub na podstawie innych trybów. Dla porównania odsetek ten w 2017 r. wyniósł 35,8%, a w 2015 r. – 37,0%.

Organizacje, którym zlecono zadania publiczne, średnio w 2019 r. realizowały 4 takie zadania, przy czym w połowie przypadków było to nie więcej niż 2 zadania.

Wykres 2.23. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według rodzaju organizacji w 2019 r.
Chart 2.23. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by type of organization in 2019

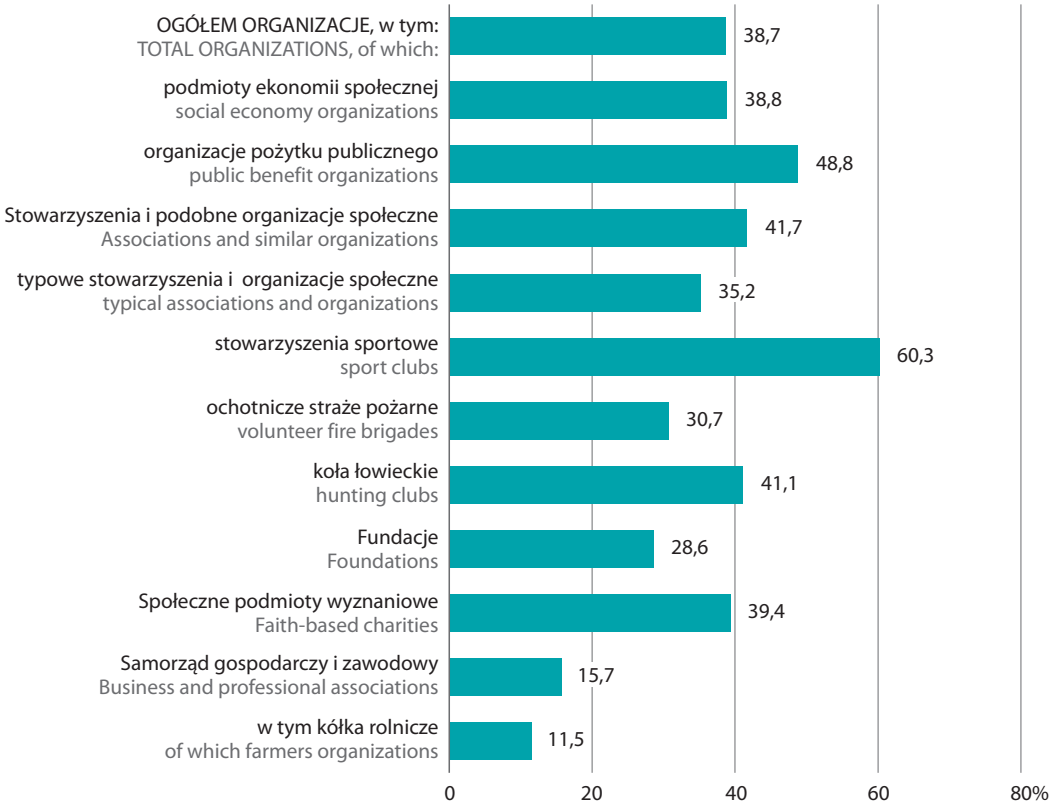

Najwyższy odsetek podmiotów realizujących w 2019 r. zadania zlecone przez administrację publiczną wystąpił wśród stowarzyszeń sportowych (60,3%). Ponadprzeciętnie często takie zadania realizowały także organizacje pożytku publicznego (48,8%), natomiast rzadko podmioty samorządu gospodarczego i zawodowego (15,7%), w tym szczególnie kółka rolnicze (11,5%).

Udział podmiotów, które realizowały w 2019 r. zadania publiczne, był także zróżnicowany w zależności od głównej dziedziny działalności organizacji non-profit. Podobnie, jak w poprzednich latach, największe zaangażowanie w realizację zadań zleconych przez administrację publiczną wystąpiło wśród jednostek zajmujących się sportem, turystyką, rekreacją lub hobby (54,3%), a następnie pomocą społeczną i humanitarną (48,7%). Z drugiej strony relatywnie rzadko realizowały zadania publiczne organizacje działające na rzecz spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (13,8%).

Wykres 2.24. Odsetek organizacji non-profit realizujących zadania publiczne według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 2.24. Percentage of non-profit organizations which realized public tasks by main field of activity in 2019

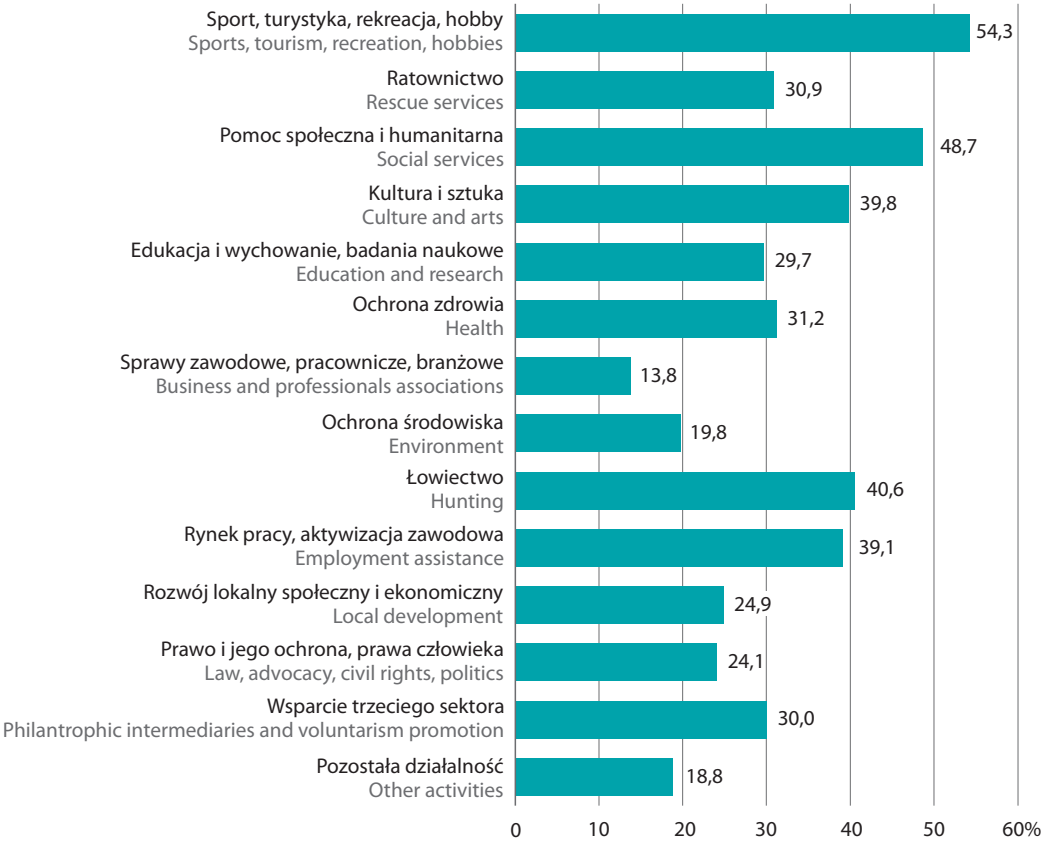

Zaangażowanie podmiotów non-profit w realizację zadań publicznych można analizować również od strony posiadania przez nie przychodów ze źródeł publicznych.

Do **przychodów publicznych o charakterze rynkowym** zaliczono środki uzyskane na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych. **Przychody publiczne o charakterze nierynkowym** stanowiły dotacje, subwencje i inne transfery przekazywane przez krajowe organy administracji publicznej, w tym 1% podatku PIT i nawiązki sądowe, a także środki pochodzące z publicznych źródeł zagranicznych i funduszy europejskich. Do **źródeł niepublicznych o charakterze rynkowym** zaliczono przychody uzyskiwane z prowadzonej działalności gospodarczej, odpłatnej działalności statutowej, a także odsetki i dywidendy. W kategorii **źródeł niepublicznych o charakterze nierynkowym** znalazły się darowizny i inne środki przekazywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa lub podmioty non-profit, a także kwoty pozyskane w wyniku zbiórek publicznych.

Tablica 2.6. **Odsetek organizacji non-profit według rodzaju posiadanych przychodów publicznych o charakterze nierynkowym w 2019 r.**

Table 2.6. Percentage of non-profit organizations by type of non-market revenues from public funds in 2019

	OGÓŁEM TOTAL	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	Fundacje Foundations	Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations
Organizacje posiadające przychody publiczne o charakterze nierynkowym, w tym: Organizations with non-market revenues from public funds, of which:	48,3	49,4	44,8	72,2	19,9
dotacje udzielane w trybie otwartego konkursu ofert, w tym: subsidies within open offer competitions, of which:	30,8	33,1	24,8	23,3	6,9
przekazane przez administrację samorządową from local government	26,5	28,9	20,0	19,9	3,3
przekazane przez administrację rządową from central government	11,4	12,3	9,3	7,7	3,7
dotacje przyznane według liczby odbiorców, w tym: subsidies according to number of beneficiaries, of which:	10,4	10,3	6,7	49,2	6,2
przekazane przez administrację samorządową from local government	8,6	8,5	5,5	44,5	3,1
przekazane przez administrację rządową from central government	3,6	3,8	2,0	6,8	3,7
refundacje wynagrodzeń lub składek refunds salaries or social security contributions	2,0	1,6	3,8	5,8	2,2
dotacje udzielane z pominięciem otwartego konkursu ofert subsidies without open offer competitions	6,9	7,6	4,8	2,0	2,3
UE, zagranica EU, abroad	4,5	3,9	7,6	2,2	4,4
1% PIT i nawiązki sądowe 1% of personal income tax and vindicative damages	8,9	7,8	15,6	6,7	0,9

W 2019 r. blisko połowa organizacji non-profit pozyskała publiczne środki finansowe (48,8%), w tym 48,3% posiadało przychody ze źródeł o charakterze nierynkowym tj. dotacji, konkursów i innych trybów niemających charakteru rynkowego, a 1,2% z realizacji zadań publicznych w oparciu o prawo zamówień publicznych. Dla porównania w 2017 r. odsetki organizacji posiadających przychody publiczne, w tym o charakterze nierynkowym były wyższe i wyniosły odpowiednio 54,3% i 53,9%.

Biorąc pod uwagę różne tryby, w jakich organizacje mogły pozyskiwać środki publiczne o charakterze nierynkowym, to największy odsetek podmiotów uzyskał dotacje w trybie otwartego konkursu ofert (30,8%), w tym częściej były to konkursy organizowane przez administrację samorządową (26,5%) niż rządową (11,4%). Około co dziesiąta organizacja posiadała środki z dotacji przyznanych według liczby odbiorców – również częściej pozyskiwano je z administracji samorządowej (8,6%) niż rządowej (3,6%). Co jedenasta organizacja miała przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych lub nawiązek sądowych. Odnotowano małe udziały podmiotów non-profit, które korzystały z dotacji udzielanych z pomięciem otwartego konkursu ofert (6,9%), środków z funduszy europejskich lub innych publicznych źródeł zagranicznych (4,5%), czy też otrzymywała refundacje do wynagrodzeń lub składek na ubezpieczenie społeczne osób zatrudnionych (2,0%).

W porównaniu do 2017 r. zmniejszył się odsetek organizacji posiadających przychody z dotacji w trybie otwartego konkursu ofert pozyskanych od administracji samorządowej (o 2,0 p. proc.), zwiększył natomiast udział organizacji posiadających przychody z takich dotacji pozyskane od administracji rządowej (o 2,1 p. proc.). Zwiększeniu uległ także odsetek podmiotów non-profit, które korzystały ze środków z funduszy europejskich lub innych publicznych źródeł zagranicznych (o 1,8 p. proc.).

Biorąc pod uwagę strukturę przychodów, w przypadku podmiotów współpracujących z instytucjami publicznymi środki ze źródeł publicznych stanowiły w 2019 r. połowę ich budżetów (50,2%). Składały się na nie głównie środki pochodzące z dotacji, konkursów i innych trybów niemających charakteru rynkowego (49,3%). Natomiast środki pochodzące ze źródeł publicznych, ale o charakterze rynkowym, tj. pozyskane w oparciu o prawo zamówień publicznych, stanowiły zaledwie 0,9% budżetów organizacji non-profit współpracujących z instytucjami publicznymi.

Środki publiczne szczególnie duże znaczenie miały w budżetach współpracujących z administracją publiczną społecznych podmiotów wyznaniowych (64,7%). Udział środków publicznych powyżej średniej odnotowano jeszcze wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (51,7%), natomiast w przypadku fundacji był zbliżony do ogółu organizacji współpracujących z administracją publiczną (50,9%). Relatywnie mała część przychodów pochodziła ze środków publicznych wśród współpracujących z instytucjami publicznymi organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (13,9%).

Wykres 2.25. **Struktura przychodów organizacji non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r.**
Chart 2.25. Structure of non-profit organizations revenues by type of organization in 2019

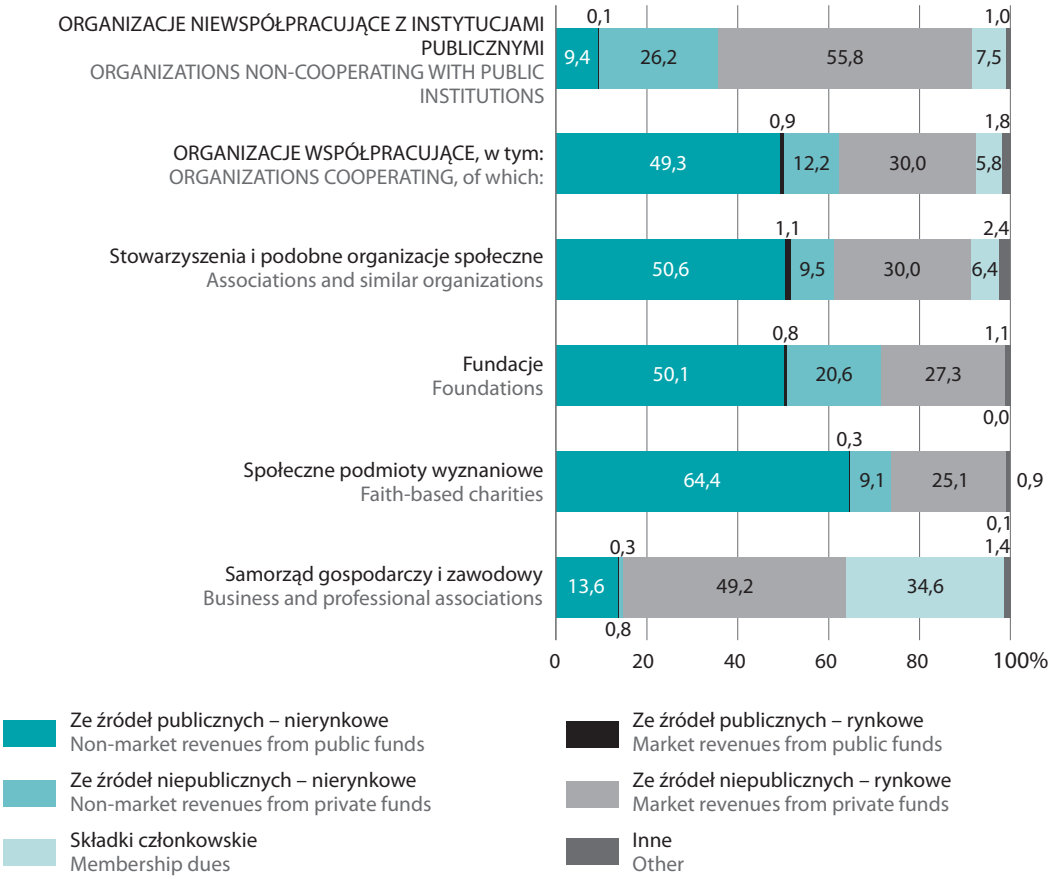

Perspektywa jednostek samorządu terytorialnego
Opinions of local government institutions

Relacje administracji samorządowej z podmiotami non-profit opisane w poprzednim podrozdziale pominęły aspekt finansowy współpracy, który z punktu widzenia organizacji jest szczególnie istotny. Dokonana w pierwszej części podrozdziału analiza posiadanych przez organizacje non-profit przychodów publicznych, potwierdza, że administracja samorządowa jest jednym z kluczowych źródeł finansowania publicznego, a szczególnie istotna jest forma dotacji udzielanych w trybie otwartego konkursu ofert.

W 2019 r. 86,3% JST wskazało, że w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przekazało do realizacji zadania organizacjom pozarządowym, w tym 84,0% w ramach otwartych konkursów ofert. Dla porównania w 2017 r. odsetki te były niższe i wyniosły odpowiednio 83,7% i 81,7%.

W sumie w 2019 r. JST zawarły w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie 65,2 tys. umów z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych, z czego 93,9% w wyniku przeprowadzonych otwartych konkursów ofert.

Przeciętnie jeden urząd administracji samorządowej, który zlecał zadania organizacjom pozarządowym w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podpisał 27 umowy na realizację zadań publicznych, przy czym w połowie urzędów nie było to więcej niż 9 umów. Wskaźniki te były wyraźnie zróżnicowane ze względu na rodzaj JST. Szczególnie wysoką liczbę umów odnotowano wśród urzędów marszałkowskich (średnia – 456, mediana – 372), a następnie miast na prawach powiatów (średnia – 288, mediana – 159).

W porównaniu do 2017 r. liczba zawartych umów na realizację zadań publicznych zleconych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wzrosła o 8,3 tys. W efekcie przeciętna liczba umów przypadająca na jedną JST wzrosła z 25 w 2017 r. do 27 w 2019 r. Wzrósł także poziom mediany z 8 umów w 2017 r. do 9 umów w 2019 r.

Tablica 2.7. Umowy zawarte przez JST z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań publicznych w ramach trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju JST w 2019 r.

Table 2.7. Agreements concluded by local government institutions for realization of public tasks with non-governmental organizations based on procedures from public benefit activity and volunteering act by type of institution in 2019

Wyszczególnienie Specification	Suma Total	W tym w ramach otwartych konkursów ofert Of which within open offer competitions	Średnia Average	Mediana Median
	w tys in thousand	w % in %		
OGÓŁEM GRAND TOTAL	65,2	83,9	27	9
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	50,1	83,2	24	8
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	18,7	83,5	288	159
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	31,4	82,9	16	7
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	7,9	89,4	27	17
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	7,3	82,9	456	372

Jednostki samorządu terytorialnego w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie najczęściej zlecały realizację zadań z zakresu kultury fizycznej, turystyki lub krajoznawstwa (59,9%), w tym 42,4% JST deklarowało, że był to tryb, w ramach którego wydatkowano najwięcej środków. W dalszej kolejności w taki sposób zlecano realizację zadań związanych z kulturą i ochroną zabytków (31,9%), wspieraniem osób niepełnosprawnych (25,2%) lub pomocą społeczną (24,1%).

Spośród różnego rodzaju usług społecznych, na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie najrzadziej JST zlecały realizację zadań w obszarze mieszkalnictwa (1,3%), a następnie rewitalizacji (1,8%), zatrudnienia socjalnego (2,1%) lub przeciwdziałania bezrobociu (2,2%).

Wykres 2.26. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego zlecających realizację zadań publicznych na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie według rodzaju usług społecznych w 2019 r.

Chart 2.26. Percentage of local government institutions which commissioned realization of public tasks by procedures from the law on public benefit and volunteer work by type of social services in 2019

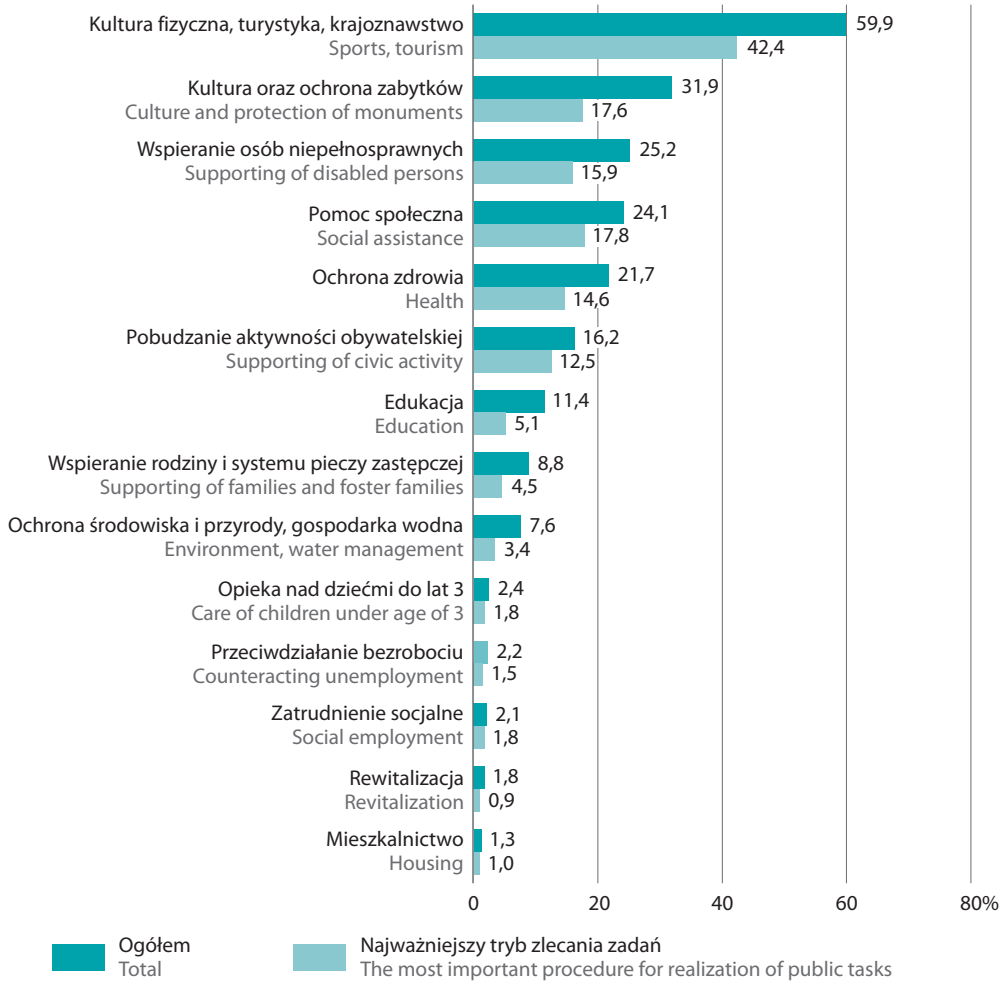

Rodzaje zlecanych zadań w trybach ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie różniły się w zależności od typu jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku miast na prawach powiatu i samorządu wojewódzkiego najczęściej w ten sposób zlecano zadania z obszaru pomocy społecznej (odpowiednio 93,8% miast na prawach powiatu i 87,5% samorządów wojewódzkich). Ponadprzeciętnie często zlecały one również zadania dotyczące wspierania rodziny i pieczy zastępczej (odpowiednio 72,3% i 68,8%), czy ochrony zdrowia (58,5% i 62,5%). Co trzecie miasto na prawach powiatu na mocy trybów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zlecało działania związane z rewitalizacją. W przypadku gmin z wyłączeniem miast na prawach powiatu oraz starostw powiatowych najczęściej zlecano zadania związane z kulturą fizyczną, turystyką lub krajoznawstwem (odpowiednio 58,0% i 67,5%).

Na potrzeby określenia poziomu środków przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację zadań publicznych organizacjom non-profit wykorzystana została sprawozdawczość budżetowa Ministerstwa Finansów realizowana na **formularzu Rb-28s.**

JST przekazując środki organizacjom non-profit zgodnie z trybami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wskazują paragrafy klasyfikacji budżetowej:

- **paragraf 236** – dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego;
- **paragraf619** – dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na dofinansowanie inwestycji w ramach zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego.

Dodatkowo funkcjonują też paragrafy dedykowane zadaniom kierowanym do fundacji i stowarzyszeń:

- **paragraf 281** – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom;
- **paragraf282** – dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom.

W prezentowanej analizie uwzględniono wydatki w ramach tych czterech paragrafów. Dane nie uwzględniają, ze względu na brak wyodrębnionych paragrafów, środków przekazywanych organizacjom non-profit według liczby odbiorców (np. dotacja oświatowa) lub w ramach innych ustaw branżowych (np. wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej), a także w sposób rynkowy w ramach trybów ustawy prawo zamówień publicznych.

W 2019 r. urzędy administracji samorządowej wszystkich szczebli przekazały 2,7 mld zł organizacjom non-profit na realizację zadań publicznych w ramach trybów im dedykowanych, co stanowiło 0,96% całości wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Kwota ta w latach 2013–2019 zwiększyła się o 1,1 mld zł. W 2020 r. kwota środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit na zadania publiczne utrzymała się na tym samym poziomie jak w 2019 r., lecz udział tych środków zmniejszył się o 0,07 p. proc. Udział środków przekazywanych przez samorząd organizacjom w ogólnej kwocie wydatków JST nieznacznie wzrastał między 2013 r. a 2016 r. (z 0,85% do 0,96%), a w okresie 2017-2020 obniżył się (z 0,95% do 0,89%).

Wykres 2.27. **Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit**
Chart 2.27. Funds given by local government institutions to non-profit organizations

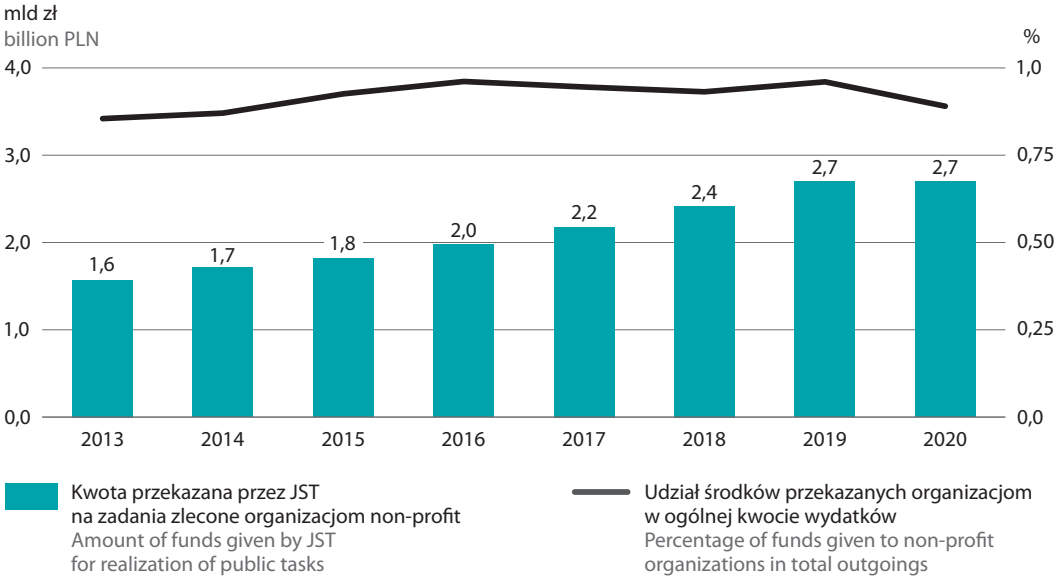

Tablica 2.8. Środki przekazane przez JST organizacjom non-profit według rodzaju JST

Table 2.8. Funds given by local government institutions to non-profit organizations by type of institution

Wyszczególnienie Specification	JST przekazujące środki organizacjom non-profit JST which gave funds to non-profit organizations		Suma Total		Średnia Average		Mediana Median	
	w % in %		w mln zł in mln PLN					
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
OGÓŁEM GRAND TOTAL	95,8	95,5	2688,9	2663,1	1,0	1,0	0,2	0,2
Urzędy gmin/miast Gmina/town-level local government	95,5	95,2	2199,3	2167,5	0,9	0,9	0,2	0,1
urzędy miast na prawach powiatu cities with powiat status-level local government	100,0	100,0	1371,2	1397,8	20,8	21,2	8,9	8,4
pozostałe urzędy gmin other gmina-level local government	95,4	95,1	828,1	769,7	0,4	0,3	0,2	0,1
Starostwa powiatowe Powiat-level local government	98,1	98,1	276,2	277,8	0,9	0,9	0,3	0,3
Urzędy marszałkowskie Voivodship-level local government	100,0	100,0	213,4	217,7	13,3	13,6	9,8	9,8

Połowę środków przekazanych w 2019 r. organizacjom non-profit stanowiły wydatki urzędów miast na prawach powiatów (51,1%), następnie gmin (30,8%), dużo niższy udział w tej kwocie miały wydatki pozostałych powiatów (10,3%), a najniższy – urzędów marszałkowskich (7,8%). Porównując wydatkowane przez JST środki na zlecanie zadań publicznych organizacjom non-profit z całością ich budżetów wyróżniają się również miasta na prawach powiatów. W 2019 r. przeznaczały one na ten cel 1,4% swych wydatków, wśród samorządów województwa było to 1,1%, w pozostałych powiatach – 0,9%, a w gminach jedynie 0,6%.

W oparciu o klasyfikację budżetową do prezentowanych w tekście usług społecznych użyteczności publicznej zaliczono wydatki JST dotyczące następujących pozycji klasyfikacji budżetowej:

75412 – ochotnicze straże pożarne,

851 – ochrona zdrowia (z wyłączeniem 85136, 85156, 85157, 85179, 85180, 85193, 85194),

852 – pomoc społeczna (z wyłączeniem 85213, 85214, 85215, 85216, 85279, 85280, 85293, 85294),

853 – pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (z wyłączeniem 85322, 85323, 85324, 85325, 85326, 85335, 85347, 85379, 85380, 85393, 85394),

854 – edukacyjna opieka wychowawcza (z wyłączeniem 85415, 85416, 85479, 85480, 85493, 85494),

855 – rodzina (z wyłączeniem 85501, 85502, 85503, 85511, 85512, 85513, 85514, 85515), 900 – gospodarka komunalna i ochrona środowiska (z wyłączeniem 90011, 90019, 90020, 90024, 90079, 90080, 90093, 90094),

921 – kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (z wyłączeniem 92123, 92179, 92180, 92193, 92194),

925 – ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody (z wyłączeniem 92579, 92580, 92593, 92594),

926 – kultura fizyczna (z wyłączeniem 92679, 92680, 92693, 92694).

Wykluczono pozycje obejmujące różnego typu świadczenia finansowe i fundusze celowe.

Zarówno w 2019 r., jak i w 2020 r. jednostki samorządu terytorialnego wydatkowały na usługi społeczne przekazane do realizacji organizacjom pozarządowym 2,7 mld zł, co było niemal całą kwotą przeznaczoną na realizację zadań publicznych przez organizacje w ramach trybów im dedykowanym (odpowiednio 99,4% i 99,3%).

Środki przekazane na zadania zlecane organizacjom non-profit w ramach dedykowanych im paragrafów nie rozkładały się równomiernie pomiędzy poszczególnymi rodzajami usług społecznych. W 2019 r. największa część kwoty przekazanej organizacjom non-profit dotyczyła zadań zleconych w zakresie pomocy społecznej, a następnie kultury fizycznej (odpowiednio 824,4 mln zł i 804,8 mln zł). Podobnie struktura wydatków kształtowała się w 2020 r. – na zadania w zakresie pomocy społecznej przekazano 882,6 mln zł, natomiast na kulturę fizyczną – 713,1 mln zł. Na te dwa obszary działalności JST wydatkowały w 2019 r. łącznie 60,9%, zaś w 2020 r. – 60,3% środków przekazanych organizacjom non-profit. Ponadto samorządy przeznaczyły relatywnie wysokie środki, w ramach trybów dotyczących organizacji non-profit, na zadania w zakresie ochrony zdrowia (w 2019 r. 277,3 mln zł – 10,4%, w 2020 r. 256,1 – 9,7%), rodziny (w 2019 r. 213,8 mln zł – 8,0%, w 2020 r. 288,0 mln zł – 10,9%) oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (odpowiednio w 2019 i 2020 r.: 196,5 mln zł – 7,4%, 150,7 mln zł – 5,7%).

Wykres 2.28. Struktura środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit według wybranych działów klasyfikacji budżetowej

Chart 2.28. Structure of funds given by local government institutions to non-profit organizations by selected sections of the budget classification

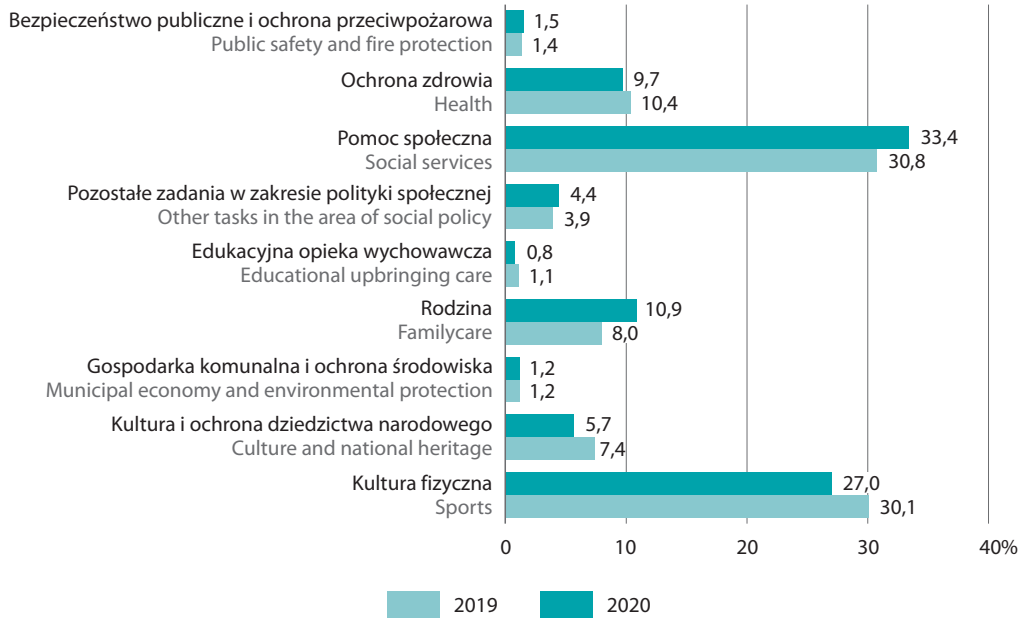

Między 2019 r. a 2020 r. w strukturze środków przekazanych organizacjom na realizację usług społecznych obniżył się udział kultury fizycznej (o 3,1 p. proc.) oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (o 1,7 p. proc.), zaś wzrósł rodziny (o 2,9 p. proc.) i pomocy społecznej (o 2,6 p. proc.).

Informacje o środkach przeznaczonych przez JST na usługi społeczne zlecone organizacjom non-profit analizować można również poprzez porównanie udziału tych środków w ramach wydatków JST w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej. Podczas gdy wydatki na ogół usług społecznych użyteczności publicznej zleconych organizacjom non-profit wyniosły 2,7 mld zł i stanowiły w 2019 r. 4,0% (w 2020 r. 3,7%) łącznej kwoty wydatkowanej przez JST na usługi społeczne to w ramach wydatków na kulturę fizyczną było to 13,4% (w 2020 r. 12,4%). Udział ten był znaczący na wszystkich szczeblach JST, ale w ramach wydatków urzędów marszałkowskich w 2019 r. wyniósł 38,5%, a w 2020 r. – 36,2%. Wśród wydatków na ochronę zdrowia samorządy przeznaczyły w latach 2019 r. i 2020 r., odpowiednio 6,2% i 4,4% na zadania

zlecone organizacjom i były to głównie miasta na prawach powiatów (12,6% oraz 11,9% ich wydatków w tym obszarze) i gminy (10,3% oraz 9,3%).

Wykres 2.29. Odsetek środków przekazanych przez JST organizacjom non-profit na realizację usług społecznych użyteczności publicznej

Chart 2.29. Percent of funds given by local government institutions to non-profit organizations for the provision of social services of general interest

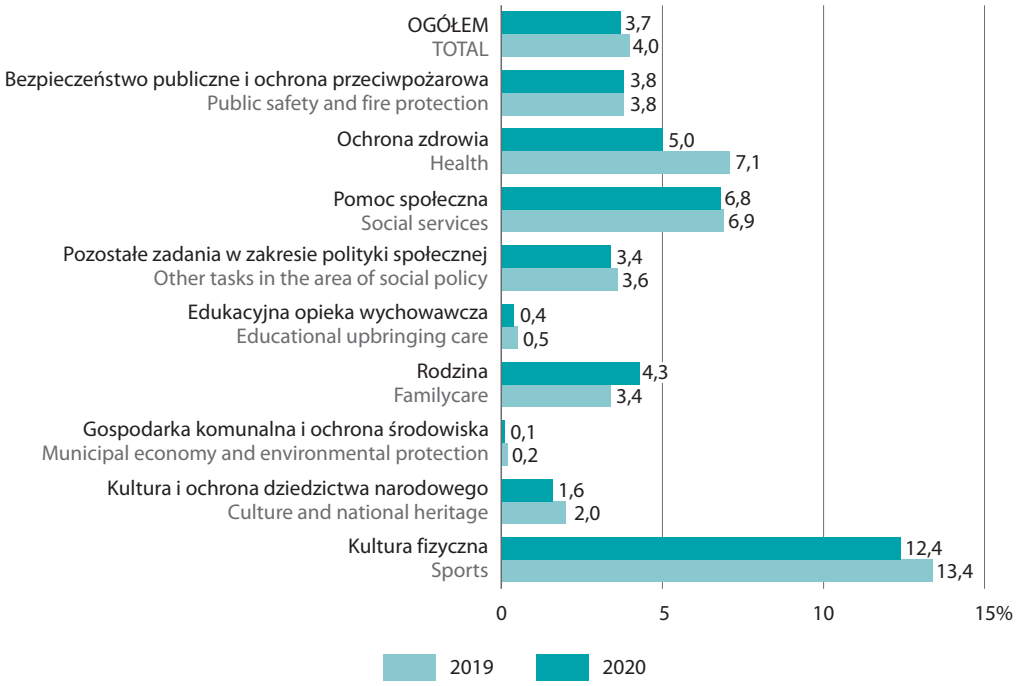

Zlecając zadania organizacjom non-profit samorządy najczęściej korzystały z paragrafu 236 adresowanego dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W jego ramach w 2019 r. przekazano blisko 2,0 mld zł, a więc 73,4% zleconej przez JST kwoty. Dość popularny był także paragraf 282 kierowany do stowarzyszeń – 21,2% omawianej kwoty. Z kolei dużo mniejsze znaczenie miały paragrafy – 281 – adresowany do fundacji oraz 619 - na inwestycje organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego. W ich ramach wydatkowano odpowiednio 2,7% i 0,7% kwoty poświęconej na zadania zlecone organizacjom.

W 2020 r. struktura wykorzystania poszczególnych paragrafów była taka sama jak w 2019 r., na paragraf 236 wydatkowano 75,4%, 282 – 21,2%, 281 – 2,7%, a na 619 przeznaczono 0,7% środków skierowanych na zadania realizowane organizacje non-profit.

W 2019 r. 34,7% JST zidentyfikowało trudności związane z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych. Odsetek ten zmniejszył się w porównaniu do 2017 r., kiedy to wynosił 40,9%.

Najczęściej problemy w tym obszarze wskazywano wśród urzędów marszałkowskich (81,3%), a następnie wśród urzędów miast na prawach powiatu (52,3%). Rzadziej występowanie trudności w angażowaniu organizacji non-profit zgłaszano w przypadku starostw powiatowych (34,7%) oraz urzędów gmin lub miast z wyłączeniem miast na prawach powiatu (33,9%).

Wykres 2.30. Odsetek jednostek samorządu terytorialnego według trudności związanych z zaangażowaniem organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych

Chart 2.30. Percentage of local government institutions by difficulties with non-governmental organizations engagement in realization of public tasks

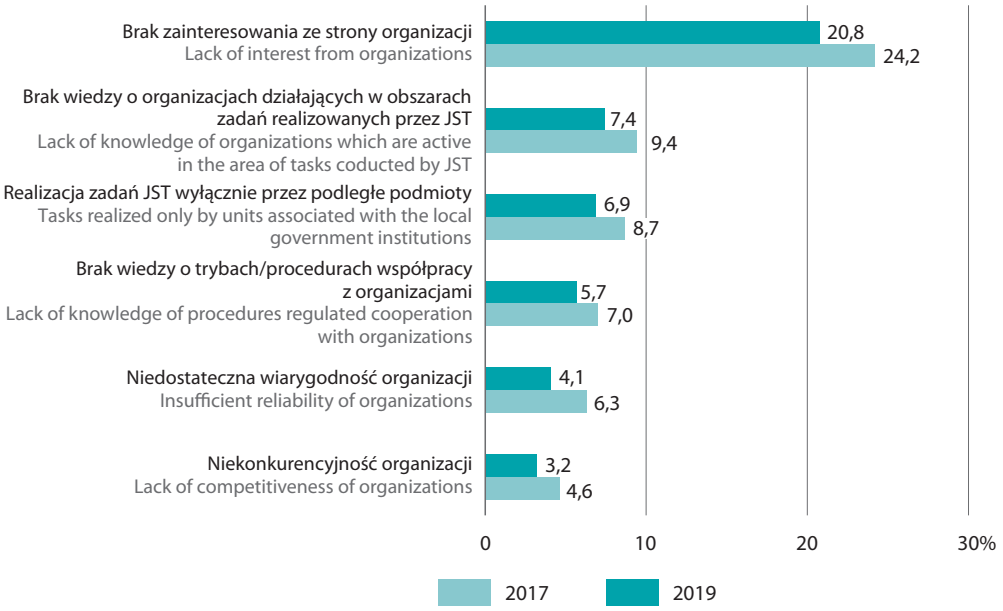

JST wśród trudności z zaangażowaniem organizacji non-profit w realizację zadań publicznych najczęściej wskazywały brak zainteresowania i udziału organizacji w ogłaszanych konkursach/postępowaniach (20,8%). W dalszej kolejności dostrzegano problem niewiedzy po stronie JST na temat organizacji non-profit mogących potencjalnie realizować zadania publiczne (7,4%) lub realizowanie zadań publicznych wyłącznie przez podległe jednostce podmioty (6,9%).

Rozdział 3
Chapter 3

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami
Cooperation of non-profit organizations with enterprises

Do sektora przedsiębiorstw, omawianych w tekście jako partnerzy współpracy (wymiennie określanych podmiotami komercyjnymi), zaklasyfikowano następujące grupy podmiotów:
- przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe,
- spółdzielnie,
- inne przedsiębiorstwa prywatne.

3.1. Rozpowszechnienie współpracy
3.1. Occurence of cooperation

W 2019 r. spośród wszystkich typów podmiotów, z którymi organizacje non-profit podejmowały współpracę przedsiębiorstwa były wskazywane najrzadziej. Kooperację z przedsiębiorstwami prowadziło 34,0% organizacji non-profit. Odsetek ten w stosunku do 2017 r. nieznacznie się zwiększył – o 1,5 p. proc., zaś w odniesieniu do 2015 r. obniżył o 0,7 p. proc.

W 2019 r., podobnie jak w poprzednich latach najwyższy odsetek podmiotów współpracujących z przedsiębiorstwami odnotowano wśród organizacji pożytku publicznego (46,3%) oraz fundacji (41,2%), najniższy natomiast w kółkach rolniczych (16,3%). Wśród organizacji sportowych, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz kółkach rolniczych nastąpił spadek odsetka jednostek współpracujących z przedsiębiorstwami w porównaniu do 2017 r. (odpowiednio o 2,0 p. proc., 0,9 p. proc. oraz 1,5 p. proc.). W 2017 r. organizacje sportowe oraz społeczne podmioty wyznaniowe były jedynymi rodzajami organizacji non-profit, wśród których odnotowano wzrost odsetka jednostek kooperujących z przedsiębiorstwami w porównaniu do 2015 r. Wśród pozostałych organizacji non-profit odsetek podmiotów współpracujących z sektorem komercyjnym minimalnie wzrósł w 2019 r. Największy wzrost odnotowały ochotnicze straże pożarne, wśród których współpracę z przedsiębiorstwami prowadziło o 4,7 p. proc. więcej niż w 2017 r., i o 1,3 p. proc. więcej niż w 2015 r. W stosunku do 2015 r. poza ochotniczymi strażami pożarnymi wzrost odnotowały jeszcze tylko koła łowieckie oraz społeczne podmioty wyznaniowe – odpowiednio o 1,0 p. proc. oraz 0,2 p. proc.

Wykres 3.1. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji**
Chart 3.1. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of organization

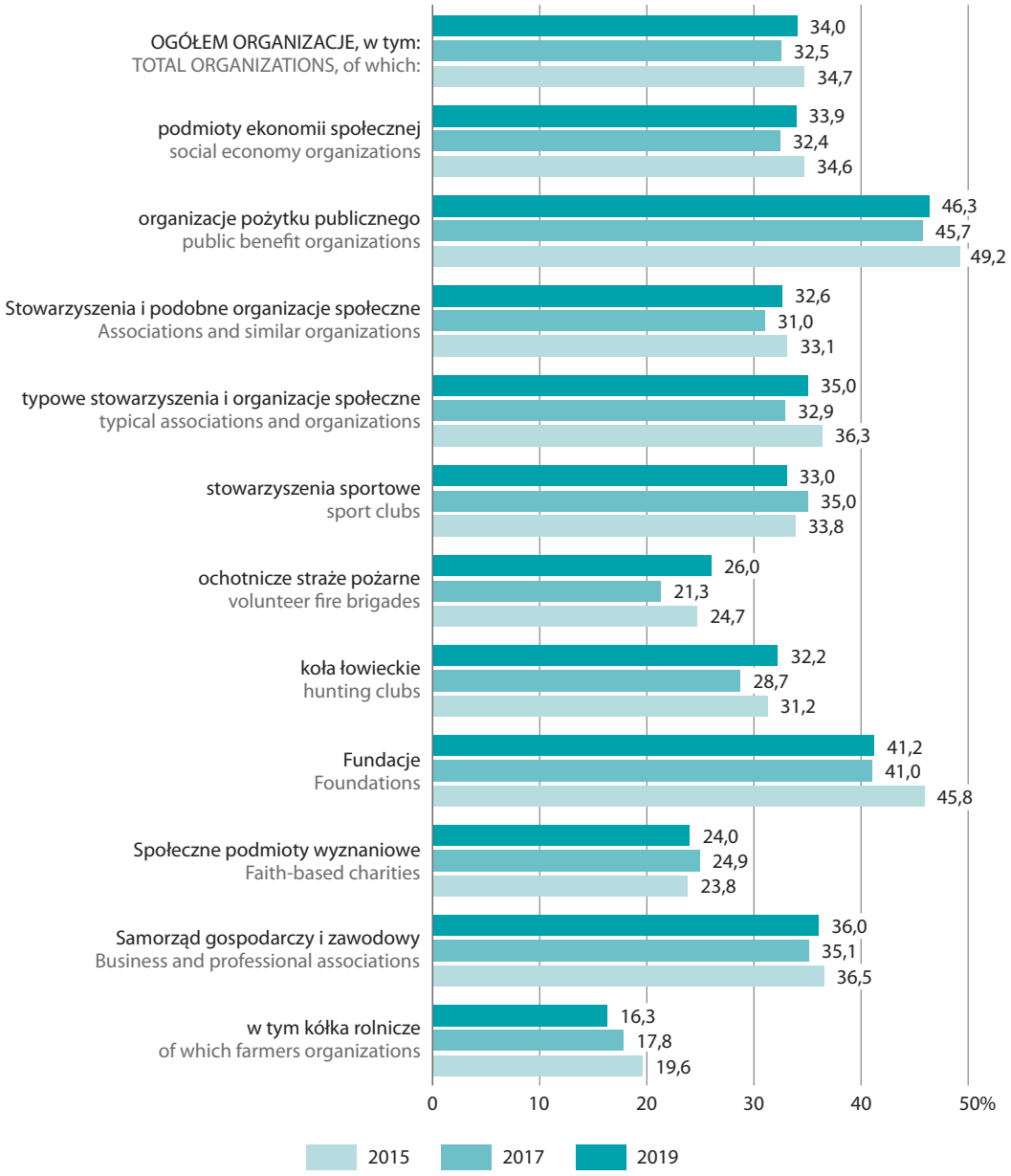

Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności statutowej to najczęściej współpracę z przedsiębiorstwami podejmowały organizacje działające w obszarach: rynek pracy, aktywizacja zawodowa (51,8%), wsparcie trzeciego sektora (46,9%), pomoc społeczna i humanitarna (40,8%) oraz ochrona zdrowia (40,4%). Najniższy odsetek odnotowano natomiast wśród podmiotów realizujących zadania z zakresu ratownictwa (26,2%).

Wykres 3.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności organizacji w 2019 r.

Chart 3.2. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by main fields of activity in 2019

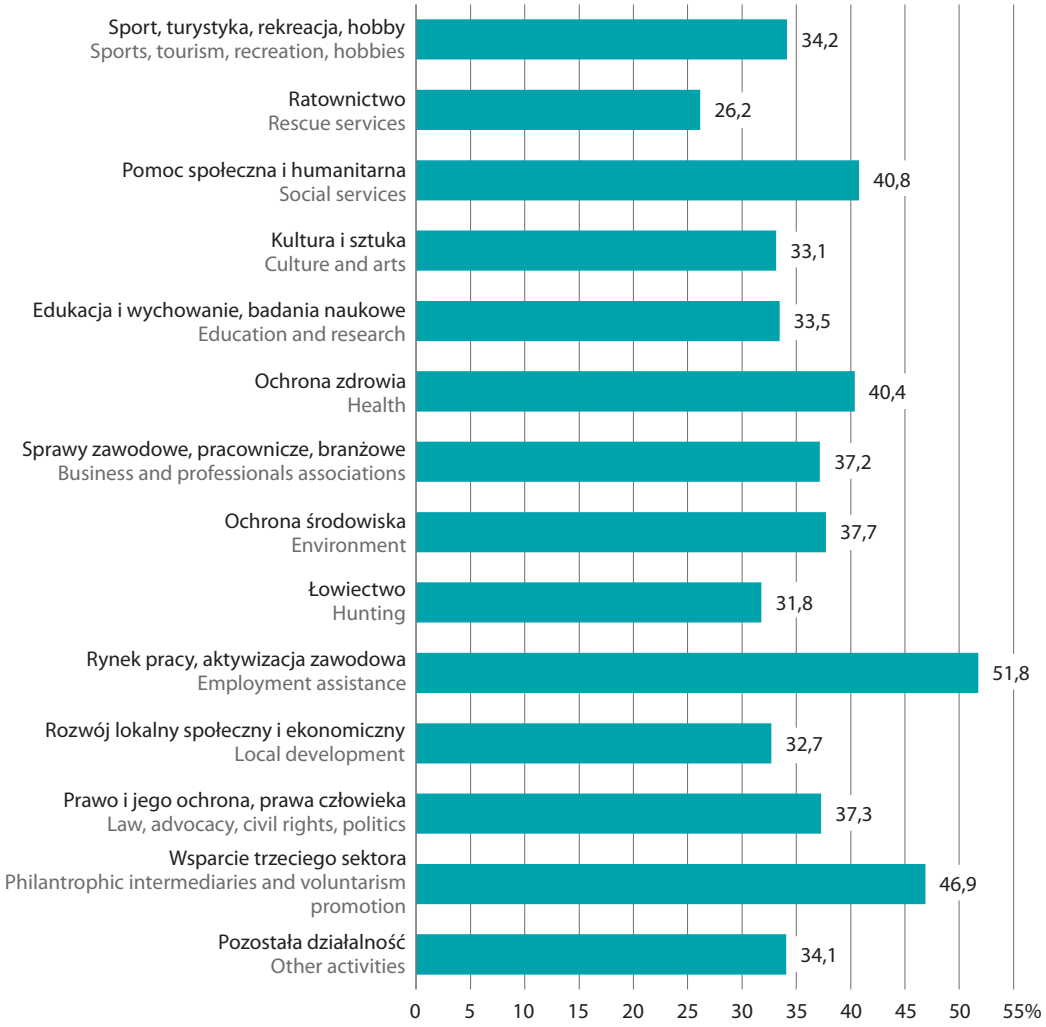

Różnica pomiędzy województwem o najniższym i najwyższym odsetku organizacji współpracujących wyniosła 13,7 p. proc. Najwyższym udziałem organizacji współpracujących z sektorem komercyjnym odznaczały się województwa: opolskie (40,6%), śląskie (39,3%), pomorskie (37,6%) oraz zachodnio-pomorskie (36,7%). Natomiast występowaniem najniższego odsetka podmiotów podejmujących współpracę z przedsiębiorstwami charakteryzowały się województwa: podkarpackie (26,9%), świętokrzyskie (29,7%), lubelskie (31,4%), podlaskie (31,6%) oraz region Mazowiecki regionalny (24,8%). W stosunku do 2017 r. w 11 z 16 województw udział organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami wzrósł. Największy wzrost w stosunku do 2017 r. wystąpił w województwach: pomorskim (o 5,0 p. proc.), opolskim (o 4,6 p. proc.), lubelskim (o 4,3 p. proc.) oraz zachodnio-pomorskim (o 4,0 p. proc.). Największy spadek udziału podmiotów kooperujących z przedsiębiorstwami w stosunku do 2017 r. wystąpił w województwie mazowieckim (o 1,8 p. proc.), w tym w regionie Mazowieckim regionalnym o 3,7 p. proc.

Mapa 3.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według województw i regionów w 2019 r.

Map 3.1. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by voivodships and regions in 2019

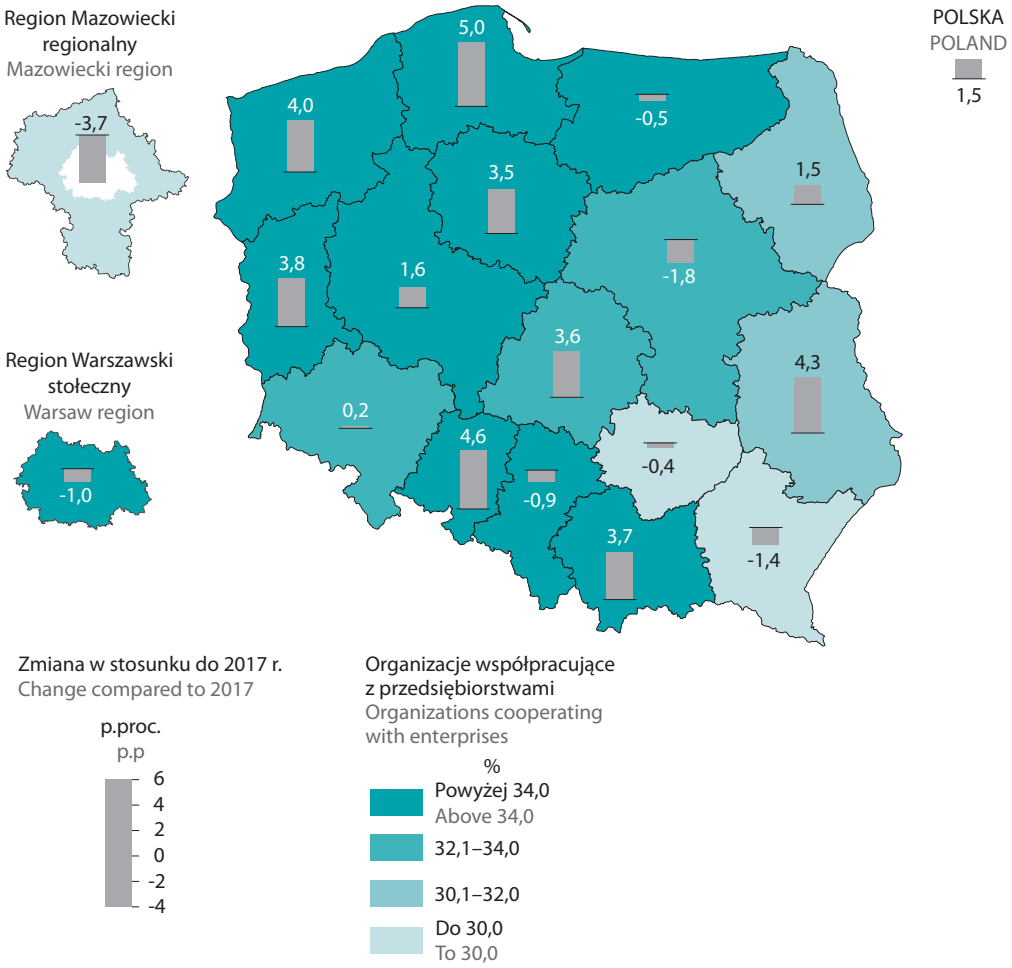

Uwzględniając rodzaj przedsiębiorstwa, najliczniejszą grupę podmiotów, z którymi organizacje non-profit podejmowały współpracę stanowiły inne przedsiębiorstwa prywatne. W 2019 r. współpracę z wymienioną grupą prowadziło 30,4% organizacji non-profit. Współpracę z przedsiębiorstwami państwowymi lub samorządowymi podejmowało 12,0% organizacji non-profit. Z kolei współpracę ze spółdzielniami realizowało 5,8% opisywanych podmiotów. W porównaniu z poprzednimi latami sytuacja w tym zakresie nie zmieniła się istotnie.

Wykres 3.3. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według typu partnera**
Chart 3.3. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by types of partner

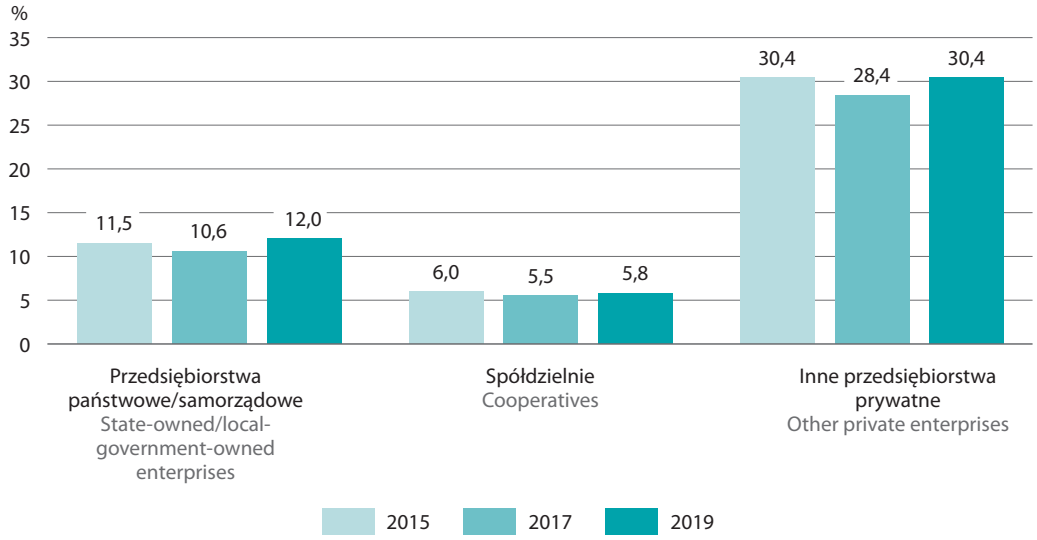

3.2. Ogólna charakterystyka współpracy
3.2. General characteristics of cooperation

Skala współpracy z sektorem przedsiębiorstw w 2019 r. była podobna do lat poprzednich. Połowa współpracujących organizacji miała nie więcej niż po dwóch partnerów z sektora przedsiębiorstw. Z kolei przeciętna organizacja non-profit współpracowała w 2019 r. z 10 przedsiębiorstwami, co świadczy o dużym zróżnicowaniu tego zjawiska wynikającym z faktu, że w omawianej zbiorowości istniała niewielka liczba organizacji non-profit, która współpracowała z dużą liczbą przedsiębiorstw.

Największą medianę partnerów posiadały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego – połowa z nich współpracowała z 5 lub więcej przedsiębiorstwami. Organizacje te odnotowały też największy wzrost średniej pomiędzy omawianymi latami. Przeciętna organizacja kooperowała w 2015 r. z 55, w 2017 r. z 50, a w 2019 r. z 70 przedsiębiorstwami. Tak duża skala współpracy organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego z przedsiębiorstwami często wynika bezpośrednio z ich celów działalności statutowej, gdyż duża część tych organizacji powstaje i działa w celu reprezentowania interesów poszczególnych branż lub grup przedsiębiorstw.

W przypadku pozostałych organizacji pod względem mediany wyróżniały się jeszcze społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje pożytku publicznego, spośród których połowa miała 3 lub więcej partnerów współpracy. Społeczne podmioty wyznaniowe odnotowały też największy spadek średniej pomiędzy omawianymi latami. Przeciętny społeczny podmiot wyznaniowy kooperował w 2015 r. z 17 przedsiębiorstwami, w 2017 r. z 23, a w 2019 r. z 13 przedsiębiorstwami. Zdecydowanie najmniejszą skalą współpracy wśród wszystkich typów organizacji cechowały się kółka rolnicze, wśród których połowa kooperowała z nie więcej niż jednym przedsiębiorstwem.

Tablica 3.1. Wybrane wskaźniki partnerów współpracy organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według rodzaju organizacji

Table 3.1. Indicators of partners of non-profit organizations cooperating with enterprises by types of organization

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners			Mediana liczby partnerów Median number of partners		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	9	10	10	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	9	10	10	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	12	11	9	3	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	6	7	7	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	8	9	9	2	2	2
stowarzyszenia sportowe sport clubs	4	6	5	2	2	2
ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	2	3	3	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	4	3	4	2	2	2
Fundacje Foundations	14	14	14	2	2	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	17	23	13	3	3	3
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	55	50	70	5	5	5
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	3	2	1	1	1

Organizacje działające w zakresie spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych posiadały średnio najwięcej partnerów współpracy (70), a połowa z nich kooperowała z 7 lub więcej przedsiębiorstwami, co wynikało z faktu, że dużą część tej grupy stanowiły organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego. Kolejnymi dziedzinami o największej średniej liczbie partnerów współpracy były: rozwój lokalny społeczny i ekonomiczny (22), ochrona środowiska (17), edukacja i wychowanie, badania naukowe oraz rynek pracy, aktywizacja zawodowa (po 14). Z kolei z najmniejszą średnią liczbą partnerów kooperowały organizacje działające w obszarach ratownictwa i łowiectwa (po 4 przedsiębiorstwa).

Wykres 3.4. Wybrane wskaźniki partnerów współpracy organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 3.4. Indicators of partners of non-profit organizations cooperating with enterprises by main field of activity in 2019

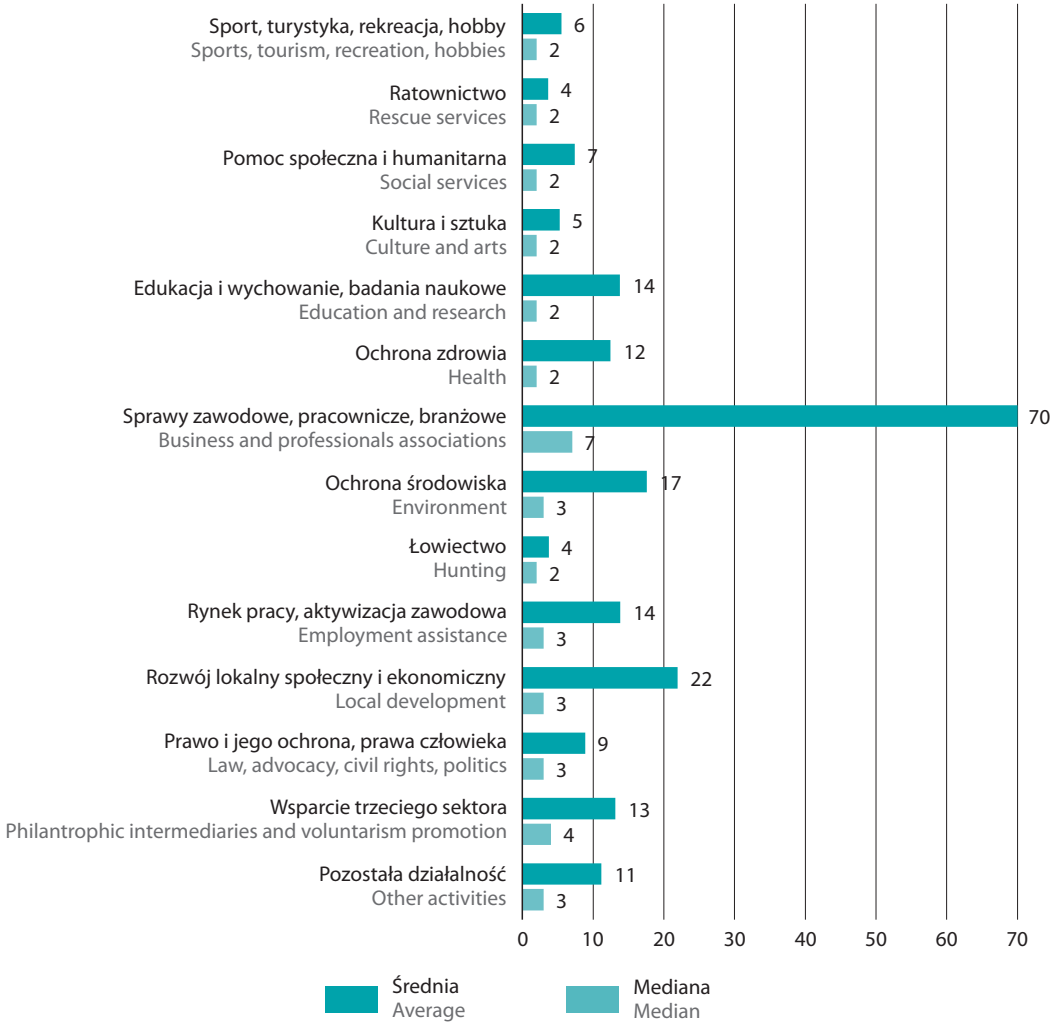

Skala współpracy mierzona średnią liczbą partnerów współpracy była zróżnicowana w poszczególnych województwach. Zdecydowanie z największą średnią liczbą przedsiębiorstw współpracowały organizacje z województwa mazowieckiego (22 podmioty). Województwo to było zróżnicowane wewnętrznie – w regionie Warszawskim stołecznym organizacje posiadały średnio 27 partnerów, natomiast w regionie Mazowieckim regionalnym – 7 partnerów. Z kolei z najmniejszą liczbą partnerów kooperowały organizacje z województwa lubelskiego, łódzkiego oraz podlaskiego – średnio z 6 przedsiębiorstwami.

Mapa 3.2. Średnia liczba partnerów współpracy organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według województw i regionów w 2019 r.

Map 3.2. Average of partners of non-profit organizations cooperating with enterprises by voivodships and regions in 2019

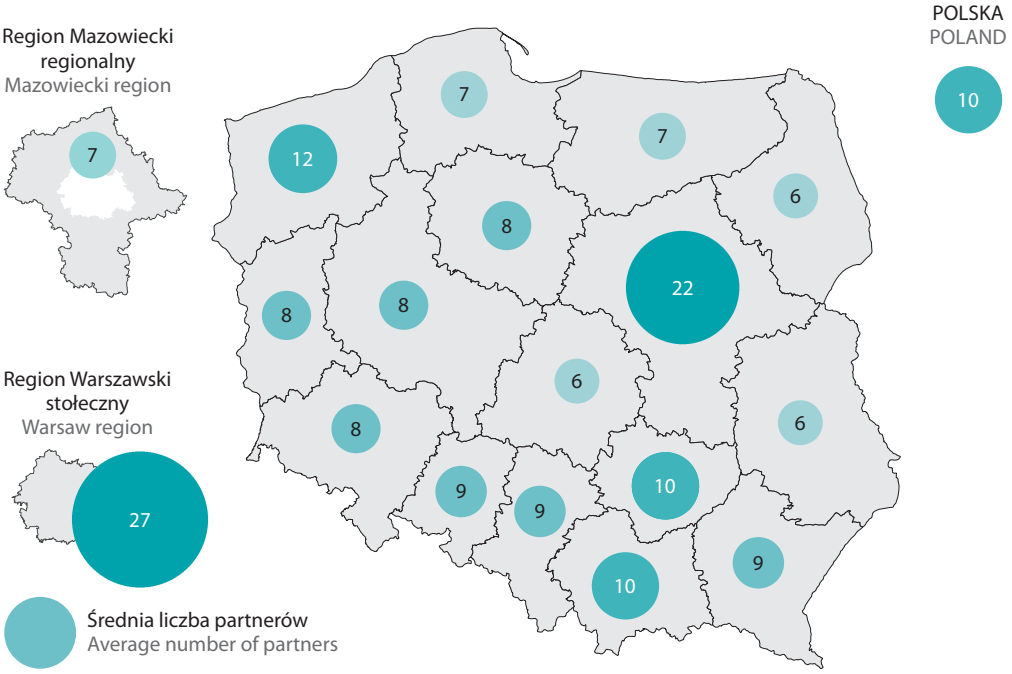

Jednym z istotnych czynników, który może zwiększać trwałość i jakość współpracy jest jej sformalizowanie poprzez zawarcie pisemnych umów regulujących zasady oraz warunki kooperacji. Wyniki omawianego badania pokazują jednak, że nie była to częsta forma regulacji współpracy. Współpraca z przedsiębiorstwami bazowała głównie na porozumieniach niesformalizowanych. Umowy pisemne z przedsiębiorstwami podpisało tylko 23,0% organizacji non-profit. Współpracę z przedsiębiorstwami w oparciu o umowę pisemną prowadziły przede wszystkim fundacje (31,6%), organizacje pożytku publicznego (30,0%) oraz stowarzyszenia sportowe (27,2%). Najrzadziej na pisemnym porozumieniu opierała się współpraca ochotniczych straży pożarnych (5,5%).

Wykres 3.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według pisemnej umowy w 2019 r.

Chart 3.5. Percentage of non-profit organizations in cooperating with enterprises by written contract in 2019

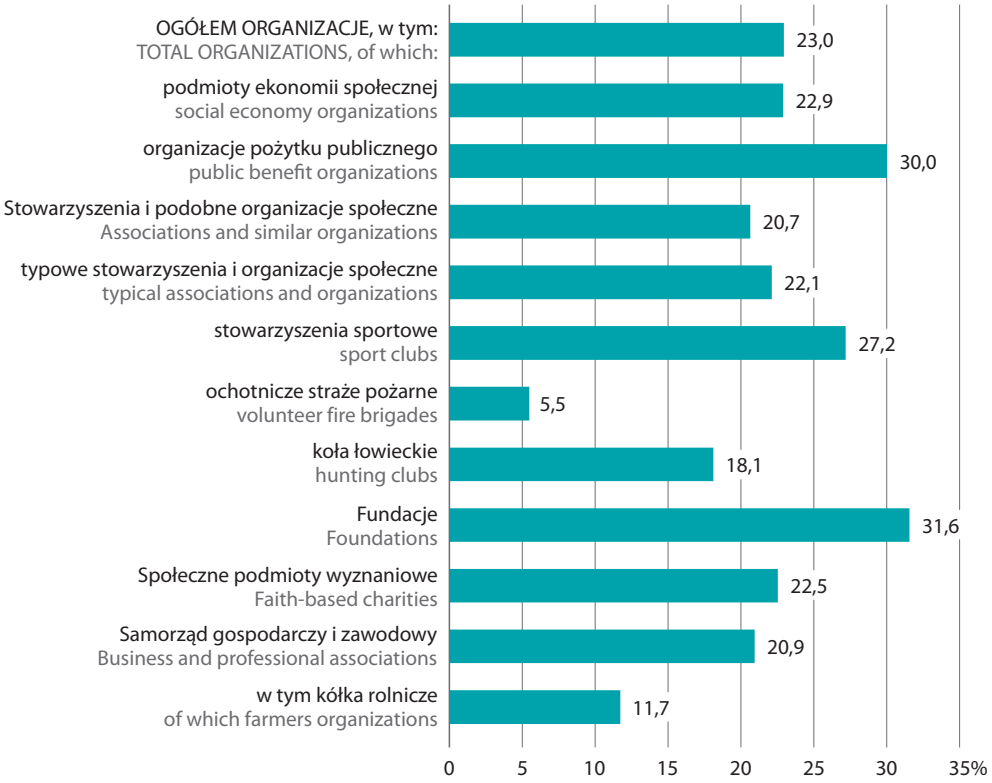

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami najczęściej miała charakter wyłącznie sporadyczny (70,3%). Najczęściej regularnie z przedsiębiorstwami kooperowały jednostki samorządu gospodarczego i zawodowego (40,0%), kółka rolnicze (39,0%) oraz koła łowieckie (33,3%), natomiast najrzadziej ochotnicze straże pożarne (10,7%).

Wykres 3.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy w 2019 r.

Chart 3.6. The structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation in 2019

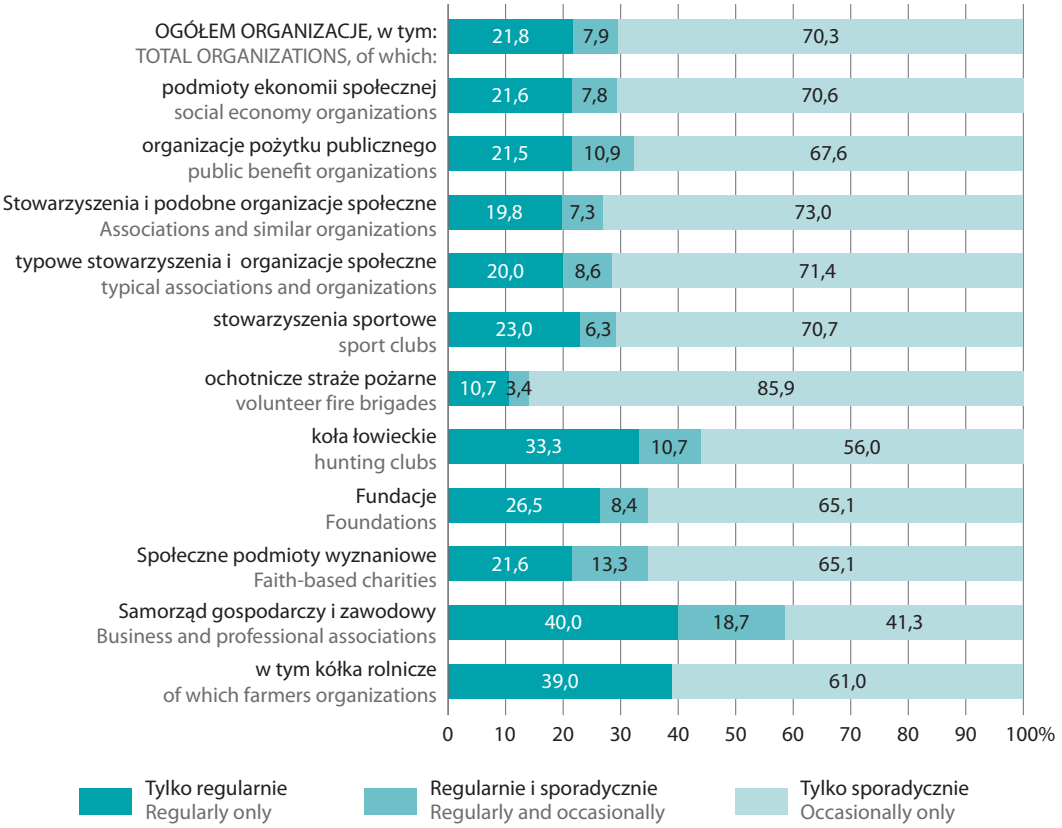

Analizując częstotliwość współpracy podmiotów non-profit z przedsiębiorstwami ze względu na główną dziedzinę działalności organizacji można zauważyć, że regularnością kontaktów charakteryzowały się najczęściej podmioty działające w obszarze spraw zawodowych, pracowniczych, branżowych (40,3%), łowiectwa (33,0%), a także zajmujące się rynkiem pracy, aktywizacją zawodową (30,5%) oraz wsparciem trzeciego sektora (30,4%). W przypadku zaś współpracy wyłącznie okazjonalnej, najwyższy odsetek cechował organizacje zajmujące się ratownictwem (85,0%), kulturą i sztuką (76,0%) oraz sportem, turystyką, rekreacją, hobby (71,7%).

Wykres 3.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 3.7. The structure of non-profit organizations in cooperating with enterprises by frequency of cooperation and main field of activity in 2019

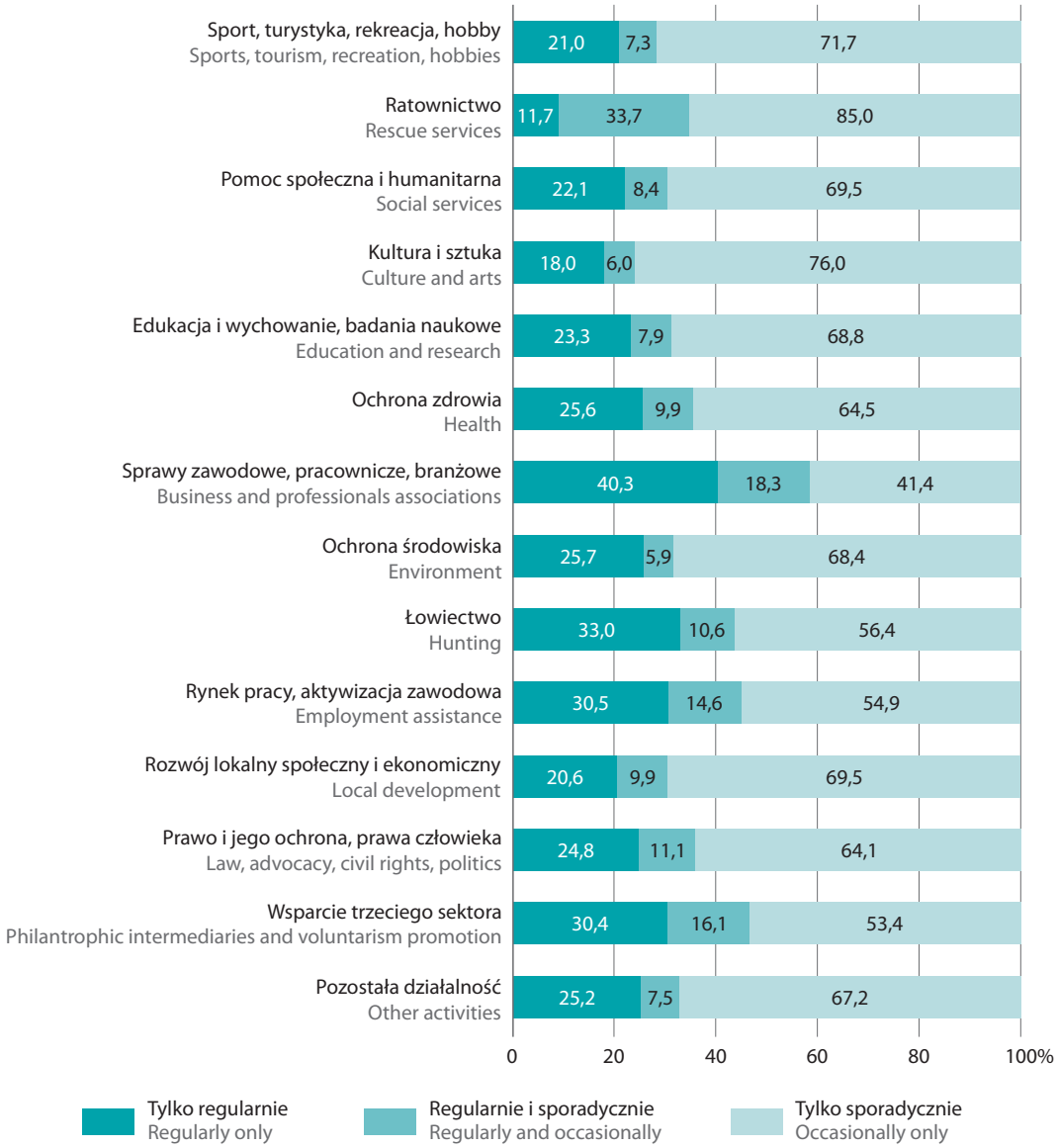

Spośród wszystkich organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami największą część stanowiły jednostki działające w obszarach: sport, turystyka, rekreacja, hobby (28,6%), pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo (21,1%), kultura i sztuka (12,6%) oraz edukacja i wychowanie, badania naukowe (10,4%). Natomiast najniższy udział wśród organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami, podobnie jak w zbiorowości wszystkich aktywnych organizacji, miały podmioty których główną dziedziną było: prawo i jego ochrona, prawa człowieka (1,8%), rynek pracy, aktywizacja zawodowa oraz wsparcie trzeciego sektora (po 2,1%).

Wykres 3.8. Struktura organizacji współpracujących z przedsiębiorstwami według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2019 r.

Chart 3.8. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by main field of activity and field of cooperation in 2019

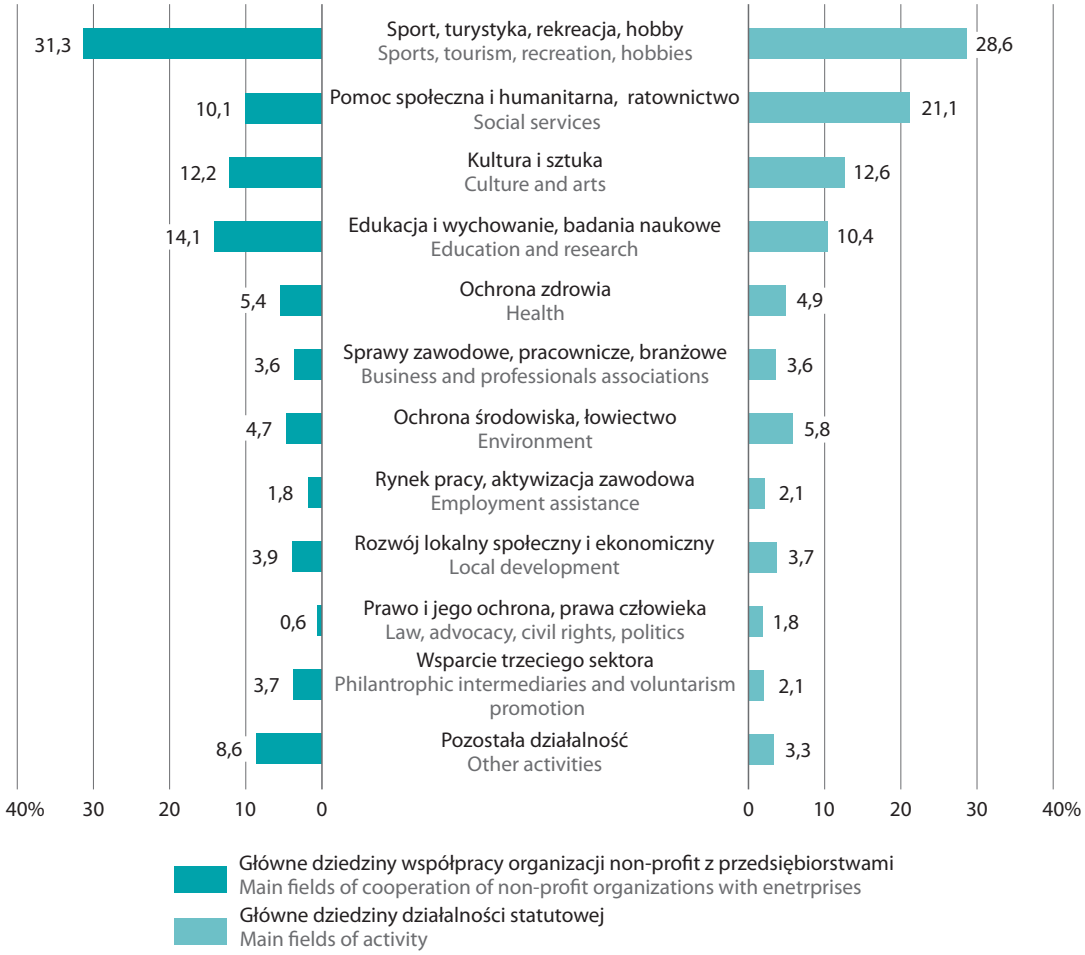

Udział dziedzin, w ramach których prowadzona była współpraca z przedsiębiorstwami był zbliżony do rozkładu głównych dziedzin działalności statutowej organizacji non-profit, podejmujących tę współpracę. Największa rozbieżność wystąpiła w dziedzinach: pomoc społeczna, humanitarna, ratownictwo; edukacja i wychowanie, badania naukowe oraz pozostała działalność, w tym międzynarodowa i religijna. Współpraca w dziedzinie pomoc społeczna, humanitarna, ratownictwo była nawiązywana znacznie rzadziej, niż wynikałoby to z odsetka współpracujących organizacji, dla których to była główna dziedzina działalności (10,1% wobec 21,1%). Odwrotna sytuacja wystąpiła w dziedzinie edukacja i wychowanie, badania naukowe oraz pozostała działalność, w tym międzynarodowa i religijna, gdyż odsetek współpracujących w zakresie tych dziedzin był wyższy od odsetka organizacji wskazujących je jako główne (odpowiednio: 14,1% wobec 10,4% oraz 8,6% wobec 3,3,%).

3.3. Cele i bariery współpracy
3.3. Objectives and barriers to cooperation

Najczęstszym motywem organizacji non-profit do podejmowania współpracy z przedsiębiorstwami była chęć pozyskiwania wsparcia materialnego (74,2%), czyli środków finansowych, darów rzeczowych bądź możliwość skorzystania z lokalu nieodpłatnie lub na preferencyjnych warunkach. Odsetek organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami w celach otrzymania korzyści materialnych w 2019 r. zmalał w porównaniu do 2017 r. o 0,3 p. proc. i o 7,7 p. proc. w stosunku do 2015 r. Jednocześnie wzrósł odsetek organizacji, dla których celem współpracy było pozyskanie korzyści niematerialnych o 1,3 p. proc. w stosunku do 2017 r. i o 5,2 p. proc. w stosunku do 2015 r.

Wykres 3.9. **Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy**
Chart 3.9. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation

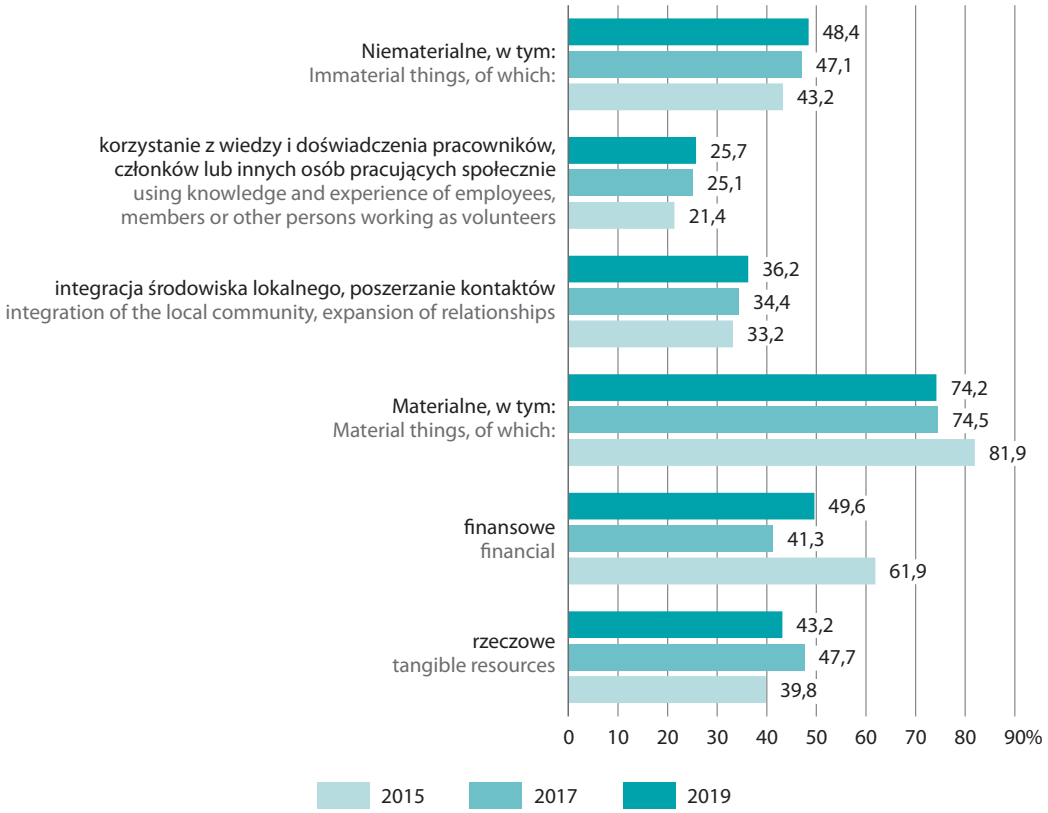

Pomiędzy 2019 r. a 2017 r. nastąpiła też zmiana w ramach wsparcia materialnego. W 2017 r. więcej organizacji non-profit współpracowało w celu pozyskania środków rzeczowych (47,7%) niż środków finansowych (41,3%), zaś w 2019 r. sytuacja była odwrotna. Odsetek organizacji kooperujących w 2019 r. z przedsiębiorstwami w celu otrzymania wsparcia finansowego wzrósł o 8,3 p. proc. w porównaniu do 2017 r., natomiast w celu otrzymania wsparcia rzeczowego – zmalał o 4,5 p. proc.

Samorząd gospodarczy i zawodowy wyróżniał się spośród pozostałych typów organizacji non-profit tym, że współpracował najczęściej w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (72,5%). Podczas gdy w przypadku pozostałych podmiotów non-profit najbardziej istotny był materialny cel współpracy. Najczęściej w tym celu kooperowały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (76,5%), a w ramach tej grupy – stowarzyszenia sportowe (83,4%). Materialne motywy współpracy z przedsiębiorstwami często wskazywały też fundacje (71,3%) oraz organizacje pożytku publicznego (86,4%). Społeczne podmioty wyznaniowe oraz

organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego częściej wskazywały za cel pozyskanie wsparcia rzeczowego niż finansowego (odpowiednio – 44,0% w stosunku do 36,1% oraz 25,9% w stosunku do 19,0%). Natomiast wśród niematerialnych korzyści dla każdego rodzaju organizacji przeważała integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów.

Tablica 3.2. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 3.2. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of organization in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	46,2	53,1	45,5	72,5
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	22,7	34,9	19,8	41,7
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	35,3	37,4	33,8	54,3
Materialne, w tym: Material things, of which:	76,5	71,3	64,0	39,9
finansowe financial	51,1	49,2	36,1	19,0
rzeczowe tangible resources	43,6	44,0	44,0	25,9

Najczęstszym motywem organizacji non-profit do podejmowania współpracy niezależnie od rodzaju przedsiębiorstwa była chęć pozyskiwania wsparcia materialnego. Odsetek organizacji kooperujących w tym celu był wyższy jeśli partnerem były przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe (75,6%) lub inne przedsiębiorstwa prywatne (74,6%). Organizacje kooperujące ze spółdzielniami częściej od pozostałych współpracowały w celu pozyskania wsparcia niematerialnego (57,2%), w tym najczęściej dla integracji środowiska i poszerzania kontaktów (43,7%).

Tablica 3.3. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według celów współpracy i rodzaju partnera 2019 r.

Table 3.3. Non-profit organizations cooperating with enterprises by objectives of cooperation and types of partner in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/samorządowe cooperatives state-owned/ local-government-owned enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w % in %		
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	52,0	57,2	48,6
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	26,8	27,4	26,3
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	40,8	43,7	36,7
Materialne, w tym: Material things, of which:	75,6	70,1	74,6
finansowe financial	51,0	46,8	50,6
rzeczowe tangible resources	44,7	45,5	44,0

W opinii większości współpracujących organizacji non-profit (74,1%) we współpracy z sektorem przedsiębiorstw nie występowały żadne bariery. Odsetek ten się zmniejszył o 3,7 p. proc. w stosunku do 2017 r. i o 5,5 p. proc. w stosunku do 2015 r. Natomiast wśród organizacji, które wykazały występowanie barier współpracy najwięcej podmiotów, podobnie jak w poprzednich latach wskazywało na: brak wiedzy ze strony partnera (czyli przedsiębiorstwa) na temat współpracy (15,7%), brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie organizacji ze strony partnera współpracy (6,5%), złe, niejasne przepisy i procedury prawne (4,2%).

Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy był nie tylko najczęściej występującą barierą, zarówno dla wszystkich rodzajów organizacji, jak i dla wszystkich rodzajów przedsiębiorstw, ale również odsetek organizacji, które wskazały tę barierę zwiększył się w stosunku do 2015 r. o 4,5 p. proc.

Wykres 3.10. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według występowania barier współpracy

Chart 3.10. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by occurred of barriers of cooperation

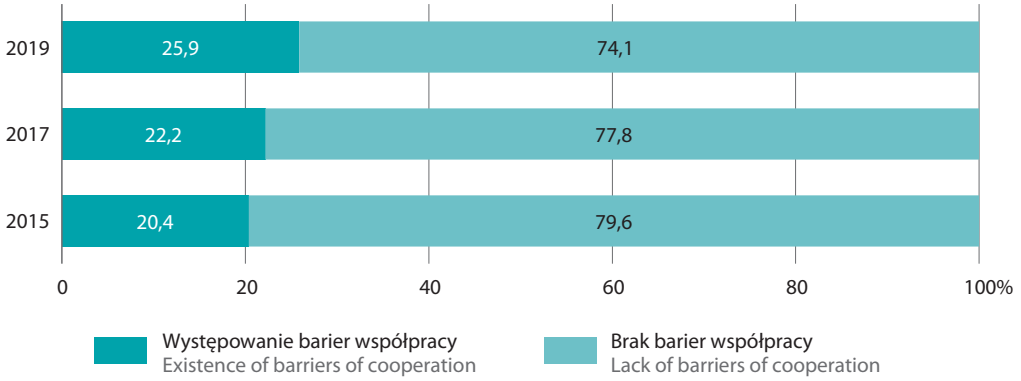

Wykres 3.11. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy
Chart 3.11. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation

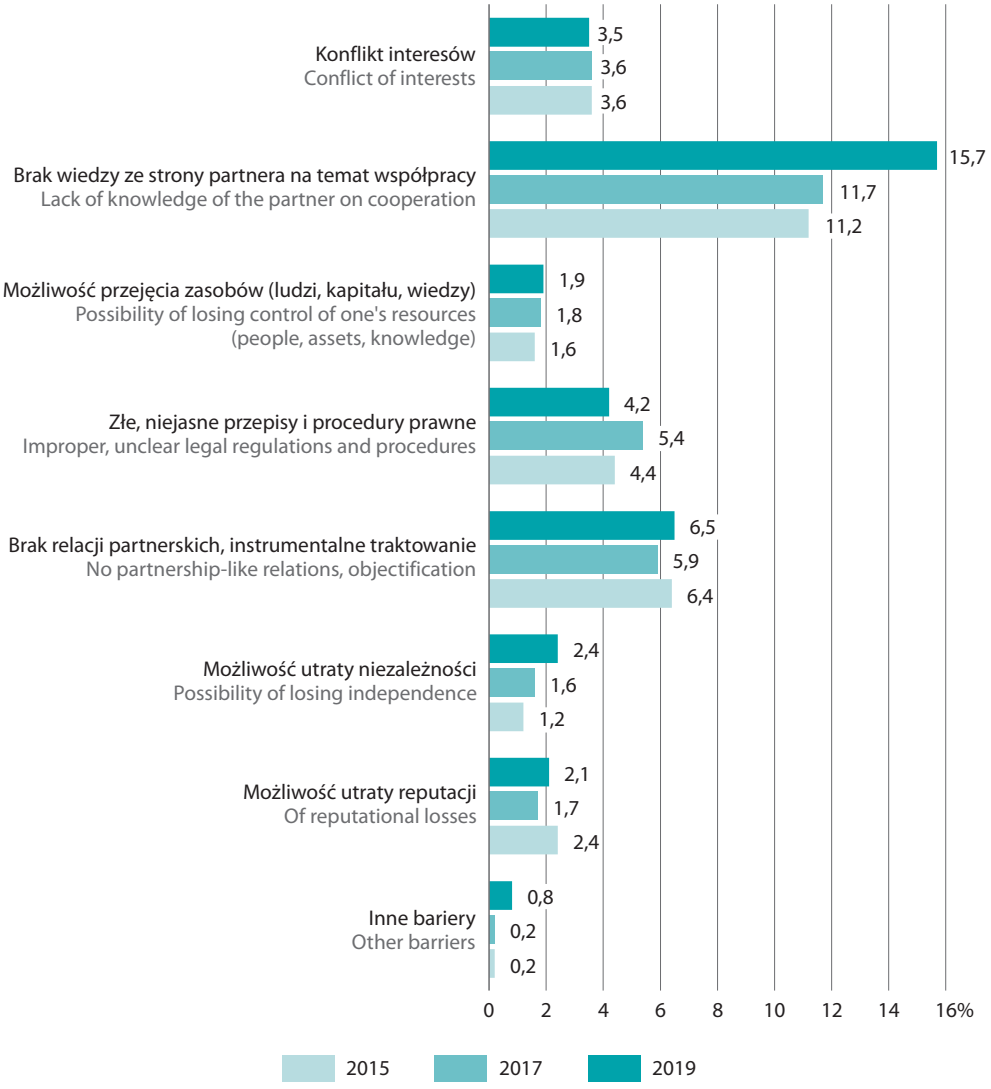

Najwyższy odsetek barier wynikających z braku wiedzy o współpracy po stronie przedsiębiorstw wystąpił wśród fundacji (16,0%) oraz stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (15,9%), natomiast najniższy – wśród społecznych podmiotów wyznaniowych (10,1%). Kolejna najczęściej wymieniana bariera to brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie. Były one ponad przeciętnie często wskazywane przez fundacje – 8,0% wobec 6,5% w zbiorowości ogółem. Dodatkowo fundacje częściej od pozostałych organizacji wskazywały na możliwość przejęcia zasobów (3,2% wobec 1,9%), możliwość utraty niezależności (3,1% wobec 2,4%) oraz utraty reputacji (2,8% wobec 2,1%). Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego na tle innych typów organizacji wyróżniały się z kolei częstością wskazań na konflikt interesów (6,4% wobec 3,5%) oraz złe, niejasne przepisy prawa (5,3% wobec 4,2%).

Tablica 3.4. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 3.4. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of organization in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	3,2	4,4	2,0	6,4
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	15,9	16,0	10,1	11,4
Możliwość przejęcia zasobów (ludzi, kapitału, wiedzy) Possibility of losing control of one's resources (people, assets, knowledge)	1,5	3,2	1,3	1,7
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	4,0	4,9	2,8	5,3
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	6,2	8,0	4,7	4,7
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,2	3,1	1,3	2,1
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	1,9	2,8	0,6	1,0
Inne bariery Other barriers	0,8	0,7	0,6	1,5

Odsetki wskazywanych barier współpracy były podobne również ze względu na rodzaj przedsiębiorstwa, z którym organizacje kooperowały. Najczęściej wskazywanym problemem był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy, dalej - brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie oraz złe, niejasne przepisy i procedury prawne. Konflikt interesów występował najczęściej przy współpracy z przedsiębiorstwami państwowymi/samorządowymi (4,9%). Przy współpracy ze spółdzielniami częściej zgłaszano bariery takie jak możliwość: utraty niezależności (3,7%), utrata reputacji (3,4%) oraz przejęcia zasobów (2,7%). Natomiast we współpracy z innymi przedsiębiorstwami prywatnymi wszystkie bariery występowały rzadziej niż w przedsiębiorstwach państwowych/samorządowych oraz spółdzielniach.

Tablica 3.5. Organizacje non-profit współpracujące z przedsiębiorstwami według barier współpracy i rodzaju partnera w 2019 r.

Table 3.5. Non-profit organizations cooperating with enterprises by barriers of cooperation and types of partner in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner		
	przedsiębiorstwa państwowe/ /samorządowe cooperatives state-owned/ /local-government-owned enterprises	spółdzielnie cooperatives	inne przedsiębiorstwa prywatne other private enterprises
	w % in %		
Konflikt interesów Conflict of interests	4,9	3,6	3,7
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on cooperation	20,4	17,8	15,4
Możliwość przejęcia zasobów (ludzi, kapitału, wiedzy) Possibility of losing control of one's resources (people, assets, knowledge)	2,2	2,7	2,0
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	5,4	5,5	4,2
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	8,5	8,0	6,6
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	2,7	3,7	2,3
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,6	3,4	2,1
Inne bariery Other barriers	1,3	1,0	0,8

3.4. Dodatkowe aspekty współpracy
3.4. Additional aspects of cooperation

W 2019 r., podobnie jak w poprzednich latach zdecydowana większość organizacji non-profit, które współpracowały z przedsiębiorstwami była także inicjatorem tej współpracy (84,1%). Współpraca zainicjowana ze strony przedsiębiorstw wystąpiła wśród 15,9% podmiotów w 2019 r., tj. o 1,6 p. proc. mniej niż w 2017 r.

Wykres 3.12. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy

hart 3.12. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation

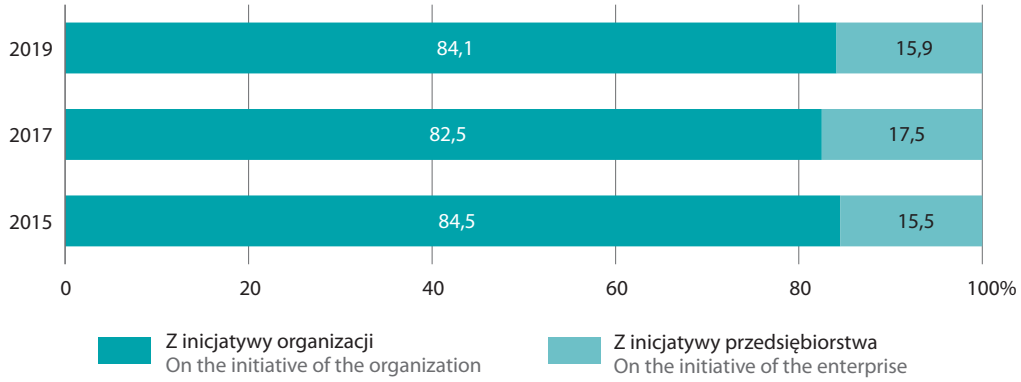

Współpraca z inicjatywy przedsiębiorstw najczęściej nawiązywana była w przypadku: kółek rolniczych (35,0%), samorządu gospodarczego i zawodowego (24,7%) oraz kół łowieckich (21,5%). Natomiast najrzadziej z inicjatywy przedsiębiorstw współpracowały stowarzyszenia sportowe (12,1%).

Wykres 3.13. Struktura organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według inicjatora współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 3.13. The structure of non-profit organizations cooperating with enterprises by initiator of cooperation and types of organization in 2019

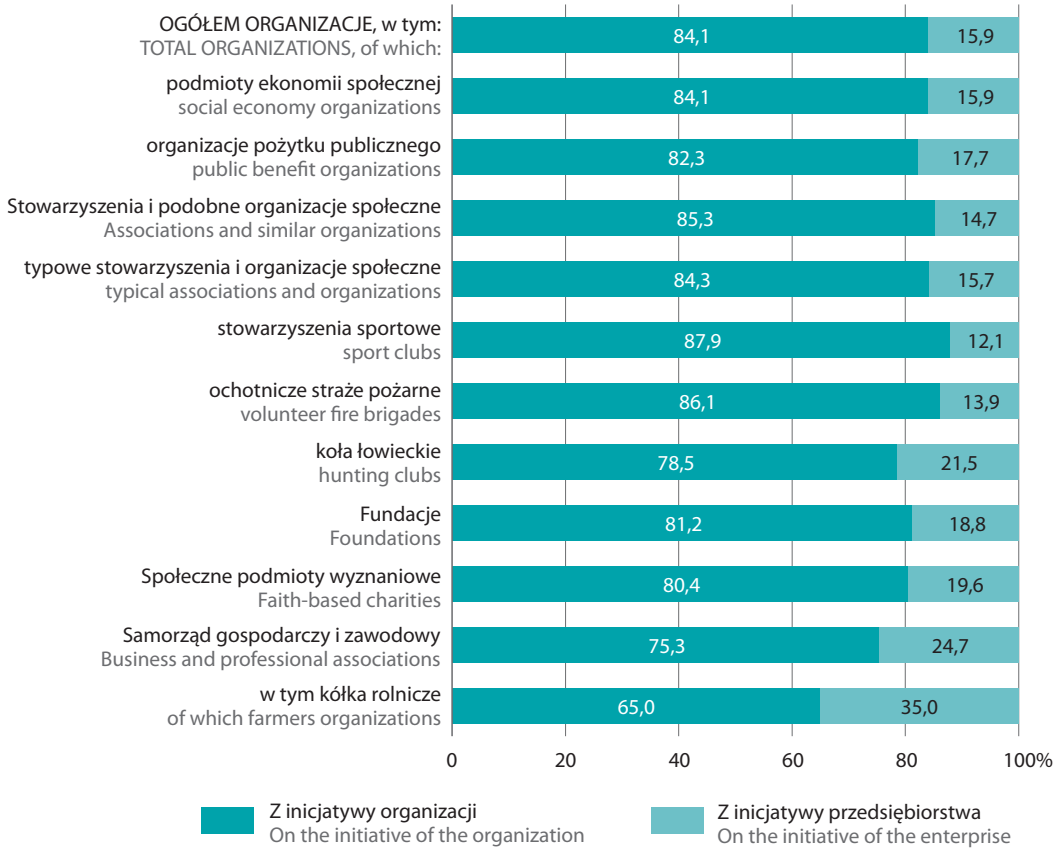

Spośród organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami 31,7% podmiotów realizowało z nimi wspólne projekty, tj. o 4 p. proc mniej niż w 2017 r. Fundacje zdecydowanie częściej od pozostałych organizacji non-profit realizowały projekty z przedsiębiorstwami (41,2%), natomiast najrzadziej robiły to kółka rolnicze (13,3%).

Wykres 3.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami poprzez realizację wspólnych projektów w 2019 r.

Chart 3.14. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by implementation of joint projects in 2019

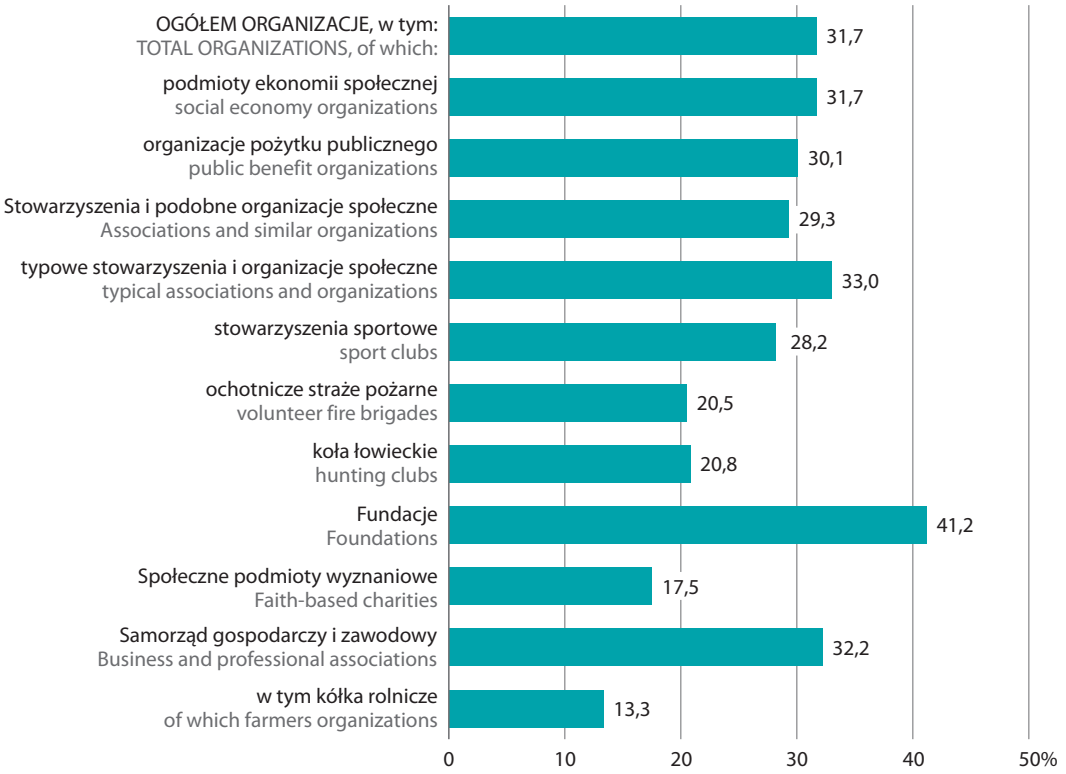

Przeciętna organizacja non-profit zrealizowała 4 wspólne projekty z przedsiębiorstwami (średnia), a połowa z nich zrealizowała nie więcej niż 2 wspólne projekty (mediana). Pod względem średniej zdecydowanie najwięcej projektów zrealizowały jednostki samorządu gospodarczego i zawodowego (średnio po 11 projektów) oraz fundacje i organizacje pożytku publicznego (średnio po 5 projektów). Najmniej wspólnych projektów z przedsiębiorstwami zrealizowały ochotnicze straże pożarne, kółka łowieckie oraz koła rolnicze (średnio po 2 projekty).

Wykres 3.15. Liczba wspólnie zrealizowanych projektów organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami w 2019 r.

Chart 3.15. Number of implementation of joint projects of non-profit organizations cooperating with enterprises in 2019

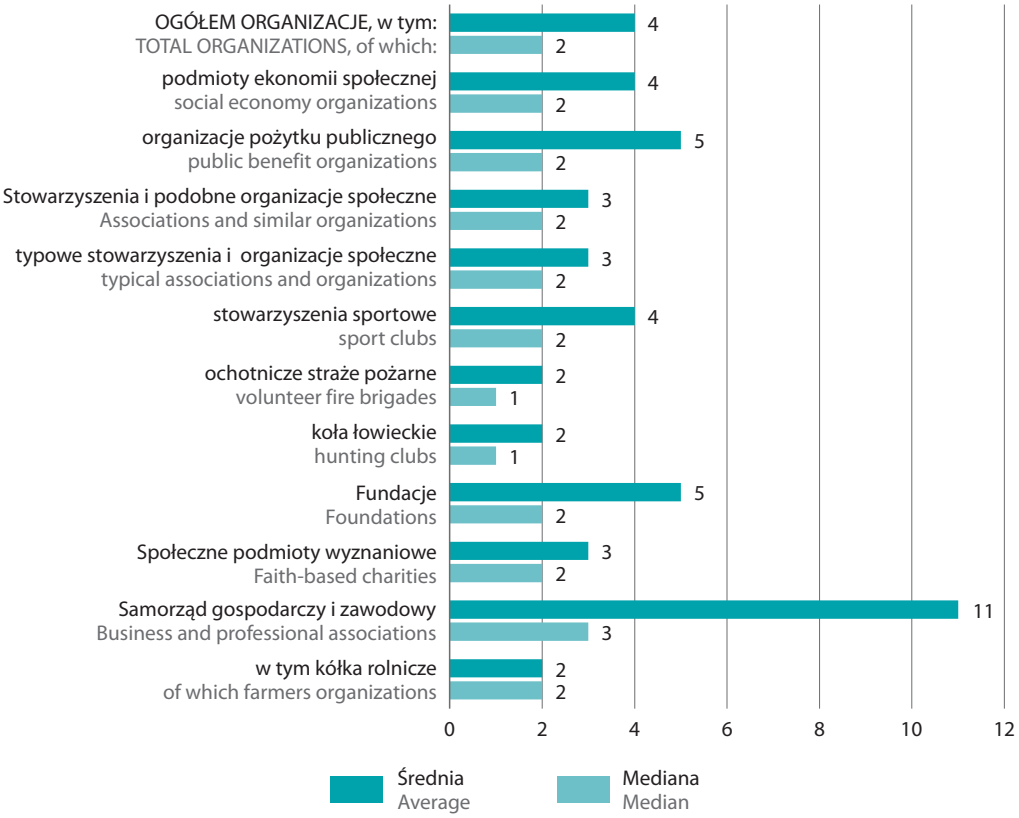

Współpraca organizacji non-profit z przedsiębiorstwami najczęściej przybierała formy: uzyskania środków finansowych lub wsparcia rzeczowego w formie darowizny (36,7%), otrzymania środków finansowych, rzeczowych lub usług w zamian za promocję przedsiębiorstwa, m.in. na podstawie umowy sponsoringu (34,7%), a następnie korzystania z nieodpłatnych usług świadczonych przez przedsiębiorstwo (24,9%). Najmniej rozpowszechnionymi formami współpracy z przedsiębiorstwami były: wspólne prowadzenie działalności gospodarczej (5,9%) oraz współpraca na podstawie umowy barterowej (5,1%).

Wykres 3.16. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami według form współpracy w 2019 r.

Chart 3.16. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises by forms of cooperation in 2019

Badane organizacje non-profit zostały zapytane również o korzyści jakie – według nich – dzięki wzajemnej współpracy odniosły przedsiębiorstwa będące partnerami współpracy. Według 55,8% organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami, główną korzyścią wynikającą ze współpracy z nimi uzyskaną przez partnerów współpracy była promocja przedsiębiorstwa (lub jego produktów). Odsetek ten zmalał o 0,5 p. proc. w stosunku do 2017 r. i o 2,4 p. proc. w stosunku do 2015 r. W dalszej kolejności udzielana była odpowiedź wskazująca na brak uzyskiwania jakichkolwiek korzyści przez przedsiębiorstwa (21,5%). Odsetek ten zmalał o 0,3 p. proc. w stosunku do 2017 r. i o 0,7 p. proc. w stosunku do 2015 r. Najrzadziej, według organizacji kooperujących z przedsiębiorstwami, partnerzy tej współpracy otrzymują korzyści takie jak: środki rzeczowe (6,8%), inne usługi (14,6%) oraz środki finansowe (16,0%).

Wykres 3.17. Odsetek organizacji non-profit według korzyści uzyskiwanych przez przedsiębiorstwa w wyniku podjęcia współpracy z organizacjami non- profit

Chart 3.17. Percentage of non-profit organizations by benefits obtained by enterprises as a result of cooperation with non-profit organizations

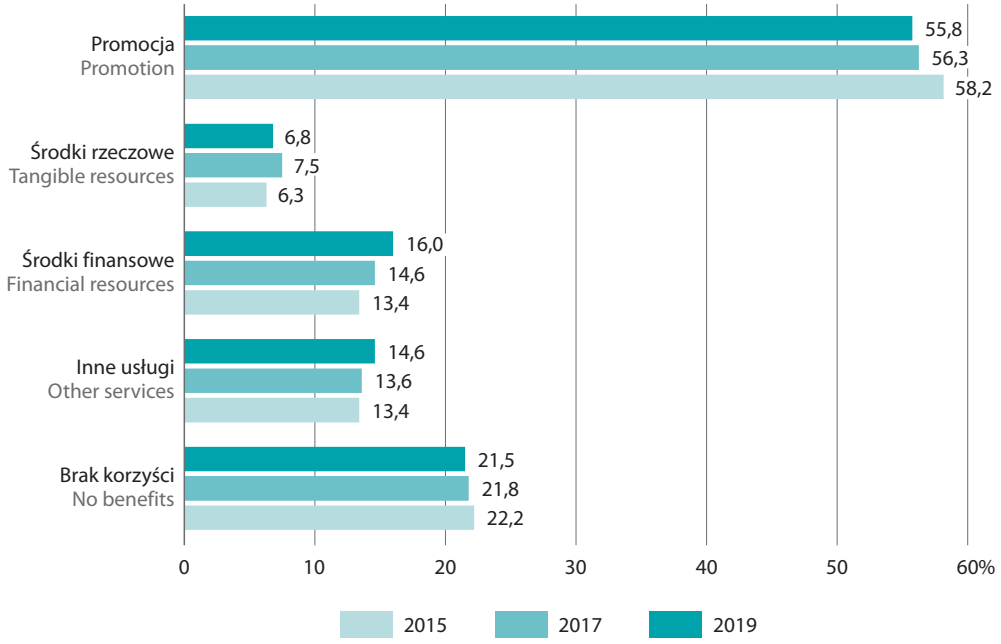

Korzyścią dla organizacji non-profit, która może wyniknąć ze współpracy z przedsiębiorstwami jest możliwość zaangażowania części pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach, z którymi udało się nawiązać współpracę, do świadczenia pracy na rzecz organizacji (w ramach tzw. wolontariatu pracowniczego). Skala podejmowania tego typu współpracy była niewielka. Z pracy osób pozyskanych w ramach wspomnianego programu udało się skorzystać 11,2% organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami. Odsetek ten zmalał w porównaniu do poprzednich lat – o 1,9 p. proc. w stosunku do 2017 r. i o 4,3 p. proc. w stosunku do 2015 r. Całkowita liczba pracowników poświęcających swój czas na świadczenie bezpłatnych usług na rzecz organizacji wyniosła 39,3 tys. osób, a spośród nich ponad połowa osób (57,0%) świadczyła pracę na rzecz organizacji w czasie wolnym, czyli po godzinach pracy w przedsiębiorstwie.

Wykres 3.18. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego

Chart 3.18. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering

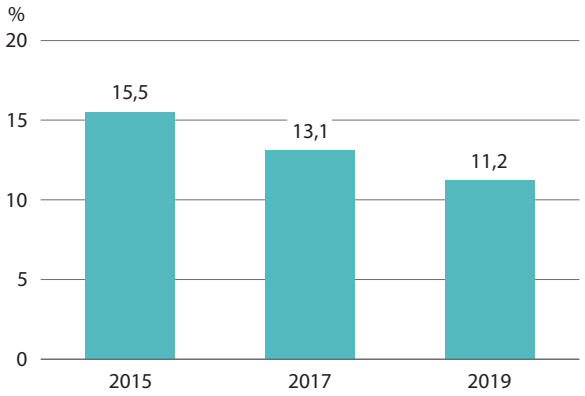

Spośród jednostek non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami, z wolontariatu pracowniczego najczęściej korzystały organizacje pożytku publicznego (15,5%) oraz fundacje (15,1%). Natomiast najrzadziej kółka rolnicze (3,0%) oraz koła łowieckie (5,5%).

Wykres 3.19. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 3.19. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by types of organization in 2019

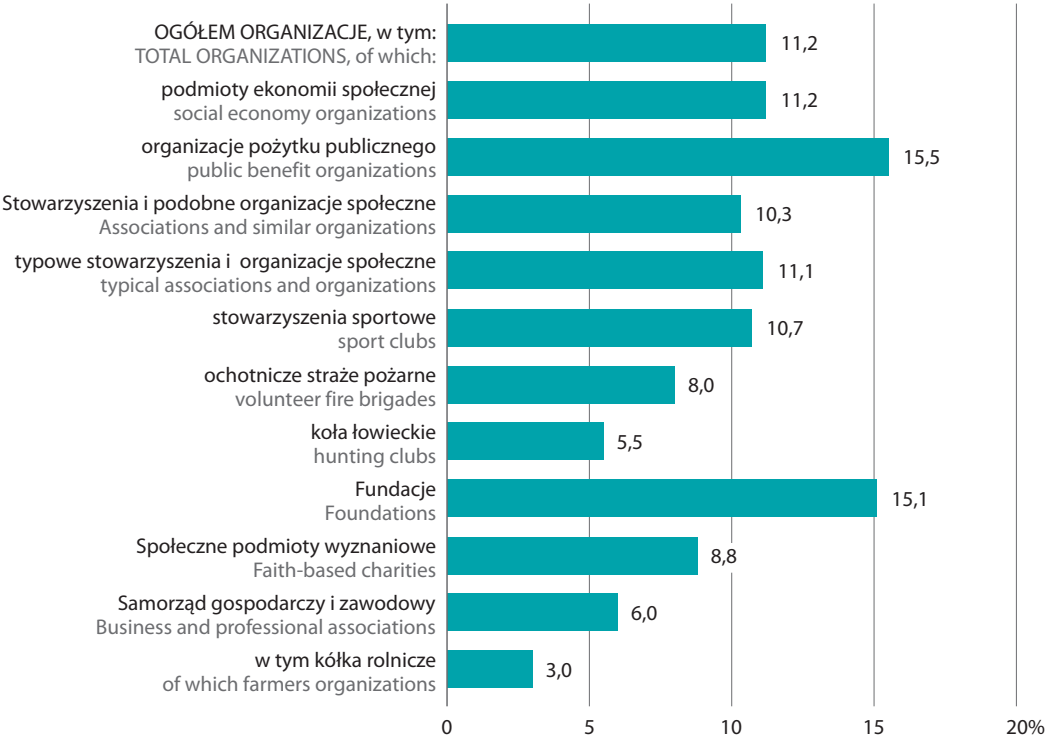

Uwzględniając główną dziedzinę działalności organizacji non-profit, z wolontariatu pracowniczego skorzystała największa część podmiotów zajmujących się: prawem i jego ochroną, prawami człowieka (19,6%), pomocą społeczną i humanitarną (17,0%), ochroną zdrowia (15,9%) oraz kulturą i sztuką (14,8%). Z kolei mały udział korzystających z tej formy współpracy z przedsiębiorstwami był wśród podmiotów działających w obszarach łowiectwo (5,4%) oraz sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe (5,6%).

Wykres 3.20. Odsetek organizacji non-profit współpracujących z przedsiębiorstwami korzystających z wolontariatu pracowniczego według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 3.20. Percentage of non-profit organizations cooperating with enterprises using employee volunteering by main field of activity in 2019

Rozdział 4
Chapter 4

Wewnątrzsektorowa współpraca organizacji non-profit
Inter-sectoral cooperation of non-profit organizations

Do partnerów współpracy z sektora non-profit zostały zaszeregowane podmioty z następujących grup:
- stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne oraz fundacje;
- społeczne podmioty wyznaniowe;
- samorząd gospodarczy i zawodowy;
- inne organizacje pozarządowe (np. organizacje pracodawców, związki zawodowe, partie polityczne).

4.1. Rozpowszechnienie współpracy
4.1. Occurence of cooperation

W 2019 r. instytucje publiczne były głównym partnerem współpracy dla organizacji non-profit. Drugą najczęściej wskazywaną grupą podmiotów, z którymi nawiązywano współpracę były organizacje pozarządowe. Podejmowanie współpracy wewnątrzsektorowej zadeklarowało 54,8% podmiotów, co oznacza wzrost o 2,8 p. proc. w porównaniu do 2017 r. i spadek o 1,0 p. proc. w stosunku do 2015 r.

Organizacje posiadające status OPP charakteryzowały się najwyższym odsetkiem podmiotów współpracujących z partnerami sektora non-profit (64,7%). Wysoki odsetek organizacji współdziałających wewnątrzsektorowo odnotowano także wśród fundacji (58,8%) oraz typowych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (58,0%). Dla większości badanych grup sektora non-profit odsetek ten przekroczył 50,0%. Wyjątek stanowiły kółka rolnicze i koła łowieckie. Udział podmiotów współpracujących tu wewnątrzsektorowo wyniósł odpowiednio 35,6% i 25,6%.

W porównaniu do 2015 r. największą zmianę w zakresie współpracy wewnątrzsektorowej odnotowano wśród kółek rolniczych. Odsetek podmiotów decydujących się na taką kooperację zmniejszył się o 5,5 p. proc. Między 2017 r. a 2019 r. w większości badanych grup organizacji non-profit odnotowano wzrost udziału jednostek współpracujących z innymi podmiotami non-profit. Szczególnie wysoki przyrost wystąpił wśród ochotniczych straży pożarnych (o 9,9 p. proc.) i kółek rolniczych (o 9,5 p. proc.).

Wykres 4.1. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według rodzaju organizacji**
Chart 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of organization

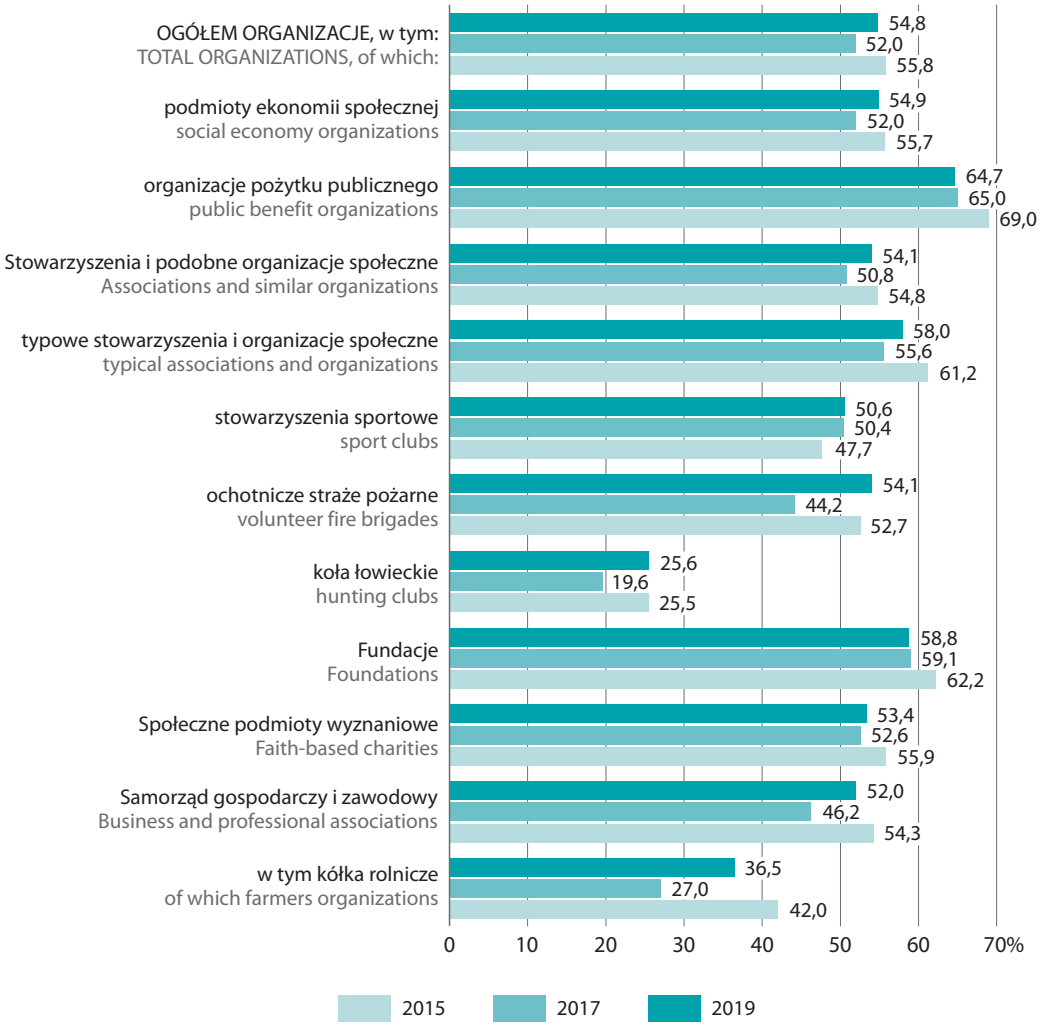

Biorąc pod uwagę główną dziedzinę działalności organizacji, najwyższy odsetek podmiotów podejmujących współpracę z sektorem non-profit odnotowano wśród jednostek działających w obszarze wsparcia trzeciego sektora (76,5%). Wysoki udział organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo wystąpił także wśród podmiotów deklarujących jako główną dziedzinę działalności statutowej: pomoc społeczną i humanitarną (65,3%), rynek pracy i aktywizację zawodową (63,7%) oraz prawo i jego ochronę, prawa człowieka (63,3%). Na tym tle wyróżniały się organizacje zajmujące się głównie łowiectwem, wśród których odsetek podmiotów podejmujących współpracę z organizacjami pozarządowymi wyniósł 25,4%.

Wykres 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 4.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by main fields of activity in 2019

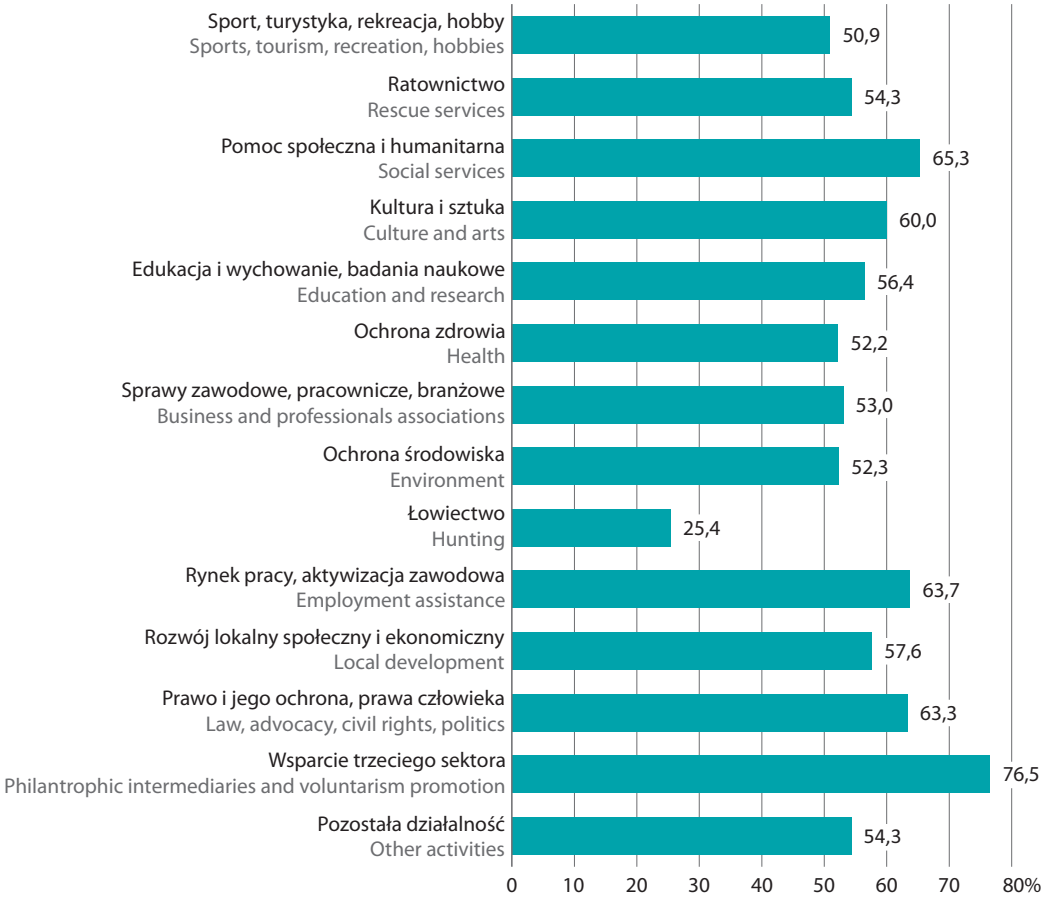

Największy udział podmiotów podejmujących współpracę z sektorem non-profit odnotowano w województwie podlaskim (58,4%). Sąsiadujące z nim województwo podkarpackie charakteryzowało się najniższym odsetkiem organizacji nawiązujących ten rodzaj współpracy (48,4%). W 2019 r. było to jedyne województwo, w którym wartość wskaźnika nie przekroczyła 50,0%. W porównaniu do 2017 r. tylko w dwóch województwach – śląskim i lubuskim – odnotowano spadek udziału organizacji podejmujących współpracę wewnątrzsektorową (odpowiednio o 2,5 p. proc. i 0,1 p. proc.). Wśród województw, w których nastąpił wzrost tego wskaźnika wyróżniało się województwo zachodniopomorskie. W stosunku do 2017 r. odsetek organizacji współpracujących z innymi podmiotami sektora non-profit zwiększył się tu o 7,4 p. proc.

Mapa 4.1. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według województw i regionów w 2019 r.

Map 4.1. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by voivodships and regions in 2019

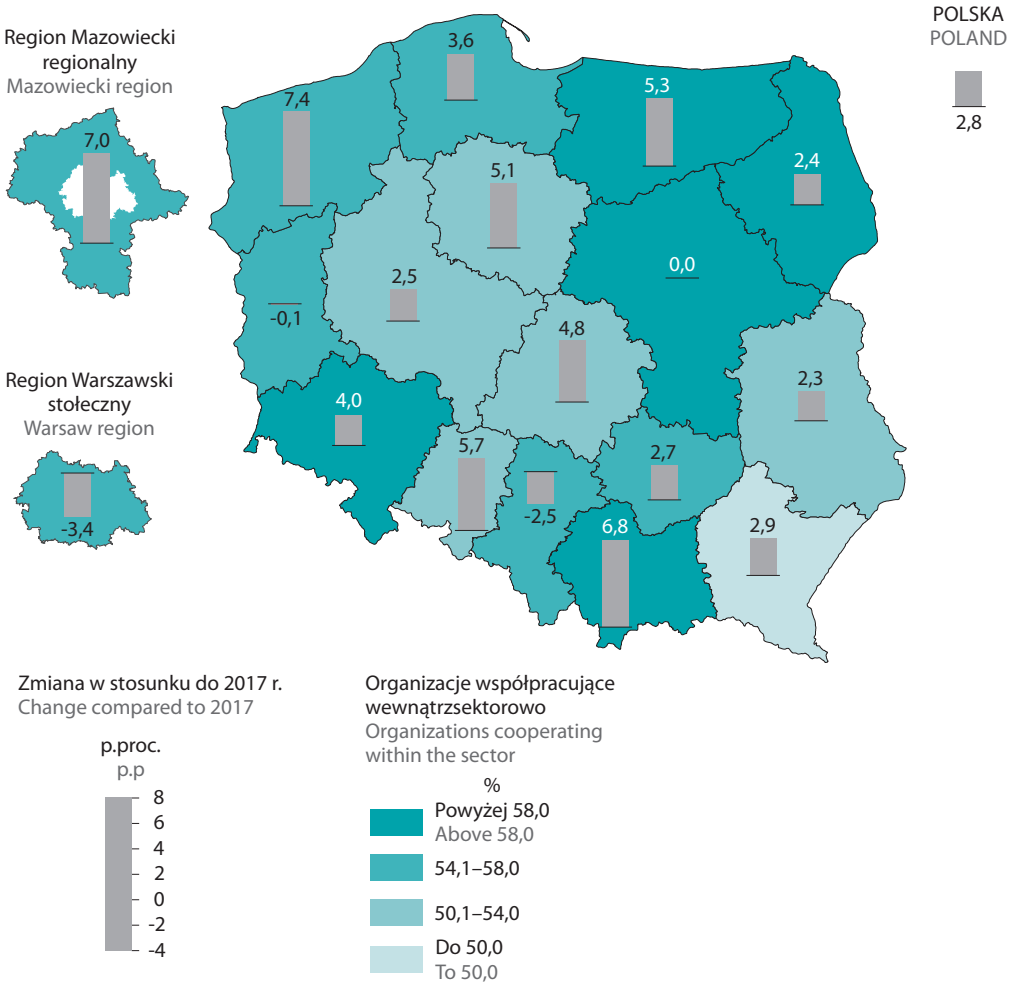

W 2019 r. prawie połowa organizacji non-profit współpracowała ze stowarzyszeniami lub fundacjami (49,3%). Z innymi organizacjami pozarządowymi, np. partiami politycznymi, związkami zawodowymi czy organizacjami pracodawców współpracowała 1/5 badanych podmiotów. W mniejszym stopniu jako partnera wspólnych działań wskazywano społeczne podmioty wyznaniowe (10,7%), a następnie organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego (6,3%). W porównaniu do 2015 r. największą zmianę odnotowano w zakresie współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi. Odsetek jednostek podejmujących z nimi wspólne działania zwiększył się o 2,0 p. proc. W latach 2017-2019 zmiany w obszarze partnerów współpracy wewnątrzsektorowej w największym stopniu dotyczyły kooperacji ze stowarzyszeniami i fundacjami. Udział organizacji podejmujących z nimi współpracę zwiększył się o 3,6 p. proc.

Wykres 4.3. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według typu partnera**
Chart 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of partner

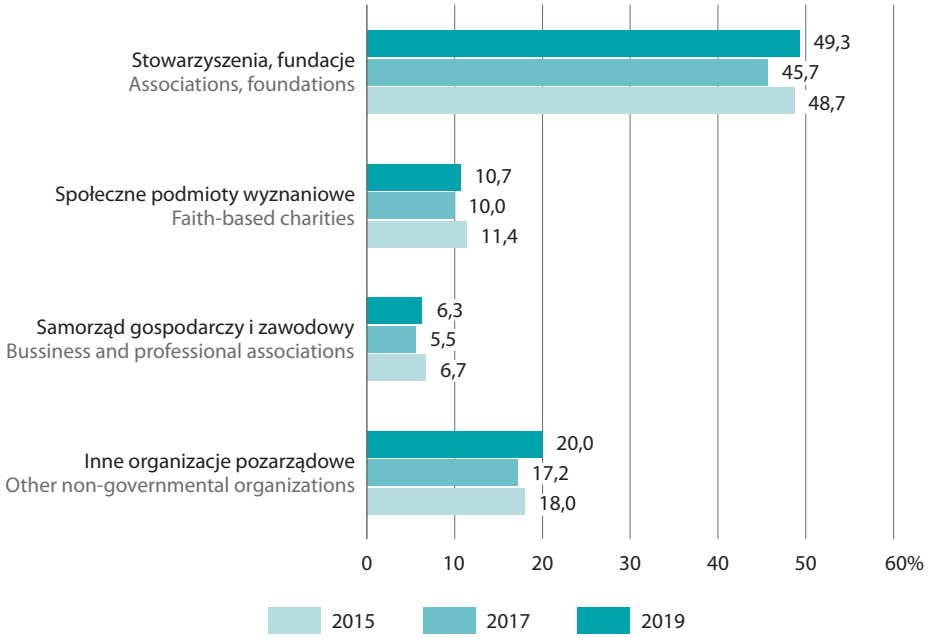

4.2. Ogólna charakterystyka współpracy
4.2. General characteristics of cooperation

W 2019 r. przeciętna organizacja non-profit współpracowała z 4 podmiotami sektora non-profit. Natomiast połowa jednostek podejmujących współpracę wewnątrzsektorową posiadała nie więcej niż 2 partnerów. W porównaniu do 2015 r. i 2017 r. średnia i mediana nie uległy zmianie. Biorąc pod uwagę rodzaj organizacji, w niektórych grupach podmiotów wystąpiły zmiany między poszczególnymi latami, ale różnice z reguły nie przekroczyły 1 partnera.

W 2019 r. najwyższą średnią liczbę partnerów wewnątrzsektorowych posiadały organizacje ze statusem OPP (8). Fundacje oraz organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego współpracowały średnio z 6 podmiotami non-profit. Koła łowieckie i kółka rolnicze charakteryzowały się najniższą średnią liczbą partnerów wewnątrzsektorowych (2). W większości badanych grup organizacji mediana liczby partnerów wyniosła 2. Wyjątek stanowiły koła łowieckie, wśród których połowa jednostek posiadała nie więcej niż 1 partnera.

Tablica 4.1. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 4.1. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by types of organization in 2019

Rodzaj organizacji Types of organization	Średnia liczba partnerów Average number of partners			Mediana liczby partnerów Median number of partners		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019
OGÓŁEM ORGANIZACJE, w tym: TOTAL ORGANIZATIONS, of which:	4	4	4	2	2	2
podmioty ekonomii społecznej social economy organizations	4	4	4	2	2	2
organizacje pożytku publicznego public benefit organizations	7	6	8	2	2	2
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	4	4	4	2	2	2
typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	4	4	5	2	2	2
stowarzyszenia sportowe sport clubs	4	4	4	2	2	2
ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	3	3	3	2	2	2
koła łowieckie hunting clubs	3	2	2	2	1	1
Fundacje Foundations	6	5	6	2	2	2
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities	4	3	3	2	1	2
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and professional associations	5	5	6	2	2	2
w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	2	2	2	1	1	2

Organizacje non-profit, których główną dziedziną działalności statutowej było wsparcie trzeciego sektora posiadały najwyższą średnią liczbę partnerów wewnątrzsektorowych (23). Jednocześnie połowa organizacji działających w tym obszarze nawiązała współpracę z nie więcej niż 3 podmiotami non-profit. Działania w tej dziedzinie były szczególnie nakierowane na podejmowanie współpracy wewnątrzsektorowej i polegały przede wszystkim na: finansowym wspieraniu organizacji pozarządowych, działalności informacyjnej i szkoleniowej, promocji wolontariatu oraz reprezentowaniu interesów organizacji pozarządowych. Stosunkowo wysoką średnią liczbą partnerów wewnątrzsektorowych wyróżniały się organizacje działające w obszarze prawa i jego ochrony oraz praw człowieka (7). Z kolei podmioty, które jako główny obszar swojej działalności wskazały łowiectwo, charakteryzowały się zarówno najniższą średnią (2), jak i medianą (1) liczby partnerów z sektora non-profit.

Wykres 4.4. Średnia i mediana wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 4.4. Average and median number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by main field of activity in 2019

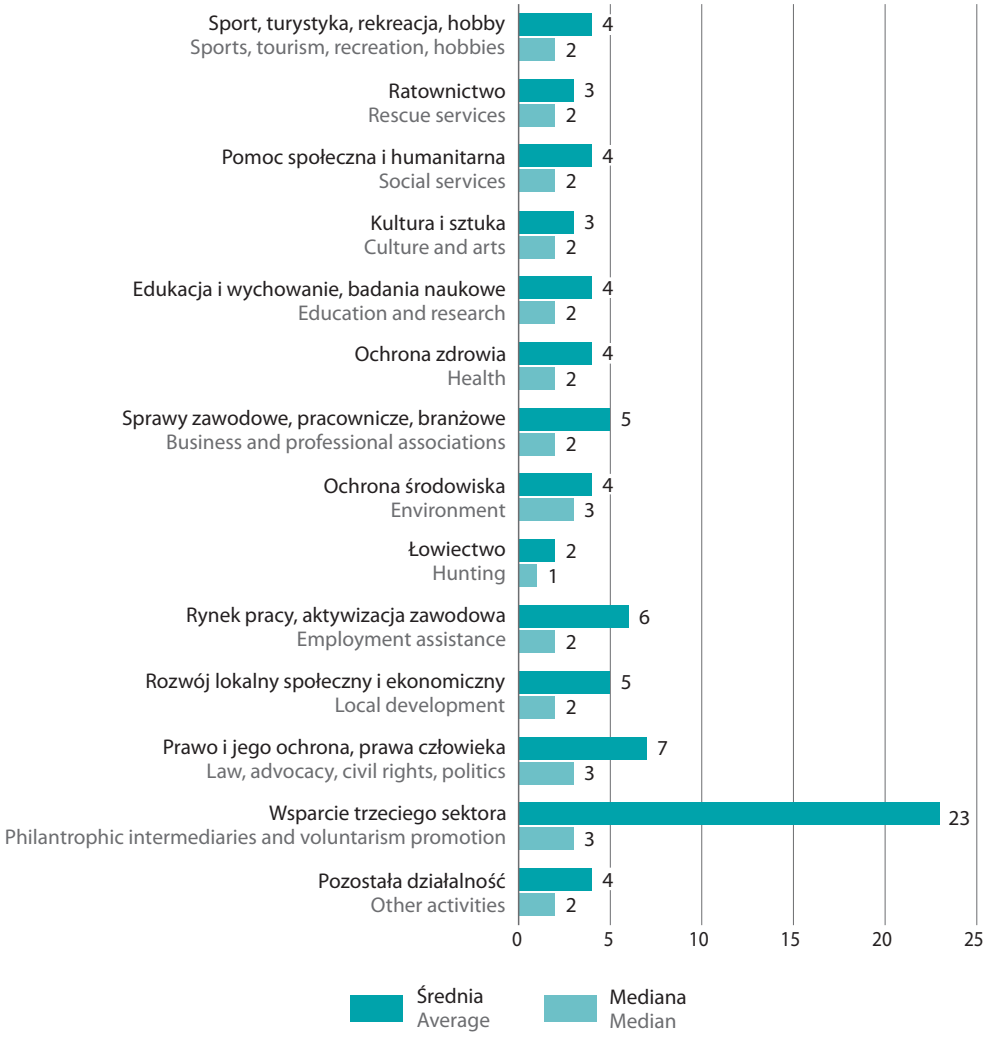

Najwyższą średnią liczbą partnerów wewnątrzsektorowych charakteryzowało się województwo mazowieckie (6). Województwo to było jednak dość zróżnicowane wewnętrznie – w regionie warszawskim stołecznym organizacje posiadały średnio 8 partnerów, natomiast w regionie mazowieckim regionalnym – 4 partnerów. W województwach: lubelskim, lubuskim, podkarpackim, podlaskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim średnia liczba podmiotów, z którymi organizacje non-profit nawiązały współpracę wewnątrzsektorową była niższa niż przeciętnie i wyniosła 3 partnerów.

Mapa 4.2. Średnia wewnątrzsektorowych partnerów, z którymi współpracowały organizacje non-profit według województw i regionów w 2019 r.

Map 4.2. Average number of number of inter-sectoral partners with which non-profit organizations cooperating by voivodships and regions in 2019

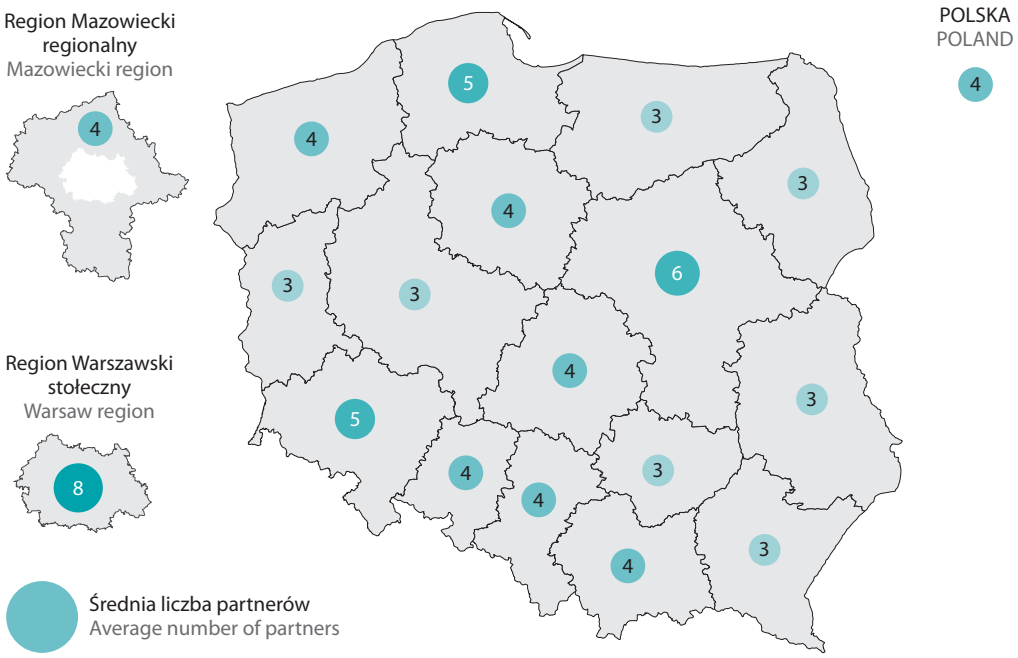

W 2019 r. na podpisanie umowy regulującej warunki współpracy zdecydowało się 18,4% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo. Najwyższym odsetkiem organizacji podejmujących formalną współpracę z innymi podmiotami non-profit charakteryzowały się fundacje (26,6%), a następnie organizacje pożytku publicznego (25,5%). Wskaźnik formalizacji współpracy dla ogółu badanych organizacji szczególnie zaniżały ochotnicze straże pożarne (4,8%), koła łowieckie (6,0%) i kółka rolnicze (6,1%).

W porównaniu do 2017 r. odsetek organizacji podejmujących formalną współpracę wewnątrzsektorową zwiększył się o 0,9 p. proc. Najwyższy wzrost odnotowano wśród typowych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (o 3,8 p. proc.). Z kolei koła łowieckie wyróżniały się ponad 2-krotnym spadkiem udziału organizacji podpisujących pisemne porozumienia o współpracy wewnątrzsektorowej (z 15,8% w 2017 r. do 6,0% w 2019 r.)

Wykres 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo na podstawie pisemnej umowy według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector on the basis of written contract by type of organizations in 2019

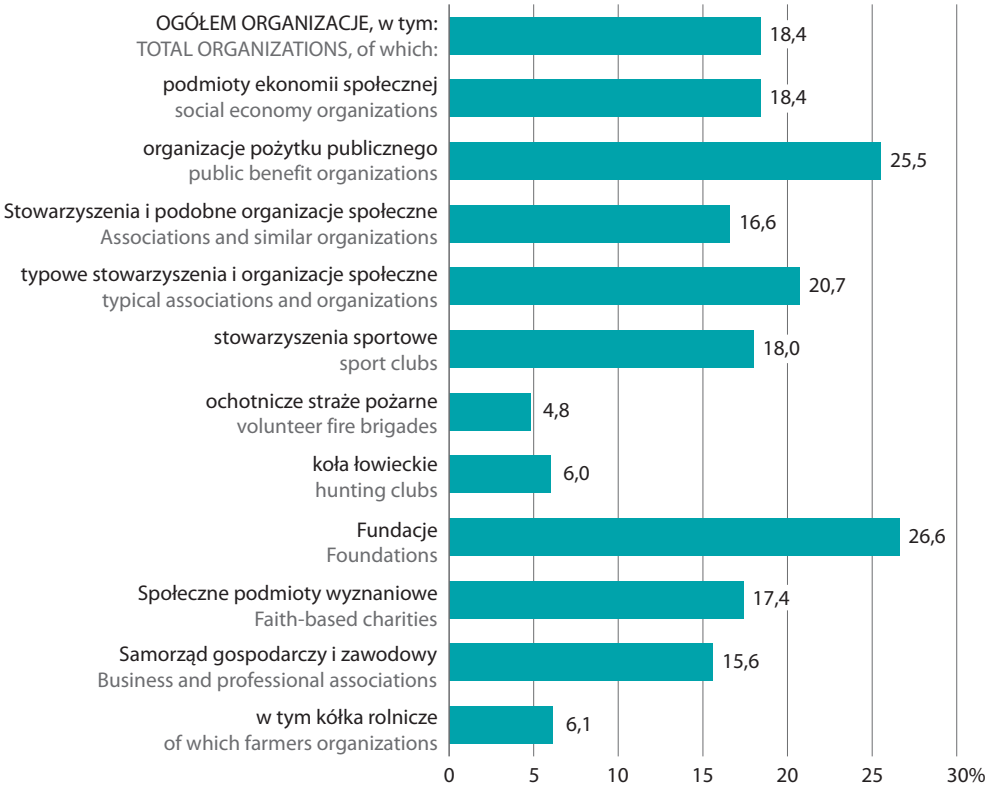

Współpraca wewnątrzsektorowa miała najczęściej charakter sporadyczny (58,4%). W większości rodzajów organizacji non-profit ponad połowa podmiotów deklarowała nieregularną współpracę z partnerami wewnątrzsektorowymi. Wyjątek stanowiły organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz społeczne podmioty wyznaniowe, wśród których odsetek jednostek współpracujących tylko sporadycznie wyniósł odpowiednio 43,6% i 43,7%. Stowarzyszenia sportowe wyróżniały się najwyższym udziałem podmiotów deklarujących wyłącznie regularną współpracę z innymi organizacjami non-profit (39,3%).

Wykres 4.6. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy w 2019 r.

Chart 4.6. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation in 2019

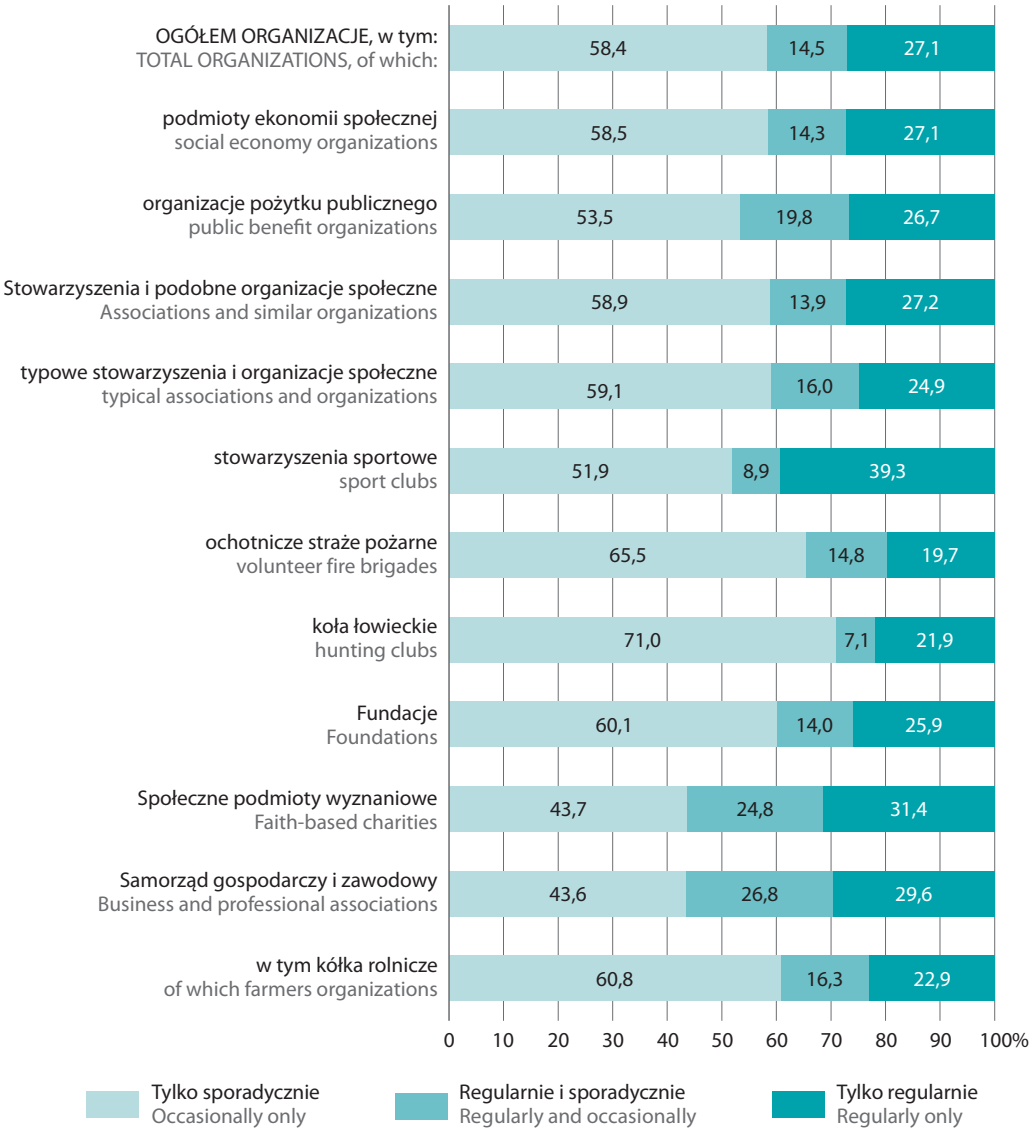

Organizacje, których główna działalność skupiała się w obszarze wsparcia trzeciego sektora, częściej niż pozostałe podmioty regularnie współpracowały z partnerami wewnątrzsektorowymi (61,1%, w tym wyłącznie regularnie 39,7%). Z kolei najwyższy udział organizacji deklarujących wyłącznie sporadyczną współpracę charakteryzował podmioty działające głównie w obszarze łowiectwa (70,2%).

Wykres 4.7. Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według częstotliwości współpracy i głównej dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 4.7. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by frequency of cooperation and main field of activity in 2019

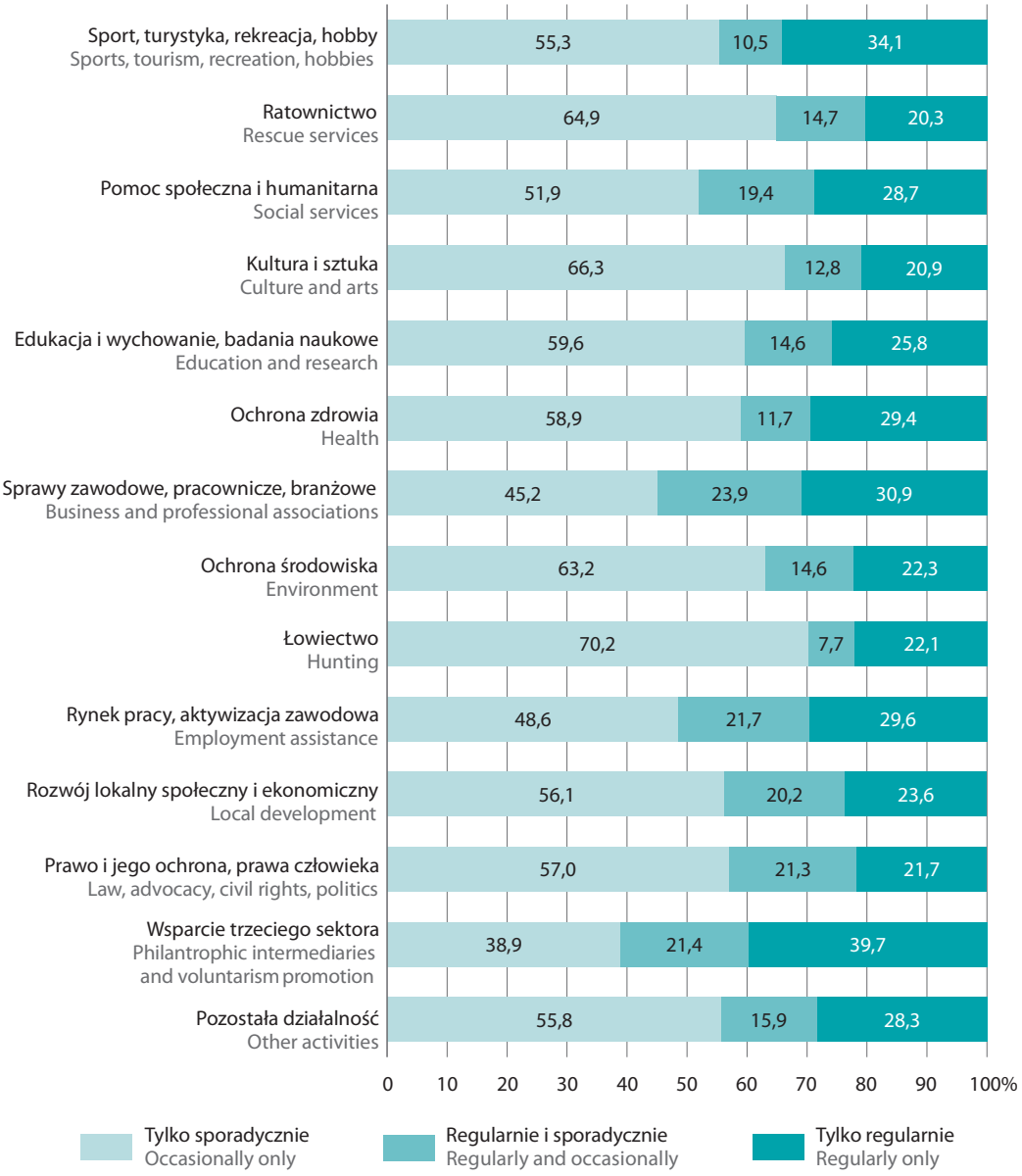

Wśród wszystkich organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo przeważającą część stanowiły jednostki działające głównie w obszarach: sport, turystyka, rekreacja i hobby (26,5%) oraz pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo (24,5%). Istotny udział odnotowały także jednostki, których główną dziedziną działalności statutowej były: kultura i sztuka (14,2%) oraz edukacja i wychowanie, badania naukowe (10,9%). Odsetek organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo i reprezentujących pozostałe dziedziny działalności w żadnym przypadku nie przekroczył 5,0%.

W 2019 r. organizacje podejmujące współpracę z innymi podmiotami non-profit zadeklarowały, że głównym obszarem ich wspólnych działań był sport, turystyka, rekreacja, hobby (31,6%). Kolejne dziedziny, w których organizacje często podejmowały współpracę to: kultura i sztuka (15,8%), edukacja i wychowanie, badania naukowe (14,4%) oraz pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo (11,9%). Odsetek organizacji współpracujących w wymienionych dziedzinach w dużej mierze odpowiadał udziałowi podmiotów podejmujących współpracę wewnątrzsektorową i działających na co dzień głównie w tych obszarach. Na uwagę zasługują jednak organizacje zajmujące się przede wszystkim pomocą społeczną i humanitarną oraz ratownictwem, które często podejmowały współpracę w innych obszarach niż ten, w którym działały na co dzień.

Wykres 4.8. Struktura organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo według głównej dziedziny działalności i dziedziny współpracy w 2019 r.

Chart 4.8. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by main field of activity and field of cooperation in 2019

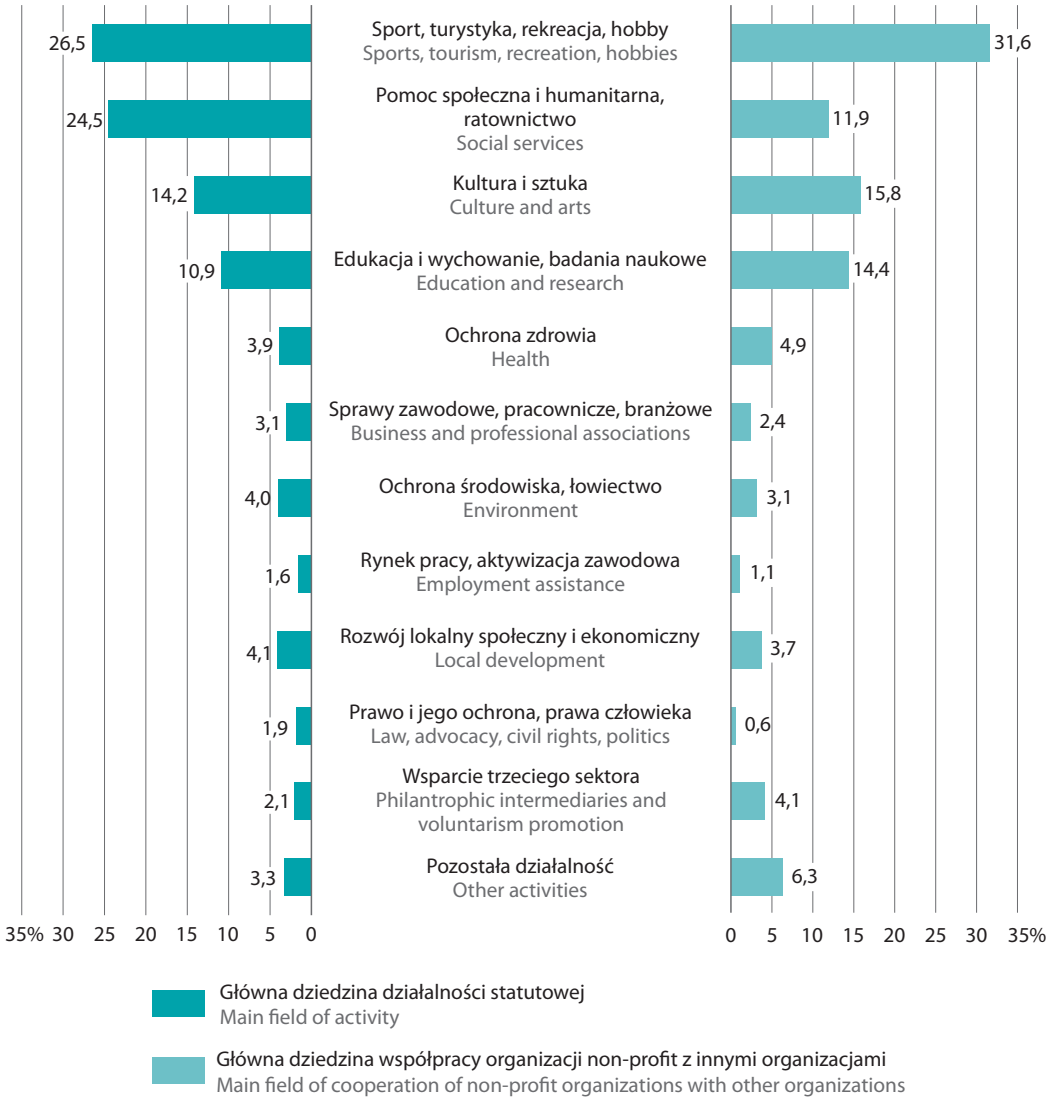

4.3. Cele i bariery współpracy
4.3. Objectives and barriers to cooperation

W 2019 r. organizacje współpracujące wewnątrzsektorowo zadeklarowały, że najczęstszym motywem podejmowania współpracy z innymi podmiotami non-profit była możliwość uzyskania korzyści niematerialnych (80,8%). Spośród różnych form pomocy niemajątkowej blisko 2/3 organizacji wskazało, że celem nawiązania współpracy z partnerami sektora non-profit była integracja środowiska lokalnego i poszerzanie kontaktów. Dla ponad połowy badanych jednostek celem wspólnych działań była możliwość skorzystania z wiedzy i doświadczenia innych organizacji pozarządowych (52,0%). W porównaniu do 2015 r. i 2017 r. odsetek organizacji współpracujących dla osiągnięcia korzyści niematerialnych nie uległ większym zmianom. Odnotowano natomiast wzrost zainteresowania współpracą dla celów materialnych. W 2019 r. 46,9% organizacji non-profit wskazało, że powodem nawiązania współpracy z innymi podmiotami non-profit było uzyskanie korzyści majątkowych (o 0,2 p. proc. i 6,9 p. proc. więcej niż w 2015 r. i 2017 r.). Organizacje częściej wskazywały jako cel współpracy środki finansowe (28,3%) niż dobra rzeczowe (26,5%). W porównaniu do 2017 r. szczególnie widoczny był wzrost zainteresowania środkami finansowymi. Odsetek organizacji podejmujących w tym celu współpracę wewnątrzsektorową zwiększył się o 12,0 p. proc.

Wykres 4.9. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy**
Chart 4.9. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation

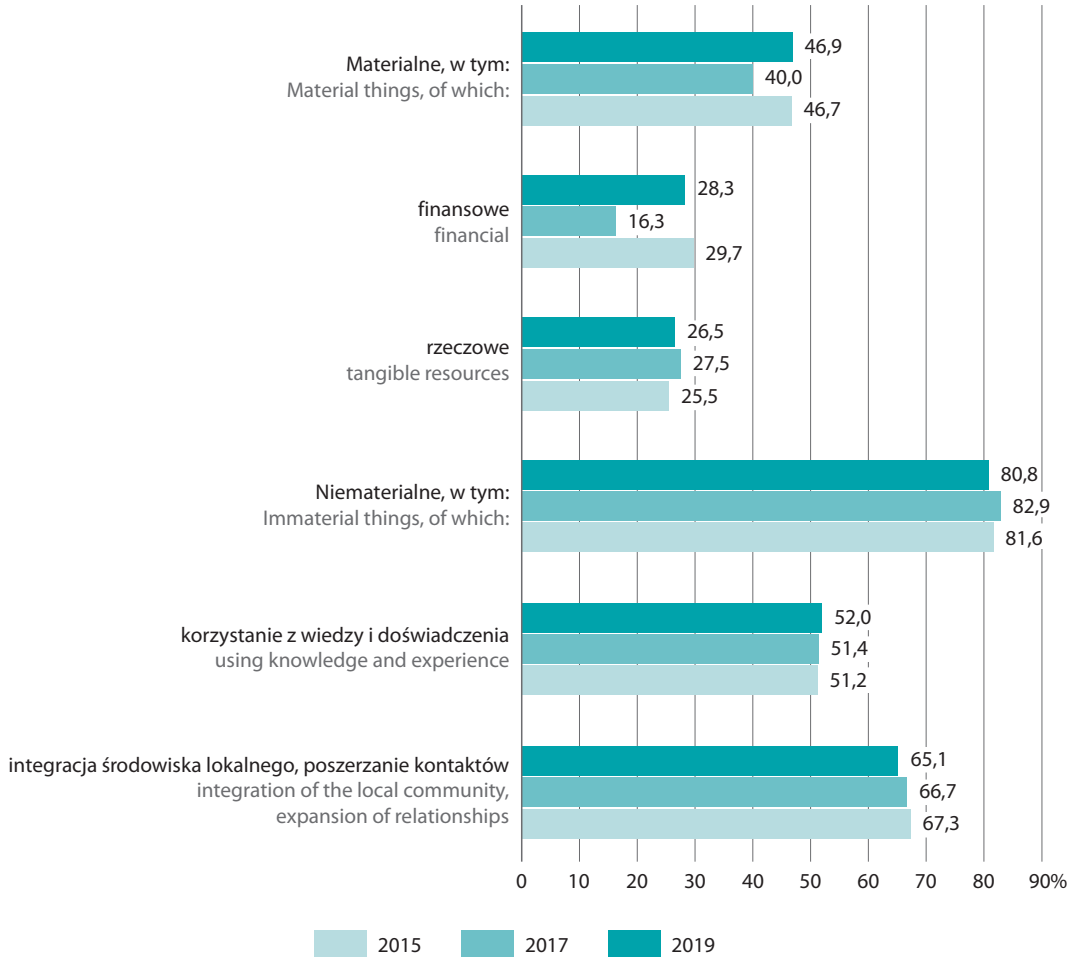

Organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego wyróżniały się najwyższym odsetkiem jednostek podejmujących współpracę wewnątrzsektorową dla celów niematerialnych (90,0%). Tylko około 1/5 tego typu organizacji jako cel współpracy wskazała korzyści materialne. Materialne motywy współpracy wewnątrzsektorowej najczęściej wskazywały społeczne podmioty wyznaniowe (66,0%). Dla każdego rodzaju organizacji, wśród materialnych korzyści płynących ze współpracy, przeważały dobra rzeczowe. Jako cel wspólnych działań wskazała je blisko połowa społecznych podmiotów wyznaniowych (45,1%). Pozyskanie środków finansowych stanowiło motyw do podjęcia współpracy dla 35,5% jednostek tego typu. Z kolei wśród organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego tylko 8,4% podmiotów zadeklarowało nawiązanie współpracy dla celów finansowych.

Tablica 4.2. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 4.2. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of organization in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	46,5	50,1	66,0	21,0
finansowe financial	28,3	30,7	35,5	8,4
rzeczowe tangible resources	26,0	28,3	45,1	13,8
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which:	81,1	80,1	65,3	90,0
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	50,6	58,3	39,2	56,0
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	65,7	63,1	50,0	70,3

Biorąc pod uwagę rodzaj partnera, z którym organizacje non-profit współpracowały w 2019 r., szczególnie wyróżniały się społeczne podmioty wyznaniowe. Ponad połowa badanych organizacji (53,7%) zadeklarowała, że nawiązanie współpracy z tymi jednostkami miało na celu osiągnięcie korzyści materialnych (o 9,3 p. proc. więcej niż w 2017 r.). Wzrost zainteresowania współpracą o charakterze materialnym, a zwłaszcza finansowym, odnotowano wśród wszystkich rodzajów partnera. Blisko 30% badanych organizacji współpracowało ze względu na cele finansowe ze stowarzyszeniami i fundacjami, społecznymi podmiotami wyznaniowymi oraz innymi organizacjami pozarządowymi. W każdym wymienionym rodzaju partnera wzrost udziału organizacji współpracujących dla pozyskania środków finansowych przekroczył 10,0 p. proc. w stosunku do 2017 r. Z kolei odsetek organizacji podejmujących współpracę dla korzyści niematerialnych nie uległ większym zmianom w porównaniu do 2017 r. Dla każdego typu partnera wynosił ponad 80,0%.

Tablica 4.3. **Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według celów współpracy i rodzaju partnera 2019 r.**

Table 4.3. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by objectives of cooperation and type of partner in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia, fundacje associations foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w % in %			
Materialne, w tym: Material things, of which:	47,3	53,7	43,0	48,9
finansowe financial	28,8	29,9	21,1	28,1
rzeczowe tangible resources	26,7	35,1	30,6	30,6
Niematerialne, w tym: Immaterial, of which	81,7	80,4	87,0	85,5
korzystanie z wiedzy i doświadczenia pracowników, członków lub innych osób pracujących społecznie using knowledge and experience of employees, members or other persons working as volunteers	53,4	49,4	61,5	58,8
integracja środowiska lokalnego, poszerzanie kontaktów integration of the local community, expansion of relationships	66,0	69,2	70,4	72,3

W 2019 r. ponad 1/5 organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo zadeklarowała występowanie barier we współpracy z innymi podmiotami non-profit (23,5%). W porównaniu do 2015 r. i 2017 r. odsetek organizacji wskazujących na różne utrudnienia we wzajemnej współpracy zwiększył się odpowiednio o 5,0 p. proc. i o 3,9 p. proc.

Wykres 4.10. **Struktura organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według występowania barier współpracy**

Chart 4.10. The structure of non-profit organizations cooperating within the sector by occurrence of barriers to cooperation

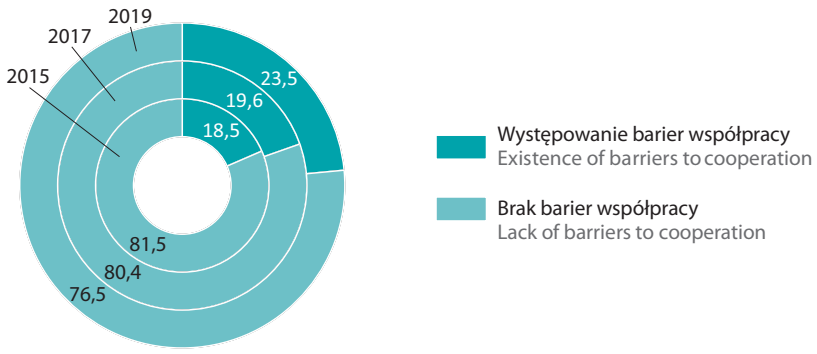

Główną barierą utrudniającą współpracę między organizacjami był brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (9,9%). W porównaniu do poprzednich okresów badawczych odsetek organizacji wskazujących na występowanie tej przeszkody uległ największemu wzrostowi. Drugim, najczęściej deklarowanym problemem zakłócającym współpracę wewnątrzsektorową był konflikt interesów. W 2019 r. wskazało go 7,4% organizacji współpracujących z partnerami non-profit. Odsetek organizacji wskazujących na występowanie pozostałych barier w żadnym przypadku nie przekroczył 5,0%.

Wykres 4.11. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy
Chart 4.11. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation

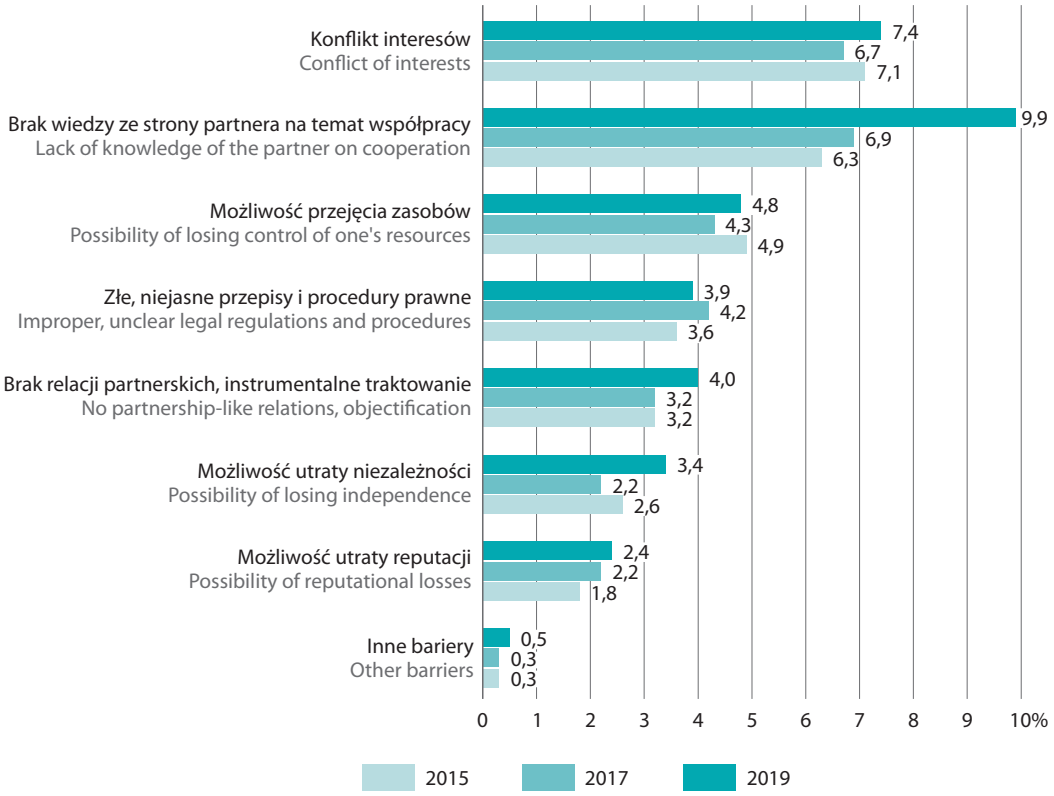

Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy to najczęściej wskazywana bariera przez wszystkie rodzaje organizacji non-profit. Najwyższy odsetek podmiotów deklarujących jej występowanie odnotowano wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (10,1%). Fundacje wyróżniały się na tle pozostałych organizacji wysokim odsetkiem jednostek wskazujących na konflikt interesów (9,6%). Ponad 5,0% organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego współpracujących z innymi podmiotami non-profit wskazało, że przeszkodą we wzajemnej współpracy były złe, niejasne przepisy i procedury prawne (5,7%) oraz konflikt interesów (5,3%).

Tablica 4.4. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 4.4. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of organization in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj organizacji Type of organization			
	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	7,1	9,6	2,2	5,3
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	10,1	9,8	7,4	7,0
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	4,9	4,9	0,0	2,4
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	3,7	4,8	3,7	5,7
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	3,8	4,8	3,2	4,3
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	3,5	3,6	0,0	1,7
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,2	3,5	0,0	1,2
Inne bariery Other barriers	0,4	0,9	0,0	0,0

Biorąc pod uwagę rodzaj partnera, najwięcej barier wskazywały organizacje non-profit współpracujące z samorządem gospodarczym i zawodowym. Według badanych jednostek głównymi przeszkodami dla wspólnych działań były: brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy (15,5%), konflikt interesów (11,3%) oraz możliwość przejęcia zasobów (8,2%). Brak wiedzy na temat współpracy to także najczęściej występujący problem w kooperacji ze społecznymi podmiotami wyznaniowymi (13,5%), innymi organizacjami pozarządowymi (12,0%) oraz stowarzyszeniami i fundacjami (9,6%).

Tablica 4.5. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według barier współpracy i rodzaju partnera w 2019 r.

Table 4.5. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by barriers to cooperation and type of partner in 2019

Wyszczególnienie Specification	Rodzaj partnera Type of partner			
	stowarzyszenia fundacje associations foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations	inne organizacje pozarządowe other non-governmental organizations
	w % in %			
Konflikt interesów Conflict of interests	7,6	8,1	11,3	9,8
Brak wiedzy ze strony partnera na temat współpracy Lack of knowledge of the partner on co-operation	9,6	13,5	15,5	12,0
Możliwość przejęcia zasobów Possibility of losing control of one's resources	5,0	4,9	8,2	6,9
Złe, niejasne przepisy i procedury prawne Improper, unclear legal regulations and procedures	3,9	4,7	6,6	5,1
Brak relacji partnerskich, instrumentalne traktowanie No partnership-like relations, objectification	4,1	4,6	6,8	4,5
Możliwość utraty niezależności Possibility of losing independence	3,5	3,3	5,8	5,2
Możliwość utraty reputacji Possibility of reputational losses	2,6	2,5	4,8	3,5
Inne bariery Other barriers	0,5	0,9	1,1	0,8

4.4. Dodatkowe aspekty współpracy
4.4. Additional aspects of cooperation

W 2019 r. 39,7% organizacji non-profit realizowało wspólne projekty z partnerami wewnątrzsektorowymi (o 3,2 p. proc. mniej niż w 2017 r. i o 1,9 p. proc. więcej w stosunku do 2015 r.). Najwyższy odsetek organizacji działających we wspólnych inicjatywach odnotowano wśród fundacji (47,1%), a najniższy wśród kół łowieckich (21,6%). W porównaniu do 2017 r. udział podmiotów realizujących wspólne projekty zmniejszył się w większości rodzajów organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo. Największy spadek odnotowano wśród kół łowieckich (o 10,6 p. proc.). Tylko w grupie ochotniczych straży pożarnych odsetek organizacji działających przy wspólnych projektach nieznacznie zwiększył się (o 0,6 p. proc.). W stosunku do 2015 r. wskaźnik realizacji wspólnych inicjatyw wzrósł we wszystkich rodzajach organizacji, z wyjątkiem fundacji i stowarzyszeń sportowych (tu nastąpił jego spadek o odpowiednio 1,3 p. proc. i 0,9 p. proc.).

Organizacje współpracujące wewnątrzsektorowo realizowały średnio 3 wspólne projekty z innymi organizacjami pozarządowym, a dla połowy z nich liczba ta była nie większa niż 2. W zależności od rodzaju organizacji non-profit, przeciętna liczba projektów realizowanych wspólnie z partnerami wewnątrzsektorowymi wyniosła 2 lub 3. W większości badanych grup organizacji mediana osiągnęła wartość 2. Połowa podmiotów należących do społecznych podmiotów wyznaniowych, ochotniczych straży pożarnych czy kół łowieckich, realizowała nie więcej niż 1 wspólny projekt z organizacjami pozarządowymi.

Wykres 4.12. Odsetek organizacji non-profit realizujących wspólne projekty z innymi organizacjami według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 4.12. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by realization of joint projects by type of organization in 2019

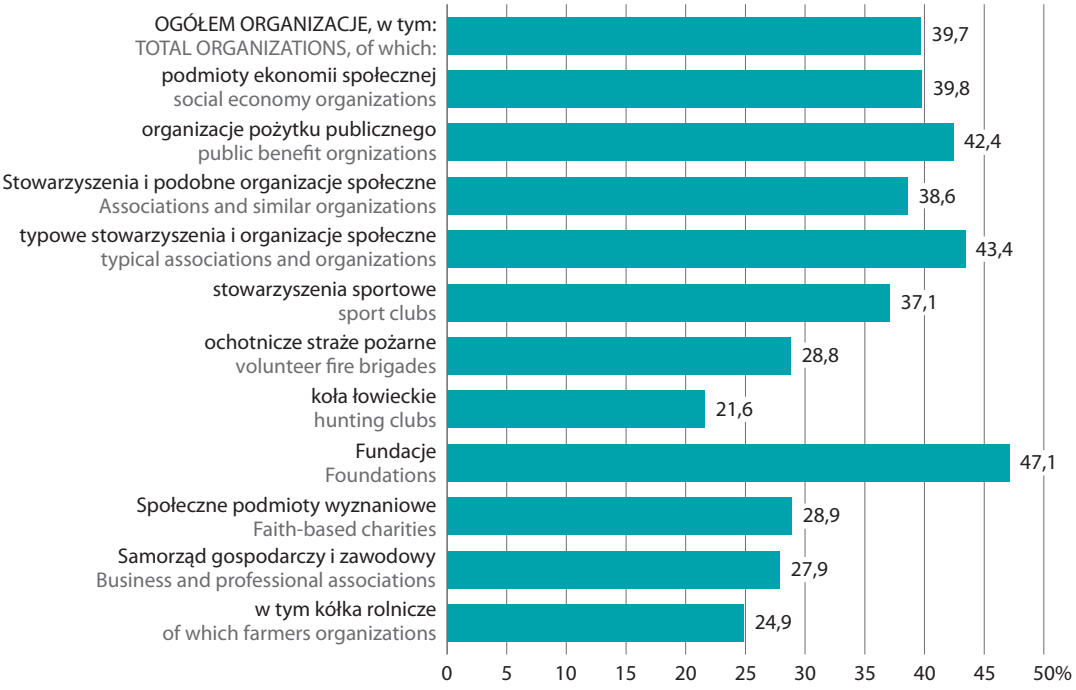

W 2019 r. blisko połowa organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo zadeklarowała przynależność do międzynarodowych lub krajowych, regionalnych lub branżowych porozumień organizacji (49,8%). W większości należały do formalnych struktur krajowych takich jak: związki stowarzyszeń, federacje czy lokalne grupy działania (32,9%). Ponad 10,0% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo działało w ramach nieformalnych porozumień i sieci. Z kolei 8,3% jednostek zaangażowało się w działalność formalnych struktur międzynarodowych. W porównaniu do 2015 r. i 2017 r. wskaźnik przynależności organizacji non-profit do dobrowolnych porozumień zwiększył się o odpowiednio 9,9 p. proc. i 14,6 p. proc.

Wykres 4.13. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według typu struktury

Chart 4.13. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of the structure

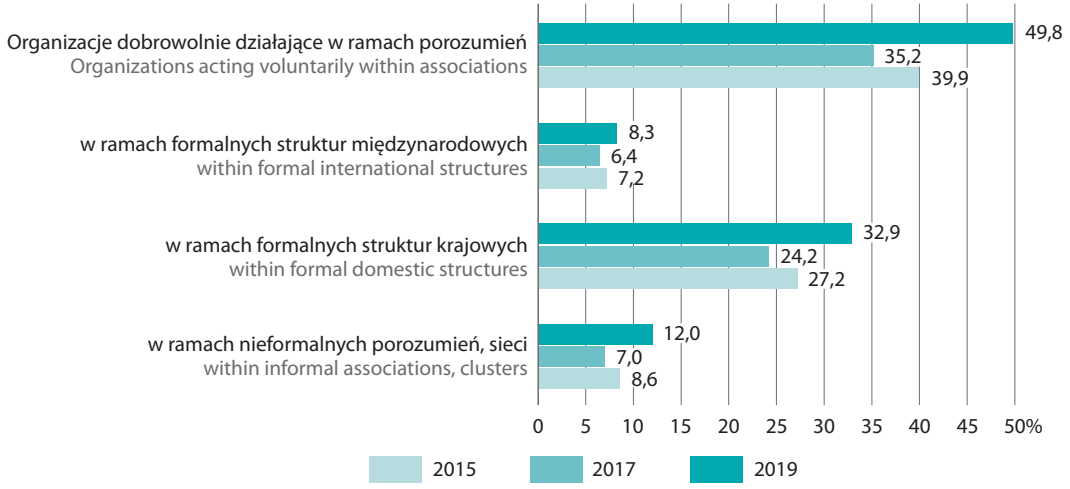

Biorąc po uwagę rodzaj organizacji non-profit, zdecydowanie najwyższy odsetek podmiotów deklarujących przynależność do dobrowolnych struktur nadrzędnych, odnotowano wśród kół łowieckich (73,5%) oraz stowarzyszeń sportowych (70,8%). Społeczne podmioty wyznaniowe to ten rodzaj organizacji, w którym odsetek jednostek działających w ramach dobrowolnych porozumień był najniższy i wyniósł 16,0%. Większość organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo preferowała przynależność do formalnych struktur krajowych. Wyjątek stanowiły fundacje, wśród których blisko 20,0% jednostek wykazało działalność w ramach nieformalnych porozumień i sieci.

Łowiectwo oraz sport, turystyka, rekreacja i hobby to dziedziny działalności statutowej najczęściej wskazywane przez koła łowieckie i stowarzyszenia sportowe. Z tego względu wysoki wskaźnik przynależności wśród podmiotów działających głównie w tych dziedzinach, odzwierciedla wysoki udział przynależności w wymienionych rodzajach organizacji. Podobna zależność charakteryzuje dziedzinę spraw zawodowych, pracowniczych i branżowych, w obszarze której działały głównie organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego. W przypadku działalności związanej z pomocą społeczną i humanitarną oraz edukacją i wychowaniem, badaniami naukowymi organizacje wykazały się najniższą skłonnością do zrzeszania się w strukturach nadrzędnych (odpowiednio 32,6% i 34,9% organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo). Najwyższy odsetek organizacji należących do nieformalnych porozumień (28,6%) oraz najwyższy udział podmiotów działających w formalnych strukturach międzynarodowych (18,3%) odnotowano wśród jednostek, które jako główną dziedzinę działalności wskazały prawo i jego ochronę oraz prawa człowieka.

Wykres 4.14. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo działających w ramach struktur nadrzędnych według rodzaju organizacji w 2019 r.

Chart 4.14. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by type of organization in 2019

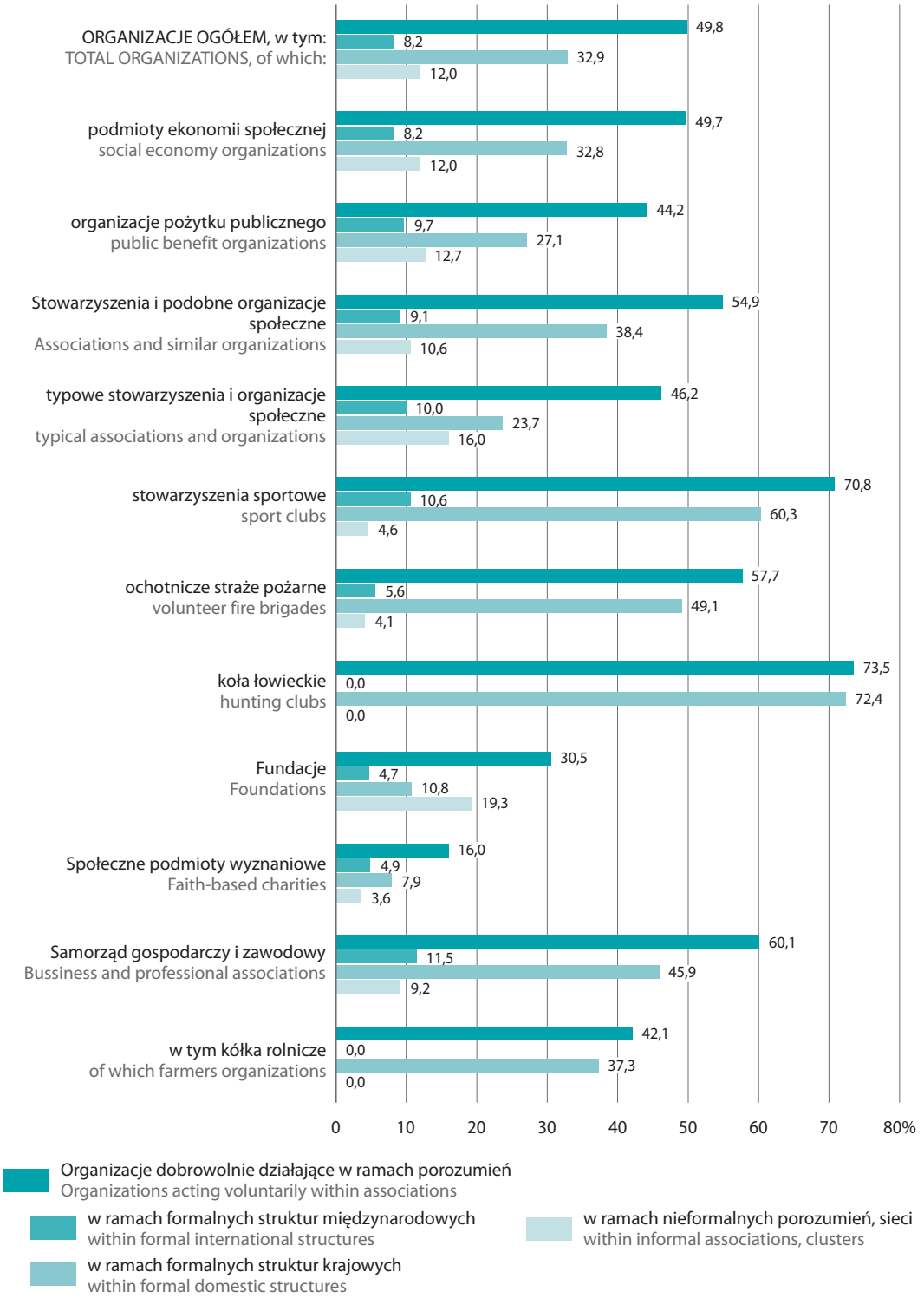

Wykres 4.15. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo, działających w ramach struktur nadrzędnych według dziedziny działalności w 2019 r.

Chart 4.15. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector, acting within superior structures by main field of activity in 2019

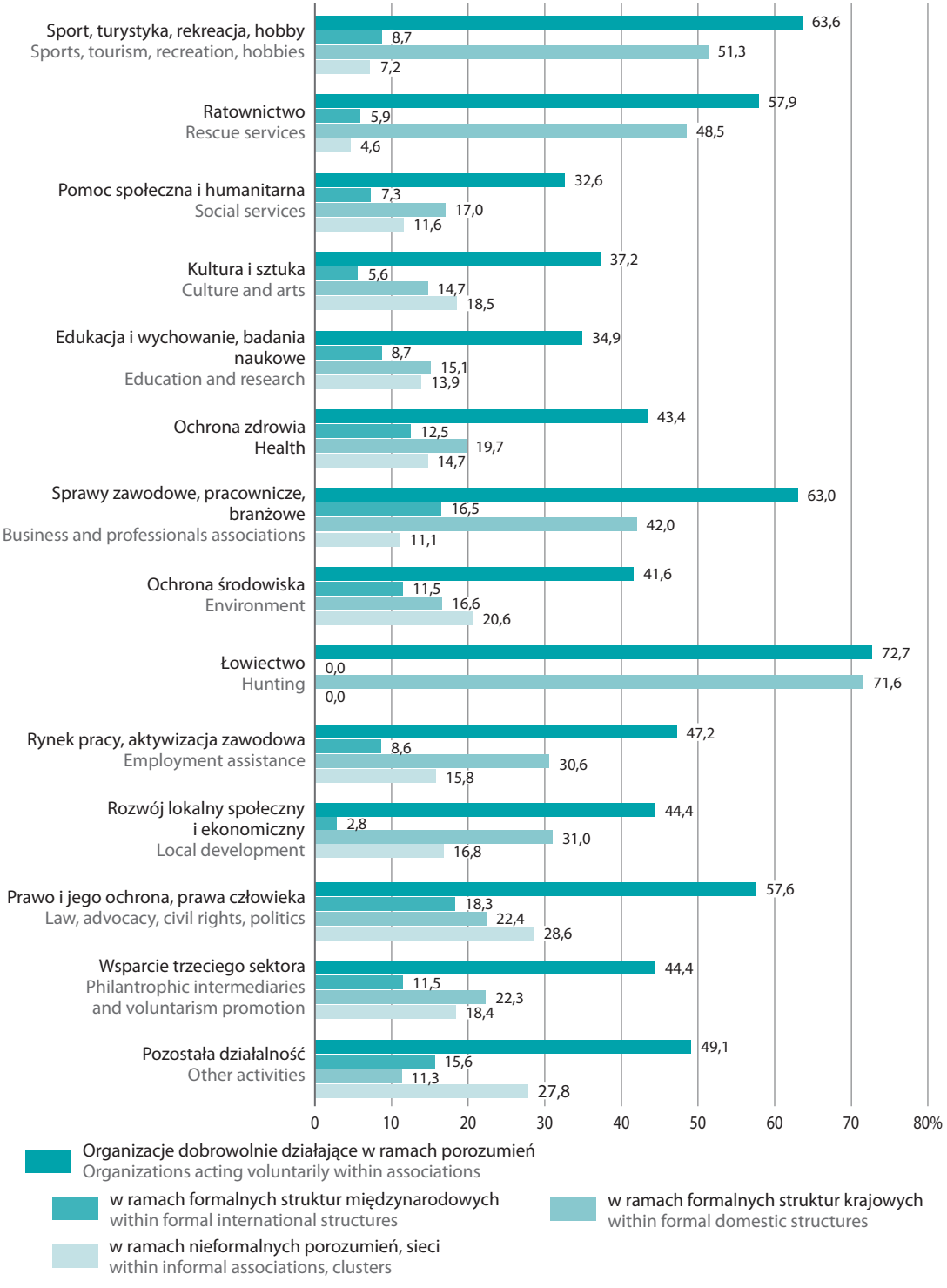

W 2019 r. odsetek organizacji współpracujących wewnątrzsektorowo i założonych przez podmioty non-profit wyniósł 9,7%. Biorąc pod uwagę wszystkie aktywnie działające organizacje, udział jednostek złożonych przez organizacje pozarządowe był niższy o 1,0 p. proc. Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne współpracujące wewnątrzsektorowo, najczęściej powstawały z inicjatyw osób fizycznych (91,0%), tak samo jak fundacje (88,0%). Zdecydowanie rzadziej wśród założycieli wymieniano istniejące już podmioty sektora non-profit (7,7% i 7,2%). Te z kolei były głównym inicjatorem powstania ponad 99% społecznych podmiotów wyznaniowych, gdyż tworzone były przez struktury kościelne. Wśród założycieli organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego, które współpracowały wewnątrzsektorowo, dominowały podmioty sektora komercyjnego (36,5%) oraz osoby fizyczne (32,9%).

Tablica 4.6. Odsetek organizacji non-profit współpracujących wewnątrzsektorowo według typu założyciela i rodzaju organizacji w 2019 r.

Table 4.6. Percentage of non-profit organizations cooperating within the sector by type of founder and type of organizations in 2019

Rodzaj założyciela Type of founder	Ogółem Total	Rodzaj organizacji Type of organization			
		stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne associations and similar organizations	fundacje foundations	społeczne podmioty wyznaniowe faith-based charities	samorząd gospodarczy i zawodowy business and professional associations
	% w kolumnie % in column				
Osoby fizyczne Natural persons	87,2	91,0	88,0	1,9	32,9
Administracja publiczna Public government	2,7	2,4	1,9	1,8	16,2
Podmioty non-profit Non-profit organizations	9,7	7,7	7,2	99,3	20,2
Podmioty sektora komercyjnego Commercial sector	2,0	0,5	3,9	–	36,5

W 2019 r. aktywnie działało 0,8 tys. organizacji zrzeszających istniejące już organizacje, w tym 0,5 tys. związków sportowych i 0,3 tys. związków stowarzyszeń. Łącznie stanowiły 0,8% ogółu organizacji non-profit oraz 1,1% podmiotów wśród stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych. Zarówno wśród związków sportowych, jak i związków stowarzyszeń ponad 80% podmiotów współpracowało wewnątrzsektorowo (odpowiednio 81,1% i 89,3%). Realizację wspólnych projektów z organizacjami non-profit zadeklarowało 71,8% związków sportowych i 53,9% związków stowarzyszeń.

Ponad 95% związków sportowych zostało utworzonych przez podmioty sektora non-profit. Organizacje pozarządowe były także głównym inicjatorem powstania związków stowarzyszeń (70,4%).

Tablica 4.7. **Związki sportowe i związki stowarzyszeń według typu założyciela w 2019 r.**
Table 4.7. Sports federations and federations of associations by type of founder in 2019

Rodzaj założyciela Type of founder	Ogółem organizacje Total organizations	Podmioty zrzeszające istniejące już organizacje Entities associating existing organizations		
		ogółem total	związki sportowe sports federations	związki stowarzyszeń federations of associationss
	w % in %			
Osoby fizyczne Natural persons	87,8	10,2	0,0	29,2
Administracja publiczna Public government	2,7	2,4	2,6	0,0
Podmioty non-profit Non-profit organizations	8,7	87,7	96,8	70,4
Podmioty sektora komercyjnego Commercial sector	1,7	0,0	0,0	0,0

W 2019 r. blisko 40% organizacji non-profit zadeklarowało przynależność do struktur nadrzędnych. Wskaźnik przynależności u jednostek zrzeszających istniejące już organizacje był zdecydowanie wyższy i wyniósł 74,5%.

Ponad 80% związków sportowych dobrowolnie działało w ramach różnych porozumień. Zdecydowana większość (73,6%) należała do formalnych struktur krajowych. Blisko 10% związków sportowych działało w strukturach międzynarodowych, a mniej niż 4% zaangażowało się w działalność w ramach nieformalnych porozumień. Wśród związków stowarzyszeń przynależność do dobrowolnych porozumień zadeklarowało 60,9% podmiotów. Najczęściej działały w ramach formalnych struktur krajowych (39,7%). W porównaniu do związków sportowych odnotowano tu wyższy odsetek podmiotów działających w nieformalnych porozumieniach i sieciach (15,6%).

Wykres 4.16. **Związki sportowe i związki stowarzyszeń działające w ramach struktur nadrzędnych w 2019 r.**
Chart 4.16. Sports federations and federations of associations acting within superior structures in 2019

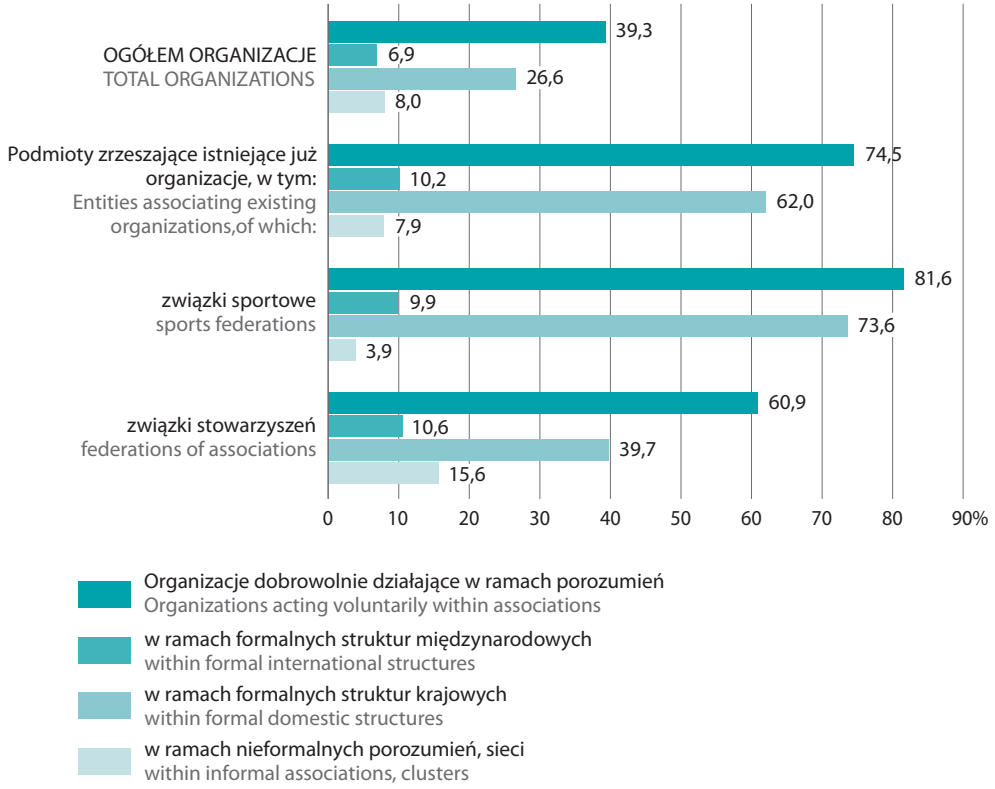

Uwagi metodologiczne
Methodological notes

Podstawowe wyjaśnienia metodologiczne
Basic methodological explanations

1. Zgodnie z definicją podręcznika Satellite Account on Nonprofit and Related Institutions and Volunteer Work[8], do sektora non-profit zalicza się podmioty, które:
   a. są w odpowiednim stopniu sformalizowane (np. w wyniku zarejestrowania we właściwym urzędzie) lub przynajmniej ich cele, sposób działania i struktura mają charakter trwały,
   b. są instytucjonalnie odrębne od administracji publicznej,
   c. mają charakter niezarobkowy (działają nie dla zysku i nie rozdzielają ewentualnej nadwyżki między swoich członków, pracowników itp.),
   d. są samorządne (władze i kierunki działania określane są wewnątrz organizacji),
   e. charakteryzują się dobrowolnością uczestnictwa w działalności organizacji.
2. Na potrzeby publikacji do organizacji non-profit zaliczono[9]:
   a. stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, działające na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach, czyli obok typowych stowarzyszeń, ochotnicze straże pożarne, stowarzyszenia sportowe (uczniowskie kluby sportowe, inne kluby sportowe i związki sportowe) oraz jednostki, do których w pewnych zakresach stosuje się Prawo o stowarzyszeniach, lecz ich funkcjonowanie regulują odrębne ustawy, np. Polski Czerwony Krzyż, Polski Związek Działkowców, Polski Związek Łowiecki i koła łowieckie,
   b. fundacje, działające na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach,
   c. społeczne podmioty wyznaniowe, czyli zarejestrowane w REGON jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych, których działalność ma charakter społeczny, funkcjonujące w oparciu o przepisy normujące stosunek państwa do danego kościoła lub związku wyznaniowego lub ustawę z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania[10],
   d. samorząd gospodarczy i zawodowy, działający na podstawie ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych i ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle, podmioty, które powstały na mocy odrębnych ustaw na podstawie art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w tym np. samorządy zawodów medycznych i prawniczych, a także ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o samorządzie zawodowym niektórych przedsiębiorców, w tym w szczególności przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie transportu, handlu, gastronomii i usług, oraz organizacje rolników, działające na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych i ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników,
3. W publikacji prezentowane są dane wyłącznie dla jednostek rejestrowanych, w zasadniczej części mających własną osobowość prawną oraz figurujących w rejestrze REGON.
4. Na potrzeby publikacji do podmiotów ekonomii społecznej (PES) zostały zaliczone: stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy, w tym kółka rolnicze. Nie są to wszystkie rodzaje PES, tylko te które obejmował zakres podmiotowy badania na formularzu SOF-5 (nie uwzględniono: spółdzielni, spółek non-profit, zakładów pracy chronionej i jednostek reintegracyjnych prowadzonych przez samorząd terytorialny).

---

[8] https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/UN_TSE_HB_FNL_web.pdf (dostęp 27.04.2021 r.)
[9] Publikacja nie obejmuje informacji dot. związków zawodowych, organizacji pracodawców i partii politycznych.
[10] Badaniem nie zostały objęte jednostki tworzące strukturę i administrację kościołów (np. parafie, zbory, zakony, kurie biskupie, seminaria duchowne), lecz wyłącznie jednostki prowadzące działalność o charakterze pożytku publicznego.

5. Prezentowane w publikacji dziedziny działalności stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, a także społecznych podmiotów wyznaniowych zostały określone za pomocą pierwszego, najważniejszego pola działalności wskazanego przez nie na formularzu SOF-1. Z kolei wszystkie organizacje samorządu zawodowego i gospodarczego zostały zaklasyfikowane do dziedziny sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe. Zastosowane dziedziny pozwalają na przeklasyfikowanie danych na dziedziny międzynarodowej klasyfikacji organizacji non-profit – ICNPO (The International Classification of Non-profit Organizations).[11] W dziedzinie „Pozostałe" uwzględnione zostały m.in. organizacje, których główną dziedziną była działalność międzynarodowa lub religijna.
6. Prezentowane dane według województw i regionów przygotowane są na podstawie lokalizacji siedziby jednostek.
7. Ze względu na zaokrąglenia niektóre wartości w publikacji mogą się nie sumować do ogółem.
8. Prezentowane w publikacji procenty są liczone w oparciu o wartości bezwzględne, przed zaokrągleniem.
9. W publikacji pojęcia podmiot, organizacja, jednostka są stosowane wymiennie.
10. Zastosowano następujące podstawy do obliczenia procentów i innych miar statystycznych prezentowanych na elementach graficznych:
    a. ogół aktywnych organizacji non-profit
        i. wykresy – 1.4–1.6., 1.16.–1.30., 2.1.–2.3., 2.23.–2.25., 3.1.– 3.3., 4.1.–4.3.,
        ii. tablica – 2.6.,
        iii. mapy – 2.1., 3.1., 4.1.;
    b. organizacje współpracujące z innymi podmiotami, bez względu na typ partnera
        i. wykresy – 1.7., 1.9.;
    c. organizacje non-profit deklarujące współpracę z danym typem partnera
        i. wykresy –1.8., 1.10.–1.13., 2.5.–2.18., 3.5.–3.14., 3.16.–3.20., 4.5–4.15.,
        ii. tablice – 2.2.–2.5., 3.2.–3.5., 4.2.–4.6.,
        iii. rysunki – 1.1., 1.2.;
    d. współpracujące organizacje non-profit, w których omawiane zjawisko wystąpiło
        i. wykresy – 1.14., 1.15., 2.4., 2.9., 3.4., 3.15., 4.4., 4.16.,
        ii. tablice – 2.1., 3.1., 4.1., 4.7.,
        iii. mapy – 2.2., 3.2., 4.2.;
    e. ogół jednostek samorządu terytorialnego
        i. wykresy – 2.20., 2.26., 2.30.,
    f. jednostki samorządu terytorialnego, w których wystąpiło analizowane zjawisko
        i. wykresy – 2.19., 2.21.–2.22.,
        ii. tablice – 2.7., 2.8.

[11] Handbook on Non-profit Institutions in the System of National Accounts, United Nations, New York 2003, https://unstats.un.org/unsd/publication/seriesf/seriesf_91e.pdf (dostęp 26.04.2021 r.).

Realizacja badania na formularzu SOF-5 i opracowanie wyników
Conducted survey on SOF-5 form and preparation of its results

Badanie na formularzu SOF-5 Sprawozdanie o współpracy, zarządzaniu i działalności informacyjnej wybranych organizacji non-profit za 2019 r. miało charakter badania panelowego. Zostało zrealizowane jako uzupełnienie przedmiotowe badania na formularzach: SOF-1 Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych za 2018 r. oraz SOF-4s Sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego za 2018 r. Jego kartotekę stanowiły podmioty, które złożyły sprawozdanie za 2018 r.[12]

Sprawozdanie SOF-5 dotyczy zagadnień związanych ze współpracą organizacji non-profit, działalnością informacyjną i zarządzaniem. W niniejszej publikacji analizie poddano głównie informacje z działów::

- Dział III – Ogólne dane o współpracy jednostki z innymi podmiotami – dotyczący partnerów i celów współpracy badanych jednostek oraz barier we współpracy;
- Dział IV – Współpraca z administracją publiczną (rządową, samorządową i jednostkami im podległymi) – obejmuje realizację zadań publicznych, dziedzinę współpracy, charakterystykę i ocenę współpracy z administracją samorządową;
- Dział V – Współpraca z organizacjami pozarządowymi itp. – gromadzi dane na temat liczby organizacji, z którymi jednostka sprawozdawcza współpracowała oraz głównej dziedziny tej kooperacji;
- Dział VI – Współpraca z przedsiębiorstwami – gromadzi dane o liczbie przedsiębiorstw, z którymi jednostka współpracowała, formie tej współpracy i korzyściach odniesionych przez przedsiębiorstwa.

Dodatkowo w tej edycji publikacji w analizie uwzględniono pytania z Działu IX. Działania podejmowane w 2020 r. w związku z sytuacją epidemiologiczną, w zakresie informacji o rodzajach podejmowanych działań związanych z epidemią COVID i ich odbiorcach.

Podstawową formą przekazania danych było wypełnienie formularza elektronicznego na Portalu Sprawozdawczym GUS (PS). Wśród 23,4 tys. organizacji zobligowanych do złożenia sprawozdania SOF-5 za 2019 r., aktywne konto na PS przed rozpoczęciem badania posiadało 88,1% jednostek. Takie organizacje otrzymały drogą elektroniczną powiadomienie o obowiązku sprawozdawczym. Organizacje nieposiadające konta na Portalu Sprawozdawczym przed rozpoczęciem badania otrzymały pocztą elektroniczną i tradycyjną list informujący o realizowanym badaniu, formularz SOF-5 oraz dane uwierzytelniające do logowania na PS. Do organizacji, które nie złożyły sprawozdań w terminie, kierowane były przypomnienia o obowiązku sprawozdawczym w formie e-mail oraz w ramach kontaktu telefonicznego.

[12] Dobór jednostek do badań na formularzach SOF-1 i SOF-4s został szczegółowo opisany w Uwagach metodologicznych w publikacji: Sektor non-profit w 2018 r., Departament Badań Społecznych GUS, Urząd Statystyczny w Krakowie, Warszawa Kraków 2020, zaś ogólne założenia metodologiczne w : Zeszyt metodologiczny. Organizacje non-profit: stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe., Urząd Statystyczny w Krakowie, Departament Badań Społecznych GUS, Kraków Warszawa 2019.

Tablica 1. Liczba jednostek w badaniu na formularzu SOF-5 według rodzaju organizacji za 2019 r.
Table 1. Number of units in the SOF-5 survey according to the type of organization for 2019

Rodzaj organizacji Type of organization		Liczba organizacji w operacie badania na formularzach SOF-1 i SOF-4s za 2018 r. (w tys.) Number of organizations in sampling frame of SOF-1 and SOF-4s surveys for 2018 (in thous.)	Liczba organizacji w kartotece badania na formularzach SOF-1 i SOF-4s za 2018 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-1 and SOF-4s surveys for 2018 (in thous.)	LLiczba organizacji w kartotece badania na formularzu SOF-5 za 2019 r. (w tys.) Number of organizations in files of SOF-5 survey for 2019 (in thous.)
OGÓŁEM ORGANIZACJE TOTAL ORGANIZATIONS		106,2	31,7	23,4
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne Assiociations and similar organizations	razem total	80,3	18,0	13,2
	typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne typical associations and organizations	41,5	12,3	8,6
	stowarzyszenia sportowe sport clubs	22,6	3,8	2,9
	ochotnicze straże pożarne volunteer fire brigades	13,7	1,5	1,3
	koła łowieckie hunting clubs	2,6	0,3	0,3
Fundacje Foundations		23,8	11,6	6,6
Społeczne podmioty wyznaniowe Faith-based charities		2,1	2,1	1,6
Samorząd gospodarczy i zawodowy Business and proffessional associations	razem total	3,3	3,3	2,0
	w tym kółka rolnicze of which farmers organizations	1,6	1,6	0,5

Wypełnione sprawozdanie SOF-5 przesłało łącznie 20,7 tys. objętych badaniem organizacji (88,3%), a 0,9 tys. jednostek zadeklarowało brak aktywności w 2019 r. (4,3%). Udziału w badaniu odmówiło 7,9% organizacji, a z niespełna 0,8% jednostek nie udało się nawiązać kontaktu.

Weryfikację danych przeprowadzono w dwóch etapach. W pierwszej kolejności jakość i kompletność danych została skontrolowana automatycznie na Portalu Sprawozdawczym podczas wypełniania sprawozdań elektronicznych przez sprawozdawców. Drugi etap kontroli polegał na sprawdzaniu formularzy przez statystyków w systemie informatycznym badania. Na tym etapie kontroli zweryfikowano błędy logiczne i rachunkowe. W tym celu wykorzystano informacje z następujących administracyjnych źródeł danych:

- Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z Centralnego Rejestru Płatników Składek;
- Ministerstwa Sprawiedliwości z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej;
- Ministerstwa Finansów z Systemu Informacji Podatkowej.

Ze względu na to, że kompletność badania realizowanego na formularzu SOF-5 nie wyniosła 100%, a także mając na uwadze, że część badania była realizowana na próbie, do zbioru wynikowego zostały skonstruowane wagi, które umożliwiły uogólnienie pozyskanych danych na całą populację aktywnych jednostek. Przy konstrukcji wag zostały wydzielone następujące warstwy:

- województwa, z wyodrębnieniem największych miast, tj.: Warszawy, Krakowa, Łodzi, Wrocławia, Lublina, Gdańska, Katowic, Szczecina i Poznania (25 grup)
- formy prawne (2 grupy, tj. fundacje oraz stowarzyszenia i inne organizacje społeczne),
- zatrudnianie pracowników etatowych (2),
- status organizacji pożytku publicznego (2).

Szczegółowy opis konstrukcji wag zawarto w zeszycie metodologicznym[13].

Inne źródła danych prezentowane w publikacji
Other sources of data presented in the publication

Badanie pilotażowe Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego

Badanie zrealizowano w ramach projektu partnerskiego Głównego Urzędu Statystycznego oraz Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej pt. Zintegrowany System Monitorowania Sektora Ekonomii Społecznej współfinansowanego ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Badaniem objęte zostały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego: 16 województw, 314 powiatów (bez miast na prawach powiatów), 2477 gmin (w tym 66 miast na prawach powiatu) i 18 dzielnic miasta stołecznego Warszawy. Udział w badaniu był dobrowolny.

Podstawą przekazania danych przez JST był opracowany w ramach projektu formularz badania statystycznego ES-JST Rozwój ekonomii społecznej w jednostkach samorządu terytorialnego. Formularz przygotowano w trzech wersjach, odpowiadających kompetencjom jednostek samorządu terytorialnego (dla urzędów miast i gmin ES-G, starostw powiatowych ES-P i urzędów marszałkowskich ES-W).

Badanie realizowano na Portalu Sprawozdawczym za pomocą elektronicznej wersji formularza z zachowaniem możliwości przesłania do US Wrocław sprawozdania wypełnionego w formie papierowej. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 11 maja do 8 czerwca 2020 r. Sprawozdanie wypełniły 2774 jednostki (98,2%): 2447 gmin, miast na prawach powiatu i dzielnic miasta stołecznego Warszawy (98,1%), 311 powiatów (99,0%) i 16 województw (100,0%).

Na podstawie tego źródła zaprezentowano informacje nt.: uwzględnienia zagadnienia współpracy z organizacjami w dokumentach strategicznych, udziału organizacji w konsultacjach społecznych, form wsparcia pozafinansowego, zlecania zadań publicznych.

Sprawozdanie Rb-28s z wykonania planu wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej/ jednostki samorządu terytorialnego

RB-28s jest obowiązkową sprawozdawczością budżetową realizowaną przez wszystkie jednostki administracji samorządowej na rzecz Ministerstwa Finansów. Dane zbierane są od 2003 r., natomiast od 2012 r. publikowane są w postaci baz danych możliwych do pobrania ze strony Ministerstwa Finansów.

Wydatki JST ujmowane w sprawozdaniu RB-28s opierają się na klasyfikacji budżetowej. Jej struktura dzieli się na działy i rozdziały (określające obszar i rodzaj działalności publicznej), a te z kolei na paragrafy (określające rodzaj wydatku). Klasyfikacja budżetowa przyjmowana jest rozporządzeniem Ministra Finansów.

Na podstawie sprawozdania Rb-28s obliczono udział procentowy wydatków JST na zadania publiczne przekazane do realizacji przez organizacje non-profit w wydatkach JST zgodnie z trybami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

[13] Organizacje non-profit: stowarzyszenia, fundacje, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz społeczne jednostki wyznaniowe, Urząd Statystyczny w Krakowie, Departament Badań Społecznych GUS, Kraków, Warszawa 2019, s. 16–17.

Konstrukcja wskaźnika sieciowego kapitału społecznego
Construction of index of networking social capital

Analizowane w rozdziale 1.5. wskaźniki wielkości, gęstości, heterogeniczności i inkluzywności zostały w pierwszym kroku skonstruowane w taki sposób, że ich wartości mieściły się w przedziale od 0 do 1. Ze względu na to, że wskaźniki nie były ze sobą porównywalne, znormalizowano je tak, aby wartości średnie były równe 0 (standaryzacja klasyczna). Dzięki temu 0 oznacza przeciętny poziom wskaźnika danego wymiaru kapitału społecznego dla całej badanej zbiorowości, a wartości dodatnie lub ujemne wskaźnika oznaczają poziom – odpowiednio – powyżej lub poniżej średniej.

Następnie skonstruowano syntetyczny wskaźnik kapitału społecznego. W celu eliminacji przenoszenia do wskaźnika syntetycznego tych samych informacji przez różne wskaźniki cząstkowe zastosowano statystyczne kryteria konstruowania wag dla poszczególnych zmiennych metodą BVP[14]. Wagi zostały skonstruowane w oparciu o miarę zdolności dyskryminacyjnej poszczególnych zmiennych (współczynnik zmienności dla każdego wymiaru podzielony przez sumę współczynników dla wszystkich 4 zmiennych) oraz miarę pojemności informacyjnej (podniesione do kwadratu i dodane do siebie współczynniki korelacji cząstkowej dla par zmiennych przy wyeliminowaniu wpływu pozostałych zmiennych).

Konstruowanie wag do wskaźników dokonano zgodnie z następującymi wzorami:

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1, 2, 3, 4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

w_j^b – miara pojemności informacyjnej j-tej zmiennej.

$$w_j^a = \frac{V(x_j)}{\sum_{j=1}^{m} V(x_j)}$$

$$w_j^b = \frac{\sum_{\substack{j'=1 \\ j' \neq j}}^{m} r_{j,j'}^2}{\sum_{\substack{j=1 \\ j' \neq j'}}^{m} \sum_{\substack{j'=1 \\ j' \neq j}}^{m} r_{j,j'}^2}$$

$r_{j,j'}^2$ kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną

$$w_j = w_j^a \cdot w_j^b, j=1, 2, 3, 4$$

w_j^a – miara zdolności dyskryminacyjnej j-tej zmiennej,

$r_{j,j'}^2$ – kwadrat współczynnika korelacji cząstkowej j-tej zmiennej z j'-tą zmienną.

Aby połączyć 4 wskaźniki cząstkowe w jeden wskaźnik kapitału społecznego dokonano normalizacji rangowej poszczególnych wskaźników cząstkowych, a następnie pomnożono je przez wagi. Zważone wskaźniki zostały poddane procedurze normalizacji klasycznej, dzięki czemu średnia dla wszystkich organizacji przyjęła wartość 0. Grupy podmiotów dla których wskaźnik przyjmuje wartości ujemne mają niższy niż ogół organizacji poziom kapitału społecznego, natomiast te, dla których przyjmuje on wartości dodatnie – wyższy.

[14] Według T. Panek, J. Zwierzchowski, Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 30–31.